

1979

44

2-59

1961

1979

59

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԸՆԹԱՑՔ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒԻ

44
Z-59

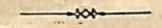
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՃԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

425
79-ՀԻ



Ա. ՏԱՐԻ

Է. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ



ՎԱՆԵՐԱՑԵԱԼ ԹՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴՈՑ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

1004
16399

ՅՕՐԻՆԵՑ

Յ. Թ. ՀԻՆԳԼԵԱՆ



Գ. ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ԲՐԱՎԱԿԱՆ
Տոսրք աղան փուռին կից
ՍԿԻԻՏԱՐ

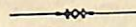
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե. ՄԱՏԹԻՈՍԵԱՆ

44
Z-59

1911

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Է. Տ Պ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն



Տ Պ Ա Ր Ա Ն, Վ Ի Մ Ա Գ Ր Ա Տ ՈՒ Ն, Կ Ա Ջ Մ Ա Տ ՈՒ Ն ԵՒ Թ Ղ Թ Ա Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա ՆՈՅ

Յ. Մ Ա Տ Թ Է Ո Ս Ե Ա Ն

Թիւ 27, Ֆինանսներու Եւ Պոստի

Երբ դասագիրք մը եօթերորդ տպագրութեան հասած է, առանց արմատական փոփոխութիւններ կրած ըլլալու՝ միշտ բարեփոխուած ըլլալով հանդերձ, կարելի է այլ եւս աւելորդ համարել հոն ընդունուած մեթոտին մասին կրկնել այն բացատրութիւնները որոնք արդէն տրուած են նախորդ տպագրութեանց մէջ:

Անն ինչու զանց կ'առնեմ՝ հոս նորէն խօսիլ ներկայ դասագիրքիս մեթոտի մասին:

Միշտ նախանձախնդիր պարզելու քերականական ուսումը, ներկայ տպագրութեան մէջ ընդունեցի քերականական անուանակոչութեան (nomenclature) բարեփոխման մասին Ֆրանսայի Կրթական նախարարութեան 1910 Յուլիս 25ի պաշտօնագիրքը, որ 1911 տարիէն գործադրութեան մտաւ: Այս պաշտօնագիրքը կ'որոշէ եւ կը սահմանափակէ այն քերականական ճանօթութիւնները եւ անունները որոնք պիտի պահանջուին այսուհետեւ նախակրթարաններու եւ երկրորդական վարժարաններու շրջանաւարտներէն:

Խնդրոյ նիւթ եղող բարեփոխութիւնը չէ այն յանդուզն ձեռնարկներէն որոնք նպատակ ունին արմատական փոփոխութիւններ մտցնելու լեզուին ուսման մէջ: Շատ համեստ են իր ձգտումները. անոր նպատակն է պարզել քերականական անուանակոչութիւնը եւ ամփոփել ինչ որ կարելի է ամփոփել՝ առանց վնասելու լեզուին ոգւոյն, աւելի տրամաբանութիւն եւ աւելի գիտութիւն մտցնելով նաեւ այդ անուանակոչութեան եւ բաժանմանց ու դասակարգութեանց մէջ: Ահն, համառօտիւ, ինչ բանի մէջ կը կայանայ այդ բարեփոխութիւնը:

1^o Անուններու ուսման մէջ, պէտք չէ այլ եւս գործածել Գոյական (substantif) բառը՝ — Collectif général եւ collectif partitif բաժանումներն ալ ջնջուած են:

2° Ածականի ուսման մէջ, ջնջուած է determinatif բառը, եւ, հետեւաբար, ջնջուած են ածականներու երկու դասակարգութիւնները. (qualificatif եւ determinatif):

3° Դերանունի ուսման մէջ, շաղկապական կամ բաղիկասական (conjonctif) բառը ջնջուած է:

4° Բայերու ուսման մէջ, չեղոյ, փոխադարձ (réfléchi), միադէմ (impersonnel), հայեւս եւ պատահաբար դերանունական, հակակ (substantif) եւ attributif բառերը ջնջուած են: — Ջնջուած է նոյնպէս կանոնաւոր եւ անկանոն բայերու զանազանութիւնը:

5° Նախադասութեանց ուսման մէջ՝ complétive, incidente, explicative, déterminative, directe, inverse, pleine, complexe, incomplete բառերը ջնջուած են:

6° Article simpleի տեղ պիտի գործածուի article défini.

7° Passé définiի տեղ պիտի գործածուի passé simple, իսկ passé indéfiniի տեղ՝ passé composé.

8° Դերանուններու սեռին մէջ, պէտք է յիշել չեղոյ սեռը. (il est bon de . . ., c'est mal; cela me fatigue, եւ չն.ի մէջ, il, c', cela չէզոք սեռեր են):

9° Փոխանակ չորս լծորդութեանց, բայերը երեք նոր խումբերու պիտի բաժնուին այսուհետեւ:

Կը կարծեմ թէ ամէն որ պիտի գնահատէ այս բարեփոխութիւնը եւ համակրանօք պիտի ընդունի զայն՝ դասագրքիս ներկայ տպագրութեան մէջ:

Կը յուսամ նաեւ թէ կը գնահատուին այն յաւելումները որ մտած են այս նոր տպագրութեան մէջ եւ որոնց մասին աւելորդ կը համարիմ հոս խօսիլ:

Յ. Թ. Հ.



ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ

ՔՐԱՆՍԵՐԷՆ ՃԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ



Ա. Տ Ա Ր Ի



Գ Լ Ո Ւ Խ Ա. — CHAPITRE I.



Avoir Թժանդակ հաստատական ձեւով. — Աճորոց Յօդ

Սչակերտը բերանացի և գրաւոր պիտի խոնարհէ Avoir բայը՝ ամէն մէկ դէմքի քով ժամանակ ցուցնող բառ մը (aujourd'hui այսօր, cette semaine-ci այս շաբթու, ce mois-ci այս ամիս, cette année-ci այս տարի, hier երէկ, avant-hier երէկ չէ առջի օրը, la semaine passée անցած շաբթու, le mois passé անցած ամիս, l'année passée անցած տարի, autrefois ատենօք, demain վաղը, après-demain վաղը չէ միւս օր, la semaine prochaine եկող շաբթու, le mois prochain եկող ամիս, l'année prochaine եկող տարի, եւ չն.) և սեռի խնդիր (complément direct) մը դնելով: Օրինակ. Aujourd'hui j'ai une plume.

Aujourd'hui j'ai une plume.

INDICATIF

Présent

Ունիմ	J'ai (1)	Ունիմք	Nous avons
Ունիս	Tu as	Ունիք	Vous avez
Ունի	Il <i>կամ</i> elle (2) a	Ունին	Ils <i>կամ</i> elles (2) ont

Imparfait — Անկատար

Ունեի	J'avais	Ունեինք	Nous avions
Ունեիր	Tu avais	Ունեիք	Vous aviez
Ուներ	Il, elle avait	Ունեին	Ils, elles avaient

Passé simple — Պարզանցեալ

Ունեցայ	J'eus (էէ-, էչն.)	Ունեցանք	Nous eûmes
Ունեցար	Tu eus	Ունեցաք	Vous eûtes
Ունեցաւ	Il, elle eut	Ունեցան	Ils, elles eurent

Passé composé — Քաղաղրեալ անցեալ

Ունեցայ <i>կամ</i> Ունեցած եմ	J'ai eu (է-)
Ունեցար, <i>կայլն</i>	Tu as eu
Ունեցաւ, <i>կայլն</i>	Il, elle a eu
Ունեցանք, <i>կայլն</i>	Nous avons eu
Ունեցաք, <i>կայլն</i>	Vous avez eu
Ունեցան, <i>կայլն</i>	Ils, elles ont eu

(1) J'ai բառին մէջի ապաքարքր (apostrophe ') e գրին տեղ է : Ինչպէս որ հայերէնի մէջ երկու ձայնաւոր բովէ բով դնելով *կը ուտել* չենք ըսեր, այլ առջի ձայնաւորը զեղչելով՝ *կ'ուտել*, այնպէս ալ Քրանստերէնի մէջ je ai չենք ըսեր, այլ առջի ձայնաւորը զեղչելով՝ j'ai . — Քայց կ'ըսեն tu as, elle a, si elle, եւայլն, առանց կրնասման :

(2) Elle, elles *իզականի* համար կը գործածուին :

"Si j'ai, un jardin, j'aurai des arbres.

Passé antérieur — Անցեալ յառաջագոյն (1)

Ունեցայ	J'eus eu	Ունեցանք	Nous eûmes eu
Ունեցար	Tu eus eu	Ունեցաք	Vous eûtes eu
Ունեցաւ	Il, elle eut eu	Ունեցան	Ils, elles eurent eu

Plus-que-parfait (Բէէ-) — Պերակատար

Ունեցած էի	J'avais eu
Ունեցած էիր	Tu avais eu
Ունեցած էր	Il, elle avait eu
Ունեցած էինք	Nous avions eu
Ունեցած էիք	Vous aviez eu
Ունեցած էին	Ils, elles avaient eu

Փառք. — Հետեւեալ ժամանակը խոնարհել Ապրանիին հետ, սաղէս. Si j'ai un jardin, j'aurai des arbres *կայլն* :

եթէ ունենամ	Si j'ai	եթէ ունենանք	Si nous avons
եթէ ունենաս	Si tu as	եթէ ունենաք	Si vous avez
եթէ ունենայ	Si'il, si (2) elle (2) a	եթէ ունենան	Si'ils, si elles ont

Futur simple — Պարզ ապագի

Պիտի ունենամ	J'aurai
Պիտի ունենաս	Tu auras
Պիտի ունենայ	Il, elle aura
Պիտի ունենանք	Nous aurons
Պիտի ունենաք	Vous aurez
Պիտի ունենան	Ils, elles auront

(1) *Իրայիք* գրով նշանակուած ժամանակներու խոնարհուածը յետագեղ :

(2) Ամէն բառի համար կրնասուի չըլլար :

“Il fallait,, que j’ “eusse,, une plume.

Ծանօթ. — Հետեւեալ ժամանակը խոնարհել Il fallait պէտք էր, il faudrait պէտք էր, il serait juste արդարացի պիտի ըլլար, il serait convenable պատշաճ պիտի ըլլար, *և այլն բառերէն մէկովը:*

Subjonctif imparfait — Սօր. անկասար

Որ ունենայի	Que j’eusse
Որ ունենայիր	Que tu eusses
Որ (կամ թող) ունենար	Qu’il, qu’elle eût
Որ ունենայինք	Que nous eussions
Որ ունենայիք	Que vous eussiez
Որ (կամ թող) ունենային	Qu’ils, qu’elles eussent

Ծանօթ. — *Տես Սօր. ներկայի ծանօթութիւնը:*

Subjonctif passé — Սօր. անցեալ

Որ ունեցած ըլլամ	Que j’aie eu
Որ ունեցած ըլլաս	Que tu aies eu
Որ (կամ թող) ունեցած ըլլայ	Qu’il, qu’elle ait eu
Որ ունեցած ըլլանք	Que nous ayons eu
Որ ունեցած ըլլաք	Que vous ayez eu
Որ (կամ թող) ունեցած ըլլան	Qu’ils, qu’elles aient eu

Ծանօթ. — Հետեւեալ ժամանակը խոնարհել il aurait fallu պէտք էրով:

Subj. plus-que-parfait — Սօր. գերակասար

Որ ունեցած ըլլայի	Que j’eusse eu
Որ ունեցած ըլլայիր	Que tu eusses eu
Որ (կամ թող) ունեցած ըլլար	Qu’il, qu’elle eût eu

Տեք բայի	Բայ	Խնդիր	Ստորոգելի
Mon frère	a	un crayon	—
Mon frère	est	—	bon

Որ ունեցած ըլլայինք	Que nous eussions eu
Որ ունեցած ըլլայիք	Que vous eussiez eu
Որ (կամ թող) ունեցած ըլլային	Qu’ils, qu’elles eussent eu

Infinitif présent — Ս.Ներեւոյք ներկայ

Ունենալ • Avoir

Inf. passé — Ս.Ներ. անցեալ

Ունեցած ըլլալ Avoir eu

Participe présent — Ընդունելութիւն ներկայ

Ունենալով Ayant (էէ-ի)

Part. passé — Ընդ. անցեալ

Ունեցած Eu, *ունեցած ըլլալով* ayant eu (1)

Կ Ա Ն Ո Ն

Հայերէն նախադասութիւն մը ֆրանսերէնի դարձնելու համար պէտք է նախ տեք բային դնել, ետքը բայը և ապա ստորոգելին կամ խնդիրը:

(1) Ա. Ո. Բայերուն վրայ խօսակցութիւններ՝ շփոթութեան վարձեցնելու տեսակէտով:

Ընթերցանութեան դասին մէջ գտնուած avoirի զանազան ժամանակները եւ դէմքերը որոշել տալ:

Օրինակի հրահանգի. — Եղբայրս (տէր քոյն) մասիս մը (եւրէր) ունի (քոյ) mon frère a (1) un crayon. Գրիչ մը (եւրէր) ունիք (քոյ). [այս խօսքին մէջ տէր քոյն, այն է քոյ լռելեայն կ'իմացուի հայերէնի մէջ] vous avez une plume. Հայրս (տէր քոյն) բարի (տէր քոյն) է (քոյ) mon père est bon.

Գիտելիք. — Մը, մի, մեկի ֆրանսերէնն է un կամ une, որ անունէն առաջ կը դրուի: Ֆրանսերէնի մէջ, ամէն անուն, թէ շնչաւոր և թէ անշունչ, կամ արական (masculin) կ'ըլլայ կամ իգական (féminin): Եթէ մը, մի, մեկի վերաբերող անունը արական է՝ un կը դրուի, եթէ իգական է une կը դրուի: Գիրք մը ունիմ j'ai un livre, գրիչ մը ունիս tu as une plume (2):

1

Ես գիրք մը ունիմ, և դու գրիչ մը ունիս: Մենք հովանոց մը ունինք, դուք գաւազան մը ունիք, իսկ (et) մայրս ու քոյրս հովանոցակ մը ունին: Գրիչ մը ունին (տէր): Գրիչ մը ունէի: Եղբայրս հովանոց մը և գաւազան մը ունէր: Ատենօք տուն մը և պարտէզ մը ունէինք: Երէկ գիրք մը ունէիր, այսօր տետրակ մը ու-

(1) Այս խօսքին մէջ քեր բային է frère. ուսի, երկու քեր բայի չըլլալու համար, յիշեցնուած է. եթէ չը գեղջէինք, կ'ըլլար եղբայրս նա ունէր, ինչ որ ուղիղ չէ:

(2) Ընթերցանութեան հասուածին մէջ զսնուած արական եւ իգական բառերը որոշել տալ, դիտել տալով անոնց բովի յօդի կամ անկանի ձեւը:

նեցար (1): Եղբայրս երէկ կաղամար մը ունէր, այսօր գրիչ մը և մատիտ մը ունեցաւ: Մայրդ երէկ մատանի մը ունէր, այսօր ապարանջան մը ունի:

(Ի բերան ուսանելի). — Անօրի եմ j'ai faim (Ֆէ): Եղբայրս անօրի է mon frère a faim. Անօրի եք vous avez faim. Ծարաւի ես tu as soif. Ծարաւի եմք nous avons soif. Եղբայրս եւ քոյրս անօրի են mon frère et ma sœur ont faim. Շատ անօրի եմք nous avons grand' faim.

2

Կ Ա Ն Ո Ն

Ֆրանսերէնի մէջ անունները յոգնակի ընելու համար ծայրերնին s գիրը կ'աւելցուի: Un livre գիրք մը, des livres գիրքեր: J'ai une plume գրիչ մը ունիմ: J'ai des plumes գրիչներ ունիմ:

Ատենօք մայրս և քոյրս ապարանջաններ ունէին: Ատենօք դու ապարանջան մը ունէիր, իսկ ես մատնի մը ունէի: Երէկ ես ձմերուկ մը ունէի, իսկ եղբայրս սեխ մը ունէր: 1Եթէ 2եղբայրդ տուն մը 3ուսննար, պարտէզ մըն 2ալ 1պիտի ուսննար: Եթէ պարտէզ մը ուսննայի, ծառեր ալ պիտի ուսննայի: Եթէ մօրաքոյրս ասղանոց մը ուսննար, ասեղներ ալ պիտի ուսննար: 1Մայրս վաղը մատնի մը 2պիտի ուսննայ, և ես գլխարկ մը պիտի ուսննամ:

(1) Հրահանգներուն մէջ՝ երբ բայը անցեալ ըլլայ, ճիշդութեան համար անոնց արտագրութիւնը տրուած է:

(Ի բերան ուսանելի). — Բու՛ն ունի՛մ j'ai sommeil. Եղբայրս բու՛ն ունի՛ mon frère a sommeil. Մայրս բու՛ն ունի՛ ma mère a sommeil. Հայրս Ե՛ս անօրի՛ է mon père a grand' faim. Տղա՛ք բու՛ն ունի՛ն les enfants ont sommeil. Կը մսի՛մ j'ai froid. Եղբայրս կը մսի՛ mon frère a froid. Կը մսի՛ք vous avez froid. Տղա՛ք կը մսի՛ն les enfants ont froid.

3

Օրինակի հրահանգի. — Պեսք է որ եղբայրդ մասիս մը ունենայ, որպէս զի քանակ մ'ալ ունենայ il faut que ton frère ait un crayon, afin qu'il ait aussi une règle. Կը փափախի՛մ որ սեփարակ մը ունենաս je désire que tu aies un cahier. Թող տղան գրիչներ ունենայ que l'enfant ait des plumes!

Եթէ տուն մը ունեցած ըլլայի, պարտէզ մ'ալ ունեցած պիտի ըլլայի, և եթէ պարտէզ մը ունեցած ըլլայի, ծառեր ալ ունեցած պիտի ըլլայի: 1Պէտք է 2որ 3քոյրդ 6ասղանոց 5մը 4ունենայ, որպէս զի (1) ասեղներ ալ ունենայ: Պէտք է որ եղբայրդ և քոյրդ մատենադարան մը ունենան, որպէս զի գիրքեր ունենան: Հայրս կը փափաքի որ հովանոցներ ունենանք, 2ուրեմն հովանոցներ 1ունենանք: Կը փափաքի՛մ որ գիրքեր, տետրակներ, քանակ մը և կաղամար մը ունենաս:

(1) Որպէս զի ունենամ, ելլն. afin que j'aie. etc. որպէս զի ունենայի, ելլն. afin que j'eusse, etc.

(Ի բերան ուսանելի). — Իրաւունք ունի՛ք vous avez raison. Իրաւունք ունի՛քիք vous aviez raison. Ասակերտները անիրաւ ևն les élèves ont tort. Իրաւունք ունի՛ս tu as raison. Իրաւունք չունի՛ս tu as tort. Անիրաւ էինք nous avons tort. Կը սա՛րմամ j'ai chaud. Կը մսի՛մ j'ai froid.

4

Պէտք էր որ քոյրդ ասղանոց մը ունենար, որպէս զի ասեղներ ունենար: Մայրս կը փափաքէր որ մատենադարան մը ունենայինք, որպէս զի գիրքեր ունենայինք: Ասղանոցներ ունենալով, ասեղներ պիտի ունենանք: Եղբայրս կը փափաքէր որ մատենադարան մը ունենայինք, որպէս զի գիրքեր ունենայինք: Եղբայրս կաղամար մը ունի. կը փափաքի քանակ մըն ալ ունենալ: Անկարելի է որ քառասուն ֆունք ունեցած ըլլաք:

(Ի բերան ուսանելի). — Կը վախճամ j'ai peur. Կ'ամչնամ j'ai honte (հօլ). Շաս անօրի էինք nous avons grand' faim. Կինը իրաւունք ունե՛ր la femme avait raison. Մարդը անիրաւ էր l'homme avait tort. Շաս կը մսի՛նք nous avons grand froid.

5

Ա. Աշակերտը նշանակեալ ժամանակը պիտի դնէ բայը, իսկ գծերուն տեղ ինքը պիտի գտնէ յարմար ժամանակը: Պիտի Թարգմանէ: — Պիտի որոշէ տէր բային, բայը, սեռի խնդիրը:

J'avoir (ind. prés.) un encrier. Tu — (1) demain un encrier. Nous avoir (passé simple) hier des pastèques et des melons. Si j'avoir (imparf. de l'ind.) une maison, j'— aussi un jardin. Mon père désire que vous — des livres. Ma mère désirait que tu — un étui, pour que tu avoir des aiguilles. Avoir (impératif) une bibliothèque, et vous avoir (futur) des livres.

Բ. Այս զևսուն մէջ գտնուած բառերով 8 խօսք շինել, գործածելով Avoir բային Սիմ. և Ստոր. Ներկան, Սիմ. և Ստոր. Անկատարը, Բաղդը. Անցելը, Ապրանին, Թէական Ներկան, Հրամայականը:

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ. — CHAPITRE II.

Avoir Օժանդակ բացասական ձևով. — Որոշիչ Յօդ

Բայ մը բացասական (negatif) ձևի կը փոխուի բային դերանունէն (այսինքն je, tu, il կամ elle կամ on, nous, vous, ils, elles) ետքը ne և բայէն ետքը pas դնելով: Իբր օրինակ դնենք avoir բային մէկ քանի ժամանակներու բացասական ձևով խոնարհումը. մնացեալ ժամանակները կամ դէմքերը ուսանողները կրնան խոնարհել նոյն օրինակներուն հետեւելով:

(1) Աւելորդ է ըսել որ բարգամուրեամբ, այսինքն խօսքին իմաստէն կրնայ հասկցուիլ թէ ի՞նչ ժամանակ ու ի՞նչ դէմք պէտք է դնել բայը: Օրինակի համար, վերի խօսքին մէջ, գծին տեղ պէտք է դնել auras, որովհետեւ խօսքին իմաստը կը ցուցնէ թէ պիտի ունենաս է բայը: Ստուգիւ, չըսուի Վաղը կաղամար մ'ունիս կամ կաղամար մը ունիս կամ կաղամար մը ունեցար, այլ կաղամար մը պիտի ունենաս:

Avoir բայը բացասական ձևով խոնարհել Ա. Գլխուն մէջ ցոյց տրուած ուղղութեան կէտ առ կէտ հետեւելով.

Չունիմ je n'ai pas, չունիս tu n'as pas, չունի il, elle n'a pas, չունինք nous n'avons pas, չունիք vous n'avez pas, չունին ils, elles n'ont pas.

Չունէի je n'avais pas, etc. — Չունեցայ je n'eus pas, etc. — Չը պիտի ունենամ je n'aurai pas, etc. — Մի ունենար n'aie pas, etc.

Եթէ չունենայի si je n'avais pas, եթէ չունենայիր si tu n'avais pas, եթէ չունենար s'il, si elle n'avait pas, եթէ չունենայինք si nous n'avions pas, եթէ չունենայիք si vous n'aviez pas, եթէ չունենային s'ils, si elles n'avaient pas.

Երե ունեցած չըլլայի si je n'avais pas eu, etc.

Չունեցայ կամ ունեցած չեմ je n'ai pas eu (1), չունեցար tu n'as pas eu, չունեցաւ il, elle n'a pas eu, չունեցանք nous n'avons pas eu, չունեցար vous n'avez pas eu, չունեցան ils, elles n'ont pas eu.

Ունեցած չէի je n'avais pas eu, etc. — Ունեցած պիտի չըլլամ je n'aurai pas eu, etc. — Ունեցած պիտի չըլլայի je n'aurais pas eu, ou je n'eusse pas eu, etc. — Որ ունեցած չըլլամ que je n'aie pas eu, etc. — Որ ունեցած չըլլայի que je n'eusse pas eu, etc. — Որ չունենամ que je n'aie pas, etc. — Որ չունենայի que je n'eusse pas, etc.

Գետեղիք. — Ներգործական բայերու սեռի խնդիր եղող անորոշ անուններուն առջեւ սովորաբար de կը դրուի, եթէ խօսքը բացասական է: Օր. Գիրքեր չունիմ Je n'ai pas de livres. Կարագ չունիք vous n'avez pas de beurre. Թաւկիկնակ չունի il n'a pas de mouchoir.

(1) Բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ (այսինքն այն ժամանակները՝ որոնք ժխտուած են բային ընդհ. անցեալովը) pas-ն կը դրուի ընդհ. անցեալէն առաջ:



1

Գիրքեր չունինք, բայց տետրակներ ունինք: Ձեր հայրը և ձեր մայրը կարագ չունեցան: Անցեալ տարի ծառեր չունէի, բայց ծաղիկներ ունէի: Գիրքեր չունեցանք: Կարագ չունինք: Պտուղներ ունինք, բայց ծաղիկներ չունինք: Ձեր քոյրը մատնիներ չունի, բայց ապարանջաններ ունի: Եղբայրս թուղթ չունի: Երէկ թուղթ չունէիք, այսօր մեղան չունիք:

(Ի թերսն ուսանեցի). — Անօթի չեմ, բայց ծարաւի եմ je n'ai pas faim, mais j'ai soif. Տղայք կը մսին les enfants ont froid. Եղբայրնիդ չամչնար votre frere n'a pas honte. Քուն չունեի, բայց շատ կը մսեի je n'avais pas sommeil, mais j'avais grand froid. Յակոբին եղբայրը իրաւունք ուներ, բայց քոյրը անիրաւ կը le frere de Jacques avait raison, mais sa sœur n'avait pas raison (կամ avait tort).

Կ Ա Ն Ո Ն

Հայերէսի մէջ բառ մը որոշեալու համար ծայրը ը կամ ն գիրը կը դնենք: Ֆրանսերէսի մէջ բառ մը որոշելու համար ծայրը գիր չեն աւելցներ, այլ բառէն առաջ թէ կամ լա կամ les յոդերը կը դնեն: Եթէ բառը եզակի արական է թէ, եթէ եզակի իգական է լա, եթէ ձայնաւորով (1) կամ անձայն հով (2) սկսած է ՚, և եթէ

(1) Ձայնաւոր (voyelle) գրեմն են a, e, i, o, u, (երբեմն ալ y): — 2) երբ հով գրուող բառի մը հ ը կը կարդացուի՝ այն հ ը անձայն

2

յոզնակի է les կը դրուի: Pain հաց. le pain (ար.) (3) հացը. les pains հացերը. plume գրիչ. la plume գրիչը. les plumes գրիչներն. enfant տղայ. l'enfant տղայն. les enfants տղայք, տղաները. homme մարդ. l'homme մարդը. les hommes մարդերը, մարդիկ:

Աշակերտները տակաւին գիրքեր չունին: Եթէ դըպրոցը խոհանոց մը չունենար, սեղանատուն մը չպիտի ունենար: Դուք կաղիքներ չունէիք, և մենք պիտտակներ չունէինք: Եթէ պարտեզ մը չունենաք, ծառեր չպիտի ունենաք: Երէկ քոյրդ ասղանոց չունէր: Եթէ քոյրդ ասղանոց մը չունենար, ասեղներ չը պիտի ունենար, այնպէս չէ: Վզկապներ չպիտի ունենաք: Ձեր պարտեզը (4) ծառեր չունէր, այնպէս չէ: Ոչ, ծառեր չունէր, բայց ծաղիկներ ունէր:

muet կը կոչուի, ինչպէս է homme բառին մէջ որ կը կարդացուի օ՛ր ե ոչ հօ: — (3) Բառի մը ստոր, այսինքն արական կամ իգական ըլլալը վրան նայելով չը հասկցուիր. կա՛մ բառարանի մէջ փնտնելու է եւ կամ գիտողի մը հարցնելու է թէ այս ինչ բառը արական է թէ իգական: Գրիչս մէջ զսնուող անուններուն սեռը ի հարկին նշանակուած է:

(4) Ձեր պարտեզը կը բարձրանենք votre jardin, առանց յօդի, այսինքն ոչ թէ le votre jardin, որովհետեւ votre բառը կ'որոշէ արդէն պարտեզ բառը, յօդին տեղը կը բռնէ ան:

Ծառեր» l'arbre. Ծառեր «les, arbres.
այս ծառը cet arbre.

(Իբերան ուսանելի). — Աղջիկները կ'ամչնային, չէին վախճար les filles avaient honte, elles n'avaient pas peur. Բարեկամնիդ ծարաւի չի, անօրի է votre ami n'a pas soif, il a faim. Մարիամ Բուն չունի օտարին Marie n'a pas (encore) sommeil. Մարիամին մօրախոյրը իրաւունք ունի la tante de Marie a raison.

3

Եթէ աման մը ունեցած չըլլայիք, պտուղներ ունեցած պիտի չըլլայիք: Վաղը պտուղներ չպիտի ունենաք: Կ'ուզեմ որ աշակերտները զմեղիններ չունենան: Լա՛ւ, թող զմեղիններ չունենան: Բարեկամս, անկարելի է որ նարինջները, սերկելիները, տանձերը կորիզներ չունենան: Մատենադարան մը ունենալ, և դիրքեր չունենալ, ամօթէ: Պէտք է որ աշակերտները մատիտներ ունենան, բայց կ'ուզեմ որ զմեղիններ չունենան:

(Իբերան ուսանելի). — Յակոբին աչքերը կապոյս են Jacques a les yeux bleus. Այս աղջկան ականջները մեծ են cette fille a les oreilles longues. Այս մանչուն աչքերը խոնոր են ce garçon a les yeux gros. Հօրաբող պիտաները ներմակ են votre tante a les dents blanches. Եղբորդ ոտները պզտիկ են ton frère a les pieds petits.

4

Ա. Գիծերուն տեղ յօղ դրէք. Թարգմանեցէք:

— élève *ne pas avoir* (ind. prés.) de papier. — filles *n'avoir pas* (passé composé) de fruits — maison *avoir* (passé simple) un jardin, mais — jardin *n'avoir pas* d'arbres. — fille *avoir* (imparf. de l'ind.) une noix et des pistaches. Que — élèves *ne pas avoir* (subj. prés.) de canifs! — école *avoir* (fut.) un réfectoire, n'est-ce pas?

Բ. Նախորդ գլխուն վերջին վարժուձեան մէջ նշանակուած ժամանակներով մէկ մէկ խօսք շինեցէք, բային բացասական ձեւովը: Այդ խօսքերուն մէջ livre, beurre, parapluie, fleur, encre, papier, peigne, aiguille, chapeau, ruban, poire, pomme, coing, orange բառերը գործածեցէք իբր անորոշ սեռի խնդիր:

Գ Լ Ո Ւ Ե Գ. — CHAPITRE III.

Avoir Թժանդակ հարցական ձեւով. —
Հոլովմունք

Բայ մը հարցական (interrogatif) ձեւի կը փոխուի, դերանունը բայէն ետքը դնելով: Բային դերանուններն են je, tu, il, elle (on), nous, vous, ils, elles: Պէտք է գիտնալ որ քական անցեալէն անդին եղող ժամանակները հարցական ձեւի չեն փոխուիր: Իբր օրինակ կը դնենք avoirի ժամանակաց մէկ քանի դէմքերու հարցական ձեւով խոնարհումը:

Ունիմ Ai-je? (1) ունիս as-tu? ունի a-t-il, elle? (2) ունիմք
avons-nous? ունիք avez-vous? ունին ont-ils, elles?

Ունեմ Avais-je? etc. — Ունեցամ eus-je? etc. Պիտի ունենամ
aurai-je? etc. Պիտի ունենայի aurais-je?

Ունեցամ կամ ունեցամ եմ Ai-je eu? ունեցամք, եւլն. as-tu eu?
ունեցան, եւլն. a-t-il, elle eu? ունեցանք, եւլն. avons-nous eu? ունե-
ցանք, եւլն. avez-vous eu? ունեցան, եւլն. ont-ils, elles eu?

Ունեցամ էի Avais-je eu? — Ունեցամ պիտի ըլլամ aurai-je eu?
Ունեցամ պիտի ըլլայի aurais-je eu?

Գիտելիք Ա. — Հայերէնի մէջ բառ մը հոլովելու հա-
մար բառին ծայրը գիրեր կ'աւելցնենք, ինչպէս. հաց,
հացի, հացե, հացով, Էայլն: Ֆրանսերէնի մէջ այսպէս
չէ. այս գիրերուն տեղ բառէն առաջ նախդիրներ կը
դնեն: Սեռականի (génitif) և բացառականի (ablatif)
համար կը դնեն de նախդիրը. սրականի (datif) համար
à, գործիականի (instrumental) համար սովորաբար avec:
Ուղղականի (nominatif) և հայցականի (accusatif) ձեւը
մէկ է: **Օրինակներ.**

de Pierre Պետրոսին (Պետրոսը), Պետրոսէն
à Pierre Պետրոսին (Պետրոսա)
avec Pierre Պետրոսով, Պետրոսին հետ
d'un livre գրքի (+էն-դըն), գրքէ մը
à un livre գրքի մը (+էն-դա)
avec un livre գրքով մը

(1) Հայերէնի մէջ հարցման նշանը բառին վրայ կը դնենք.
Ֆրանսերէնի մէջ ֆոլը կը դրուի: (2) Որովհետեւ a-իլ ականջի գէտ
կուգայ, a ին ֆոլ t մ'աւելցնելով կ'ըսուի a-t-il? նոյնպէս aura-t-il?
փոխանակ aura-il? ի: ('ի հարկին բացատրել քէ a-t-il, aura-t-il մնա-
ցորդն են at-il, aurat-il հին ձեւերուն):

de la fille աղջկան (դուղըն), աղջկէն
à la fille աղջկան (դուս)
avec la fille աղջկովը

de l'élève աշակերտին (աւելըրտին), աշակերտէն
à l'élève աշակերտին (աւելըրտ)
avec l'élève աշակերտովը


de mon livre գրքիս (+էն-դըն), գրքէս
à mon livre գրքիս (+էն-դա)
avec mon livre գրքովս

de ce livre այս գրքին (+էն-դըն), այս գրքէն
à ce livre այս գրքին (+էն-դա)
avec ce livre այս գրքով

Գիտելիք Բ. — Ֆրանսերէնի մէջ, ինչպէս Հայերէն
գրաբար մէջ, առաջ ուղղականը կը գրուի, ետքը
սեռականը: Նոյնպէս, երբ սեռական և տրական, կամ
բացառական, կամ գործիական քովէ քով ըլլան, սե-
ռականը միւս հոլովներէն ետք կը գրուի:

Օրինակք հրահանգի. — ՁԱղջկան մասնին la
bague de la fille. ՁԱսակերտին գիրքերը les livres
de l'élève. ՁՆորսու բարեկամը l'ami de mon frère.
ՁԼեւոնին ֆոյրը la sœur de Léon. ՁՄորդ մասնը
le peigne de ta mère. ՁԼեւոնին ֆրոզը l'auneur de
sonci j'ai donné un peigne à la sœur de Léon.
Լեւոնին ֆրոզմէն de la sœur de Léon. Լեւոնին
ֆրոզը հետ avec la sœur de Léon. Լեւոնին ֆոյրը
սանսր մ'ունի° la sœur de Léon a-t-elle un peigne?

711

 Երբ հարցական խօսքի մը մէջ ենթական անուն մ'ըլլայ՝ բային դերանունը պէտք չէ զեղչել: Տես օրինակներուն մէջ վերջին խօսքը:

1

Քանակ մը ունի՞ք, պարոն: Ոչ, պարոն, քանակ մը չունիմ: Պողոսին եղբայրը զրիչ մը ունի՞: Ոսկերիչին կինը մատնիներ ունէ՞ր: Գրիգորին մօրմէն երկու գիրք ընդունեցայ: Աշակերտին գիրքերը տեսա՞ք: Ոսկերիչին մօրեղբայրը տուն մը ունէ՞ր: Չեր 4գրացւոյն 2եղբայրը 1ե՞րբ(1) 5պիտի ունենայ 6գիրքեր: Ոսկերիչին աղջկը մատնիներ ունեցա՞ւ: Պտուղներ ունեցա՞ք:

(Ի քերսն ուսանեղի). — Քանի՞ տարեկան եք, պարոն quel âge avez-vous, monsieur? Տասը տարեկան եմ j'ai dix (տէշ) ans. Եղբայրդ քանի՞ տարեկան է quel âge a ton frère? Տասն եւ հինգ տարեկան է il a quinze ans. Ոսկերիչին քույր քանի՞ տարեկան էր quel âge avait(2) la sœur de l'orfèvre? Քսան տարեկան էր elle avait vingt ans.

Գիտեղիք. — Մի՞ ըսէք de le, ըսէք du. մի՞ ըսէք à le, ըսէք au. մի՞ ըսէք de les, ըսէք des. մի՞ ըսէք à les, ըսէք aux: Օրինակներ.

du (ոչ թէ de le) livre գրքին, գրքէն
au (ոչ թէ à le) livre գրքին

(1) Խօսքի մը մէջ quand? ե՞րբ, qui? ո՞վ, quel? ի՞նչ, ո՞ր, եւլն. բառերէն մէկը գտնուած անէն, այդ բառը բայէն առաջ կը դրուի: (2) Elleր գեղջուած է, որովհետեւ տէր բային բայէն ետքը դրուած է:

des (ոչ թէ de les) livres գրքերուն, գրքերէն
aux (ոչ թէ à les) livres գրքերուն

des (ոչ թէ de les) filles աղջկանց, աղջիկներէն
aux (ոչ թէ à les) filles աղջկանց

des (ոչ թէ de les) élèves աշակերտներուն, աշակերտներէն
aux (ոչ թէ à les) élèves աշակերտներուն

2

Կօշկակարներուն քոյրերը ծաղիկներ պիտի ունենան: 2Այս 3քանակը 7վաճառականին 6մօրմէն 1ընդունեցայ 4այս 5գրքով: Պարտէզ մը պիտի ունենայի՞ք, եթէ տուն մը ունենայիք: Ծառեր ունեցած պիտի ըլլայի՞ք, եթէ պարտէզ մը ունեցած ըլլայիք: Դարբինին մայրը գլխարկ մը պիտի ունենայ: Դարբինին մայրը արդէն գլխարկ մը ունեցաւ: Տուներուն պարտէզները ծառեր ունեցա՞ն. Գրիգորին հօրմէն տասը ֆուսք ընդունեցայ:

(Ի քերսն ուսանեղի). — Անօթի՞ եք avez-vous faim? Անօթի չեմ, բայց ծարաւի եմ je n'ai pas faim, mais j'ai soif. Քոյրդ կը մսի՞ ta sœur a-t-elle froid? Քուսն ունեի՞ր avais-tu sommeil? Ըսեք, խնդրեմ, իրաւունք ունի՞ք dites, je voue prie, a-t-il raison? Ոչ, անիրաւ է non, il a tort. Մի՞ անչնաք, բարեկամս, հոս մէկը չկայ n'avez pas honte, mon ami, il n'y a(1) personne ici. Չեմ անչնար, բայց կը վախնամ je n'ai pas honte, mais j'ai peur.

(1) Երբ խօսքի մը մէջ personne, nul, aucun ոչ ոք, rien ոչինչ, jamais երբեք, point ընտել եւլն. բառերէն մէկը գտնուի, բացասական բային միայն ուր կը դրուի, ոչ ոք կը գեղջուի. ասոր համար ըսուած չէ վերը il n'y a pas personne, այլ il n'y a personne.

Սեռականը և տրականը իրարու հետ մի շփոթէք: Երբ անունի մը վերաբերի՝ սեռական է (յատկացուցիչ): Երբ բայի վերաբերի՝ տրական (բնութեան խնդիր): Օրինակի համար, երբ ըսեմ եղբորս գիրքը, եղբորս սեռական է, որովհետև անունի մը՝ գիրքին կը վերաբերի. բայց երբ ըսեմ եղբորս տուի, եղբորս սրական է, որովհետև բայի մը՝ տուիին կը վերաբերի: Տաճկերէնի թարգմանելով ալ դիւրաւ կարելի է զանազանել սեռականը տրականէն: Երբ տաճկերէնը ա կամ ե վերջաւորի՝ սրական է, երբ ըն կամ ին վերջաւորի՝ սեռական է: Վերի օրինակները թարգմանենք. +աւրաւաւ շէշըն +իւսուլ (սեռական). +աւրաւաւ շէշըն (տրական):

3

Կօշկակարին աղջիկներուն գրիչներ տուի՞ք: Մօրաքոյրէս նամակ մը ընդունեցայ երէկ: Գրավաճառին որդին աշակերտներուն գիրք ծախեց: Զմեկինդ գրավաճառին որդւոյն փոխ տուի՞ր: Զեր բարեկամին աղջկանց տետրակներ տուի՞ք: Ե՞րբ փոխ տուիր կարկինդ վաճառականին հօրեղբօրը: Նամակը ե՞րբ ընդունեցաք. այսօր. երէ՞կ: Զեր եղբօր կաղին տուի՞ք: Ոստայանակին կինը իւր ապարանջանը ձեր քրոջ ծախեց: Ե՞րբ ձեր գրիչը իմ սանիս տուիք: Վաճառականը իւր տունը ոստայանակին աղջկանը ծախեց: Պօղոսին հօրմէն կաշանդչէք ընդունեցայ:

(Ի քերսն ուսանելի). — ԼԵՆՈՆԻՆ հաց սուի՞ք avez-vous donné du pain à Léon? Ոչ, չսուի non, je ne lui en ai pas donné. Հօրեղբօրմէս կաղանդչիք ընդունեցայ j'ai reçu des étrennes de mon oncle. Նպարավաճառը ձեր դրացւոյն պանիր ծախե՞ց l'épicier a-t-il vendu du fromage à votre voisin? Ոչ, չծախեց non, il ne lui en a pas vendu: Այս նամակը ե՞րբ ընդունեցաք quand avez-vous reçu cette lettre?

4

Ա. Հետեւեալ խօսքերուն մէջ գիծերը լեցնել յարմար հոլովանիշով.

1. On fait le beurre et le fromage — le lait — la vache.
2. Le vin est fait -- le jus — le raisin. Le raisin est le fruit — la vigne.
3. Le loup ressemble assez — le chien.
4. L'abeille donne — les hommes le miel et la cire. La demeure — l'abeille se nomme ruche.
5. Le hanneton dévore les feuilles — les arbres.
6. Le forgeron forge le fer sur l'enclume — son marteau.
7. On a attelé le cheval — la voiture.
8. Dans une ferme on peut entendre les aboiements — les chiens; le hennissement — les chevaux; le braiment — les ânes; le beuglement — les vaches et les bœufs; le bêlement — les brebis et — leurs agneaux, et les miaulements — le chat.

Բ. Նախորդ գլուխներուն վերջին վարժուձեան մէջ նշանակուած ժամանակներով մէկ մէկ խօսք շինեցէք, բայց հարցական ձեւով: Ամէն մէկ խօսքի մէջ կամ յատկացուցիչ մը կամ բնութեան խնդիր մը պիտի գտնուի:

Գ Լ Ո Ւ Խ Դ. — CHAPITRE IV.

Avoir Օժանդակ հարցական-բացասական ձեւով
Անորոշ անուն

Բայ մը հարցական-բացասական ձեւի կը փոխուի
հարցական ձեւէն առաջ ne եւ ետքը pas դնելով:

Չունի՞մ N'ai-je pas? չունի՞ս n'as-tu pas? չունի՞ n'a-t-il, elle
pas? չունինք n'avons-nous pas? չունի՞ք n'avez-vous pas? չունին
n'ont-ils, elles pas?

Չունէի՞ n'avais-je pas? etc. — Չունեցայ n'eus-je pas? etc. —
Ունեցած կամ կա՞մ չունեցայ n'ai-je pas eu? etc. — Ունեցած չէի՞
n'avais-je pas eu? etc. — Չը պիտի ունենամ n'aurai-je pas? — Ու-
նեցած պիտի չըլլամ n'aurai-je pas eu? etc. — Պիտի չունենայի՞
n'aurais-je pas? etc. — Ունեցած պիտի չըլլայի՞ n'aurais-je pas eu?

Կ Ա Ն Ո Ն

Ֆրանսերէնի մէջ անորոշ (մասնաւոր մտքով առ-
նուած) անուններէն առաջ du, de la, de l', des կը դըր-
ուի: Հաց du pain. գարեջուր de la bière. ջուր de
l'eau. լուբիա des haricots. — Բայց պէտք է լաւ հաս-
կընալ թէ ո՞ր տեսակ անորոշ անուններուն առջև այս
յօդերը կը դրուին: Օրինակի համար, երբ ըսեմ հայե-
րէն, քաւկիցակ ունի՞ք (այսինքն քաւկիցակ մը), . . .
Ֆրանսերէն չեմ կրնար ըսել avez-vous du mouchoir?

որովհետեւ յիշեալ յօդերը մասնական մտքով առնուած,
այսինքն ամբողջին մեկ մասը ցուցնող բառերուն առջև
կը դրածա՞ծուին. բայց երբ ըսենք հաց, ջուր, քանափ,
գինի, չամիչ, եւայլն. ունի՞ք, ֆրանսերէն պէտք է
ըսել avez-vous du pain, de l'eau, de l'encre, du vin,
des raisins secs? որովհետեւ հացին, ջուրին, քանափին,
գինիին, չամիչին մէջէն մեկ մասը կրնամ առնել,
մինչդեռ նոյն բանը չեմ կրնար ընել քաւկիցակին, եւն.
համար. ստուգիւ, կրնանք ըսել քիչ մը քաւկիցակ,
բայց կրնանք ըսել քիչ մը հաց, քիչ մը ջուր, քիչ մը
քանափ, եւայլն: Հետեւութիւն, du, de la, de l', des
յօդերը կը գործածուին այն անորոշ անուններուն
առջեւ՝ որոնք ամբողջին մեջէն մաս մը կը ցուցնեն:

Երբ անորոշ (մասնական մտքով առնուած) անունը
բացասական բայի մը սեռի խնդիրն ըլլայ, կամ երբ
երբէ առաջ ածական մը դնուի՞ փոխանակ du, de la,
de l', desի սովորաբար de կը դրուի: Հաց չունի՞մ je
n'ai pas de pain. — Սիրուն գրիչներ ունի՞մ j'ai de jolies
plumes. — Թաւկիցակ չունի՞ք n'avez-vous pas de mou-
choir? (Տես էջ 17):

Օրինակի հրահանգի. — Ածուխ չունի՞մ n'avons-
nous pas de charbon? Ածուխ ունի՞մ, բայց փայտ
չունի՞մ nous avons du charbon, mais nous n'avons
pas de bois. Սիրուն գրիչներ ունի՞ք avez-vous de
jolies plumes?

1

Գինի ունէի՞ք: Ոչ գինի չունէինք. կարագ եւ հաց
ունէինք: Նպարավաճառը կարագ չունէր: Ոչ, նպարա-
վաճառը կարագ չունէր: Ամանին 3մէջ (1) 2լուր 1չու-
նի՞ք: Ոչ, պարոն, ամանին մէջ ջուր չունինք, կաթ
ունինք: Եզբօրդ բարեկամը գզրոցին մէջ թուղթ չու-
նէր: Մեր հացագործին եզբօրը ամուխ չտուի՞ք: Ածուխ
չունիմ: Մսավաճառին եղբայրը երէկ միս չունեցա՞ւ:
Անցեալ շաբթու պտուղներ եւ միս չունէի՞ք: Ե՞րբ տան-
ձենի պիտի ունենանք, որպէս զի տանձեր ալ ունենանք:
Դրամ ունէի՞ք: Դրամ ունէինք, բայց հաց չունէինք:

(Ի բերան ուսանելի). — Քանի՞ գիրք ունիք com-
bien de livres avez-vous? Երկու հաս ունիմ j'en ai
deux. Զե՛ք մսիք n'avez-vous pas froid? Ոչ, սաք եմ
non, j'ai chaud. Եղբայրնիդ չա՛մչնար votre frere n'a-t-
il pas honte? Ինչո՞ւ ֆոյրերդ կը վախնան pourquoi tes
sœurs ont-elle peur? Քուց չունի՞ս n'as-tu pas som-
meil? Կաք չուցեի՞ք n'aviez-vous pas de lait? Ոչ, չու-
ցեիք non, nous n'en avons pas.

2

Ինչո՞ւ տետրակներ եւ գիրքեր չունիք. ձեր եղբայրը
տետրակներ եւ գիրքեր ունի. ե՞րբ պիտի ունենաք տետ-

(1) Մէջ dans. գրիմ մէջ dans le livre. կաղամաբին մէջ dans
l'encrier, etc.

բակներ եւ գիրքեր: Ծաղիկներ պիտի չունենայի՞, եթէ
թաղարներ ունենայի: Ոսկերչին քոյրը ասեղներ եւ
գնդասեղներ պիտի չունենայ, եթէ ասղանոց մը ունե-
նայ: Երէկ մեղան չունէի՞ք, պարոն: Ոչ, մեղան չունէի,
որովհետեւ կաղամար չունէի, բայց քոյրս մեղան ունէր:
Ինչո՞ւ համար բառարան մը չը գնեցիք. ստակ չունէի՞ք:
Ինչո՞ւ փոխ չը տուիք ձեր բառարանը ժամագործին աղ-
ջիկներուն: Ոստայնանկին կնոջմէն փայտէ կկոց մը եւ
կտաւ ընդունած չէի՞ք անցեալ տարի:

(Ի բերան ուսանելի). — Անօթի չե՞ս n'as-tu pas
faim? Անօթի չեմ, ծարաւի եմ je n'ai pas faim, j'ai
soif. Եղբայրդ անօթի՞ է քե ծարաւի votre frere a-t-il
faim ou soif? Ոչ անօթի է ոչ ծարաւի il n'a ni faim ni
soif. Ըսե՛ք, խնդրե՛մ, իրաւունք չունի՞մ dites, je vous
prie, n'ai-je pas raison? Ոչ, իրաւունք չունիք non,
vous n'avez pas raison.

3

Ա. Հետեւեալ խօսքերուն մէջ գիծերուն տեղ դնել յարմար անո-
րոջ յօղը.

1. Il y a – vin blanc et – vin rouge.
2. La poule pond – bons œufs.
3. Le boulanger fait – pain avec – farine.
4. Dans les lampes on met – pétrole.
5. On boit – bière dans les pays du Nord, où on ne récolte pas
– raisin .
6. L'eau nous rend – grands services .
7. On fabrique le verre avec – sable et avec – soude .

Բ. Վերի խօսքերը հարցական-բացասական ձևով բացատրել .

Գ. Հետևեալ խօսքերուն ձևը փոխել՝ սեռի խնդիրը տէր բայի ընկելով :

1. Le pommier produit des pommes. (La pomme est le fruit du pommier). 2. Le poirier produit des poires. 3. Le prunier produit des prunes. 4. Le cerisier produit des cerises. 5. Le pêcher produit des pêches. 6. L'abricotier produit des abricots. 7. L'oranger produit des oranges. 8. Le figuier produit des figues. 9. Le cognassier produit des coings. 10. Le noisetier produit des noisettes .

Գ Լ Ո Ւ Ե Ե . — CHAPITRE V.

ÊTRE Օժանդակ . — ԱճՈՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԱՆԿԻՆ

Արդէն տրուած ուղղութեան համաձայն խօսարհել՝ սեռի խնդիրի տեղ usորոգելի (attribut) դնելով :

INDICATIF
Présent

Եմ Je suis
Ես Tu es
Է Il, elle est

Ս Ա Հ Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ն
Ներկայ

Եմք Nous sommes
Էք Vous êtes
Են Ils, elles sont

Imparfait — ԱճԿԱՏԱՐ

Էի J'étais
Էիր Tu étais
Էր Il, elle était

Էիք Nous étions
Էիք Vous étiez
Էին Ils, elles étaient

Passé simple — Պարզ անցեալ

Եղայ Je fus
Եղար Tu fus
Եղաւ Il, elle fut
Եղանք Nous fûmes
Եղաք Vous fûtes
Եղան Ils, elles furent

Passé composé — Գաղաղրեալ անցեալ

Եղայ կամ Եղած էի J'ai été
Եղար, Էայնք Tu as été
Եղաւ, Էայնք Il, elle a été
Եղանք, Էայնք Nous avons été
Եղաք, Էայնք Vous avez été
Եղան, Էայնք Ils, elles ont été

Passé antérieur — Անցեալ յառաջագոյն

Եղայ J'eus été
Եղար Tu eus été
Եղաւ Il, elle eut été
Եղանք Nous eûmes été
Եղաք Vous eûtes été
Եղան Ils, elles eurent été

Plus-que-parfait (Էլ:--) — Գերակատար

Եղած էի J'avais été
Եղած էիր Tu avais été
Եղած էր Il, elle avait été
Եղած էինք Nous avions été
Եղած էիք Vous aviez été
Եղած էին Ils, elles avaient été

Եթէ ըլլամ Si je suis
Եթէ ըլլաս Si tu es
Եթէ ըլլայ S'il, si elle est
Եթէ ըլլանք Si nous sommes
Եթէ ըլլաք Si vous êtes
Եթէ ըլլան S'ils, si elles sont

Futur simple — Պարզ ապագոցի

Պիտի բլլամ	Je serai
Պիտի բլլաս	Tu seras
Պիտի բլլայ	Il, elle sera
Պիտի բլլանց	Nous serons
Պիտի բլլաք	Vous serez
Պիտի բլլանց	Ils, elles seront

(Հարցական sera-t-il ?)

Futur antérieur — Ապագոցի յառաջագոյն

Եղած պիտի ըլլամ	<i>J'aurai été</i>
Եղած պիտի ըլլաս	<i>Tu auras été</i>
Եղած պիտի ըլլայ	<i>Il, elle aura été</i>
Եղած պիտի ըլլանց	<i>Nous aurons été</i>
Եղած պիտի ըլլաք	<i>Vous aurez été</i>
Եղած պիտի ըլլանց	<i>Ils, elles auront été</i>

Եթէ բլլայի	Si j'étais	Եթէ բլլայինք	Si nous étions
Եթէ բլլայիր	Si tu étais	Եթէ բլլայիք	Si vous étiez
Եթէ բլլար	Si'il, si elle était	Եթէ բլլային	Si'ils, si elles étaient

Conditionnel (-ի-ի-է-լ) présent — Թեական ցերկայ

Պիտի բլլայի	Je serais
Պիտի բլլայիր	Tu serais
Պիտի բլլար	Il, elle serait
Պիտի բլլայինց	Nous serions
Պիտի բլլայիք	Vous seriez
Պիտի բլլայինց	Ils, elles seraient

Եթէ եղած բլլայի	Si j'avais été
Եթէ եղած բլլայիր	Si tu avais été
Եթէ եղած բլլար	Si'il, si elle avait été

Եթէ եղած բլլայինք
Եթէ եղած բլլայիք
Եթէ եղած բլլային

Si nous avions été
Si vous aviez été
S'ils, si elles avaient été

Cond. passé — Թեական անցեալ

Եղած պիտի բլլայի	J'aurais <i>ou</i> j'eusse été
Եղած պիտի բլլայիր	Tu aurais <i>ou</i> tu eusses été
Եղած պիտի բլլար	Il, elle aurait <i>ou</i> eût été
Եղած պիտի բլլայինք	Nous aurions <i>ou</i> eussions été
Եղած պիտի բլլայիք	Vous auriez <i>ou</i> eussiez été
Եղած պիտի բլլային	Ils, elles auraient <i>ou</i> eussent été

Imparfait — Հրամայական

Եղիր sois, բլլանք soyons, եղէք soyez

Subjonctif présent — Ասորադասական ցերկայ

Որ բլլամ	Que je sois
Որ բլլաս	Que tu sois
Որ (քող) բլլայ	Qu'il, qu'elle soit
Որ բլլանց	Que nous soyons
Որ բլլաք	Que vous soyez
Որ (քող) բլլանց	Qu'ils, qu'elles soient

Subjonctif imparfait — Ասոր. անկատար

Որ բլլայի	Que je fusse
Որ բլլայիր	Que tu fusses
Որ (քող) բլլար	Qu'il, qu'elle fût
Որ բլլայինք	Que nous fussions
Որ բլլայիք	Que vous fussiez
Որ (քող) բլլային	Qu'ils, qu'elles fussent

Subjonctif passé — Մտր. անցեալ

Որ եղած ըլլամ	Que j'aie été
Որ եղած ըլլաս	Que tu aies été
Որ (Թող) եղած ըլլայ	Qu'il, qu'elle ait été
Որ եղած ըլլանք	Que nous ayons été
Որ եղած ըլլաք	Que vous ayez été
Որ (Թող) եղած ըլլան	Qu'ils, qu'elles aient été

Subj. plus-que-parfait — Մտր. գերակատար

Որ եղած ըլլայի	Que j'eusse été
Որ եղած ըլլայիր	Que tu eusses été
Որ (Թող) եղած ըլլար	Qu'il, qu'elle eût été
Որ եղած ըլլայինք	Que nous eussions été
Որ եղած ըլլայիք	Que vous eussiez été
Որ (Թող) եղած ըլլային	Qu'ils, qu'elles eussent été

Infinitif présent — ԱճԵՐԵՆՈՅ ԳՆԵՐԿԱՅ

Ըլլալ Être

Inf. passé — ԱճԵՐ. անցեալ

եղած ըլլալ Avoir été

Participe présent — ԸՆԳՈՒՆԵԼՈՒՔԻԱՆ ԳՆԵՐԿԱՅ

Ըլլալով Étant

Part. passé — ԸՆԳ. անցեալ

եղած Été, եղած ըլլալով ayant été

Un bas, des bas. — Un jeu, des jeu“x,, —
Un veau, des veau“x,, .

Գիտենք արդէն թէ անուաները յոգնակի ընելու համար ծայրերնին s գիրը կ'աւելցուի: Բայց ամէն անուն այս կերպով յոգնակի չըլլար. բացառութիւններ կան:

Քացառ. Ա. — s, x, z գրերով վերջաւորուած անուաները յոգնակիի մէջ անփոփոխ կը մնան: Un bas գուրպայ մը, des bas; une noix ընկոյզ մը, des noix; le nez քիթը, les nez.

Քացառ. Բ. — au, eau, eu վերջաւորուած անունները յոգնակիի մէջ x կ'առնեն: Un étan մամուլ մը, des étaux; un oiseau թռչուն մը, des oiseaux; le jeu խաղը, les jeux.

Landau, լանսո (տեսակ մը կտոր) և bleu, կապոյտ բառերը յոգնակիի մէջ s կ'առնեն փոխանակ x ի:

1

Ներսէսին հղբայրը երիտասարդ է, բայց Յովհաննէսին հղբայրը երիտասարդ չէ: Ընկոյզները իւզաւոր պտուղներ են: Անտառին մէջ կաղիւններ քաղեցինք: Անտառին մէջ նոճիներ կան, Ներսէս, ոտաշնանկին աղջկան գուրպաներն ո՞ւր են: Դարբիներուն մամուլները հոս չէին երէկ. այսօր հոս չեն: Երբ պղտիկ էիք, թռչուններ ունէի՞ք: ²Խաղեր կան ³որ ⁵տղաները ⁴կը յոգնեցնեն: Դուն աշխատասէր ես, բայց հղբայրդ աշխատասէր չէ:

(Ի բերան ուսանելի). — Եղբայրդ ո՞ւր է օ՞ւ օ՞ւ est votre frère? Եղբայրս անճառն է mon frère est au bois. Ձիերը ո՞ւր են օ՞ւ օ՞ւ sont les chevaux? Ձիերը ախոռն են les chevaux sont à l'écurie. Մայրս եկեղեցին չե՞ ma mère n'est-elle pas à l'église? Ոչ non. Հապա ո՞ւր է օ՞ւ օ՞ւ est-elle donc? Շուկան է elle est au marché.

Բացառ. Գ. — օւ վերջաւորուած եօթը անուններ կան, որոնք յոգնակիրի մէջ չ կ'առնեն: Այս անուններն են՝ bijou գոհար, caillou կոպիւն, chou կաղամբ, genou ծունգ, hibou (հի) բու, joujou խաղալիկ, pou ոջիլ, որոց յոգնակիները կ'ըլան, bijoux, cailloux, choux, genoux, hiboux, joujoux, poux. — Ասոնցմէ դատ օւ վերջաւորուած անունները յոգնակիրի մէջ չ կ'առնեն: Un verrou նիգ մը, des verrous.

2

Ատենօք հարուստ էի, տուներ ունէի. հիմա աղքատ եմ, տուն չունիմ: Դուք ատենօք շատ հպարտ էիք, հիմա հպարտ չէք, համեստ էք: Ես հպարտ եմ: Կ'ուզէ՞ք որ անկեղծ ըլլամ. հպարտ էք: Ձեր ժամագործին եղբայրը շատ խոհեմ եղաւ. Ձոն Կեմ ֆիրմէ: Ձեր դրացւոյն պարտէզին մէջ կաղամբներ եւ պրամներ կան: Դամերը ամանին մէջ դրէք: Պետրոս մեր դրացւոյն պարտէզին մէջ կոպիճներ նետեց: Մեր բարեկամին զաւակները ուսումնասէր եղած են միշտ. վաղը շատ ուրախ պիտի ըլլան, որովհետեւ խաղալիկներ պիտի

ունենան: Ձիերուն պատուցները հոս չեն: Hérode ոջիլներէն կերուեցաւ: Այս սենեակին պատուհանները ծակեր ունին:

(Ի բերան ուսանելի). — Այս ընկոյզները որո՞ւ են օ՞ւ օ՞ւ qui sont ces noix? Իմս են elles sont à moi. Այս պտուղները Լեւոնիք չեն ces fruits ne sont-ils pas à Léon? Այս տունը որո՞ւ է օ՞ւ օ՞ւ à qui est cette maison? Մեր դրացւոյն է elle est à notre voisin. Այս գրիչը ձե՞րն է cette plume est-elle à vous?

Բացառ. Գ. — al վերջաւորուած անունները յոգնակիրի մէջ al քաւ aux ի կը փոխեն. Un cheval ձի մը des chevaux.

Հետեւեալ և մէկ բանի ուրիշ քիչ գործածական al վերջաւորուած անուններ յոգնակիրի մէջ չ կ'առնեն. bal պարահանդէս, cal փապարած, carnaval բարեկեցեաց, chacal գալլաւուն, régala խնջոյք, որոնց յոգնակիները կ'ըլան bals, cals, carnivals, chacals, régals.

3

Եթէ ուսումնասէր և աշխատասէր ըլլաս, երջանիկ պիտի ըլլաս: Եթէ ձեր որդին հնազանդ եղած ըլլար, դո՞ն եղած պիտի ըլլար, որովհետեւ ընծաներ ունեցած պիտի ըլլար: Դարբինը ձեռքին վրայ փապարածներ ունի. միշտ աշխատասէր Կեղած է նա: Դաշտին մէջ կենդանիներ կան. ձիեր, գառնուկներ, մաքիներ: Պայտառները ձիերը կը լուսնեն:

(Ի բերան ուսանելի). — Քասրոն գացի՞ք, պարոն
avez-vous été au théâtre, monsieur? Այո, գացի օւի, j'y
ai été. Եղբայրնիդ եկեղեցի չը գնաց՞ ՚՜ր frère n'a-t-il
pas été à l'église? Քոյրերնիդ ո՞ւր է. հոս չէ՞ օւ est
donc votre sœur? n'est-elle pas ici? Ոչ, հոս չէ, Եուկայ
գնաց non, elle n'est pas ici, elle est allée (1) au marché.

Քացառ. Ե. — օւ վերջաւորուած եօթը անուններ
յոգնակիի մէջ օւլը օւլի կը փոխեն. օյս գոյականներն
են՝ travail աշխատութիւն, bail վարձումն, վարձագիր,
corail բուս (Ֆրճճ), émail կիսուածանկար (Ֆէէ),
souponail շնչահան, vantail դրան թել, vitrail եկեղեց-
ւոյ պատուհանի ապակի, որոց յոգնակիներն են՝ travaux,
baux, coraux, émaux, soupiraux, vantaux, vitraux.

Ասոնցմէ զատ օւ վերջաւորուած անուններ յոգնակիի
մէջ օ կ'առնեն. un éventail հողմահար մը, des éventails.

4

Տղաս, պէտք է որ աշխատասէր, հլու և համեստ
ըլլաս: Հաւանական չէ որ ձեր բարեկամին զաւակները
հպարտ եղած ըլլան. անոնք միշտ համեստ եղած են:
Կարելի՞ է որ այդքան ծոյլ եղած ըլլաք, դուք միշտ աշ-
խատասէր եղած էք: Պէտք է որ աշխատասէր ըլլաք,
որպէս զի հարուստ ըլլաք: Ձեր բարեկամին պատմու-
թեան մանրամասնութիւնները քիչ մը չափազանցեալ

(1) Il կամ elle a été գնաց եւ վերադարձաւ ըսել է, մինչդեռ
il կամ elle est allé կամ allée գնաց եւ դեռ հոն է ըսել է:

չէն: Միջերկրականի մէջ շատ (beaucoup de) բուսեր
կան: Փոթորիկը նաւերուն զէկերը կտորտեց: Մեր ասն
մառանին շնչահանները խոչոր են:

(Ի բերան ուսանելի). — Այս ի՞նչ է, հայրիկ զ'est-
ce que c'est, papa? Ուր է c'est un chameau. Ո՞վ ըսաւ
ասիկա qui a dit cela? Ես ըսի c'est moi qui l'ai dit.
Ապակին ո՞վ կոտրեց qui a cassé le carreau de vitre?
Եղբայրնիդ կոտրեց զայն c'est votre frère qui l'a cassé.
Ո՞վ կայ հոն qui est là? Ե՛ս եմ c'est moi. Դո՞ւն էս,
Յակոբ est-ce toi, Jacques? Ի՞նչ է այս զ'est ceci?
Կկոց մ'է c'est une navette.

5

Ա. Իրաչի գրուած բայերը յարմար ժամանակը և դէմքը դնել.
Պարզմանել.

Soyez laborieux, afin que vous *être* heureux. Il faut que tu *être*
laborieux; si tu n'*être pas* laborieux, tu *être* malheureux. Il faut que
les enfants *être* obéissants à leurs parents. Dieu dit: «Que la lumière
être!» et la lumière *être*. Il fallait que votre frère *être* plus prudent,
pour qu'il n'*être pas* malheureux. Il aurait fallu que vous *être* mo-
deste; pourquoi n'*être pas* modeste?

Բ. Հետեւեալ խօսքերուն մէջ իրաչի գրով գրուած բառերը յոգ-
նակիի վերածել.

1. L'*oiseau* est un animal qui a deux *patte*, un bec et des *plume*.
2. Avec la *noix* et l'*olive*, on fait de l'*huile*.
3. Dans une *ferme* on peut entendre le hennissement du *cheval*, le
bêlement de la *brebis* et de son (leurs) *agneau*.
4. La *perdrix*, le *corbeau*, le *hibou* sont des *oiseau*.
5. La locomotive traîne le *wagon* sur le *rail*.

Գ. Être բային գլխավոր ժամանակներով (նախորդ գլուխներուն մէջ նշանակուած) 10 խօսք շինեցէք:

Գ. Énigme. — Tout d'abord blanc comme le lait,
Ensuite vert comme un volet,
Enfin rouge comme le sang.
Ce beau fruit doux fond sous la dent.

Գ Լ Ո Ի Խ Զ. — CHAPITRE VI.

Avoir եւ Être Օժանդակներուն վրայ քաղուած Ածականներուն իգականը

Կ Ա Ն Ո Ն

Այս գլխուն մէջ, իբր խոնարհման պարտակա- նութիւն, աշակերտը պիտի խոնարհէ Avoir եւ Être բայերը դէմ առ դէմ, սեռի խնդիրով եւ ստորոգելիով մը, որոնք այնպէս մը պիտի ընտրուին որ իրարու իմաստ ամբողջացնեն: Օր. J'ai de l'argent. Je suis riche⁽¹⁾.

Ամէն մէկ ժամանակի, բային ձեւը, ինչպէս նաև սեռի խնդիրը եւ ստորոգելին փոխել:

Հայերէն գրաբարի մէջ ածականը իր անունին հետ կը համաձայնի թուով եւ հոլովով. ֆրանսերէնի մէջ ալ

(1) Ընտրուած գոյականը ածականէն կազմուած կրնայ ըլլալ. Or. Je suis riche. J'ai de la richesse.

ածականը իր անունին հետ կը համաձայնի սեռով եւ թուով, այսինքն՝ եթէ անունը իգական է, իրեն վերաբերող ածականն ալ իգական պէտք է դնել, եթէ անունը յոգնակի է, իրեն վերաբերող ածականն ալ յոգնակի պէտք է դնել: Ուստի, կարեւոր է զիտնալ ածական մը իգական եւ յոգնակի ընելու կանոնները: Յոգնակի ընելու կանոնները՝ անունները յոգնակի ընելու կանոններուն պէս են, շատ քիչ տարբերութեամբ: Ածական մը իգականի դարձնելու համար պէտք է՝ ածականին ծայրը Յ գիրը տուելով. un garçon poli, une fille polie; des garçons polis, des filles polies. — եթէ ածականը ծայրը համր e ունի, իգականի մէջ անփոփոխ կը մնայ. Un sage garçon, une sage fille.

1

Դրացւոյս աղջիկը շատ քաղաքավար է. գեղեցիկ (joli) գրիչներ ունի: Այս տղաք շատախօս եւ անքաղաքավար են: Այս կինը խուլ է: Փաստաբանին աղախինը շատ աղքատ է. իւր կօշիկները ծակած են: Մեր ուսուցչուհին շատ եռանդուն է: Մեր դրացւոյս պարտիզին ծաղիկները շատ անուշահոտ են: Այս գիւղին փողոցները նեղ են: Ձրի վարժարաններ կան: Ապակին ընդդիմահար չէ: Ոչ, ապակին թափանցիկ կ'ըլլայ (է):

(Ի քերտն ուսանելի). — Սա կապոյտ աչուի տղան ո՞վ է qui est cet enfant aux yeux bleus (1)? Զայն չեմ

(1) Bleւին յոգնակին կ'ըլլայ bleus (եւ ոչ bleux):

հանչեր je ne le connais pas. Սա գգրոցաւոր սեղանը որո՞ւ է à qui est cette table à tiroir? Իմս է elle est à moi. Սա Եփկազոյն մազերով մաղդը կը հանչնա՞ք connaissez-vous cet homme aux cheveux roux? Այո՛, կը հանչեմ oui, je le connais.

Եթէ անականին ծայրը x գանուի՝ իգականի մէջ չը սեփ կը փոխուի. Երջանիկ այր մը un homme heureux, երջանիկ կին մը une femme heureuse.

Բով վերջաւորած անականներուն քը իգականի մէջ սեփ կը փոխուի. Un soulier neuf նոր կոճիկ մը, une botte neuve.

2

Այս կնոջ աղջիկը եռանդուն է, բայց շատախօս է: Աղջիկս, աշխատասէր եղիր, ծոյլ մի՛ ըլլար, ծուլութիւնը ամօթալից է: Եթէ այս կինը առաքինի եղած ըլլար, երջանիկ եղած պիտի ըլլար: Ձեր քոյրը շատ մսկոտ է, իւր ձեռքերը (ses mains էք.) միշտ պաղ են: Այս աղջիկը շատ դժբաղդ է՞. կաղ և խուլ է: Պետրոսին մայրը հիւանդոտ է, քաջաուղջ է: Պետրոս երկու պզտիկ քոյրեր ունի, որ շատ միամիտ են. անոնք աշխատասէր են. գեղեցիկ պարզեւներ ունեցան երէկ:

(Ի քերական ուսանելի). — Ապուրի դրգալ մը ունի՞ք avez-vous une cuiller (է) à soupe? Ոչ, խափուէի դրգալ մը ունիմ non, j'ai une cuiller à café. Յակոբ, յեսանը քեր Jacques, va chercher la pierre à aiguiser. Մելանի Էփեր չեմ գտներ je ne trouve pas la bouteille à encre.

Eil, eil, en, et, on վերջաւորած անականները իգականի մէջ բաղաձայնին կը կրկնեն և ապա e մը կ'առնեն. Éternel յաւիտեական, իգ. éternelle; vermeil կարմիր, իգ. vermeille; ancien հին իգ. ancienne; cadet կրտսեր, իգ. cadette; bon բարի, իգ. bonne.

Սական et ով վերջաւորած հետեւեալ անականները բաղաձայնին չեն կրկներ, հապա միայն ծայրերնին e մը կ'առնեն, և տէն առջի eին վրայ accent grave (˘) մը, complet կասարեալ, concret բանձրացեալ, discret գաղտնապահ, inquiet անհանգիստ, replet գեր, secret գաղտնի, որոյ իգականները կ'ըլլան complète, concrète, discrète, inquiète, replète, secrète.

3

Մեր ուսուցչունին շատ բարի է. ձերն ալ բարի է: Ո՞վ է սա Հրեայ կինը. հարո՞ւստ է. ո՞ւր է իւր (sa) սունը. նա շատ անգուլթ է: Ձեր քոյրերն անգաղտնապահ եղան. պէտք չէր որ անգաղտնապահ ըլլային: Մեր դպրոցին մէջ Հայ դաստիարակունի մը կայ որ շատ բարի է: Մեր դրացուհոյն կրտսեր աղջիկը շատ դժբաղդ է: Որչափ (que de) կիներ տգեղ եւ անմիտ (sottes) պիտի ըլլային, եթէ հարուստ չըլլային: Հին պատմութիւն մէջ այդ (c'est): Ձեր կրտսեր քոյրն ո՞ր է. մայրերնիդ անհանգիստ է: Համը մօրաքոյր մը չունի՞ք:

(Ի քերական ուսանելի). — Զին՞վ պիտի երթաս iras-tu à cheval? Ոչ, ետով պիտի երթամ non, j'irai à âne. Եղ-

բայրնի՞դ et votre frère? Եղբայրս հետինսն պիտի երբայ
mon frère ira à pied. Զի՞ով պիտի երբաք բէ կառնով
est-ce que vous irez à cheval ou en voiture?

Եր վերջաւորած ածականները իգականի մէջ ծայ-
րերնին e մը և վերջընթեր բին վրայ accent grave (‘)
մը կ’առնեն. un verbe régulier կանոնաւոր բայ մը,
une forme régulière կանոնաւոր ձեւ մը: (Ի՞նչու
accent grave):

Եւ վերջաւորած ածականները իգականի մէջ e մը
կ’առնեն. և որպէս զի սին ձայնը չկորսուի՝ e ին վրայ
tréma (¨) մը կը գրուի. un couteau aigu սուր դանակ
մը, une épée aiguë սուր քուր մը (եթէ e ին վրայ
tréma չդնէինք՝ ե՛կ պիտի կարգացուէր):

4

Այս կահագործին աղջիկները առեւտր շատ կոշտ ու
անքաղաքավար էին. իրենց մայրը անոնցմէ (d’elles)
գոհ չէր: Երէկ թեթեւ անհանգստութիւն մը ունեցայ:
Իմ յօտոց շատ սուր է. ձերինը սուր չէ, այնպէս չէ: Ես
յօտոց չունիմ, պզտիկ զմեղին մ’ունիմ, որ շատ սուր է:
Դարբինին տունը ոստայնանկին տանը կից չէր: Սիրելի
մայրս, հնազանդ, ուշադիր, ուսումնասէր պիտի ըլլամ,
որպէս զի միշտ գոհ ըլլաք ձեր պզտիկ աղջիկէն: Ո՞վ է սա
հպարտ կինը. շատ անկիրթ ձեւեր (manière է՞.) ունի:

(Ի քերական ուսանելի). — Ինը քսար հասոր գիրք
ունիմ մասեցադարանիս մեջ j’ai neuf ou dix volumes

dans ma bibliothèque. Վեց եօրը նաւ կար նաւահան-
գիւսը il y avait six (-իւ) ou sept (-է) bâtiments dans
le port. Երեք չորս ժամ սենեակը մնաց մայրս ma
mère resta trois à quatre heures dans la chambre:

Եւր վերջաւորած ածականներուն իգականը euse
կ’ըլլայ. un homme grondeur յանդիմանող այր-մը, une
femme grondeuse յանդիմանող կին մը: — Բայց ven-
geur վրիժառու, pécheur⁽¹⁾ մեղապարս, majeur մեծա-
գոյն. չափահաս, mineur փոքրագոյն. անչափահաս,
meilleur լաւագոյն ածականներուն իգականները կ’ըլլան
vengeresse, pécheresse, majeure, meilleure, mineure.

Բայց érieur վերջաւորած ածականները իգականի
մէջ e մը կ’առնեն: Inférieur usորին, (իգ.) inférieure.

Teur վերջաւորած ածականներուն մեծագոյն մա-
սին իգականը trice կ’ըլլայ. un homme persécuteur
հալածող հայր մը, une femme persécutrice հալածող
կին մը. — Enchanteur կախարդիչ ածականին իգա-
կանը կ’ըլլայ enchanteresse.

5

Հասկաքաղ աղջկան պատմութիւնը կարդացած էք.
շատ սիրուն չէ: Այո (si), շատ սիրուն է: Այս (cette)
կինը կը տեսնէք. գող (գող մ’է) նա: Մեր դպրոցին

(1) Pécheur չը սփոքել pécheur ի (accent circonflexe ով) հետ ուր
կը նշանակէ ձկնորս, և որոյ իգականը կ’ըլլայ pécheuse.

մէջ Հայ դաստիարակուհի մը կայ որ շատ բարի է : Մեր դրացին չափահաս աղջիկ մ'ունի . ուսումնասէր , հնազանդ և ազնիւ է . խոթոտող չէ : Պէտք է որ լաւագոյն վարք մ'ունենաս : Այս (cete) խումբին մէջ ճարտար դերասանուհիներ կան : Ո՞վ է ձեր դաստիարակուհին . բարի և ներողամի՞ր է :

(Ի քերակ ուսանելի) . — Գաւաթ մը ջուր տու՛ք ինձ donnez-moi un verre d'eau. Տու՛քի մը քէյ գնեցի j'ai acheté une boîte de thé. Շի՛ք մը մանիսակագոյն քանաֆ կ'ուզեմ ունենալ je veux avoir une bouteille d'encre violette. Ահաւասիկ աման մը կաք voici un pot de lait. Տու՛քի մը մասիս դրկեցիք ձեր եղբօր envoyez une boîte de crayons à votre frère.

Հետեւեալ ածականներուն իգականները բոլորովին անկանոն կերպով կ'ըլլան .

ur.	իգ.	ur.	իգ.
doux քաղցր	douce	gros խոշոր , հաս	grosse
faux կեղծ	fausse	gentil ազնիւ	gentille
roux շառագոյն	rousse	bas ցած	basse
vieux ծեր , հին	vieille	gras պարսք	grasse
préfix որոշեալ	préfixe	las յոգնած	lasse
profès ուխտեալ	professe	sot անմիտ	sothe
exprès յայնի	expresse	vieillot ծերուկ	vieillotte
nul ոչ մի	nulle	pâlot քիչ մը տգոյն	pâlotte
épais քանձ	épaisse	paysan գիւղացի	paysanne

Ատենօք բարեկամուհի մ'ունէի , որ շատ ազնիւ էր , և որ անոյշ ձայն մ'ունէր : Մեր քաղաքին թանձր անտառները տեսած էք : Մեր կնոջ շրջադրեալը նոր չէր : Գիւղացի կինը կեղծ դրամներ ունի : Ձեր տանը սենեակին պատուհանները ցած են : Կօշկակարը շառագոյն մօրուք մը չունէր : Մայրիկ , յոգնած էք . հանգչեցէք քիչ մը : Ձեր ուսուցչուհւոյն մայրը ծեր է թէ (ou) երիտասարդ : Որոշեալ գումար մը պէտք է : Պայմանագրութեան պայմանները մեկին են : Հաստ գնդառեղ մ'ունիմ : Միտը շատ պարարտ է : Մեր դրացւոյն կըրտսեր աղջիկը շատ անմիտ չէ :

(Ի քերակ ուսանելի) . — Սերկելիք , սանձր , ցաւրիցը , խնձոր , խաղողը քնաւոր պտուղներ են le coing, la poire, l'orange, la pomme, le raisin sont des fruits à pépins. Հապա դե՞ղձը , ծիրանը , սալորը et la pêche? et l'abricot? et la prune? Ադոնիֆ , զաւակս , կորիզաւոր պտուղներ են ceux-là, mon enfant, sont des fruits à noyau. Քոյրս ադամանդակուռ մասնի մը ունի ma sœur a une bague à diamants. Բո՞ժոժաւոր օձը բուճաւոր է le serpent à sonnettes est venimeux.

Իգականին անկանոն եղող ուրիշ ածականներ .

ur.	իգ.	ur.	իգ.
blanc ցեւակ	blanche	malin գէտ	maligne
franc համարձակ	franche	bénin բարեհամբոյր	bénigne

ար.	իգ.	ար.	իգ.
sec չոր	sèche	favori սիրական	favorite
frais քարմ. զով	fraîche	coi հանդարս	coite
Grec Յոյն	Grecque	tiers երրորդ	tierce
Turc Տանիկ	Turque	beau գեղեցիկ	belle
caduc խախուս	caduque	nouveau նոր	nouvelle
public հասարակաց	publique	fou յիմար	folle
long երկար	longue	mou կակուղ. մեղկ	molle

Գիտելիք Ա. — Beau, nouveau, fou, mou, vieux ածականները երկրորդ տեսակ արական մ'ալ ունին, որ է՝ bel, nouvel, fol, mol, vieil: Այս երկրորդ տեսակ արականը կը գործածուի ձայնաւորով կամ անձայն h ով սկսող արական բառի մ'առջեւ: Ինչ. չըսուիր un beau enfant այլ un bel enfant. չըսուիր un nouveau ami այլ un nouvel ami, եւյն: — Un vieil կամ vieux homme.

7

Մօրաքրոջս չըջազգեսաը ձերմակ է. դորչ չէ: Այս պղտիկ աղջիկը համարձակ է. երկչոտ չէ: Սեղանը տա- կաւին բոլորովին չոր չէ: Այս անուշահոտ ծաղիկները թարմ չեն: Տիկին, Յոյն էք: Ոչ, պարոն, Յոյն չեմ, Իտալացի եմ: Այս խեղճ աղջիկը յիմար է. չատ գեղեցիկ քոյր մ'ունի: Տաճկական լեզուն կ'ուսանիմ: Ձեր գաւազանը չափազանց երկայն է: Այս տղան գեղեցիկ կապոյտ աչքեր ունի: Վանդակիս մէջ ձեր թռչուն մը ունիմ: Նոր պատմութիւն մը պատմեցէք մեզ: Ո՞րն է

ձեր սիրական դոյնը: Չունեի, չունեցաւ, պիտի չու- նենամ, ունեցած չեիր, պիտի չըլլանք, չեղար, չեիմք, մի՛ ըլլաք, եղած չեք բացասական ձևեր են:

(Ի քերան ուսանելի). — Պոլիս երկու տուն ունիմ je possède deux maisons à Constantinople. Չինասան կ'երթամ je vais à la Chine. Ես, ձաբոն կ'երթամ moi, je vais au Japon. Գերմանիա չի՞ պիտի երթաք est-ce que vous n'irez pas en Allemagne? Ո՛չ, Լոնսոն պիտի երթամ non, j'irai à Londres. Անցեալ տարի Ամերիկա գացի l'année passée, j'ai été en Amérique.

Ա. Հետեւեալ խօսքերուն մէջ ածականները համաձայնեցնել.

1. L'herbe est vert.
2. La vache peut être rouge.
3. La violette est quelquefois blanc, mais plus souvent violet. La violette est une petit fleur printanier.
4. La table est carré.
5. La cerise est doux.
6. La corde est long.
7. La bière est mousseux.
8. Le coquelicot est remarquable par sa beau couleur rouge.
9. J'ai un vieux oncle.

Բ. Հետեւեալ խօսքերը յոգնակիի վերածել.

1. Le chien est un animal domestique fidèle à l'homme.
2. Le pinson est un petit oiseau qui fait (font) son (leurs) nid sur la branche la plus faible de l'arbre.
4. Le tigre est un animal très féroce, plus redoutable que le lion.

Հետեւեալ խօսքերուն մէջ կէտերը լեցնել Avoir և Être բայերուն զխաւոր ժամանակներովը.

1. J' . . . de la tristesse, je . . . triste (*ind. prés.*)
2. Tu . . . de la gentillesse, tu . . . gentil (*imparf. de l'ind.*)
3. Il . . . de la politesse, il . . . poli (*passé simple*)
4. Nous . . . de la sagesse, nous . . . sages (*passé comp.*)
5. Vous . . . de l'adresse, vous . . . adroits (*fut.*)
6. . . . de la délicatesse, . . . délicats (*impérat.*)
7. Il faut que nous . . . de la richesse, que nous . . . riches.
8. Il fallait que ces enfants . . . de la gentillesse, qu'ils . . . gentils.

Գ. Հետեւեալ հասուածին մէջ, խղաղի՛ գրուած բայերուն միջոցաւ խօսքերը վերակազմել.

JE CIRE MON SOULIER

Je mets ma main gauche dans le soulier.	<i>mets</i>
Je décrotte le soulier avec la brosse à décrotter.	<i>décrotte</i>
Le soulier est propre.	<i>est</i>
Je trempe la brosse à cirer dans le pot de cirage.	<i>trempe</i>
J'étends le cirage sur le soulier.	<i>étends</i>
Je prends la brosse à polir.	<i>prends</i>
Je frotte vivement le soulier.	<i>frotte</i>
Le soulier reluit.	<i>reluit</i>

Ծանօթ. — Կուէնեան այս վարժութիւնը կարելի է ընել տալ նաև բային ուրիշ մէկ դէմքովը և ուրիշ մէկ ժամանակովը: Նմանօրինակ վարժութիւն. Je brosse ma robe.

Ե. Devinette. — Une coque verte.
Une coque dure,
Une amande fraîche.
Qui suis-je ?

Գ Լ Ո Ի Խ Է. — CHAPITRE VII.

Առաջին խումբի բայեր. — Անճնական դերանուններ

Բայերը կ'ունենան երեք ձև. 1⁰ Ներգործական (forme active). 2⁰ Կրաւորական ձև (forme passive). 3⁰ Դերանունական ձև (forme pronominale):

Ներգործական բայերու խոնարհումը (conjugaison) կը բաժնուի երեք խումբերու:


Առաջին խումբի բայերը chanterի ձևով բայերն են, որոց ներկան e ու կը վերջաւորի:

Երկրորդ խումբի բայերը finirի ձևով բայերն են, որոց ներկան is կը վերջաւորի, և Ընդունելութիւնը՝ issant:

Երրորդ խումբին մէջ են մնացեալ բոլոր բայերը:

Օ Ր Ի Ն Ա Կ

Առաջին խումբի ներգործական բայերու խոնարհման.

 Այս բայը խոնարհել Avoir բայի խոնարհման համար ցոյց տրուած ուղղութեան համաձայն:

INDICATIF

Présent

Ս Ա Հ Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ն

Ներկայ

Կ'երգեմ	Je chante ⁽¹⁾	Կ'երգեմք	Nous chantons
Կ'երգես	Tu chantes	Կ'երգեք	Vous chantez
Կ'երգի	Il, elle chante	Կ'երգեն	Ils, elles chantent

(1) Առաջին լծորդութեան բայերու Սահմ. ներկային Ա. դէմքին ծայրի համբ. զոց e (é)ի կը փոխուի հարցական ձևի մէջ. chante-je? կամ աւելի լաւ est-ce que je chante?

Imparfait — Անկատար

Կ'երգէի	Je chantais
Կ'երգէիր	Tu chantais
Կ'երգէր	Il, elle chantait
Կ'երգէինք	Nous chantions
Կ'երգէիք	Vous chantiez
Կ'երգէին	Ils, elles chantaient

Passé simple — Պարզ անցեալ

Երգեցի	Je chantai
Երգեցիր	Tu chantas
Երգեց	Il, elle chanta
Երգեցինք	Nous chantâmes
Երգեցիք	Vous chantâtes
Երգեցին	Ils, elles chantèrent

Passé composé — Բազարեալ անցեալ

Երգեցի կամ Երգած եմ	J'ai chanté
Երգեցիր, Լայլն	Tu as chanté
Երգեց, Լայլն	Il, elle a chanté
Երգեցինք, Լայլն	Nous avons chanté
Երգեցիք, Լայլն	Vous avez chanté
Երգեցին, Լայլն	Ils, elles ont chanté

Passé antérieur — Անցեալ յառաջագոյն

երգեցի	J'eus chanté	երգեցինք	Nous eûmes chanté
երգեցիր	Tu eus chanté	երգեցիք	Vous eûtes chanté
երգեց	Il, elle eut chanté	երգեցին	Ils, elles eurent chanté

Plus-que-parfait (Էլտ) — Չերսկատար

Երգած էի	J'avais chanté
Երգած էիր	Tu avais chanté
Երգած էր	Il, elle avait chanté
Երգած էինք	Nous avions chanté
Երգած էիք	Vous aviez chanté
Երգած էին	Ils, elles avaient chanté

Եթէ երգեմ, Լայլն

Si je chante, etc.

Futur simple — Պարզ ապանցի

Պիտի երգեմ	Je chanterai
Պիտի երգես	Tu chanteras
Պիտի երգէ	Il, elle chantera
Պիտի երգենք	Nous chanterons
Պիտի երգեք	Vous chanterez
Պիտի երգեն	Ils, elles chanteront

Futur antérieur — Ապանցի յառաջագոյն

Երգած պիտի ըլլամ	J'aurai chanté
Երգած պիտի ըլլաս	Tu auras chanté
Երգած պիտի ըլլայ	Il, elle aura chanté
Երգած պիտի ըլլանք	Nous aurons chanté
Երգած պիտի ըլլաք	Vous aurez chanté
Երգած պիտի ըլլան	Ils, elles auront chanté

Եթէ երգէի, Լայլն

Si je chantais, etc.

Conditionnel (-ի-է-լ) présent — Թեական ներկայ

Պիտի երգեի	Je chanterais
Պիտի երգեիր	Tu chanterais
Պիտի երգեր	Il, elle chanterait
Պիտի երգեինք	Nous chanterions
Պիտի երգեիք	Vous chanteriez
Պիտի երգեին	Ils, elles chanteraient

Եթէ երգած ըլլայի, կային Si j'avais chanté, etc.

Cond. passé — Թեական անցեալ

Երգած պիտի ըլլայի	J'aurais chanté
Երգած պիտի ըլլայիր	Tu aurais chanté
Երգած պիտի ըլլար	Il, elle aurait chanté
Երգած պիտի ըլլայինք	Nous aurions chanté
Երգած պիտի ըլլայիք	Vous auriez chanté
Երգած պիտի ըլլային	Ils, elles auraient chanté

Բ. ՉԵԼ. J'eusse chanté, tu eusses chanté, il, elle eût chanté, nous eussions chanté, vous eussiez chanté, ils, elles eussent chanté.

Impératif — Հրամայական

Երգէ chante, երգենք chantons, երգեցէք chantez

Subjonctif présent — Ստորադասական ներկայ

Որ երգեմ	Que je chante
Որ երգես	Que tu chantes
Որ (թող) երգէ	Qu'il, qu'elle chante
Որ երգենք	Que nous chantions
Որ երգեք	Que vous chantiez
Որ (թող) երգեն	Qu'ils, qu'elles chantent

Subjonctif imparfait — Ստոր. անցեալ

Որ երգէի	Que je chantasse
Որ երգէիր	Que tu chantasses
Որ (թող) երգէր	Qu'il, qu'elle chantât
Որ երգէինք	Que nous chantassions
Որ երգէիք	Que vous chantassiez
Որ (թող) երգէին	Qu'ils, qu'elles chantassent

Subjonctif passé — Ստոր. անցեալ

Որ երգած ըլլամ	Que j'aie chanté
Որ երգած ըլլաս	Que tu aies chanté
Որ (թող) երգած ըլլայ	Qu'il, qu'elle ait chanté
Որ երգած ըլլանք	Que nous ayons chanté
Որ երգած ըլլաք	Que vous ayez chanté
Որ (թող) երգած ըլլան	Qu'ils, qu'elles aient chanté

Subj. plus-que-parfait — Ստոր. գերակատար

Որ երգած ըլլայի	Que j'eusse chanté
Որ երգած ըլլայիր	Que tu eusses chanté
Որ (թող) երգած ըլլար	Qu'il, qu'elle eût chanté
Որ երգած ըլլայինք	Que nous eussions chanté
Որ երգած ըլլայիք	Que vous eussiez chanté
Որ (թող) երգած ըլլային	Qu'ils, qu'elles eussent chanté

Infinitif présent — Ս. ներերևոյք ներկայ

երգել Chanter

Inf. passé — Ս. ներ. անցեալ

երգած ըլլալ Avoir chanté

Participe présent — Ընդունելութիւն ներկայ

երգելով Chantant

Part. passé — Ընդ. անցեալ

երգած, երգուած Chanté, երգած ըլլալով ayant chanté

1

Կովը կաթ կուտայ մարդուն: Շուները կը պահպանեն հօտերը: Հողագործը կը մշակէ իր արտը՝ ցորենը ցանելու համար: Երբ այս ցորենը չորնայ և հասուննայ (չոր և հասուն պիտի ըլլայ), հնձանահարը զայն (le) պիտի քաղէ (faucher): Ցորենով հաց կը շինեն: Տղա՛ք, մի մսխէք հացը: Այն որ (celui qui) հողը կը մշակէ մշակ մ'է: Այն որ հողը կը մշակէր մշակ մ'էր: Այն որ հողը մշակէ (պիտի մշակէ) մշակ մը պիտի ըլլայ: Այն որ ցորենը կը հնձէ հնձանահար մ'է: Այն որ ցորենը հնձեց հնձանահար մ'եղաւ: Այն որ ցորենը հնձէ (պիտի հնձէ) հնձանահար մը պիտի ըլլայ: Զուրը կը վազէ առուակին մէջ:

(Ի բերան ուսանելի). — Հաննարեղ մարդ մ'է c'est un homme de génie. Պարի դաստուռ բարձրահասակ մարդ մ'է mon maître de danse est un homme de haute taille. Եռայարկ տուն մը գնեցի j'ai acheté une maison de trois étages. Վեց ամսու տղայ մը գրկած էր elle portait dans ses bras un enfant de six mois. Քեզ կը վայլէ խօսիլ c'est à vous de parler.

Անձնական եւ փոխադարձ դերանուններ

(Pronoms personnels et réfléchis)

Բայէն առաջ

զմեզ, մեզ nous*
զձեզ, ձեզ vous*
զայն, զանոնք le, la, les*
անոր, անոնց lui, leur*
զայն անոր le կամ la lui*
զայն անոնց le կամ la leur*

Միշտ բայէն առաջ

զիս, ինձ, ինքզինես, ինքզինքիս me
զեզ, քեզ, ինքզինեդ, ինքզինքիդ te

ինքզինքը, ինքզինքին, զիրար, իրարու se
զայն ինձ me le կամ la
զայն մեզ nous le կամ la
զայն քեզ te le կամ la
զայն ձեզ vous le կամ la

Միշտ բայէն ետքը

ինձ, զիս moi
քեզ, զքեզ, ինքզինեդ toi
զայն ինձ le կամ la moi
զայն մեզ nous-le կամ la
զայն ձեզ vous-le կամ la

Ռիս. Ա. — Աստղանիշ կրող դերանունները միայն հրամայականի մէջ բայէն ետքը կը գրուին: Ինչպէս, ինձ տուաւ, il (կամ elle) me donna. Ետէք ինձ donnez-moi. Բայց եթէ բայը բացասական ըլլայ՝ հրամայականի մէջ ալ բայէն առաջ կը գրուին: Ինչպէս, ինձ մի տաք ne me donnez pas.

Ռիս. Բ. — Moi, toi, lui (էջ. elle), nous, vous երբ նշանակեն ես, դու, նա, մենք, դուք բայէն առաջ կը գրուին բնականաբար, որովհետեւ այն ստեն ոչ թէ խնդիր են, այլ տեղ բայի:

(1) Ինչպէս կը տեսնուի, անձնական դերանունները trait d'unionով կը միանան՝ երբ բայէն ետքը գրուին:

Այս³ աշակերտը⁴ շատ² (beaucoup) կը սիրեմ¹, որովհետեւ կ'աշխատի. իւր (sa) քոյրը չեմ սիրեր, որովհետեւ չաշխատի: Պարտէզնիդ մշակեցի՞ք: Եթէ զայն չը մշակեցիք, մշակեցէք զայն: Դասատուն կը գովէ աշխատասէր աշակերտները և ընծաներ կուտայ անոնց: Մատիանիդ գտա՞ք. եթէ զայն չգտաք, փնտռեցէք զայն: Ձեր բառարանը վահրամին տուի՞ք. եթէ զայն անոր չը տուիք, տուէք զայն անոր: Սենեակը (salon «ր»). երբ պիտի աււէք. պէտք էր որ արդէն աււած ըլլայիք զայն: Դուռը գոցեցէք:

(Ի քերան ուսանելի). — Քիչ մը ջուր տուէ՛ք ինձ, խնորեմ. c'est d'eau que j'ai grand besoin, s'il vous plaît; j'ai grand soif. Կ'ուզե՞ք պատահա՞ւ մը հաց սալ ինձ, c'est du pain que j'ai grand besoin, voulez-vous me donner un morceau de pain? j'ai grand faim. Պարտէզը մը ծխախոտ ո՞վ պիտի տայ ինձ qui va me donner une pincée de tabac (դուրս)?

Երբ պիտի ընդօրինակէք դասերնիդ. ընդօրինակեցէք զայն: Հայրիկ, պատուհանը գոցե՞մ («ր. Դեր»): Այո, տղաս, գոցէ զայն: Աթոռակը գէր կ'ստը՞ս տուի՞ք. շատ յոգնած էր: Այո, պարոն, զայն անոր տուի: Երբ պիտի ցուցնէք ինձ ձեր գիրքը: Վաղը զայն ձեզ պիտի ցուցնեմ: Ոչ, հիմա ցուցուցէք զայն ինձ: Մեր հայրը գեղեցիկ կազանդէքներ զրկեց մեզ երէկ: Յուշուցէք զայնս մեզ: Ձայնս ձեզ պիտի ցուցնեմ, որպէս զի գո՞՞

ըլլաք, բարեկամս: Ինչ՞ու աւրեցիք այս բառերը, պէտք է՛ր որ զայնս աւրէիք, ուղիղ էին:

(Ի քերան ուսանելի). — Մայիս ամիսը ի՞նչ գեղեցիկ ամիս է oh! le joli mois que le mois de mai! Փետրուար ամսոյ մեզ չը ձիւնեց il n'a pas neigé dans le mois de février. Ապրիլ ամիսը ցուս կը սիրեմ j'aime beaucoup le mois d'avril. Մարտ ամսոյ մեզ պիտի մեկնիմ եւ յունիս ամսոյ մեզ պիտի վերադառնամ je partirai au mois de mars (մարտ) et je reviendrai au mois de juin.

Պողոս, կը փափագիմ որ գեղեցիկ երգ մը երգես, քու (ta) ձայնդ շատ անուշ է: Ինչ՞ու չէք կապեր ձեր կօշիկին կապերը. կապեցէք զանոնք: Պէտք է որ ամէն (chaque) երեկոյ ջրէք ձեր ծաղիկները. եթէ զանոնք չը ջրէք, զձեզ չպիտի սիրեմ: Կ'ըսէք թէ (que) Պետրոս զրպարտած է իր դրացին. անկարելի է որ Պետրոս զայն զրպարտած ըլլայ: Տնօրէնուհին քննեց աշակերտուհիները և վարձատրեց զանոնք որ (celles qui) աշխատած էին. գեղեցիկ պարգեւներ տուաւ անոնց: Պիտի դրուեմ՞, քննեցի՞ր, քննա՞մ եիմ (էք.), զարկի՞ք, կը հայեցի՞ր հարցական ձեւեր են:

(Ի քերան ուսանելի). — Դիտեա՞նք պիտի մեկնիմք nous partirons de nuit. Մե՞նք, ցորեկ ասե՞ն պիտի մեկնիմք nous autres, nous partirons de jour. Հօրս կենդանուրեան ասե՞ն . . . du vivant de mon père . . . Այսօր չպիտի գայ il ne viendra pas d'aujourd'hui. Բոլոր օրը ինձմէ չբաժնուեցաւ il ne m'a pas quitté de tout le jour.

Ա. Աշակերտը բայերը պետք եղած ժամանակը պիտի դնէ. պիտի թարգմանէ:

Votre père *louer* hier le fils de cet homme et lui *donner* des livres. Votre sœur *chanter* hier à l'école? Nous aurions eu beaucoup de livres amusants, si nous *trouver* la clef de la bibliothèque. Je vous donnerais de jolies peintures si vous *travailler*. Je ne *raye* pas ces mots, s'ils étaient corrects. Il faudrait que tu *planter* des arbres et que tu les *arroser*.

Բ. Avoir, être, chanterի ձևով բայ մը, երկերկու առնելով 10 խօսք կազմել՝ զանազան ժամանակներով. Օր. Je mangerai quand j'aurai faim. — Je suis bien content, parce que j'ai une jolie plume.

Գ. Հետեւեալ խօսքերուն մէջ կրկնուած գոյականներուն տեղ դե-
րանուն գործածել. — Սեռի և բնութեան խնդիրները որոշել:

1. Avez-vous donné votre plume à ma sœur? Si vous n'avez pas donné votre plume à ma sœur, donnez votre plume à ma sœur, mais ne donnez pas votre couteau à ma sœur.
2. Avez-vous arrosé votre arbre? Si vous n'avez pas arrosé votre arbre, arrosez votre arbre.

Դ. Հետեւեալ հարցումներուն պատասխանել, միշտ ամբողջ նա-
խադասութիւններով և նախընթաց պատասխանը կցելով յաջորդին:

1. Qui arrose? Quoi? Avec quoi? Quand?
2. Qui a tricoté? Elle a tricoté quoi? Quand? Où? Avec quoi?
3. Qui raccommoiera? Quoi? L'objet de qui? Quand? Où? (*)

Ե. Arroser բայը խոնարհել:

(*) Ա. Ո. Իւրաքանչիւր հարցման պատասխանը գտնել սալէ վերջ՝
Եւրոպական մասին պէտք եղած փոփոխութիւնները ընել սալով
փոքրիկ Եւրոպական մը ձեւ սալ այս վարժութեան:

Նախորդ բայերուն վրայ փաղուած. — Ածականներու
աստիճանները

Ածականները երեք աստիճան ունին. Ա. բուն իրենց
վիճակը, որ անունին ինչպէս ըլլալը կը ցուցնէ, և
որ կը կոչուի դրական (positif). Բ. բաղդասական (com-
paratif), որ երկու անուններու համեմատութիւնը կը
ցուցնէ. և Գ. գերադրական (superlatif), որ անունին
վերջին աստիճան վեր կամ վար ըլլալը կը ցուցնէ:

Ըսինք թէ բաղդասականը երկու անուններու բաղ-
դատութիւնը կը ցուցնէ. արդ՝ որովհետեւ երկու համե-
մատուած անունները իրարմէ կամ վեր, կամ վար և կամ
իրարու հաւասար ըլլալու են, երեք տեսակ բաղդատա-
կան կայ, Ա. առաւելութեան (supériorité), Բ. նուա-
զութեան (infériorité) և Գ. հաւասարութեան (égalité):
Առաւելութեան բաղդատականը ածականէն առաջ
plus և ետքը զոչելով կը շինուի: Ինչպէս, աւելի
հարուստ քան, plus riche que.

Գիտելիք. — Միայն երեք ածականներ կան որ իրենք
իրենցմէ առաւելութեան բաղդասականի իմաստ ունին:
Ասոնք են meilleur լաւագոյն (plus bonի տեղ. plus bon
չըսուիր), moindre փոքրագոյն (plus petitի տեղ. plus
petit ալ կ'ըսուի), և pire չարագոյն (plus mauvaisի
տեղ. plus mauvais ալ կ'ըսուի):

Նուազուրբեան բաղդատականը կը շինուի ածականէն առաջ *moins* և ետքը *que* գնելով. *ինչպէս*, նուազ հարուստ քան, *moins* riche *que*.

Հաւասարութեան բաղդատականը կը շինուի ածականէն առաջ *aussi* և ետքը *que* գնելով. *ինչպէս*, այնքան հարուստ որքան, *aussi* riche *que*.

Գերադրականը կը կազմուի ածականէն առաջ *très*, *fort*, *bien* ևս, *infiniment* յանհունս, *extrêmement* չափազանց, *le*, *la*, *les* քան ամենէն, և այլն բառերէն մին գնելով:

Օրինակք հրահանգի. — Ոսկին արծաթէն աւելի քանկազին է *l'or* est plus précieux *que* l'argent. Երկաթը արծաթէն նուազ քանկազին է *le fer* est moins précieux *que* l'argent. Քույրդ եղբորս չափ մեծ է *vo*tre sœur est *aussi* grande *que* mon frère.

1

¹Մեր ²բարեկամը ⁶ձեզմէ ⁴աւելի ⁵հարուստ ³է, ⁷բայց դուք ¹¹մեր ¹²բարեկամէն ⁹աւելի ¹⁰երջանիկ ⁸էք: Ձեր քոյրը մեր եղբորմէն աւելի կ'աշխատի, այսինքն ձեր քոյրը մեր եղբորմէն աւելի աշխատասէր է: Ամառը գարնան չափ գեղեցիկ է: Արծաթը երկաթէն աւելի սուղ է, բայց ոսկին ամէնէն սուղն է: Գրիչ մը գնեցի որ ձեր մատիտէն նուազ մեծ է. Պետրոսին պիտի տամ զայն: Աղէկ գիրք մը բարեկամներուն լաւագոյնը չէ: Ձեր նամակը չափազանց երկայն պիտի ըլլայ:

(Ի քերական ուսանելի). — Ձեզմէ ետքը *après* vous. Գուրբ ինձմէ վերջը պիտի կարդաք *vous* *lirez* *après* moi. Ընքրիկէն վերջը ձեզի պիտի գամ *j'irai* *chez* *vous* *après* *souper*. Ոսկիէն ետքը արծաթը ամենէն սուղ մեծադր չէ՞ *après* *l'or*, *l'argent* *n'est-il* *pas* *le* *métal* *le* *plus* *cher*? Քանի մը ժամ աշխատութենէ վերջ քիչ մը շարժում հարկաւոր է *un* *peu* *de* *mouvement* *est* *nécessaire* *après* *quelques* *heures* *de* *travail*.

2

²Գարունը ³աւելի ⁴կը սիրեմ ⁵քան թէ ⁶ամառը, ⁷ձմեռը ⁸ամէնէն ⁹նուազ ¹⁰կը սիրեմ: ¹¹Լոտոն ¹²Եւրոպայի ¹³ամէնէն ¹⁴մեծ, ¹⁵ամէնէն ¹⁶հարուստ ¹⁷և ¹⁸ամէնէն ¹⁹բազմամարդ ²⁰քաղաքն է: ²¹Ոսկին ²²արծաթէն ²³աւելի ²⁴ծանր է ²⁵և ²⁶արծաթը ²⁷անագէն ²⁸աւելի ²⁹ծանր է: ³⁰Ոսկին, ³¹արծաթը ³²և ³³անագը ³⁴մետաղ (մետաղներ) են: ³⁵Մեր ³⁶դրացին ³⁷ձեր ³⁸բարեկամին ³⁹չափ ⁴⁰հարուստ է, ⁴¹բայց ⁴²ձեր ⁴³բարեկամը ⁴⁴մեր ⁴⁵դրացւոյն ⁴⁶չափ ⁴⁷երջանիկ չէ: ⁴⁸Մուլութիւնը ⁴⁹ամէնէն ⁵⁰ուժեղ ⁵¹մարմինները ⁵²կը ⁵³չլատէ. ⁵⁴մարդը ⁵⁵և ⁵⁶աշխատութիւնը ⁵⁷ամէնէն ⁵⁸տկար ⁵⁹մարմինները ⁶⁰կը ⁶¹զօրացնեն:

(Ի քերական ուսանելի). — Գողին ետեւէն վազեցիք *courez* *après* *le* *voleur*. Ետեւս մի՛ վազեք *ne* *courez* *pas* *après* *moi*. Քրոջս ետեւէն վազեցի՞ր *as-tu* *couru* *après* *ma* *sœur*? Ամէն մարդ ոսկւոյ ետեւէն կը վազէ *le* *monde* *court* *après* *l'or*. Նախաճաշէն ետքը *դուքս* *պիտի* *ելնեմ* *je* *sortirai* *après* *déjeuner*.

J'ai "autant de,, livres "que,, vous.
Je travaille "autant,, "que,, vous.

Օրինակ հրահանգի. — Ձեզի չափ գիրք ունիմ
j'ai autant de livres que vous. Եղբայրդ քույր չափ
կը սիրեմ j'aime ton frère autant que ma sœur.
Ձեզի չափ բարեկամ չունիմ je n'ai pas autant
d'amis que vous.

3

Ինծի չափ գիրք ունի՞ք: Ձեզի չափ գիրք չունիմ:
Ձեր մօրեղբայրը հօրս չափ հարուստ է: Խեցիէ Չերմոց-
ները ձուլածոյ Չերմոցներէն լաւագոյն են. մեր Չերմոցը
խեցիէ է, ձեր Չերմոցը խեցիէ է. ուստի ձեր Չերմոցը
լաւագոյն է մերինէն (le nôtre): Ձեր դրացին մերինին
չափ տուն չունի: Առողջութիւնը հարստութեանց առա-
ջինն է. առողջ եղէք, և մարդոց ամէնէն հարուստը
պիտի ըլլաք: Ձեր հօրեղբորորդին եղբորմէս աւելի խե-
լացի էք, բայց եղբօրս չափ չէք աշխատեր: Դուք ինձմէ
հարուստ էք. ես ձեզ չափ հարուստ չեմ. ես ձեզմէ
նուազ հարուստ եմ:

(Ի բերան ուսանելի). — Բոլոր հարսուրիւնը մքս-
խելէ վերջ Եմեն մեկնեցաւ il partit pour Yémen après
avoir gaspillé toute sa fortune. Այս խօսքերը ըսելէ
վերջ դուրս ելաւ après avoir dit ces mots, il sortit.
Վեց ժամ աշխատելէ վերջ պսոյս մը ըրինք après avoir
travaillé six (•իւ) heures, nous avons fait un tour.

Plus bonh սեղ ըսէք meilleur.

Ա. Աշակերտը բաղնատան կամ գերադրական ընէ հետեւեալ
խօսքերը.

1. Le renard est ... rusé des animaux. 2. Les joues de la
petite Madeleine sont ... rouges ... des cerises, et ses lèvres
sont ... rouges ... ses joues. 3. Vous êtes ... raisonnable ...
un enfant. 4. Il était ... rusé ... un renard. 5. Votre plume
est bonne, mais la plume de votre frère est ... bonne. 6. Votre
cousin ne travaille pas ... ma sœur. 7. Avez-vous ... de
livres ... moi? 8. Cet homme est ... bon de mes amis; il est
extrêmement affable.

Բ. Երկու խօսք շինել առաւելորդեան բաղնատանով, երկու
խօսք նուազորդեան բաղնատանով, երկու խօսք հաւասարորդեան
բաղնատանով, երկու խօսք գերադրականով, երկու խօսք autant
զուով.

Գ. Հետեւեալ հատուածին մէջ իդայիք գրուած բայերուն միջոցաւ
խօսքերը վերականգնել.

LE HARICOT

Je plante un haricot dans mon jardin.

Bientôt une petite plante sorte de terre.

J'aperçois deux feuilles vertes.

Un long fil pousse entre les deux feuilles.

J'enfonce une rame dans la terre près de la plante.

Le haricot s'enroule autour de la rame.

Il croît avec vigueur.

Les fleurs apparaissent bientôt.

Je cueille des haricots.

Je les fais cuire pour notre dîner.

plante

sort

aperçois

pousse

enfonce

s'enroule

croît

apparaissent

cueille

fais cuire

Ծանօթ. — Կուէնեան այս վարժութիւնը ընել տալ
նաև բային ուրիշ ժամանակներովը (Ապառնի, Անկա-
սար, Բաղար. սնց.):

Գ Լ Ո Ի Խ Թ. — CHAPITRE IX.

Առաջին խոսմբի բայերուն վրայ մեկ քանի կարեւոր գիտելիք

Աներեւոյթը ger և cer վերջաւորուած բայերուն մէջ երբ g և c գրերէն ետքը a, o ձայնաւորներէն մէկը գայ, g և c գրերուն թ և u ձայները չը կորսնցնելու համար ցէն ետքը e և շին տակ cédille մը կը դրուի. partager բաժնել. nous partageons (և ոչ ns. partagons). avancer յառաջանալ. j'avancais (և ոչ j'avancais):

1

Հայ կ'ուտէք: Հաց չենք ուտեր: Հապա ի՞նչ կ'ուտէք: Կարկանդակ կ'ուտենք: Կ'ուզէի որ բան մը (quelque chose) ուտէր: Մահը մեզ կ'սպառնար: Մեք մեր հագուստները փոխեցինք. դուք ինչո՞ւ չը փոխեցիր ձեր ընկերը. թրջած են. փոխեցէք զանոնք: Պէտք էր որ լաւագոյն ևս արտասանէիր բառերը. ատենօք լաւագոյն եւս կ'արտասանէիր, հիմայ այնչափ աղէկ չէք արտասաներ, ձեր եղբայրը ձեզմէ աւելի լաւ (1) կ'արտասանէ:

(1) Աւելի շաւ երբ մակրայ ըլլայ, ինչպէս վերի խօսքին մէջ, կը քարզմանուի mieux. երբ ածական ըլլայ, meilleur.

(Ի բերան ուսանելի). — Օգտակար ըլլալու դիտաւորութեամբ ըրի ասիկա j'ai fait cela dans l'intention d'être utile. Աղէկ դիտաւորութեամբ գործեց il agit dans un bon dessein. Զնեզ գտնելու յուսով դուրս ելայ je suis sorti dans l'espoir de vous trouver.

Աներեւոյթին վերջընթեր (վերջինէն առջի) վանկը անձայն e եղող բայերուն մէջ, .երբ խոնարհման մէջ վերջին վանկը անձայն ըլլայ՝ անձայն e ն բաց e (è) ի կը փոխուի: Mener քանիլ. je mène, je mènerai, etc. Իսկ eler, eter (1) վերջաւորեալ բայերուն 1 ը կամ տն նոյն պարագային մէջ կը կրկնուին. appeler կանչել. j'appelle, j'appellerai; jeter նետել. je jette, je jetterai.

Աներեւոյթին վերջընթեր վանկը գոց e (è) եղող բայերուն մէջ ալ գոց e ն բաց e (è) ի կը փոխուի համբ վանկի մ'առջեւ, բաց ի Ապառնիէն և Թեականէն, ուր գոց e ն գոց e կը մնայ. sécher չորցնել. je sèche, je sécherai, je sécherais.

Իիտելիք Ա. — Գանի մը eler և eter վերջաւորուած բայեր փոխանակ 1 ը կամ տն կրկնելու՝ այս բաղաձայններէն անմիջապէս առաջ գտնուող e ին վրայ accent grave մը կ'առնեն: Այս բայերուն զլխաւորներն են՝

(1) Eler, eter պէտք չէ ցփոքել eller, èler, etter, èter ի նետ, որոցմով վերջաւորուած բայերը առային լծորդութեան բայերու խոնարհումէն բնաւ չեն զարսուղիւր:

geler սառեցնել, սառիլ, celer ⁽¹⁾ ծածկել, պահել, peler սքրկել, bourreler ամառել, harceler նեղել, congeler սառեցնել, acheter գնել, becqueter կսցել, épousseter փոշին վար առնել:

Գիտելիք Բ. — Անհրեւոյթը éer (ինչպէս créer) վերջաւորող բայերը Ա. լծորդութեան բայերու խոնարհումէն չեն զարտուղիւր:

2

Ո՞վ կը կանչէ զիս: Մայրերնիդ կը կանչէ զձեզ: Ինչո՞ւ զիս կը կանչէ: Զձեզ կը կանչէ, շաքարեղէն տալու համար ձեզ. քոյրերնիդ ալ կանչեց, և անոր շաքարեղէն տուաւ: Ինչո՞ւ քար (յո՞ւն) կը նետէք թռչուններուն. թռչունները օգտակար կենդանիներ են, զաւակներս. պէտք չէ որ քար նետէք անոնց. վատ աղա՛ք (ce sont les méchants garçons qui) քար կը նետեն: Ներեցէք ինձ, հայրիկ, այլևս քար չպիտի նետեմ անոնց: Ի՞նչ կը գնես, Պետրոս: Թուղթ և մեղան կը գնեմ: Փոշի գնեցի՞ր: Ոչ, դեռ չը գնեցի (անկէ). հայրս պիտի գնէ (անկէ) վաղը: Հայրիկ, ինչո՞ւ այս հասկերը գլուխնին (գլուխը) միւսներէն աւելի (աւելի բարձր) կը բարձրացնեն:

(Ի քերան ուսանելի). — Երբե՞ն ի վեր հոս եք depuis quand êtes-vous ici? Երկու օրէ ի վեր depuis deux jours. Զեր մեկնելէն ի վեր մեզի նամակ չեք գրած

(1) Ոմանք կը գրեն նաեւ céler:

vous ne nous avez pas écrit depuis votre départ. Վեցերորդ գլխէն մինչեւ ասաներորդ գլուխը պիտի սովրիք vous apprendrez depuis le sixième chapitre jusqu'au chapitre dix (տե՛ս):

Ընդ. ներկան yant վերջաւորուած բայերուն մէջ երբ չէն ետքը անձայն e մը գայ՝ չը ի ի կը փոխուի ⁽¹⁾: Envoyer դրկել. j'envoie.

3


Թռչունները լաւագոյն պտուղները կը կտցեն: Դու կը կրկնես, բայց եղբայրդ չը կրկնէր: Պէտք է որ ձեր բարեկամը իւր գրքերը կազմարարին զրկէ: Այս պատմութիւնը զմեզ կը ձանձրացնէ: Այսօր մեր պարտքերը պիտի վճարենք, դուք ալ ձերինները պիտի վճարէ՞ք: Ժառանները այսօր տունը կը մաքրեն: Պօղոս, ըսէք ձեր քրոջ որ գրքերս չը թղթատէ. երէկ եղբայրնիդ կը թղթատէր գրքերս, այսօր քոյրդ կը թղթատէ զանոնք: Մարիամ, Պետրոսին գիրքերը մի թղթատեր. ծոյլերը կը թղթատեն գրքերը: Տոմսակը կնքեցի՞ր. եթէ զայն չը կնքեցիր, կնքէ զայն:

(Ի քերան ուսանելի). — Այսօրուրնէ ես պիտի դրկեմ իւր գրքերը dès aujourd'hui, je renverrai ses livres. Յառաջիկայ շաբթուրնէ այլեւս իմ տունս չը պիտի գաս vous ne viendrez plus chez moi dès la semaine prochaine.

(1) Սակայն երբ աներեւոյթը ayer վերջաւորի՝ ասեր չը ի ի չեն փոխեր:

Երկրորդ խումբի ներգործական բայեր. —
Թուական անականներ

Օրինակ երկրորդ խումբի ներգործական բայերու
խոնարհման.

 Խոնարհել Avoir բայի համար սրուած ուղ-
ղութեան համեմատ:

INDICATIF

Présent

Կը լմնցնեմ
Կը լմնցնես
Կը լմնցնէ
Կը լմնցնենք
Կը լմնցնեք
Կը լմնցնեն

Ս Ա. Հ Մ Ա. Ն Ա. Կ Ա. Ն

Ներկայ

je finis
Tu finis
Il, elle finit
Nous finissons
Vous finissez
Ils, elles finissent

Imparfait — Անկատար

Կը լմնցնէի
Կը լմնցնէիր
Կը լմնցնէր
Կը լմնցնէինք
Կը լմնցնէիք
Կը լմնցնէին

Je finissais
Tu finissais
Il, elle finissait
Nous finissions
Vous finissiez
Ils, elles finissaient

Passé simple — Պարզ անցեալ

Լմնցուցի	Je finis
Լմնցուցիր	Tu finis
Լմնցուց	Il, elle finit
Լմնցուցինք	Nous finîmes
Լմնցուցիք	Vous finîtes
Լմնցուցին	Ils, elles finirent

Passé composé — Բազադրեալ անցեալ

Լմնցուցի կամ Լմնցուցած եմ, ԼՀՆ. J'ai fini, etc.

Passé antérieur — Անցեալ յառաջագոյն

Լմնցուցած եղայ, լմնցուցի, ԼՀՆ. J'eus fini, etc.

Plus-que-parfait (էտ--) — Վերակատար

Լմնցուցած էի, ԼՀՆ. J'avais fini, etc.

« Եթէ լմնցունեմ, ԼՀՆ. Si je finis, etc.

Futur simple — Պարզ ապառնի

Պիտի լմնցնեմ	Je finirai
Պիտի լմնցնես	Tu finiras
Պիտի լմնցնէ	Il, elle finira
Պիտի լմնցնենք	Nous finirons
Պիտի լմնցնեք	Vous finirez
Պիտի լմնցնեն	Ils, elles finiront

Futur antérieur — Ապառնի յառաջագոյն

Լմնցուցած պիտի ըլլամ **Լին**. J'aurai fini, etc.

— Եթէ լմնցնէի, **Լին**. Si je finissais, etc.

Conditionnel (-իօէլ) présent — Թէական ներկայ

Պիտի լմնցնէի	Je finirais
Պիտի լմնցնէիր	Tu finirais
Պիտի լմնցնէր	Il, elle finirait
Պիտի լմնցնէինք	Nous finirions
Պիտի լմնցնէիք	Vous finiriez
Պիտի լմնցնէին	Ils, elles finiraient

Եթէ լմնցուցած ըլլայի, **Լայն** Si j'avais fini, etc.

Cond. passé — Թէական անցեալ

Լմնցուցած պիտի ըլլայի, **Լին** J'aurais fini, etc.

Բ. Ձեւ. J'eusse fini, etc.

Impératif — Հրամայական

Լմնցուր *finis*, լմնցնենք *finissons*, լմնցուցէք *finissez*

Subjonctif présent — Ստորադասական ներկայ

Որ լմնցնեմ	Que je finisse
Որ լմնցնես	Que tu finisses
Որ (քող) լմնցնէ	Qu'il, qu'elle finisse
Որ լմնցնենք	Que nous finissions
Որ լմնցնէք	Que vous finissiez
Որ (քող) լմնցնեն	Qu'ils, qu'elles finissent

Subjonctif imparfait — Ստոր. անցեալ

Որ լմնցնէի	Que je finisse
Որ լմնցնէիր	Que tu finisses
Որ (քող) լմնցնէր	Qu'il, qu'elle finît
Որ լմնցնէինք	Que nous finissions
Որ լմնցնէիք	Que vous finissiez
Որ (քող) լմնցնէին	Qu'ils, qu'elles finissent (1)

Subjonctif passé — Ստոր. անցեալ

Որ լմնցուցած ըլլամ, **Լին**. Que j'aie fini, etc.

Subj. plus-que-parfait — Ստոր. գերակա

Որ լմնցուցած ըլլայի, **Լին**. Que j'eusse fini, etc.

Infinitif présent — Անբերելոյք ներկայ

Լմնցնել *Finir*

Inf. passé — Անբ. անցեալ

Լմնցուցած ըլլալ *Avoir fini*

Participe présent — Հնդուրենկութիւն ներկայ

Լմնցնելով *Finissant*

Part. passé — Հնդ. անցեալ

Լմնցուցած, լմնցած *Finî*, լմնցուցած ըլլալով *ayant fini*

Չանօր. — *Խոնարհել նահ* Obéir բայը՝ բնութեան խնդիրով մը :

(1) Պէտք է դիտել քէ Բ. խումբի բայերու Ստոր. ներկ եւ Անկ ը իրարու կը նմանին. միայն Ստոր. Անկ.ին եզակի երրորդ դեմքը ստոր. բեր է Ստոր. ներկ.էն:

Լուացարարուհին կը լուայ (blanchir) ճերմակեղէնը : Լուացարարուհին լուաց ճերմակեղէնը : Լուացարարուհին պիտի լուայ ճերմակեղէնը : Այն որ (celle qui) կը լուայ ճերմակեղէնը՝ լուացարարուհի մ'է : Այն որ լուայ (պիտի լուայ) ճերմակեղէնը՝ լուացարարուհի մը պիտի ըլլայ : Առիւծները կը ցաթքեն (bondir) իրենց (leurs) որսերուն վրայ : Ձին կը վրնջէ : Բժիշկները մարմնոյն ցաւերը կը բուժեն : Թաշկինակները ինչո՞ւ աղտոտեցիք . ուրիշ թաշկինակ չունիք . ձեր եղբօր թաշկինակը պիտի տամ ձեզ , բայց պէտք չէ որ զայն աղտոտէք : Կը հնազանդինք՝ երբ ուսուցիչը կը հրամայէ :

(Ի քերական ուսանելի) . — Նախահաւեկն առաջ դուրս պիտի չելնեմ je ne sortirai pas avant le déjeuner. Կես օրէն առաջ դուրս ելայ je sortis avant midi. Ես ձեզմէ առաջ քործարան հասուած եի արդէն j'avais déjà établi dix (տէ) fabriques avant vous. Ծնունդէն առաջ պիտի գամ եւ Ձատկէն ետք պիտի մեկնիմ je viendrai avant Noël et je partirai après Pâques.

2

Բացարձակ քուական անականներ
Adjectifs numéraux cardinaux

Մէկ un, երկու deux, երեք trois, չորս quatre, հինգ cinq, վեց six¹, եօթը sept², ութը huit³, ինը neuf, տասը dix⁴,

1. Սիւ. — 2. Սէդ. — 3. Իւիդ. — 4. Տիւ :

տասն և մէկ onze, տասներկու douze, տասներեք treize, տասն և չորս quatorze, տասն և հինգ quinze, տասն և վեց seize, տասնեւեօթը dix-sept (տէ¹), տասնեւութը dix-huit (տէ²), տասնեինը dix-neuf (տէ³), քսան vingt, քսան և մէկ vingt et un, քսաներկու, ևլն. vingt (վէնդ)-deux, etc. երեսուն trente, երեսուն և մէկ trente et un, երեսուն երկու, ևլն. trente-deux, etc. քառասուն quarante, քառասուն և մէկ quarante et un, քառասուն երկու, ևլն. quarante-deux, etc. յիսուն cinquante, յիսուն և մէկ cinquante et un, յիսուն երկու, ևլն. cinquante-deux, etc. վաթսուն soixante (տէ⁴), վաթսուն և մէկ soixante et un, վաթսուն երկու, ևլն. soixanté-deux, etc. եօթանասուն soixante-dix, եօթանասուն և մէկ soixante et onze, եօթանասուն երկու, ևլն. soixante-douze, etc. ութսուն quatre-vingts, ութսուն և մէկ quatre-vingt-un (չըսուիր et un), ութսուն երկու, ևլն. quatre-vingt-deux, etc. իննսուն quatre-vingt-dix իննսուն և մէկ quatre-vingt-onze, իննսուն երկու, ևլն. quatre-vingt-douze, etc. հարիւր cent, հարիւր մէկ cent un (տէ⁵ եւ) etc. երկու հարիւր ևլն. deux cents, երկու հարիւր մէկ deux cent un (2), երկու հարիւր երկու, ևլն. deux cent deux, etc. հազար mille (տէ⁶), երկու հազար deux mille, միլիոն million (տէ⁷-է⁸), երկիւրոն milliard (տէ⁹), բիւր myriade (տէ¹⁰) :

(1) Ուսման կը հնչեն տիգ. — (2) Cent էն վեր, քուական անականները trait d'union ով չեն կապուիր : — Cent չկապակցիր ո եւ է թիւի հետ :

Բացարձակ թուականներուն ծայրը ième աւելցնելով դասական (ordinal) կը շինուի: Trois երեք, troisième երրորդ. — Եթէ Բացարձակին ծայրը e գտնուի, eն ջնջելու է. quatre, quatrième. — cinq և neuf դասականները կ'ըլլան cinqième, neuvième:

(Գրով գրել) 992, 1234, 2345, 3456, 4567: Մեր դրացւոյն տանը պարտէզը ունի ութսուն և հինգ ծառ և երեք հարիւր ծաղիկ, զորս պարտիզպանը կը ջրէ ամէն (chaque) երեկոյ: ¹Բսաներորդ ²դարը ³սկսաւ 6հազար (mil) ինը հարիւր մէկ յունուար մէկին (⁴առաջինը): Նոյեմբերը (*) տարւոյն տասն և մէկերորդ (**) ամիսն է, յունուարը (*) առաջին ամիսը, մայիսը (*) հինգերորդ ամիսը, սեպտեմբերը (*) իններորդ ամիսը: Չեր մատենադարանը եղբորս մատենադարանին չափ ձոխ չէ. դու՛ վեց հարիւր տասն և հինգ գիրք ունիք, մինչդեռ եղբայրս հազար վեց հարիւր երեսուն և չորս գիրք ունի:

(Ի քերական ուսանելի). — Ամեն բանէ առաջ պէ՛տ է տուն մը շինել avant tout, il faudra bâtir une maison. Չը մեկնած՝ պէ՛տ է որ երբս սնօրէնը տեսնես il faut que tu ailles voir le directeur, avant que de partir. Որոշում տալէ առաջ պէ՛տ է խորհիլ il faut réfléchir avant de se décider.

(*) Առանց յօդի: Ամսուան անուններ յօդ չեն առներ: (**) Onze առաջ սովորութիւն չէ կրնասուլ ընել: (L'onze, l'onzième ըսել՝ միայն ընթացական ոճի մէջ ներելի է):

567890123: Ատենօք թուումները շատ կը սիրէի՞ր ութը դեղձանիկ և հինգ սարեկիկ կը մնուցանէի: Ինչո՞ւ չէք հնազանդիր ձեր մօր. Պետրոս և Յովհաննէս միշտ կը հնազանդին իրենց հօր և իրենց մօր: Տնօրէնը ծոյլ աչակերտները պատժեց: Եթէ աշխատեք, կը յաջողիք, եթէ չաշխատիք, չէք յաջողիր: Պօղոս աշխատեցաւ և յաջողեցաւ. եթէ չաշխատէր, չէր յաջողեր (չպիտի յաջողէր): Կովերը և մաքիները կաթ կ'ընծեն մեզ: Հնազանդեցէք ձեր մօր. նա պիտի ամօքէ (մեղմացնէ) ձեր (vos) ցաւերը:

(Ի քերական ուսանելի). — Երկու անգամ երկու կ'ընէ չորս deux fois deux font (1) quatre. Չորս անգամ չորս կ'ընէ տասն եւ վեց quatre fois quatre font seize. Տասն եւ վեց անգամ տասն եւ վեց կ'ընէ երկու հարիւր յիսուն եւ վեց seize fois seize font deux cent cinquante-six («ի»). Յառաջ, յառաջ en avant! en avant! Յառաջ մղեցի՛ք ձիերնիդ poussez votre cheval en avant.

Պէտք չէ՞ր որ պարտականութիւննիդ կատարած ըլլայիք արդէն. ձեր եղբոր հնազանդեցաք և զայն չը

(1) Ա. Ո. Ըսենք միանգամ ընդ միտք քէ՛ առաջին դասերէն իսկ աւիթը փակցնելու չէ բայերու խոնարհման վրայ առաս վարժութիւններ ընել տալու քերականի, մանաւանդ նախադասութիւններով, խօսակցութեան ձեւով:

Կատարեցիք: Թաշկինակս ո՞վ ազտտեղ է: Ազէկ (bien) չը վարուեցաք. պէտք էր որ խոհեմութեամբ վարուէիք: Պէտք է որ չորս ամիսէն (չորս ամսուան մէջ) այս գիրքը լմնցնէք. հինգերորդ ամիսը ուրիշ գիրք մը պիտի տամ ձեզ, բայց զայն չազտտէք (չպիտի ազտտէք): Մայրը կը գգուէ իւր տղաքը. ինչպէս տղաք չը գգուեն (չպիտի գգուէին) իրենց մայրը: Իններորդ: Յիսուն և հինգերորդ: Չորս հարիւր քառասուներորդ:

(Ի քերան ուսանելի). — Վեց վեց ալ կ'ընէ քսան երկու six (սէշ) et six font douze. Տասն եւ հինգ քսան եւ հինգ ալ կ'ընէ երեսուն quinze et quinze font trente. Երկու անգամ հինգ կ'ընէ քսար deux fois cinq font dix (սէշ). Ինծի հետ ասեմ. Քեզ հետ ասեմ. Անոր (սր.) հետ ասեմ. Անոր (էք.) հետ ասեմ. Մեզ հետ ասեմ. Ձեզ հետ ասեմ. Անոց (սր.) հետ ասեմ. Անոց (էք.) հետ ասեմ.

5

Ա. Աշակերտը բայերը յարմար ժամանակը և դէմքը պիտի դնէ. պիտի Թարգմանէ:

Il fallait que l'élève *obéir* à son maître. Enfants, *obéir* toujours à vos parents. Je souhaite que vous *réussir* dans votre entreprise. Nous ne vous *fournir* pas de blé, si vous ne nous payiez pas. Le médecin *guérir* ce malade en dix-sept (սէ) jours. Si vous ne pas *désobéir* à votre mère, elle vous aurait aimé.

Բ. Աշակերտը գիծերուն տեղ յարմար Թուական ածականը պիտի դնէ և հարցմանց պատասխանները պիտի գրէ. պիտի Թարգմանէ:

Nous avons acheté quinze dictionnaires à seize francs chacun, et nous avons payé — francs. Novembre est le — mois de l'année. L'heure est la — partie du jour, et la minute la — partie de l'heure. L'année a — ou — jours, environ — semaines, — mois et — saisons. Tous les — ans, c'est-à-dire à chaque année bissextile, février a — jours. Un enfant est né le 1^{er} (premier) janvier 1890 (*); quel âge a-t-il le 25 mars 1911? Lorsqu'il y a 15 heures de jour, combien dure la nuit? Combien 7 chats ont-ils d'oreilles? Combien 8 chevaux ont-ils de pieds? Je pense (*միտքս կը պահեմ*) un nombre, j'y ajoute 4, j'en retranche 8 et il reste 6; quel est ce nombre? (**) Une ruche peut contenir jusqu'à — (40000) abeilles.

ԳՂ ՈՒ Խ ԺԱ. — CHAPITRE XI.

Նախորդ բայերը. — Սաց. եւ Անորո՞ւ Ածականներ

Սացական ածականներն (Adjs possessifs) են՝

եզ. ար. բառերու առջև	եզ իզ. բառերու առջև	եզ. ար. և իզ.
mon իմ	ma իմ	notre մեր
ton քու	ta քու	votre ձեր
son իւր	sa իւր	leur իրենց

(*) Տարւոյ վրայ խօսուած ասեմ 1000 կը գրուի mil.

(**) Ա. Ո. Թուարբանական գործնական խնդիրներ լուծել քալ Քրանսերէն լեզուաւ:

Յոգնակի (ար. և իգ.) բառերու առջև

mes իմ	nos մեր
tes քու	vos ձեր
ses իւր	leurs իրենց (1)

Գիտելիք. — Չայնաւորով և անձայն հ ու վ սկսող իգական բառերու առջև ma, ta, sa ՚ տեղ mon, ton, son կը գործածուի: Այսպէս, չըսուիր ma épée (էք.) սուրս, այլ mon épée. չըսուիր ta amie (էք.) բարեկամուհիդ, այլ ton amie. չըսուիր sa histoire (էք.) իր պատմութիւնը, այլ son histoire.

Օրինակք հրահանգի. — Բարեկամս հիւանդ է mon ami est malade. Իւր փոյրը երէկ գլխարկ մը գնեց sa sœur (2) acheta hier un chapeau. Եղբորդ տուր իմ գրիչս donne ma plume à ton frère. Աւակերտները իրենց դասասուսուցիչներէ պարգեւներ քնդունեցան les élèves ont reçu des cadeaux de leurs maîtres.

(1) Ինչպէս կը տեսնուի leur (առանց s ի) եւ leurs (s ու վ) երկուքն ալ կը թարգմանուին իրենց: Սակայն գործածութեան մասին շփոթելու չէ: Պէտ է leur գործածել՝ երբ իրեն վերաբերող անունը եզակի է, պէտ է leurs գործածել՝ երբ անունը յոգնակի է. իրենց գիրքը leur livre, իրենց գիրքերը leurs livres:

(2) Պէտ է յիշել թէ ստացական անականները վրանին յոյ չեն կրնար առնել, քանի որ իրենց յոյի պատճոհ կը կատարեն. ուսի եւ իւր փոյրը կը թարգմանուի sa sœur (եւ ոչ la sa sœur):

Եղբայրնիդ իւր դժագրութիւնները քրոջս ցուցուց, և քոյրս իւր գիրքերը ու տետրակները ձեր եղբոր ցուցուց: Բարի հայր մը կը սիրէ իւր զաւակները, բայց չը սիրեր սնունց պակասութիւնները: Չեր եղբայրը իւր թաշկինակը գետնէն չվերցուց. անոր համար իւր թաշկինակը ձերինէն նուազ մաքուր է: Եղբորս ծիծեռնակը երէկ իւր վանդակէն թռաւ. երէկ ուրիշ ծիծեռնակ մը գնեց, որ առաջինին չափ սիրուն չէ: Նամակնիդ ձեր ծնողաց չը ղրկեցիք տակաւին. ես իմ նամակս իմ ծնողաց ղրկեցի (1) այս առաւօտ, Հացագործը կողովին մէջ հաց չունի: Գնդասեղս ասեղէդ աւելի խոշոր է:

(Ի թերան ուսանելի). — Հացը ցորենով կը շինուի le pain se fait avec du blé. Այս պատր արիւսով շինուած է cette muraille est faite avec des briques. Ասիկա կաշիով կը շինուի cela se fait avec du cuir. Այս գինին ջուրով խառնուած է ce vin est mêlé avec de l'eau.

(1) Պարզ անցեալին եւ Բաղադրեալ անցեալին գործածութեանը մէջ տարբերութիւն կայ. առաջինը կը գործածուի երբ ժամանակը բոլորովին անցած է, իսկ երկրորդը կը գործածուի երբ ժամանակը բոլորովին անցած ըլլայ թէ ոչ: Ինչ. երէկ կամ անցեալ շաբաթ զայն ճեսայ je le vis կամ je l'ai vu hier կամ la semaine passée. Այսօր կամ այս ամիս կամ այս տարի զայն ճեսայ je l'ai vu aujourd'hui կամ ce mois-ci կամ cette année-ci.

Յուցական անականներն (adjectifs démonstratifs) են՝

Եզ. ար. բաղաձայնով կամ հնչուն հով սկսող բառի մ'առջև ce այս, այդ, այն:

Եզ. ար. ձայնաւորով կամ անձայն հով սկսող բառի մ'առջև cet այս, այդ, այն:

Եզ. իգ. բառի մ'առջև cette այս, այդ, այն:

Յոգ. ար. և իգ. բառի մ'առջև ces այս, այդ, այն:

Օրինակ հրահանգի. — Այս տղուն մայրը հիւանդ է la mère de cet enfant est malade. Այս շենին տները ցած են les maisons de ce hameau sont basses. Այս կնոջ հաց տուէ՛ք donnez du pain à cette femme. Այս գրիչները որո՞ւ են à qui sont ces plumes?

2

Դատաւորը վաղը չէ միւս օր պիտի դատէ այս երեք չարագործները⁽¹⁾ և պիտի պատժէ զանոնք: Եղբայրնիդ իւր գծագրութիւնը քրոջս ցուցո՞ւց. քոյրս իւր գծագրութիւնը այս աղուն չը ցուցուց, որովհետեւ եղբայրս զայն աղտոտեր է: Գլխարկնիդ փոխ տուի՞ք

(1) Յուցական անականներն ալ՝ սացական անականներուն պէտ յող չեն առներ. (Ինչո՞ւ):

այս կնոջ. երէկ զայն կը խնդրէր: Այո, օրիորդ, երէկ զայն անոր փոխ տուի: Այս շէնին փողոցները շատ մաքուր չէ՞ք գտներ. Ես շատ մաքուր կը գտնեմ զայնս: Հարցուցէ՛ք ձեր հայաւաճառին ՚թէ (si) իւր կողովին մէջ հաց 2ու՞նի:

(Ի բերան ուսանելի). — Ոսկին արծաթէն զատելու է il faut séparer l'or d'avec l'argent. Որոմը ցորենէն որոշել զիսնալու է il faut savoir séparer l'ivraie d'avec le bon grain. Եօթն անգամ հինգ կ'ընէ երեսուն է il est sept (-է) fois cinq font trente-cinq.

Անորոճ անականներն (Adjectifs indéfinis) են՝

Quelque մը. quelques քանի մը. chaque իւրաքանչիւր. nul, aucun, pas un և ոչ մի. autre միւս, ուրիշ. plusieurs, maint շատ. tout (ար. յոգ. tous) բոլոր. même նոյն:

3

Այս մարդը շատ (beaucoup) կը սիրենք. մեր բարեկամն է. հազար ութ հարիւր իննսուն և ութնին, այսինքն անցեալ տարի, մեծ վտանգէ մը ազատեյ քոյրս: Այս գրավաճառէն քանի մը գիրք գնեցի երէկ. այս գրքերը մեր բարեկամին զրկեցի այսօր: Իւրաքանչիւր աշակերտ իւր տետրակը ցուցուց, միայն մէկ (un seul) աշակերտ իւր տետրակը աղտոտած էր: Եւ ոչ մի արա-

բած (1) զերծ է (n'est) մահուանէ (մահուանէն) : Այս (2) քանակը երկայն չէ. ուրիշ մը տուէք ինձ, եթէ կը հաճիք : Ուրիշ քանակ չունիմ. նոյն իսկ այս քանակը իմս (à moi) չէ : Բոլոր աշակերտները իրենց տետրակները ցուցուցին իրենց դասատուին :

(Ի քերան ուսանելի). — Ինձի հետ եկե՛ք venez avec moi. Քեզի հետ պիտի գամ j'irai avec toi. Պետրոսին հետ մի խաղա՛ք ne jouez pas avec Pierre. Իմ դանակովս պիտի կտրեմ ասիկա je vais couper cela avec mon couteau. Այս ասեղով կարեցե՛ք cousez avec cette aiguille (էկէ-էյ) :

4

Ա. Աշակերտը զիծերուն տեղ՝ ըստ իմաստին՝ ցուցական, ստացական կամ անորոշ ածական պիտի դնէ. պիտի թարգմանէ :

Moïse disait à — peuple : Si vous honorez parents, — vie sera longue. Le fils qui cultive la sagesse est la joie de — parents, la lumière de — yeux, la consolation de — vieillesse. — instant dans la vie est un pas vers la mort. Il a tonné — jours de suite. — les hommes sont les enfants d'une — famille. La cage de — oiseaux est trop petite. J'ai envoyé — domestique chez — amie. J'ai acheté — livres.

Բ Աշակերտը ժամանակը, դէմքը և թիւը պիտի որոշէ, նշանակութիւնն է ևս գրելով : Օր. nous eûmes ունեցանք, passé simple, 1re personne du pluriel.

(1) Տես էջ 25ի դիտողութիւնը :

(2) Ce, cet, cette, ces կը նշանակեն այս, այդ, այն : Արդ, երբ որոշել ուզուի թէ այս ածականները այս կը նշանակեն թէ այն կամ այդ, իրենց քովի անունին ծայրը զի կ'աւելցուի՝ երբ այս նշանակեն էլ և՛ եթէ այդ կամ այն նշանակեն. ce livre-ci այս գիրքը. ce livre-là այդ, այն գիրքը :

Nous eûmes, soyez, qu'il ait, avoir été, tu raconteras, qu'il salit, que nous honorions, cultivant, j'ai oublié, guéris, guéri, pardonnez, j'aurais été.

Գ. Առաջին և երկրորդ խումբի բայերու զանազան ժամանակներով տասը խօսք շինել : Ամէն մէկ խօսքի մէջ բնութեան խնդիր (complément indirect) մը գտնուի :


Դ. Ajouter և Bâtir բայերը սեռի խնդիրով խոնարհել, իւրաքանչիւր դէմքի բայ փոխելով. (Այսպէս. j'ajoute un nombre, tu bâtis une maison, il ajoute, nous bâtissons, ևն.)

Գ Լ Ո Ւ Խ ԺԲ. — CHAPITRE XII.

Երբորդ խումբի բայեր. — Շեշուած բառեր. — EN ԵՒ Y դերանուններուն գործածութիւնը

RECEVOIR, Ընդունիլ. — *Ind. prés.* : Je reçois, tu reçois, il reçoit, nous recevons, vous recevez, ils reçoivent. — *Imparf.* : Je recevais. — *Passé simple.* : Je reçus, nous reçûmes. — *Passé composé.* : J'ai reçu. — *Futur simple.* : Je recevrai. — *Cond. prés.* : Je recevrais. — *Impér.* : Reçois, recevons, recevez. — *Subj. prés.* : Que je reçoive, que tu reçoives, qu'il reçoive, que nous recevions, que vous receviez, qu'ils reçoivent. — *Subj. imparf.* : Que je reçusse, qu'il reçût. — *Part. prés.* : Recevant. — *Part. passé.* : Reçu.

Recevoirի պէս կը խոնարհին evoir վերջուորուած բայերը :

 Հայերէնի մէջ անուններու և դերանուններու վրայ շեշտ կը դնենք. այսպիսի շեշտեալ բառեր ընդհանրապէս ֆրանսերէնի կը թարգմանուին շեշտեալ

բառէն առաջ être բայով ce (1) և ետքը qui կայն զնեով: Ինչ. Ե՛ս երգեցի, c'est moi qui ai chanté. Գողցողը դո՛ւք էք c'est vous qui avez volé. Հարցնողը ձեր եղբայրն էր c'est (c'était) votre frère qui demandait, կայն:

1

Ո՞վ նշմարեց զիս առաջին անգամ (առաջինը): Եղբայրնիդ նշմարեց զձեզ առաջին անգամ, ես (moi), ամէնէն վերջը (վերջինը) նշմարեցի զձեզ, որովհետեւ, ես միւսներէն աւելի հեռու էի: Հարկերը ո՞վ կը հաւաքէ, Պետրոս: Հարկաժողովը կը հաւաքէ հարկերը: Հիւրերը ո՞վ պիտի ընդունի վաղը: Ձեր բարեկամին որդին պիտի ընդունի զանոնք: Հարկերը ո՞վ կը հաւաքէր անցեալ տարի: Անցեալ տարի մեր դրացւոյն անդրանիկ որդին կը հաւաքէր հարկերը, բայց այս տարի ինքը չը հաւաքեր զայնս: Եթէ հարկերը հաւաքած ըլլայիք, երկու հազար չորս հարիւր զրուշ պիտի ունենայինք հիմա, ինչո՞ւ հարկերը չը հաւաքեցիք:

(Ի բերան ուսանելի). — Իմ տունը chez moi. Քու տունդ chez toi. Իւր (ւր.) տունը chez lui. Իւր (էք.) տունը chez elle. Մեր տունը chez nous. Ձեր տունը chez vous. Անոնց (ւր.) տունը chez eux. Անոնց (էք.) տունը chez elles. Բարեկամիս տունը ընթրեցի j'ai souper chez mon ami. Ձեր տունը գացի j'ai été chez vous.

(1) Ce դերանուն է (եւ ո՛չ անական) երբ իրմէ անմիջապէս վերջը անուն չկայ:

2

Ինձմէ: de moi մեզմէ: de nous
Բեզմէ: de toi ձեզմէ: de vous
Իրմէ, անկէ: de lui էք. d'elle անոնցմէ: d'eux էք. d'elles

Անձնական դերանունները բայէն ետքը կը զրուին՝ երբ նախդիրով գործածուած ըլլան: Օր. Ինձմէ նամակ մը պիտի ընդունիս tu recevras de moi une lettre.

Երբ Լոնտոն (à Londres) էիք, շատ (1) նամակներ կ'ընդունէինք ձեզմէ: Բարիկ ըլլալնուդ ի վեր (depuis que vous êtes à Paris) նամակ չենք ընդունած: Վաղը ձեր քրոջմէն գեղեցիկ պարգեւներ պիտի ընդունիք: Երբ եղբայրնիդ տետրակը ընդունեցաւ (ա՛յ. յարմար) ձեզմէ, գրավածառին մօրը ցուցնուց զայն: Ոստայնանկը յիսուն զրուշ պարտի դարբինին, այնպէս չէ: Ընդհակառակը, դարբինը յիսուն զրուշ պարտի ոստայնանկին: Ձեր քրոջ չափ մրցանակ չպիտի ընդունէինք, եթէ ձեր քրոջ չափ չաշխատէինք:

(Ի բերան ուսանելի). — Ո՞ւրկէ կուգամ d'où venez-vous? Ձեր տունէն կուգամ je viens de chez vous. Պ. Պողոսին տունէն դուրս կ'ելլեմ je sors de chez M. (2) Paul. Ձեր տունը հանդիպեցայ j'ai passé par chez vous.

(1) Երբ ցոս՝ քիւ կամ քանակութիւն ցուցնէ՝ plusieurs կամ beaucoup de կամ maint եւ կամ bien du (de la, de l', des)ով կը բարգմանուի: Ծոս՝ անականի կամ մակրայի քով կը բարգմանուի très կամ fort կամ bien ով:

(2) M. կամ Mr. համառօտութիւն Monsieur ի:

3

Ինչո՞ւ պաղութեամբ ընդունեցաք հիւրերը. պարտ էիք (կը պարտէիք) մարդասիրաբար ընդունիլ զանոնք: Ինչո՞ւ ձեր քոյրը չընդունիր այն գրքերը զորս տիկին անօրէնուհին (madame la directrice) իրեն կուտայ. թող ընդունի զայնս: Ո՞վ տուաւ այս գիրքը տիկին անօրէնուհոյն կրտսեր աղջկանը: Ե՞ս տուի զայն նմա, մայրիկ. որովհետև գեղեցիկ պարգեւներ ընդունած էի իրմէ: Տէր, քե՛զ (c'est à toi que) կը պարտիմ ամէն բան, որովհետև քեզմէ՛ կ'ընդունիմ ամէն բան: 1Որո՞նք (quelles) շեն կ'ընդունի, կ'ընդունին, կ'ընդունիր, ընդունեցան, ընդունած էի, պիտի ընդունինք, որ ընդունեք, ընդունելով, ընդունած ըլլալովի բացասական ձևերը:

(Ի բերան ուսանելի). — Այս սպասաւորը փաստաբանին ֆովն է ce domestique est chez l'avocat. Կոմսուհուոյն ֆով սենեկապանուհի է elle est femme de chambre chez la comtesse. Այս սպասաւորը ինը տարի է ի վեր հօրեղբօս ֆովն է ce domestique est chez mon oncle depuis neuf (չէօ՛վ) ans.

4

Ա. Աշակերտը բայերը նշանակեալ ժամանակը պիտի դնէ. պիտի թարգմանէ.

Est-ce que vous ne pas apercevoir (ind. prés.) les mâts du

vaisseau? Pourquoi le percepteur n'a-t-il pas percevoir (part. passé) les impôts? Lorsqu'elle recevoir (passé ant.) la lettre, elle la montra à sa sœur. Il vous recevoir (passé simple) froidement, quoiqu'il devoir (subj. imp.) vous témoigner beaucoup d'affection.

Բ. Աշակերտը բայերը յարմար ժամանակը ու դէմքը պիտի դնէ. պիտի թարգմանէ.

Nous ne pas apercevoir les vaisseaux: ils étaient bien loin de nous. Je ne vous aurais pas adressé cette lettre, si vous percevoir les impôts. Je recevoir un joli cadeau de mon frère, si je travaille bien. Nous ne pas recevoir tant de prix, si nous n'avions pas travaillé assidûment. Il faut que nous recevoir complaisamment nos hôtes. Il fallait que le percepteur percevoir les impôts. Il aurait fallu que le percepteur percevoir déjà les impôts.

Գ. Հետեւեալ հարցումներուն պատասխանել ամբողջ նախադասութիւններով.

- I. Qui a reçu (ou recevra) des étrennes? Quelles étrennes? De qui? Quand? Pourquoi?
II. Qui doit? Quoi? A qui? Pourquoi?

EN ԵՒ Կ Ի գործածութիւնը

En որ անոր, անկէ, անոնց, անոնցմէ, ևայլն կը նշանակէ, յաճախ կը գործածուի արդէն յիշուած անուն մը չը կրկնելու համար հետեւեալ և անոնց նման խօսքերու մէջ. Avez-vous du pain? — Oui; j'en ai. — As-tu du vinaigre? Je n'en ai pas. փոխանակ ըսելու j'ai du pain, je n'ai pas de vinaigre. Այս տեսակ խօսքերու մէջ enը հայերէնի մէջ չը թարգմանուիր ընդ-

N'as-tu pas de papier? — Si, j'en, ai.

հանրապէս. կ'ըսենք Հաց ունի՞ք. — Այո, ունիմ.
Քացախ ունի՞ք. — Չունիմ:

Օրինակ հրահանգի. — Ինձմէ գրիչ կ'ուզեմ,
չունիմ. եթէ ունենայի, կուսայի vous me deman-
dez des plumes, je n'en ai point; si j'en avais,
je vous en donnerais. Թուղք ունի՞ք avez-vous du
papier? Ես չունիմ, բայց եղբայրս ունի. ձեզի
կուսայ, եթէ պէտք ունիք je n'en ai pas, mais
mon frere en a; il vous en donnera, si vous en
avez besoin.

ինձի հետ	avec moi	մեզ հետ	avec nous
քեզի հետ	avec toi	ձեզ հետ	avec vous
անոր հետ	avec lui է՛ք. elle	անոց հետ	avec eux է՛ք. elles

1

Հաց ունի՞ք. եթէ ունիք, տուէք ինձ: Ոչ, պա-
րոն, չունիմ. եթէ ունենայի, ձեզի կուտայի (պիտի
տայի). եղբայրս ունի, թող տայ ձեզ: Եղբայրնիդ քա-
ցախ ունի: Ունի: Դուք ալ ունի՞ք: Ոչ, ես չունիմ:
Ո՛վ ունի չաքար: Դրացինս ունի. կ'ուզէ՞ք: Ոչ, չնոր-
հակալ եմ, ունիմ: Իւր ունէի՞ք: Ունէինք: Քացախ
ալ ունէի՞ք: Ոչ, չունէինք: Եթէ թուղթ ունիք, տուէ՛ք
ինձ, պէտք ունիմ: Այո, գզրոցիս մէջ ունիմ. առէ՛ք:

Voici le mur: appuyez-vous-“y.,.

Աղէկ կտաւ ունի՞ք: Այո, ունինք. Լնտոնէն ընդու-
նեցանք անցեալ տարի: Աղէկ խնձոր ունինք. մեզ հետ
կերէք: Մօրաքոյրերուս հետ պիտի ճամբորդեմ: Գի-
տութիւնը դառն է, բայց անոր պտուղը քաղցր է:
Յունուար (*), մարտ, մայիս, յուլիս, օգոստոս, հոկ-
տեմբեր և դեկտեմբեր Զիւրաքանչիւրնին Կունին երե-
սուն և մէկ օր. ապրիլ, յունիս, սեպտեմբեր և նոյեմ-
բեր ունին երեսուն օր (անկէ ունին): Վետրուարը ունի
քսան ութ կամ քսան և ինն օր:

(Ի բերան ուսանելի). — Երբ առանձինն տուն մը
ունենամ, զեզ պիտի ընդունիմ quand j'aurai un chez-
moi, je vous y recevrai. Երբ առանձինն տուն մը ունե-
նամ, զձեզ տեսնելու պիտի գամ quand vous aurez un
chez-vous, j'irai vous voir. Հիմա առանձինն տուն մը
ունի il a un chez-soi à présent.

Կ որ հոն կը նշանակէ իբր մակբայ, դերանուն ալ
է և կը նշանակէ անոր (արհաւիր), անոց:

Օրինակ հրահանգի. — Ազահը ոսկի ունի եւ
անոր չը դպչիր l'avare a de l'or et il n'y touche
pas. Աղէկ մտածեցե՛ք անոր (այդ բանին) songez-y
bien.

(*) Յիւլիցէք բէ ամսուան ամուսնեք յոյ չեն առնէր:

2

Ագահները այնքան կը գգուեն իրենց հարստութիւնները, որ (que) միշտ անոնց վրայ կը մտածեն: Այս սենեակը տձեւ եղաւ, պէտք է պատշգամ մը աւելցընել անոր: Եկեղեցի (որհւ.) գացի՞ք (1) այս առաւօտ: Ես չը գացի (je n'y ai pas été), բայց եղբայրս գնաց(1): Պարահանդէս (որհւ.) գացի՞ք: Չը գացի, բայց եղբայրս գնաց քրոջս հետ: Թատրոն գացի՞ք: Այո, գացի: Դու՛ք ալ գացի՞ք: Ոչ, ես թատրոն չը գացի, քրոջս հետ պարահանդէս գացի: Ագահը ոսկի ունի և անոր չը դպչիր: Յոյսը յաճախ կը խարէ զմեզ, բայց միշտ նոյն վտահու թիւնն ունինք անոր վրայ:

(Ի բերան ուսանելի). — Ո՛ւրկէ կուգամ d'où venez-vous? Մօրեղբորս տունէն կուգամ je viens de chez mon oncle. Վաղը հայրենիք կը մեկնի il part demain pour chez-lui. Շոտ գոհ պիտի ըլլամ այն օրը որ առանձինն տուն մը ունենամ je serai bien content le jour que j'aurai un chez-moi.

3

Ա. Աշակերտը կրկնուած անուններուն տեղ en կամ y պիտի դնէ. պիտի թարգմանէ:

J'ai reçu de très bons crayons de Londres. Combien avez-vous de ces crayons? J'ai six ou huit douzaines de ces crayons; prenez

(1) Տե՛ս էջ 40:

une douzaine de ces crayons. L'instruction est un trésor, le travail est la clef (բլէ) de l'instruction. Le raisin est bon; prenez du raisin. J'ai du raisin, je vous remercie; je prendrais du raisin, si je n'avais pas de raisin. Votre sœur n'a pas de raisin; prenez du raisin pour elle. J'ai reçu une lettre de mon oncle. Eh bien? Avez-vous répondu à cette lettre? Non, je n'ai pas encore répondu à cette lettre. Avez-vous été au théâtre? Oui, j'ai été au théâtre avec quelques amis. Cette chambre a été difforme; ajoutez un balcon à cette chambre.

Բ. Parler, polir, devoir բայերը խոնարհել, խրաքանչիւր դէմքի բայ փոխելով: Առաջինը և երրորդը բնութեան խնդիրով, երկրորդը սեռի խնդիրով:

Գ. Աշակերտը բայերը նշանակեալ ժամանակը պիտի դնէ.

(Ind. prés. les trois personnes du plur.) avoir, être, aimer, punir, décevoir. — (Subj. prés.) avoir, être, donner, réussir, devoir. —

Դ. — IL PLEUT A VERSE

- | | |
|---|-------------------|
| 1. Le vent souffle de l'occident. | <i>souffle</i> |
| 2. Le ciel se couvre de nuages. | <i>se couvre</i> |
| 3. Le soleil est caché par les nuages. | <i>est caché</i> |
| 4. La chaleur est suffocante. | <i>est</i> |
| 5. Un éclair illumine l'espace. | <i>illumine</i> |
| 6. Le tonnerre gronde. | <i>gronde</i> |
| 7. Quelques gouttes commencent à tomber. | <i>commencent</i> |
| 8. Le vent s'élève. | <i>s'élève</i> |
| 9. Les éclairs et le tonnerre continuent. | <i>continuent</i> |
| 10. La pluie tombe à torrents. | <i>tombe</i> |

Ծանօթ. — Նոյն վարժութիւնը տարբեր ժամանակով:

Ե. Devinette. — Quand on le met au pied, il marche sur la tête.

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Գ. — CHAPITRE XIII.

Երրորդ խումբի բայեր (Շ-ր.) — Usag. Յուգ. ԷԼ
Յարաբերական դերանուններ

RENDRE, Հատուցանել. — Je rends, tu rends, il rend, nous rendons, vous rendez, ils rendent. — Je rendais, nous rendions. — Je rendis, nous rendimes. — J'ai rendu. — Je rendrai, nous rendrons. — Je rendrais, nous rendrions. — Rends, rendons, rendez. — Que je rende, que nous rendions. — Que je rendisse, qu'il rendit, que nous rendissions. — Rendant. — Rendu.

Rendreի պէս կը խոնարհին re վերջաւորուած շատ բայեր:

Usagական դերանուններն (pronom possessif)(¹) ԷԵ՛

Եգ. Ար.	Եգ. Իգ.	Յոգ.
Le mien	la mienne	իմս
Le sien	la sienne	ըուկդ
Le nôtre	la nôtre	իրենը
Le vôtre	la vôtre	մերը
Le leur	la leur	ձերը
Le tien	la leur	իրենցը
Les miens		ար. իմիններս
Les tiens		ար. ըուկիններդ
Les siens		ար. իրենները
Les miennes		իգ. իմիններս
Les tiennes		իգ. ըուկիններդ
Les siennes		իգ. իրենները

Յոգ. Ար. և Իգ.

les nôtres մերինները
les vôtres ձերինները
les leurs իրենցները

Նիտեցէք թէ notre մեր, votre ձեր (usag. ած.) առանց accent circonflexeի կը գրուին. իսկ le, la և ին. nôtre, le, la և ին. vôtre (usag. դեր.) accent circonflexով:

(¹) Աղէկ զգացնել, օրինակներու միջոցաւ, adjectif possessifներու ԷԼ pronom possessifներու մէջ եղած տարբերութիւնը:

1

Ո՛ւր էիք. թղթավաճառին որդին ձեզ կ'սպասէ ժամէ մ'ի վեր: Դաշան էի (au champ). հովիւը ոչխարները կը խուզէր: Շուներնիդ ինչո՞ւ չէք կապեր. զամէնքը կը խածնէ: Ես իմ մաքիներս խուզեցի, դուք ալ ձերինները խուզեցի՞ք. պատասխանեցէք ինձ: Ոչ, ես իմիններս դեռ չը խուզեցի. իմիններս պիտի խուզեմ, երբ դրացինս իրենները խուզէ (առ. աչ.): Ես իմ սունս պիտի ծախեմ, դուք ալ ձերինները պիտի ծախէ՞ք: Ոչ, մենք մերինները չը պիտի ծախենք, բայց մեր դրացինները իրենցը պիտի ծախեն: Եթէ ձեր ձայնը լսած ըլլայի, այսչափ երկար ստեն սպասած պիտի չըլլայի:

(Ի քերան ուսանելի). — Դրացւոյս դեմ դաս մը ունիմ j'ai un procès contre mon voisin. Ասիկա սովորութեան հակառակ է c'est contre l'usage. Հակառակ իւր սովորութեան՝ շատ կանուխ դուրս ելաւ il est sorti de très bonne heure contre sa coutume. Ինչո՞ւ զայրացած եք ինձ դեմ pourquoi êtes-vous indigné contre moi?

Յուցական դերանուններն (Pronom démonstratif) ԷԵ՛

Եգ. Ար.	Եգ. Իգ.	Յոգ. Ար.	Յոգ. Իգ.
Celui-ci	celle-ci	ասիկա	ceux-ci
Celui-là	celle-là	անիկա	celles-ci
			ceux-là
			celles-là

Կայ նաև celui, որոյ վրայ վերջը պիտի խօսինք. ce, ceci այս բանս և cela այն բանը:

Այսօր խաղացիք և կորսնցուցիք, ամէն անգամ (toutes les fois) որ (que) խաղաք՝ պիտի կորսնցունէք: Ոչխարս ո՞վ է խուզեր: Եղբայրնի՞ք խուզեց զայն: Պէտք է՛ր որ զայն խուզէր. ես վաղը պիտի խուզէի զայն: ²Այս ³երկու ⁴գրիչներէն ¹ո՞րը (laquelle) պիտի ծախէք. ա՞յս թէ այն: ²Չայս պիտի ծախեմ. միւսն իմս է: Որով՞ ընդունեցաք այս նամակները: ²Չայս ³գրավաճառէն ¹ընդունեցայ, և զայդ, ժամագործէն: Պէտք էր որ ձերմակեղէնները լուացած ըլլայիք. Տիկին Աննային աղախինը զանոնք կ'ուզէ:

(Ի բերան ուսանելի). — Իւր տունը իմինիս մօտ է sa maison est contre la mienne. Պատին մօտ նսած էի j'étais assis contre le mur. Ժիզդ ֆովն էի j'étais tout contre. Այս աւրք ախտաւին մօտ է ce champ est contre la forêt.

- Լացողը, նա որ կուլայ celui (է՛ք. celle) qui pleure
- Լացողները, անոնք որ կուլան ceux (է՛ք. celles) qui pleurent
- Տուածնիդ, այն զոր կուտաք celui (է՛ք. celle) que vous donnez
- Տուածներնիդ, անոնք զորս կուտաք ceux (է՛ք. celles) que vous donnez
- Երգող տղան l'enfant qui chante
- Ծախած մատիտս le crayon que j'ai vendu

Ածուխը գլխու կը զարնէ: Նա որ միշտ ինքզինքին վրայ (de soi-même) կը խօսի, զինքը մօտիկ ընողները կը ձանձրացնէ: Սպասաւորը նստարանը սրբե՛ց. եթէ դեռ զայն չը սրբեց, թող սրբէ զայն: Ո՞վ է սա լողացող տղան. ի՞նչ է իր անունը. ո՞ւր կը բնակի. որո՞ւ հետ կը լողայ. երէկ ալ կը լողա՞ր. իրեն հետ լողացող տղաք Հա՞յ են: Յմբուկ ⁵գնող ³սա ⁴մարդը ¹ո՞վ ²է. ինչո՞ւ կ'երերայ. գինո՞վ է: Իմ գնած թուղթս աղէկ է, բայց ձեր եղբօր գնած թուղթը աղէկ է. թող ինձ փոխ տայ (անկէ): Մե՛նք կը յառաջանանք, իսկ (և) դուք է՛ք յառաջանար. մե՛նք պիտի յառաջանանք, իսկ դուք չը պիտի յառաջանաք, որովհետեւ մե՛նք աղէկ կը գործածենք ու պիտի գործածենք մեր ժամանակը, իսկ դուք ձեր ժամանակը աղէկ է՛ք գործածեր. իրենց ժամանակը աղէկ չը գործածողները չեն յառաջանար: Բոյրս հիմա տունը կ'աւլէ. վերջը կարասիները պիտի սրբէ: Այս գրքերը տուողը հոս է: Բեզի փոխ առած գիրքս իմս է: Գնած հովանոցս կորուսի: Շատ խօսողները կը ձանձրացնեն մօտիկ ընողները: Չաշխատող տղաք չեն յառաջանար:

(Ի բերան ուսանելի). — Այս գիրքերը կարդալու պէս՝ զանոնք քեզ պիտի ղրկեմ je t'enverrai ces livres dès que je les aurai lus. Արեգակը ծագելուն պէս պիտի մեկնիմ je partirai dès la pointe du jour.

Տու «ամ» գիրքս, տուածսս le livre que je donne, celui que je donne.

4

Ա. Աշակերտը հետեւեալ խօսքերուն թիւը պիտի փոխէ, եզակին յոգնակիի և յոգնակին եզակիի պիտի փոխէ. պիտի թարգմանէ: Օր. Nous enfonceons des clous lorsque vous arrivâtes.

J'enfonçais un clou lorsque tu arrivas. Nous protégeons ces femmes, parce que vous les attaquez. Je sèche mes vêtements. Nous pesons les sacs. Nous vous appelons. Tu m'ennuies. Nous payons ce que nous achetons.

Բ. Աշակերտը բայերը նշանակեալ կամ յարմար ժամանակը պիտի դնէ. պիտի թարգմանէ.

Votre père prononcer hier quelques paroles sur la tombe de son ami. Je partager (passé simple) mon déjeuner avec un malheureux vieillard. La santé de cet enfant inquiéter (ind. prés.) ses parents. Nous répéter cette expérience demain. La prochaine récolte ramener l'abondance dans cette contrée. La feuille va où le vent la mener. La cuisinière peler des pommes de terre en ce moment. Nous atteler bientôt un cheval à cette voiture. Je souffleter ce misérable, si je le rencontre. Je bégayer lorsque j'étais jeune. Elever bien ton fils, jeter dans son cœur de bonnes semences. Les oiseaux becqueter (1) les meilleurs fruits.

Գ. Nager, mener, élever, jeter, acheter, mêler, appeler, répéter բայերը խոնարհել իւրաքանչիւր դէմքի բայ փոխելով. Ամէն մէկ բայի տալ խնդիր մը:

(1) Becqueter (կամ béqueter) կրնայ նաեւ լինել կրկնել համբ վանկի առջեւ:

Voici l'homme «à qui., vous avez vendu votre maison.

Յարաբերական դերանուններն (pronom relatif) են՝

Qui որ, որոնք. de qui, dont որոյ, որոց, որմէ, որոնցմէ. à qui, à quoi որու, որոց. que զոր, զորս. qui? (1) ո՞վ, զո՞վ. que? (1) ի՞նչ. lequel որ, որը, զոր:

Օրինակի հրահանգի. — Բարեկամ մը ունիմ զոր աս կը սիրեմ եւ որու պիտի ասմ գեղեցիկ գիրք մը j'ai un ami que j'aime beaucoup et à qui je donnerai un joli livre. Այս երկու գրիչներէն ո՞րը պիտի ծախեմ la quelle de ces deux plumes vendrez-vous? Որմէ՞ ընդունեցաք այս նամակը de qui avez-vous reçu cette lettre? Այն մարդը՝ որոյ եղբորը ծախեցիք ձեր տունը՝ հարիւր հարիւր ֆրանկ ասինցաւ l'homme, au frère duquel ou de qui vous avez vendu votre maison, a gagné cent mille francs. Այն մարդը՝ որոյ որդին կը գովեմ հօրեղբայրս է l'homme dont vous louez le fils est mon oncle.


5

Ձեզ կը վերադարձնեմ այն գիրքը զոր փոխ տուած էիք ինձ, 1և 2որոյ ծովերորդ 6էջը 3եղբայրս 4պատուեց: Այս երկու գրիչներէն ո՞րը պիտի ծախէք: Երկուքն ալ պիտի ծախեմ: Որո՞ւ պիտի ծախէք զանոնք: Չայս Յա- կոբին պիտի ծախեմ, զայդ՝ Պետրոսին: Պէտք էր որ

(1) Հարցման ծառայող յարաբերական դերանունները կը կոչուին հարցական դերանուն (pronom interrogatif).

պաշտպանէիք ձեր բացակայ բարեկամը. ինչո՞ւ չը պաշտպանեցիք զայն: Խաղալիք մը ունիմ, որոյ գոյնը ճերմակ է, և զոր ձեր եղբոր պիտի տայի՝ եթէ աշխատասէր ըլլար: Զո՞վ կը վնասուես, Պետրոս: Մեր դրացւոյն եղբայրը կը վնասեմ ժամէ մը ի վեր. այս կինը զինքը կ'ուզէ. անոր պիտի վերադարձնէ փայտէ անտուկը: Այն մարդը՝ որուն կը խօսիք՝ բարեկամս է:

(Ի թերան ուսանելի). — Ինձ դեմ խօսեցաւ il a parlé contre moi. Իմ մասիս, ես հակառակ եմ pour moi, je suis contre. Դեր ու դեմ խօսեցաւ il a parlé pour et contre. Հօրեղբորս տունը իմինիս մօտ է la maison de mon oncle est contre la mienne. Հակառակ բոլոր աղաչանացս, գիրքը ետ չտուաւ il ne rendit pas le livre, malgré toutes mes prières.

 Celui, (celle, ceux, celles) դերանունը յաճախ կը գործածուի արդէն գրուած անունի մը տեղ, երբ այդ անունէն ետքը սեռական հոլով անուն մը կայ: Տեսայ ձեր զմեյինը եւ ձեր եղբոր զմեյինը j'ai vu votre canif et celui de votre frère (փոխանակ ըսելու et le canif de votre frère):

Օրինակ Իրահանգի. — Իմ մասիս ձեր եղբոր մասիսկն (ձեր եղբորինէն) աւելի թեթեւ է mon crayon est plus léger que celui de votre frère. Ձեր տունը մեր բարեկամին տունէն (մեր բարեկամինէն) աւելի բարձր է votre maison est plus haute que celle de notre ami.

6

Գրոջս վարդը դեղին է. եղբորինս ճերմակ է: Ձեր սենեակին պատերը ճերմակ են. մերինները դեղին են: Մեր պարտէզին ծաղիկները ձեր պարտէզիններուն չափ մեծ և գեղեցիկ չեն. մեր ծաղիկները աւելի մեծ և գեղեցիկ են, որովհետեւ ամէն երեկոյ զանոնք կը ջրեմ: Ձեր մօրաքրոջ գլխարկը քրոջինիս չափ գեղեցիկ չէ, բայց ձեր մօրաքրոջ գլխարկին ժապաւէնները քրոջս գլխարկիններէն աւելի գեղեցիկ են: Ձեր շապիկը լուացիք, ոլորեցիք և փռեցիք. ինչո՞ւ համար եղբորինս ալ չը լուացիք, չոլորեցիք և չփռեցիք: Որո՞ւ պիտի ծախէք քրոջս մատենադարանը: Զայն պիտի ծախեմ ժամագործին որդւոյն, որոյ եղբայրը Բարիկ է: Յակոբինը: Յակոբինը պիտի ծախեմ մեր բարեկամներէն մէկուն՝ որմէ այսօր երկայն նամակ մը ընդունեցայ:

(Ի թերան ուսանելի). — Հայրս իւր սենեակին մեջ կ'սպասէ mon père attend dans sa chambre. Եօրն ամիսէն բառարաննիդ ձեզ կը վերադարձնեմ je vous rendrai votre dictionnaire dans sept (•է) mois. Երեք օրէն պիտի գայ il sera ici dans trois jours.

7

Ա. Աշակերտը բայերը յարմար ժամանակը և գէմըը պիտի դնէ. պիտի Թարգմանէ

Si vous me vendre votre maison, j'aurais eu quatre maisons. Ce chien me mordre, si je l'avais agacé. Je perdre, si je jouais. Lequel de ces pots faut-il que je pendre? Il fallait que Paul répondre poliment. Il aurait fallu que vous répondre poliment. Pourquoi n'avez-vous pas pendre la casserole?

Բ. Աշակերտը կրկնուած անունը *celui*ով պիտի բացատրէ: Օր-
ma maison est plus grande que *celle* de mon oncle.

Ma maison est plus grande que la maison de mon oncle. Le
canif de mon frere est plus joli que le canif de votre voisin. J'ai
acheté une plume qui est plus jolie que la plume de votre sœur.
Les choux de votre jardin sont plus beaux que les choux du nôtre.

Գ. Աշակերտը զիծերուն տեղ յարմար դերանուն պիտի դնէ, և կըրկ-
նուած անունները անձնական դերանունով պիտի բացատրէ. պիտի թարգմանէ.

Votre devoir est correct; j'ai examiné votre devoir avec soin.
Mon frere aîné voyage au loin; je pense souvent à mon frere;
j'écris à mon frere fréquemment; il me répond; mais ses lettres
sont plus rares que—. Voici le livre— vous m'avez prêté. La chambre
dans— vous couchez est humide.

Դ. Աշակերտը հետեւեալ խօսքերուն մէջ զսնտող ածականներուն
և դերանուններուն տեսակը պիտի որոշէ. պիտի թարգմանէ.

Je crois ce que vous dites. Vous m'avez trompé. Mon devoir est
bien fait; le tien également; mais celui de notre camarade est mieux
fait encore. La boutique de cet épicier est plus belle que celle de son
voisin. J'ai gagné la première partie et j'ai perdu la seconde⁽¹⁾(«ււժիտ»).

Ե. Տասը խօսք շինել Գ. խումբի վերաբերող բայերու զխաւոր
ժամանակներով: Ամէն մէկ խօսքի մէջ բայը տարբեր ժամանակ գործած-
ուած պիտի ըլլայ:

Չ. Attacher, salir, devoir և vendre բայերը խոնարհել, իւր-
բանչիւր դէմքի բայ փոխելով, և ամէն մէկ բայի տալով սեռի խնդիր մը:

- Է. Devinette. — Blanche, rouge ou jaune,
Fine, longue et mince.
Je crois dans le sol;
Je cuis dans le pot.

(1) Երբ քուական ածականները առանձինն գործածուած ըլլան,
կրնան քուական դերանուն անունը առնել:

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ Դ. — CHAPITRE XIV.

Երրորդ խումբի բայեր (Շար.)

Absoudre, Արձակել. — J'absous, tu absous, il absout, nous
absolvons, vous absolvez, ils absolvent. J'absolvais. J'absoudrai.
J'absoudrais. Absous, absolvons, absolvez. Que j'absolve. Absoudre.
Absolvant. Absous, absoute.

Ատոր պէս կը խոնարհի Dissoudre, Լուծել:

Այս մարդը իւր յանցանքը կը ճանչնայ, պէտք է
որ արձակէք զայն: Քահանաները կ'արձակեն: Զուրը
չ'ը լուծեր աղը: Այս մարդը երախտապարտ պիտի ըլլար
ձեզ նկատմամբ, եթէ զինքը արձակէիք:

(Ի քերական ուսանելի). — Ասիկա անկարելի է ինձ
cela m'est impossible. Բիւր ներողութիւն կը խնդրեմ
je vous fais mille excuses. Ասիկա իմ ձեռք չէ
cela ne dépend pas de moi. Ասիկա ինձի չիցար
ça ne me regarde pas. Եղածը եղած է
ce qui est fait, est fait. Մի՛ սրդողի՛ք
ne vous fâchez pas կամ ne m'en voulez
pas pour cela. Թողութիւն կը խնդրեմ
je vous demande bien pardon.

Acquérir, Վաստկիլ. — J'acquiers, tu acquiers, il acquiert, nous
acquérons, vous acquérez, ils acquièrent. J'acquerais. J'acquies. J'ac-
querrai. J'acquerrais. Acquiers, acquérons, acquérez. Que j'acquière,

Aller, allant, allé, je vais, j'allai. — je "suis,, allé,
j'"étais,, allé.

que tu acquières, qu'il acquière, que nous acquerions, que vous ac-
quériez, qu'ils acquièrent. Que j'acquise. Acquéran. Acquis, acquise.

Ասոր պէս կը խոնարհին Conquérir, տիրել. Requerir, խնդրել.
սպաննել. S'enquérir, հարցաքննել

Ամէն օր կը շահի: Շատ բարեկամներ պիտի վաս-
տըկիս, եթէ աղնիւ ըլլաս: Իւր բարեկամութիւնը չը
վաստկեցա՞ք: Այս թագաւորը շատ քաղաքներու (քա-
ղաքներ) տիրած է: Պէտք է բարի համբաւ մը շահիք:
Գէշ վաստկուած ինչքերը օգտակար չեն ըլլար: Կը մազ-
թեմ որ մեծ համբաւ մը շահիք:

(Ի բերան ուսանելի). — Հրամեցե՞ք (ի՞նչ ըսիք)
"plaît-il? Ի՞նչ բանի վրայ կը խօսիք de quoi parlez vous?
Ի՞նչ կ'ուզեք ըսել que voulez-vous dire? Ի՞նչ կը բաղ-
ձաք que désirez-vous? Ի՞նչ ընելու է qu'y a-t-il à faire?
Ի՞նչ խորհուրդ կուսաք quel est votre avis? Ի՞նչ կը
կարծեք qu'en pensez-vous? Ի՞նչ կ'ընեիք եթէ իմ տեղը
ըլլայիք que feriez-vous à ma place?

Aller, երթալ. — (être *օժանդակը կ'անէ*) Je vais, tu vas, il va,
nous allons, vous allez, ils vont. J'allais. J'allai. J'irai. J'irais. Va, (vas-)
y allons. Que j'aïlle, que tu aïlles, qu'il aïlle, que nous allions, que
vous alliez, qu'ils aillent. Que j'allasse. Allant. Allé, allée.

Երբ համարս կը լմնցնեմ (Բողոք. աղ.) խաղալու
կ'երթամ: Երբ համարս կը լմնցնէի՞ (Բեր-կոր) խաղա-
լու կ'երթայի: Համարս լմնցնելուս պէս (անմիջապէս

Assaillir (qlqn.), assaillant, assailli, j'assaille, j'assaillis.

որ համարս լմնցուցի (աղ. յարուշ-դոն) խաղալու գացի:
Երբ համարս լմնցնեմ (աղ. յարուշ-դոն) խաղալու պիտի
երթամ: Եթէ համարս լմնցուցած ըլլայի, խաղալու պիտի
երթայի: Համարդ լմնցած է. դնա խաղալ: Համարս
լմնցնելու կը փութամ (je me dépêche de⁽¹⁾ finir),
պէտք է որ երթամ խաղալ: Համարս լմնցնելու կը փու-
թայի, պէտք է որ խաղալու երթայի: Հաւանական է
որ եղբայրդ համարը լմնցուցած է. հաւանական է որ
խաղալու գացած է: Պէտք է որ արդէն համարնիս
լմնցուցած ըլլայինք. պէտք է որ խաղալու գացած
ըլլայինք արդէն: Համարնիդ լմնցուցած ըլլալով,
պէտք է որ խաղալու երթաք:

(Ի բերան ուսանելի). — Պիտի տեսնե՞ք vous allez
voir⁽²⁾. Նամակ մը պիտի գրեմ je vais écrire une let-
tre. Հիմա կուգայ il va venir tout à l'heure. Դուրս
ելնելու վրայ էի, երբ սա նամակը ընդունեցի j'allais
sortir⁽²⁾, lorsque je reçus cette lettre. Մանչերը պիտի
իյնան les garçons vont tomber. Վար իջե՞ք, պիտի իյ-
նաք descendez donc, vous allez tomber.

Assaillir, Յարձակիլ. — J'assaille, tu assailles, il assaille, nous
assaillons, vous assaillez, ils assaillent. J'assaillais. J'assaillis. J'assailli-

(1) Շատ բայեր իրենց աներեւոյթ խնդիրէն առաջ նախդիր (de,
à եւ այլն) կ'ուզեն. se dépêcher բայը իր աներեւոյթ խնդիրէն առաջ
de կ'ուզէ:

(2) Գիչ մը ետք ըլլալիք բան մը ցուցնելու համար՝ յանախ կը
գործածուին այս տեսակ ապառնից ու քեականք, փոխանակ բուն
ապառնից ու քեականից:

Asseoir, asseyant, assis, j'assieds, j'assis. —
(Sièges: chaise, fauteuil, banc, tabouret, escabeau,
canapé; causeuse).

rai. J'assaillirais. Assaille, assaillons. Que j'assaille, que nous assailions. Que j'assaillisse. Assaillant. Assailli, assaillie.

Ասոր պէս կը խոնարհի Tressaillir, դողալ (գործածուած է երբեմն il tressaillit ժոխանակ il tressailleի):

Թշնամիները ցամաքէն յարձակեցան: Բոլոր բանակը թշնամիներուն վրայ յարձակեցաւ, բաց ի մէկ հարիւրապետէ: Ուրախութենէ չը պիտի զողայիք, մտածելով որ քիչ ատենէն ձեր ծնողաց քով պիտի վերադառնայիք:

(Ի քերսն ուսանելի). — Ստուգիւ, անուոս certaintement կամ sans doute կամ bien sûr. Սոյոգ է c'est vrai. Իոֆ եղած է c'est un fait. Սոյոգ գիտեմ որ ասանկ է je suis sûr de mon fait. Աչֆուս տեսայ je l'ai vu de mes propres yeux. Ականջովս լսեցի je l'ai entendu de mes propres oreilles.

Asseoir, նստեցնել. — J'assieds, tu assieds, il assied, nous asseyons, vous asseyez, ils asseyent. J'asseyais. J'assis. J'assiérai ou j'asseyerai. J'assiérais. Assieds, asseyons, asseyez. Que j'asseye, que nous asseyions. Que j'assisse. Asseoir. Aasseyant. Assis, assise.

(Քիչ գործածական է նաև J'assois, nous assoyons. J'assoiais. J'assoirai. Que j'assoie, que nous assoyions. Assoyant.)

Աշակերտները նստած են իրենց նստարաններուն վրայ: Հօրս քով նստած էի: Աղջիկը իւր մօրը քով

Battre, battant, battu, je bats, je battis.

նստեցուցի: Գիւղացիները նստարանի մը վրայ նստած էին, իրենց տան առջեւ: Պզտիկ աղան զետիւնը նստած է: Պզտիկը աթոռակին վրայ նստեցուցէք: Պօղոս ո՛ւր է: Հօրը ետեւ նստած է, եղբօրը և քրոջը միջեւ:

(Ի քերսն ուսանելի). — Ոչ, բնաւ non, point du tout. Սոյոգ չէ ce n'est pas vrai. Ամենեւին ասանկ չէ il n'en est rien. Սուս է c'est un mensonge. Զրպարսութիւն է c'est une calomnie. Անկարելի է c'est impossible կամ cela ne se peut pas. Սոյոգ կ'ըսէք, կ'ասակ չէ՞ est-ce tout de bon? Ասիկա խելֆս չը մտնէր cela n'entre pas dans ma tête.

Battre, տեծել. — Je bats, tu bats, il bat, nous battons, vous battez, ils battent. Je battais. Je battis. Je battrai. Je battrais. Bats, battons. Que je batte. Que je battisse. Battre. Battant. Battu, battue.

Ասոր պէս կը խոնարհին Combattre, պարտուել և ուրիշ իրակ ելած բայերը:

Իւր հօր աչաց առջեւ աղան ծեծեց: Ո՞վ ծեծեց զքեզ: Յակոբ ծեծեց զիս: Յակոբ, ինչո՞ւ Պետրոսը ծեծեցիր: Զը պիտի ծեծէի զայն, եթէ նա զիս չը ծեծէր: Պէտք չէ որ շունները ծեծէք. անոնք հաւատարիմ՝ կենդանիներ են: Շունները ծեծողները չը պիտի սիրեմ: Զուկերը կը թապլտկէին ջուրին մէջ: Իր բազկերակը եօթանասուն և հինգ անգամ կը զարնէ (battre) մէկ վայրկեանի մէջ:

Boire, buvant, bu, je bois, je bus. —
(Boisson, buvable; biberon).

(Ի բերան ուսանելի). — Երկաթը սափ սափ կը ծեծուի (—) il faut battre le fer pendant qu'il est chaud (proverbe). Աղջիկ, քեզ կ'ըսեմ, հարսնո՛ւկ, դուն լսե (—) battre le chien devant le loup (proverbe). Ի՞նչ հաճոյք զիսկ! Ի՞նչ ուրախութիւն զիսկ! Ո՞րչափ ուրախ եմ զիսկ! Սքանչելի բան է c'est superbe! կամ charmant!

Boire, խմել. — Je bois, tu bois, il boit, nous buvons, vous buvez, ils boivent. Je buvais. Je bus. Je boirai. Je boirais. Bois, buvons. Que je boive, que tu boives, qu'il boive, que nous buvions, que vous buviez, qu'ils boivent. Que je busse. Boire. Buvant. Bu, bu.

Սովորաբար (d'habitude), ճաշի առան (à mes repas) միայն ջուր կը խմեմ. սակայն, անցեալ տարի, գարեջուր կը խմէի: Դեղըմպելին դառն էր. ուժս ժողովեցի և մէկ շունչով խմեցի զայն (դեղըմպելին): Երէկ տաք էր (il faisait). չափէն աւելի (beaucoup trop) խմեցի: Անցեալ տարի այս գինիէն խմած էի և աւելի լաւ դտած էի զայն: Այս գարեջուրը գէշ կը գտնեմ. չը պիտի խմեմ (անկէ). Եթէ աւելի աղէկ ըլլար, կը խմէի (պիտի խմէի անկէ): Այսօր հայրիկին անուան տարեդարձն է. իր կենացը (à sa santé) խմենք: Ծարաւէ կը մեռնիմ, անպատճառ պէտք է որ խմեմ: Ծարաւէ կը մեռնէի, պէտք էր որ խմէի: Բժիշկին պատուէրներուն հպատակելու համար, պէտք է որ այս շիւր իրիկուն չեղած (avant le soir) խմած ըլլամ: Երէկ շատ կը խօսէիք:

Bouillir, bouillant, bouilli, je bous, je bouillis. —
(Bouillon, ébullition).

չափազանց խմած ըլլալու էիք (պէտք էր որ չափազանց խմած ըլլայիք):

(Ի բերան ուսանելի). — Ի՞նչ դժբախտութիւն զիսկ! malheur! Ո՞րչափ դժբաղդ եմ զիսկ! que je suis malheureux! Սիրս նեղացած է զիսկ! je suis de mauvaise humeur. Բանս բուսաւ c'en est fait de moi. Ամեն բան այսօր ձախորդ կ'երթայ tout me contrarie aujourd'hui. Ձեր կենացը à votre santé! Ձեր կենացը (պատասխան) à la vôtre!

Bouillir, եռալ. — Je bous, tu bous, il bout, nous bouillons, vous bouillez, ils bouillent. Je bouillais. Je bouillis. Je bouillirai. Je bouillirais. Bous, bouillons. Que je bouille, que nous bouillions. Que je bouillisse. Bouillir. Bouillant. Bouilli, bouillie.

Եռացեալ ջուր ունի՞նք: Ունինք: Ձեռուցիչը լի է եռացեալ ջրով: Ձուրը կ'եռայ: Այո, քառորդէ մ'ի վեր ջուրը կ'եռայ կրակին վրայ: Արիւնը երակներու մէջ կ'եռայ: Թող ջուրը եռայ: Ձերմաշափը եռացեալ ջուրին մէջ պէտք է մտցնել:

(Ի բերան ուսանելի). — Ժամը քանի՞ն է զիսկ! quelle heure est-il? Ըսե՛ք ինձ քանի է ժամը dites-moi quelle heure il est. Երկուս ու կես է il est deux heures et demie. Երկուսին քառորդ կայ il est deux heures moins un quart. Ձեր ժամացոյցը քառք վայրկեան ետ է, պէտք է քսկե՛ք զայն votre montre retarde de dix minutes; vous devez la régler.

Conclure, concluant, conclu, je conclus, je conclus. —
(Conclusion).

Braire, Զռալ. — (Միայն հետեւեալ ժամանակներուն և ղէմբերուն մէջ կը գործածուի). Il brait, ils braient. Il brayait. Il braira, ils brairont. Il brairait, ils brairaient. Qu'il braie. Braire. Brayant.

Clore, Գոցել. — Je clos, tu clos, il clôt, (յոգ. չունի). Je clorai. Je clorais. Clos. Que je close. Clos, close.

Ասոր պէս կը խոնարհի Éclore, փծծիլ և լին. (Il éclôt, ils éclosent; il éclora; il éclorait; qu'il éclos; éclos. — être օժանդակը կ'առնէ):

Որո՞նք (quel) են զուացող կենդանիները: Էշերն են (ce sont): Գոցէ աչքերդ, սիրուն մանկիկ: Ե՞րբ պիտի բացուին այս ծաղիկները: Մայիս (մայիսի) ամսուան մէջ պիտի փթթին: Կ'ըսեն թէ (on dit que) էշերը կը զուան երբ իզիսար կոչուած տունը ուտեն: Այս սենեակը շատ աղէկ գոցուած է: Պարտէզնիդ գոցուած է: Այս ծաղիկները միւսներէն աւելի շուտ չէն բացուիր: Տղան քուն ունի. իւր աչքերը կը գոցէ արդէն:

(Ի բերան ուսանելի). — Ժամը քանի՞ կը կարծե՞ք որ ըլլայ quelle heure croyez-vous qu'il soit? Ո՞րք է est-il tard? Ոչ, դեռ կախուլիս է non, il est encore de bonne heure. Երկուսից կ'երբայ (կոր) il va être deux heures կամ il s'en va deux heures. Չե՞ր ժամացոյցը աղէկ կ'երբայ՞ votre montre va-t-elle juste? Ոչ, ես կը մնայ non, elle retarde. Հինգ վայրկեան առաջ կ'երբայ elle avance de cinq («է») minutes.

Conclure, Հետեւցնել. — Je conclus, tu conclus, il conclut, nous concluons, vous concluez, ils concluent. Je conclusais, nous concluions.

Conduire, conduisant, conduit, je conduis, je conduisis. —
(Conducteur, conduite, guide, cicerone).

Je conduis. Je conduirai. Je conduirais. Conclus, concluons. Que je conclue, que nous concluions. Que je conclusse. Conclure. Concluant. Conclu, conclue.

Այսպէս կը խոնարհի Exclure, արտաքսել:

Conduire, Առաջնորդել. — Je conduis, tu conduis, il conduit, nous conduisons, vous conduisez, ils conduisent. Je conduisais. Je conduisis. Je conduirai. Je conduirais. Conduis, conduisons. Que je conduise. Que je conduisse. Conduire. Conduisant. Conduit, conduite.

Ասոր պէս կը խոնարհին բոլոր այն բայերը որոնց re վերջաւորու- Թենէն առաջ ձայնաւոր մը կը գտնուի (բացի aire վերջաւորողներէն), որոց մեծագոյն մասը uire կը վերջաւորի, Cuire, եփել. Luire, փայլիլ. Construire, շինել. Suffire, բաւել. Déduire, հետեւցնել. Լայլն:

Ի՞նչ կը հետեւցնէք այս խօսքերէն: Արտաքսեցէք այս մարդը. պէտք էր որ արդէն արտաքսած ըլլայի՞ք զայն: Բարեկամս եկեղեցի (1) տարի (առաջնորդեցի): Առաջնորդեցէք ինձ: Մի առաջնորդէք ինձ: Այս հացագործները շատ հաց կ'եփեն ամէն օր: Այս ճարտարագետը գեղեցիկ պլատաներ շինած է մեր քաղքին մէջ: Ասիկա չը բաւեր:

(Ի բերան ուսանելի). — Անցած օրերը ces jours passés. Հազիւ երեք օր է à peine y a-t-il trois jours. Անցած շաբաթ la semaine passée. Ուրբ օր առաջ il y

(1) Շարժում ցուցնող բայէ մը ետքը դրուած անունը ներգոյա- կան հոլով է, եւ այս տեսակ բառերուն առջեւ սովորաբար à կը դրուի:

Confire, confisant, confit, je confis, je confis.—

(Confiture, confiserie).

Coudre, cousant, cousu, je couds, je cousis. — (Couture, couturière, machine à coudre; aiguille, dé, ciseaux).

a huit jours. Երկու օրք մեկ մը de deux jours l'un կամ
une fois tous les deux jours. Ուրք օրք մեկ մը tous
les huit (է-է) jours. Երկու ժամը մեկ մը toutes les
deux heures. Տասն եւ հինգ օրեմ dans quinze jours.

Confire, Անուշ, կայն եփել. — Je confis, tu confis, il confit, nous confisons, vous confisez, ils confisent. Je confisais. Je confis. Je confirai. Je confirais. Confis, confisons. Que je confise. Que je confisse. Confire. Confisant. Confit, confite.

Coudre, կարել. — Je couds, tu couds, il coud, nous cousons, vous cousez, ils cousent. Je cousais. Je cousis. Je coudrai. Je coudrais. Couds, cousons. Que je couse. Que je cousisse. Coudre. Cousant. Cousu, cousue.

Ինծի ծիրան տուէք որ անուշ եփեմ: Ինչո՞ւ համար չըջազգեստս չը կարեցիք. կարեցէք զայն: Ո՞վ պիտի եփէ այս սերկեւիչները. ես չեմ կրնար զանոնք եփել: Բաճկոնիս կոճակ մը կարէ: Չը կարող աղջիկները պարտին չըջազգեստները ձեւել (կարել): Որո՞նք են չը կարող աղջիկները. զո՞ւք էք (est-ce vous?), Մարիամ, Վիրգինէ:

(Ի քերական ուսանելի). — Օրե օր, ամեմ օր իրեմ կ'սպասեմ je l'attends de jour en jour. Երեք չորս օր առաջ եր c'était trois ou quatre jours plus tôt. Անցած

Courir, courant, couru, je cours, je cours. —

(Le courant d'eau, d'air; le cours d'un fleuve.—
Course, courrier; filer).

ամիս le mois dernier. Անցած տարի l'année passée. Գալ տարի l'année prochaine. Մեկ ամիսեմ d'ici à un mois. Ամսոյն վերջը à la fin du mois. Գալ տարի la semaine prochaine.

Courir, Վազել, կայն. — Je cours, tu cours, il court, nous courons, vous courez, ils courent. Je courais. Je cours. Je courrai. Je courrais. Cours, courons. Que je coure, que nous courions. Que je courusse. Courir. Courant. Couru, courue.

Ատր պէս կը խոնարհին իրմէ ելած բայերը. Secourir, օգնել. Recourir, դիմել, կայն:

Երբ ուշ մնամ՝ կը վազեմ: Որովհետեւ ուշ մնացած էի՝ կը վազէի: Գիտէի որ ուշ մնացած էի, վազեցի: Քրտնած էի, որովհետեւ վազած էի: Եթէ ուշ մնամ՝ պիտի վազեմ: Եթէ ուշ մնայի՝ պիտի վազէի: Եթէ ուշ մնացած ըլլայի՝ պիտի վազէի (իւրեւն առջ.): Կարծեմ ուշ մնացիր, վազէ՛ շուտ: Ուշ մնացի, պէտք է վազեմ: Ուշ մնացած էի, պէտք էր որ վազէի: Հաւանական է որ վազած էք, քրտնած էք: Հաւանական է որ վազած էիք, քրտնած էիք: Չանգակը հնչեց, պէտք է վազել:

(Ի քերական ուսանելի). — Օդը ի՞նչպէս է quel temps fait-il? Օդը աղէկ է fait-il beau? Այո՛, ցաւ աղէկ է oui, il fait très beau. Ոչ չափազանց տաք եւ ոչ չափազանց ցուրտ է il ne fait ni trop chaud ni trop froid. Օդը կը

Craindre, craignant, craint, je crains, je craignis.—
(Crainte, craintif).

բացուի le temps s'éclaircit. Աղեկնալու կ'սկսի le temps se met au beau. Օդը փոխուեցաւ le temps est changé.

Craindre, վախնալ. — Je crains, tu crains, il craint, nous craignons, vous craignez, ils craignent. Je craignais. Je craignis. Je craindrai. Je craindrais. Crains, craignons. Que je craigne. Que je craignisse. Craindre. Craignant. Craint, crainte.

Ասոր պէս կը խոնարհին indre վերջաւորուած բայերը. Joindre, միացնել. Feindre, կեղծել. Teindre, ներկել. Peindre, նկարել. Plaindre, մեղընալ. Կայն:

Մարդիկ կը վախնան մահէն՝ (մահն) որ վերջ կուտայ (կը լմնցէ) բոլոր իրենց ցաւերուն (ցաւերը): Կը մեղքնամ զայն որ ⁽¹⁾ իր կիրքերուն կը հնազանդի: Այս մարդը կը գանգատի որ (que) զինքը ձեռած էս («*» անց). չեմ ուզեր որ զայն ձեռես. եթէ զայն ձեռես, էս ալ քեզ կը ձեռես: Ասիկա ներկող մարդը ս'վ է: Պատկերը նկարելուս պէս, հօրեղբորս տունը գացի:

(Ի բերան ուսանելի). — Արեւը կը գոցուի le soleil se couvre. Օդը գեռ է il fait mauvais temps. Հով կայ il fait du vent. Անձրեւս օդ մը կայ il fait un temps pluvieux. Ամպեր բացնը են les

⁽¹⁾ Նա որ, զայն որ, ամոնի որ, ելլն. celui (celles) qui, ceux (celles) qui, etc. Տես էջ 98:

Croire, croyant, cru, je crois, je crus.—

(Croyant, incroyant; croyable, incroyable, croyance; crédule, incrédule.— Ajouter foi).

nuages sont fort épais. Հովը կ'իջնէ, կը դադրի le vent cesse կամ s'abaisse կամ tombe. Անձրեւ պիտի գայ il va pleuvoir կամ nous aurons de l'eau.

Croire, հաւատալ, կարծել. — Je crois, tu crois, il croit, nous croyons, vous croyez, ils croient. Je croyais. Je crus. Je croirai. Je croirais. Crois, croyons. Que je croie, que tu croies, qu'il croie, que nous croyions, que vous croyiez, qu'ils croient. Que je crusse. Croire. Croyant. Cru, crue.

Չէի կարծեր որ ասիկա արգիլուած ըլլար: Ծնողքս, որ կը կարծէին թէ հիւանդութիւնս վտանգաւոր էր, բժիշկ մը կանչել տուին (firent): Կը կարծէս որ մեր գաղտնիքը յայտնուած ըլլայ: Չի հաւատար որ միշտ թէյ կը խմեմ («*» Ների): Կարծեցի թէ եղբայրնիդ կը վազէր: Հաւատացէք ինձ, մէկը չկար տունը: Չիս վատ կարծողը ս'վ է. դժն էս, Յակոբ: Ո՛չ: Պետրոսն է (est-ce):

(Ի բերան ուսանելի). — Տեղիսարափ կ'անձրեւէ il pleut à verse. Պասպարուիմք mettons-nous à couvert. Թրջեցայ je suis mouillé. Ծիրանի գօտին կը տեսնե՞ք voyez-vous l'arc-en-ciel? Ամպեր կամաց կամաց կը փարսփին les nuages se dissipent peu à peu. Անձրեւը փոշին ցսեցուց la pluie a abattu la poussière. Համբաները ցեխն են il fait de la boue.

Cueillir, cueillant, cueilli, je cueille, je cueillis.—
(Cueille, cueille, cueillage, cueillaison, cueilloir;
récolte. — Moisson.

Cueillir, Բաղել. — Je cueille, tu cueilles, il cueille, nous cueil-
lons, vous cueillez, ils cueillent. Je cueillais. Je cueillis. Je cueillerai.
Je cueillerais. Cueille, cueillons. Que je cueille, que nous cueillions.
Que je cueillisse. Cueillir. Cueillant. Cueilli, cueillie.

Այսօր օդը գեղեցիկ է (il fait beau), խնձորներս կը
քաղեմ: Երէկ օդը գեղեցիկ էր (il faisait), խնձորներս
կը քաղէի: Խնձորները հասուն են. իմիններս քաղեցի
անցեալ շաբթու: Անցեալ տարի չափազանց շուտ (tôt)
քաղած էի խնձորներս: Երբ օդը գեղեցիկ ըլլայ (il fera),
խնձորներս պիտի քաղեմ: Եթէ օդը գեղեցիկ ըլլար,
խնձորներս պիտի քաղէի: Եթէ օդը գեղեցիկ եղած
ըլլար (s'il avait fait), խնձորներս քաղած պիտի ըլլայի:
Քաղէ խնձորներդ, երբ հասուն են: Մեր խնձորները
հասուն էին, պէտք էր որ զանոնք քաղէի: Կը տա-
րակուսիմ թէ բոլոր իր խնձորները քաղած ըլլայ: Կը
տարակուսէի որ բոլոր իր խնձորները քաղած ըլլար:
Երբ պտուղները հասուն են, պէտք է զանոնք քաղել:

(Ի բերան ուսանելի). — Լուսընկայ կա՞յ fait-il
clair de lune? Օդը հանդարտ է l'air est calme. Երկինքը
պարզ է le ciel est serein. Ռհ, աս ի՞նչ տա՞հ է ah!
qu'il fait chaud! Արտախոյ կարգի տա՞հ է il fait une
chaleur excessive. Շատ տա՞հ է, բոլորովին ֆրէիցի
մե՞ք եմ j'ai très chaud, je suis tout en sueur. Մարդ
կը խղզուի on étouffe.

Il "est, échu.— (Échéance.— Le cas échéant).
Dire, disant, dit, je dis, je dis.— (Diction; indicible;
redite; soit-disant (invariable); dito, susdit.

Déchoir, Իյնալ. — Je déchois, tu déchois, il déchoit, nous dé-
choyons, vous déchoyez, ils déchoient. Je déchoyais. Je déchus. Je
décherrai. Je décherrais. Que je déchoie, que nous déchoyions. Que
je déchusse. Déchoir. Déchu, déchue.

Ասոր պէս կը խոնարհի Échoir, (être l'année) իյնալ, վիճակի,
պայմանաժամը լրանալ:

Կը յուսամ թէ այս անգամ աղէկ բաժինը ձեզ իյ-
նայ: Ես չեմ յուսար: Այս մարդը իր համբաւէն ինկած
է: Կ'ըսեն թէ այս պաշտօնակալը քիչ ատենէն իր պաշ-
տօնէն պիտի իյնայ: Տոմսակիս (տոմսակա) պայմանաժամը
վաղը կը լրանա՞յ: Ոչ, վաղը չէ միւս օր կը լրանայ:

(Ի բերան ուսանելի). — Կը կարկտէ il grêle կամ
il tombe de la grêle. Կը փայտակէ il fait des éclairs.
Մասիկ կ'որոտայ il tonne furieusement. Փոքորիկը ան-
ցաւ l'orage est passé. Օրերը կը կարճանան les jours
décroissent. Օրերը կ'երկնանան les jours croissent. Յուրտ
է il fait froid. Կը մտի՞ք avez-vous froid? Մասներս ըն-
դարմացան j'ai les mains engourdis. Կրակին մօտեցի՞ք
approchez-vous du feu.

Dire, Ըսել. — Je dis, tu dis, il dit, nous disons, vous dites, ils
disent. Je disais. Je dis. Je dirai. Je dirais. Dis, disons, dites. Que je
dise. Que je disse. Dire. Disant. Dit, dite.

Écrire, écrivain, écrit, j'écris, j'écrivis.—
(Écriture; écrit; écriteau; transcrire, transcription;
inscrire, inscription; décrire, description).

Ատր պէս կը խոնարհի նաև Redire նորէն ըսել բայը. իսկ Contre-
dire, ընդդիմարանել. Interdire, արգիլել. Médire, չարախօսել. և իրմէ
կազմուած ուրիշ բայերը, Սահմ. ներկայի և Հրամ.ի յոգնակի երկրորդ
դէմքին մէջ կ'ըլլան contredisez, interdisez, médisez, և այլն:

Մովսէս կ'ըսէր իր ժողովուրդին. եթէ ձեր ծնողքը
պատուէք, ձեր կեանքը երկայն պիտի ըլլայ: Կ'ըսեմ
ինչ որ ճշմարիտ է: Ըսէ ինչ բանի կը խորհիս այժմ:
Ըսէք ինձ ինչ բանի կը ցանկան մարդիկ ընդհանրապէս:
Ո՛վ ըսաւ ասիկա. դո՛ւն, Պօղոս: Ոչ: Ասիկա ըսողը
ո՛ւր է: Նորէն ըսէք: Մի չարախօսէք երբեք, Ո՛վ կը
չարախօսէ: Եղբայրնիդ: Ասիկա իրեն չը պիտի ըսեմ,
որպէս զի չը սրդողի:

(Ի բերան ուսանելի). — Սառա՞ծ է a-t-il gelé?
Ճամբաները սահուն են, քիչ մնաց պիտի իյնայի il fait
glissant, j'ai failli tomber. Կը ձիւնէ il neige. Խոտը
խոտը կը ձիւնէ il neige à gros flocons. Հովը փոխ-
ուեցաւ le vent est changé. Սառոյցը կը քակուի, ձիւնը
կը հալի il dégèle, la neige se fond.

Écrire, Գրել. — J'écris, tu écris, il écrit, nous écrivons, vous
écrivez, ils écrivent. J'écrivais. J'écrivis. J'écrirai. J'écrirais. Écris,
écrivons. Que j'écrive. Que j'écrive. Écrire. Écrivant. Écrit, écrive.

Ատր պէս կը խոնարհին Décrire, նկարագրել. Inscribe, արձանա-
գրել:

Envoyer; j'enverrai.— Envoi; expéditeur.

Ո՛վ էր արձանագրողը. դո՛ւն էիր, Օկիւսդ, Ոչ, ևս
չէի: Թերթ մը թղթի վրայ գրեցէք ասիկա: Ո՛վ գրեք
է ասիկա պատին վրայ: Բարեկամիս գրեցի, աս լուրը
իրեն հաղորդելու համար: Կը փափագիմ որ քիչ ատենէն
ինձի գրես: Ի՞նչ կը գրէիք, երբ ներս մտայ⁽¹⁾: Շարա-
ղրութիւն մը կը գրէինք, երբ ներս մտաք: Տոմսակ մը
պիտի գրեմ բարեկամիս, ճաշի հրաւիրելու համար զայն:
Նաւարեկութիւնը աղէկ չես նկարագրած:

(Ի բերան ուսանելի). — Ի՞նչ կը կարդաք que lisez-
vous? Լրագիրները je lis les journaux. Ասիկա ո՛ւր
կարդացիք où avez-vous lu cela? Լրագիրներու մէջ
կարդացի je l'ai lu dans les feuilles publiques. Մենք
միտս բարձր ձայնով կը կարդանք nous lisons toujours
à haute voix. Այս գիրքը ամբողջ կարդացի j'ai lu cet
ouvrage tout entier. Լրագիրը աչքե անցուցի՞ք avez-vous
parcouru le journal?

Envoyer, Դրկել. — Ամէն ժամանակներու մէջ կանոնաւոր է, միայն
Ապառնին j'enverrai կ'ըլլայ և Թէակնը j'enverrais. Ատր պէս կը խո-
նարհի նաև Renvoyer, ետ դրկել, ճամբել:

Պիտի զրկէի զայն ձեզ, եթէ զայն ընդունած ըլ-
լայի: Ո՛վ ետ զրկեց ասիկա. Պետրո՞ս: Սպասաւորները
պիտի ճամբեմ (ետ զրկեմ): Լրագիրները ե՞րբ պիտի

(1) Entrer, ներս մտնել, être odianqակը կ'առնէ:

Faire, faisant, fait, je fais, je fis.—
(Faiseur, faisable.— Ouvrier, artisan, fabricant.)

զրկէք ինձի: Վաղը պիտի զրկեմ զանոնք ձեզ: Փոռնջ մը պիտի զրկենք մեր բարեկամին: Այս մատիտները ե՞րբ զրկեցիք ձեր հօրեղբոր: Անցեալ շաբթու զրկեցի զանոնք անոր: Ձեր դրացիէն ընդունած գիրքերնիդ (²գիրքը ³զոր ⁴ընդունեցաք ⁵ձեր ⁶դրացիէն) ¹ետ պիտի չզրկէ՞ք: Զայն ետ զրկեցի արդէն:

(Ի քերան ուսանելի). — Ի՞նչ կը գրեմ qu'écrivez-vous? Նամակի մը կը պատասխանեմ je répons à une lettre. Ասիկա սոսուրագիրն է ce n'est qu'un brouillon. Մախուր պիտի ֆաշեմ je le mettrai au net. Կ'աղաչեմ, քերք մը նամակի քուղք տուեմ ինձ donnez-moi, s'il vous plaît, une feuille de papier à lettre.

Faire, Ընել. — Je fais, tu fais, il fait, nous faisons, vous faites, ils font. Je faisais. Je fis. Je ferai. Je ferais. Fais, faisons, faites. Que je fasse. Que je fisse. Faire. Faisant. Fait, faite.

Ատոր պէս կը խոնարհին Défaire, յաղթել. Refaire, նորոգել, նորէն շինել. Contrefaire, կեղծել, ձեւայնել. Satisfaire, գոհացնել բայերը:

Եթէ կարծած ըլլայի թէ պէտք էր զայն ընել, ըրած պիտի ըլլայի: Ինչ որ հրամայէք (ordonner de) ինձ ընել պիտի ընեմ: Եթէ պէտք ըլլար ընել այս բանը՝ պիտի ընէի: Վաղը պիտի մեկնինք (nous partirons), պէտք է որ ձեր պատրաստութիւնները կատարէք (ընէք), կատարեցէք ձեր պատրաստութիւնները: Այս բանը ընելով՝ զիս երախտապարտ պիտի ձգէք:

Falloir; un enfant comme il faut; — peu s'en faut, peu s'en est fallu que...; — tant s'en faut.

(Ի քերան ուսանելի). — Կը հանի՞ք զԵլիսնիդ ինձի փոխ սալ voudriez-vous bien me prêter votre canif? Սիրով, ահաւասիկ avec plaisir, le voilà. ԶԵլիսնիդ չը կտրէր votre canif ne coupe pas. Գիտեմ, բայց ուրիշ չունիմ je le sais bien; mais je n'en ai point d'autre. Մեղանս ցոս բանձր է mon encre est trop épaisse. Ուրիշ բան է քսել, ուրիշ բան է գործել faire et dire sont deux (prov.)

Falloir, Պէտք ըլլալ — Il faut. Il fallait. Il fallut. Il faudra. Il faudrait. Qu'il faille. Qu'il fallût. Falloir. Ayant fallu.

Պէտք է ուտել ապրելու համար, բայց պէտք չէ ապրիլ ուտելու համար: Պէտք էր որ ասիկա ընէիք դուրս չելած (դուրս ելնելէ առաջ): Հարկ եղաւ ճշմարտութիւնն իրեն ըսել: Կը կարծէ՞ք թէ իր ըսածներուն (ինչ որ կ'ըսէ) հաւատալ պէտք է (ս. Զեյի): Կը կարծէ՞ք որ հարկ ըլլայ իրեն պատասխանել: Պէտք պիտի ըլլայ ասիկա ընել: Պէտք չէր որ աղմուկ հանէիք (ընէիք). մօրերնուդ գլուխը կը ցաւէր:

(Ի քերան ուսանելի). — Քանակս էւ մասիսս որո՞ւն ֆոլ է, ո՞վ է առեր qui a ma règle et mon crayon? Ահաւասիկ ֆանակնիդ, բայց մասիսնիդ չը անայ voilà votre règle, mais pour votre crayon, je ne l'ai pas vu. Եթէ կ'ուզեմ, իմինս սամ je vous prêterai le mien, si vous voulez. Այս բառը աւրեցեմ effacez կամ rayez ce mot. Շուտով գրուած է c'est écrit à la hâte.

Frيره; nous faisons frيره, friture.

Fuir, fuyant, fui, je fuis, je fuis.—

(Fuite.— S'enfuir, s'échapper, se sauver, s'évader.)

Frيره, Տապկել. — Je fris, tu fris, il frit, nous faisons frيره, vous faites frيره, ils font frيره. Je faisais frيره, etc. Je fis frيره, etc. Je frirai, etc. Je frirais, etc. Fris, faisons frيره, faites frيره. Que je fasse frيره. Que je fisse frيره. Frيره. Faisant frيره. Frit, frite.

Fuir, Փախչիլ. — Je fuis, tu fuis, il fuit, nous fuyons, vous fuyez, ils fuient. Je fuyais. Je fuis. Je fuirai. Je fuirais. Fuis, fuyons. Que je fuie, que nous fuyions. Que je fusse. Fuir. Fuyant. Fui, fuie.

Ո՞վ է փախողը, դ՞ո՞ւն ես, Տիրան: Ոչ, ես չեմ: Չարերն իրարմէ (se) կը վախնան և իրարմէ կը փախչին: Զուկերը տապկէ: Հիմա չեմ կրնար տապկել զանոնք, տապակը հոս չէ, վաղը պիտի տապկեմ: Մի՛ փախչիք. գէշութիւն (չարիք) պիտի չընեմ ձեզ: Դուք կը փախչէիք և ես բան մը (ոչինչ) չէի ըսեր: Ի՞նչ (quoi!) կը փախչիք, ամօթ ձեզ: Չարերը կը փախչին. բայց դ՛ուր պիտի փախչին ուր Աստուած չըլլայ (ne soit pas):

(Ի քերան ուսանելի). — Տեղերնիդ նսեցե՛ք asseyez-vous à votre place Գլխարկնիդ կախեցե՛ք penchez votre chapeau Գիրքդ ո՛ւր է ու՞ է est votre livre? Դասդ կարդա lisez votre leçon. Դասդ սովրէ étudiez votre leçon. Դասդ գոց սովրէ apprenez votre leçon par cœur. Քիչ մը տեղ բացե՛ք faites-moi un peu de place. Այս գիրքը որո՞ւնն է à qui est ce livre?

Haïr, je hais, ns. haïmes.— (Haine, haineux, haïssable.— Abhorer, détester, exécuter).

Lire, lisant, lu, je lis, je lus.—

(Liseur, lisible, illisible; lecture, lecteur).

Haïr, Ատել. — Այս բայը կանոնաւոր կերպով կը խոնարհի, բոլոր ժամանակներուն մէջ tréma կ'առնէ, ի բաց առեալ Սահմ. ներկայի եզակի երեք դէմքերը. Je hais, tu hais, il hait. 'և Հրամայականի եզակի երկրորդ դէմքը. hais.

Այս բայը Պարզ անցեալի յոգնակի Ա. և Բ. դէմքերուն և Ստ. անկի եզակի Գ. դէմքին մէջ accent circonf. չառներ:

Ո՞վ կ'ատէ բարիները: Ոչ ոք: Կը սխալիք. չարերը կ'ատեն բարիները: Բռուսիացիները կ'ատեն Փռանսացիները: Այս երկու մարդիկ իրարմէ կը փախչէին ամեն տեղ, որովհետեւ զիրար կ'ատէին: Մեղքը կ'ատեմ: Մեքն շալ մեղքերը կ'ատենք: Այս մարդը զիս կ'ատէ: Ձեր թշնամին կ'ատէք: Ոչ, զայն չենք ատեր: Այս մարդը իմ թշնամիս էր, զիս կ'ատէր:

(Ի քերան ուսանելի). — Ինչո՞ւ այնչափ ուշ կուգա՞ք pourquo՜i venez-vous si tard? Գործ ունե՞ի՞ j'avais des affaires. Ժամը քանի՞ն էլա՞ր à quelle heure vous êtes-vous levé? Ութի՞ն à huit heures. Ինչո՞ւ այնչափ ուշ էլա՞ր pourquo՜i vous êtes-vous levé si tard? Գլուխս կը ցաւեր j'avais mal à la tête.

Lire, կարդալ. — Je lis, tu lis, il lit, nous lisons, vous lisez, ils lisent. Je lisais. Je lus. Je lirai. Je lirais. Lis, lisons. Que je lise. Que je lusse. Lire. Lisant. Lu, lue.

Ատոր պէս կը խոնարհին Élire, ընտրել. Relire, նորէն կարդալ:

Maudire, maudissant, maudit, je maudis, je maudis.
(Malédiction. — Bénir, bénédiction. — Eau bénite).

Ո՞վ էր կարգացողը. դուք չէի՞ք, Աստիէն: Կը սիրեմ պղտիկ եղբայրս որ ինձ հետ կը կղուռտի երբ կը կարդամ: Այս տղան բարձրաձայն կը կարդայ: Այս տղաք բաւական ալէկ կը կարդան արդէն: Գեղեցիկ վիպասանութիւն մը կը կարդամ: Յած ձայնով կը կարդայի՝ միւսները չը խանգարելու համար: Լատին հեղինակներ կարդացա՞ծ էք: Այս բանաստեղծը իր բարեկամներուն կարդաց իր նոր քերթուածները: Երկար ճառ մը կարդաց մեզ, որ ամէնքը ձանձրացուց:

(Ի բերան ուսանելի). — Տեղէս ելի՛ր ôtez-vous de ma place. Տեղդ կեցի՛ր restez à votre place. Ինձի ապսակ մը զարկաւ il m'a donné un soufflet. Երեսս քանկրոքց il m'a égratigné le visage. Երեսիս զարկաւ il m'a frappé au visage. Զիս ծաղր կ'ընէ il se moque de moi. Դիտմամբ կ'ընէ il le fait exprès.

Maudire, Անիծել. — Je maudis, tu maudis, il maudit, nous maudissons, vous maudissez, ils maudissent. Je maudissais. Je maudis. Je maudirai. Je maudirais. Maudis, maudissons. Que je maudisse. Que je maudisse. Maudire. Maudissant, Maudit, maudite.

Ամէնքը կ'անիծէ: Աստուած չանիծեց Կայէնը: Անիծեալ ըլլաս (եղեր): ¹Անիծեալ ²ըլլայ այն ³օրը ուր զքեզ ճանչցայ: Անիծողները չեմ սիրեր: Դրժազդութեանս մէջ, ամէն օր կ'անիծէի զանոնք որ գէշ խորհուրդներ տուած էին ինձի:

Mettre, mettant, mis, je mets, je mis. — (Mise; permettre, permission; promettre, promesse; omettre, omission).

(Ի բերան ուսանելի). — Բարձր խօսք parlez haut. Շատ կամաց կը խօսի՞ք vsus parlez trop bas. Գաղիերէն կը խօսի՞ք parlez-vous français? Որո՞ւ հետ կը խօսի՞ք à qui parlez-vous? Ինձի՞ հետ կը խօսի՞ք est-ce à moi que vous parlez? Ի՞նչ բանի վրայ կը խօսի՞ք de quoi parlez-vous? Անոր խօսքը մի՛ ընէք ne m'en parlez pas. Ափեղցփեղ կը խօսի՞ք vous parlez à tort et à travers.

Mettre, Դնել. — Je mets, tu mets, il met, nous mettons, vous mettez, ils mettent. Je mettais. Je mis. Je mettrai. Je mettrais. Mets, mettons. Que je mette. Que je misse. Mettre. Mettant. Mis, mise.

Ատոր պէս կը խոնարհի Promettre, խոստանալ, Լայն:

Գիրքերս ո՞ւր դրի՞ք: Սեղանին վրայ դրի զանոնք: Այս մարդը շատ բան կը խոստանար իր երիտասարդութեան ատեն (pendant): Դու շատ կը խոստանաս, բայց խոստացածդ քիչ անգամ կը կատարես: Զեր գինիին մէջ ջուր դրէ՞ք, և անոր մէջ (y) արցունք չը պիտի դնէ՞ք: Ատրիէն պիտի հագնի կապոյտ մետաքսէ իր շրջազգեստը: Թուշուը վանդակին մէջ դնե՞մ: Զիբըր լծուած (դրուած) են: Ինչո՞ւ չէք հագնիր շապիկներդ. հագէ՞ք զայն:

(Ի բերան ուսանելի). — Կը լիբրեքսե՞ք vous êtes un bredouilleur. Աղիկ չե՞ք արսասաներ vous ne prononcez pas bien. Քիչ մը խօսի՞ք causons un peu. Բոլոր օրը խօսելէն ուրիշ բան չե՞ք ընէք vous ne faites que jaser toute la journée. Լռե՛ք, ցաւախօս տա՛նք vous taisez-vous, bavard que vous êtes!

Moudre, moulant, moulu, je mouds, je moulus.—
(Moulin; meunier, meunerie.— Meule.—
Ecraser, concasser).

Moudre, Աղալ. — Je mouds, tu mouds, il moud, nous moulons, vous moulez, ils moulent. Je moulais. Je moulus. Je moudrai. Je moudrais. Mouds, moulons. Que je moule. Que je moulusse. Moudre. Moulant. Moulu, moulue.

Ո՞վ էր աղացողը, դուն չէիր, Արշակ: Ես չէի, եղբայրս էր: Ե՞րբ պիտի աղաք խահուէն. պէտք էր որ արդէն աղացած ըլլայիք զայն: Երբ խահուէն աղաք, (աղ. աղ.) ձեզի ցորեն պիտի տամ աղալու համար: Յորենը չենք աղար: Հիները ցորենը կ'աղային: Ուրիշ ջաղացք մը գնելու է. ասիկա աղէկ չաղար: Խահուէն աղէկ չէ աղացուած, նորէն աղացէ՛ք⁽¹⁾ զայն: Զաղացքը բերէք, պղպեղը պիտի աղամ: Աղացուած պղպեղ չունինք: Ոչ, չունինք:

(Ի բերան ուսանելի). — Գեղեցիկ տուն մը շինել պիտի ասմ je ferai construire une jolie maison. Մի՛ խնդացնե՛ք զիս ne me faites pas rire. Ո՞վ կը խնդացնե՛ք զձեզ qui est ce qui vous fait rire? Քոյրերնիդ մի՛տ կը խնդացնե՛ք զիս votre sœur me fait toujours rire. Նամակը ընդօրինակել տուի՞ք avez-vous fait copier la lettre? Վիրաբուժին մարդ ղրկեցե՛ք faites venir le chirurgien.

(1) Բայերուն նորէն իմաստը տալու համար, շատ անգամ բաւական է բային սկիզբը րե աւելցնել, ինչպէս moudre աղալ, remoudre նորէն աղալ:

Mourir, mourant, mort, je meurs, je mourus. —
Mort; mourant, moribond, dépouille mortelle, mortalité.
Décéder; défunt.

Mourir, Մեռնիլ. (être odանդակը կ'աննէ) — Je meurs, tu meurs, il meurt, nous mourons, vous mourez, ils meurent. Je mourais. Je mourus. Je mourrai. Je mourrais. Meurs, mourons. Que je meure, que tu meures, qu'il meure, que nous mourions, que vous mouriez, qu'ils meurent. Que je mourusse. Mourir. Mourant. Mort, morte.

Հաւանական չէ որ մեռնի: Երբ Սեփոսդրիս մեռաւ (աղ. յաւալ), իւր սիրականներէն իւրաքանչիւրը կարծեց հայր մը կորուսած ըլլալ: Բարկութիւնը շուտ կը մեռնի բարի սրտի մը մէջ: Սա կը մեռնի հարստութեան մէջ, նա՛ աղքատութեան մէջ, և միասին պիտի ննջեն փոշոյ մէջ: Այս խեղճ մարդիկ անօթութենէ կը մեռնին: Այս երիտասարդը ծաղիկ հասակին մէջ մեռաւ: Մեծն Նարոլէոն մեռաւ հազար ութը հարիւր քսան եւ մէկին: Իրենց փառքը չպիտի մեռնի երբեք: Տար Աստուած որ մեռած չըլլար:

(Ի բերան ուսանելի). — Միայն մեկ գրիչ ունիմ je n'ai qu'une plume. Քանի՞ մասիտ տուաւ ձեզ combien vous a-t-il donné de crayons? Միայն հինգ հատ տուաւ il ne m'en a donné que cinq. Հոս ուրիշ բան չունինք բայց եքի քիչ մը օրեկ հաց եւ քսար հաւկիթ nous n'avons ici qu'un peu de pain rassis et dix œufs (էօ). Հինգ ղրուտ ունեի միայն je n'avais que cinq piastres.

Mouvoir, Շարժել. — Je meus, tu meus, il meut, nous mouvons, vous mouvez, ils meuvent. Je mouvais. Je mus. Je mouvrai. Je mouvrais.

Mouvoir, mouvant, mû, je meus, je mus. —
 Mouvement, mobile, mobilité; — automatique,
 automobile. — Imprimer un mouvement.
 Naître, naissant, né, je nais, je naquis. —
 Naissance (éclosion); natalité (mortalité); natif. —
 Voir le jour, venir au monde.

vrais. Meus, Mouvons. Que je meuve, que tu meuves, qu'il meuve,
 que nous mouvions, que vous mouviez, qu'ils meuvent. Que je
 müsse. Mouvoir. Mouvant. Mû, mue.

Ասոր պէս կը խոնարհի Émouvoir, յուզել (Ընդ անց.ը կ'ըլլա) ému, առանց accent circonflexe):

Մոլորակները կը շարժին արեգակին բոլորովին որ
 զանոնք կը լուսաւորէ: Այդ պատմութիւնը զիս կը յուզէ.
 զքեզ ալ չը՞ յուզեր, կիւսդաւ: Ո՞վ կրնայ շարժել այս
 քարը. զայն շարժողին (անոր որ զայն պիտի շարժէր)
 գեղեցիկ նուէր մը պիտի տամ: Շարժեցի՞ք ասիկա: Ոչ.
 Ո՞ւր է այս քարը շարժող մարդը. հոս չէ՞:

(Ի բերան ուսանելի). — Կատակ ընելէն ուրիշ բան
 չես գիտեր vous ne faites que badiner. Խօսելէն զատ
 բան չգիտեր il ne fait que jaser. Այս տղան խաղալէ
 զատ բան չգիտեր cet enfant ne fait que jouer. Կռուելէ
 ուրիշ բան չե՞ գիտեր vous ne faites que quereller.
 Միտ կը յօրանջես tu ne fais que bâiller.

Naître, ծնիլ (être odonդակը կ'ստնէ). — Je nais, tu nais, il naît,
 nous naissons, vous naissez, ils naissent. Je naissais. Je naquis. Je
 naîtrais. Je naîtrais. Nais, naissons. Que je naisse. Que je naquisse.
 Naître. Naissant. Né, née.

Ouvrir, ouvrant, ouvert, j'ouvre, j'ouvris. — Rouvrir;
 ouverture, réouverture; une porte entr'ouverte. —
 Écarter le rideau.

Կը ծնինք մեռնելու համար, և պիտի մեռնինք վե-
 րածնելու համար: Մի և նոյն օրը ծնած ենք: Ամէն ինչ
 որ կը ծնի օր մը պիտի մեռնի. այս է (c'est) ընտթեան
 օրէնքը: Ձեր քեռորդին ո՞ւր ծնած է: Բերա ծնած է ան
 հազար ութը հարիւր եօթանասունին օգոստոս (օգոս-
 տոսի) ամսուն մէջ: Եթէ երկու տարի առաջ (plus tôt)
 ծնած ըլլայի, հարիւր տարեկան պիտի ըլլայի:

(Ի բերան ուսանելի). — Պարոնք տ՞ւնն է Mon-
 sieur y est-il? Հիմա, քիչ մ'առաջ դուրս ելաւ il ne
 fait que de sortir. Հիմա եկաւ il ne fait que d'arriver.

Ouvrir, Բանալ — J'ouvre, tu ouvres, il ouvre, nous ouvrons,
 vous ouvrez, ils ouvrent. J'ouvrais. J'ouvris. J'ouvrirai. J'ouvrirais.
 Ouvre, ouvrons. Que j'ouvre. Que j'ouvrise. Ouvrir. Ouvrant. Ou-
 vert, ouverte.

Ասոր պէս կը խոնարհին frir և vrir վերջաւորած բայերը. ինչպէս
 Couvrir, գոցիլ. Offrir, ընծայել. Souffrir, հանդուրժել. Découvrir,
 գտնել. եւն.:

Ո՞վ գտաւ Ամերիկան: Քրիստափոր Բոլոմպոս գտաւ
 զայն հազար չորս հարիւր իննսուն երկուքին: Դուռը
 բանա՞մ: Մի բանաք զայն: Մարդը կը ծնի, կը տառապի,
 կը մեռնի: Անգաղտնապահ մարդու մը սիրտը ամէն մար-
 դու բացուած գիրք մ'է: Այս խեղճ տղաք ցուրտէ (հո՛ւ)
 և անօթութենէ (հո՛ւ) կը տառապին: Բանակը շատ նե-
 ղութիւն կրեց (տառապեցաւ): Իմ ծառայութիւններս

Paraître, paraissant, paru, je parais, je parus. —
Apparition; apparent, apparemment, apparence. —
Avoir l'air de.

մատուցի իրեն: Դուռը բաց է: Այս սենեակին մէջ շատ
տաք կ'ընէ. կը փափագիմ որ պատուհան մը բանաս:

(Ի քերակ ուսանելի). — Ըսածս կը լսե՞ք, կը հաս-
կընա՞ք m'entendez-vous? Մտիկ քրեք écoutez-moi. Ու-
տադրութեամբ մտիկ կ'ընեմ je vous écoute de toutes
mes oreilles. Լսեցի որ . . . j'ai ouï dire que . . . Դուքն
մտիկ քրեք vous avez écouté à la porte. Ի լրոյ գիտեմ,
միայն իմացած եմ je ne le sais que par ouï-dire.
Զլսելու կը զարնեք vous faites la sourde oreille.

Paraître, երեւիլ. — Je parais, tu parais, il paraît, nous parais-
sons, vous paraissez, ils paraissent. Je paraissais. Je parus, nous pa-
rûmes, vous parûtes. Je paraîtrais. Parais, paraissions. Que je paraisse.
Que je parusse. Paraître. Paraissant. Paru, parue.

Աներեւոյթը aître և oître վերջաւորուած բայերը խոնարհման մէջ
իին վրայ accent circonf. կ'առնեն, երբ ինչ ետքը t գայ:

Ասոր պէս կը խոնարհին être վերջաւորող բայերը. Apparaître,
երեւիլ. Disparaître, աներեւութեանալ. Connaître, ճանչնալ. Croître,
ածիլ (Ընդ. անց. կ'ըլլայ crû. Այս բայը ինչ կամ սին վրայ accent cir-
conf. ունի բոլոր այն դէմքերուն մէջ որ croireի կը նմանին). — Paître,
ճարակել. (Պարզ. անց., Ստ. անկ. և Բաղադրեալ ժամանակ չունի):

Աստուած միայն գիտէ (կը ճանչնայ) սիրտերուն
խորը: Դեռ այս ճամբան չէի գիտեր (ճանչնար): Կա՞ն
շատ կիներ որ նախանձը ճանչցած չըլլան: Կը փափա-

Plaire, plaisant, plu, il plaît, il plut. —
Plaisir. — Plaît-il? — Jouir de . . .

զինք որ նախապաշարումներն անհետանան: Ե՞րբ պիտի
երեւի ձեր երկասիրութիւնը: Երկար ատենէ ի վեր ե-
րեցած է: Կեանքը երազի մը պէս կ'անհետանայ:
Արեգակը կ'երեւի, մէգերը կը փարատին (կ'աներեւու-
թանան): Տիկին Ք. ազնիւ կին մ'է. կ'ուզէի որ զինքը
ճանչնայիր: Դու գոհ երեւցար, միւսները դժգոհ ե-
րեցան:

(Ի քերակ ուսանելի). — Զիս կը ճանչնա՞ք me con-
naissez-vous? Զձեզ ճանչնալու պատիւը չունիմ je n'ai
pas l'honneur de vous connaître. Ի՞նչ, զիս չե՞ք ճանչ-
նար comment, vous ne me reconnaissez pas? Զեմ կրնար
(կոր) յիշել je ne puis vous remettre. Զարմանալի բան
c'est singulier.

Plaire, շածելի ըլլալ. — Je plais, tu plais, il plaît, nous plaisons,
vous plaisez, ils plaisent. Je plaisais. Je plus. Je plairai. Je plairais.
Plais, plaisons. Que je plaise. Que je plusse. Plaire. Plaisant. Plu.

Ասոր պէս կը խոնարհին aire վերջաւորած բայերը, Se taire,
լռել, կայլն:

Ընթերցանութիւնը հաճելի է ինձ: Միւս կլիմաները
այնքան հաճելի չեն ինձ որքան մերինը: Իմաստունները
կը լռեն և յիմարները կը պոռան: Դեռ չը՞լռեր. կ'ուզեմ
որ լռէ: Երբ այս ատենաբանը խօսիլ սկսաւ (se mit à),
ամէն մարդ լռեց զինքը մտիկ ընելու համար: Այս
բառերը արտասանելէ (առերեւ. առց.) վերջ, լռեցի:
Յարմար ժամանակին լռեցիր: Կ'ուզէի որ լռէր: Այն

Pleuvoir, pleuvant, plu, il pleut, il plut. —
Pluie (ondée, giboulée, averse, pluvieux, parapluie
[waterproof]). — Le temps est à la pluie.

մարդուն ձեւերը հաճելի պիտի չըլլային ձեզ: Լուէ և
մտիկ ըրէ:

(Ի բերան ուսանելի). — Դեռ հագուած չե՞ք n'êtes-
vous pas encore habillé? Շուտով հագուեցե՞ք habillez-
vous promptement. Պե՞տ է որ ածիլուիմ il faut que je
me rase. Պե՞տ է որ մազերս կտրել սամ il faut que je
me fasse couper les cheveux. Չեռուրներդ եւ երեսդ
լուա lavez-vous les mains et le visage.

Pleuvoir, Անձրե գալ. — Il pleut. Il pleuvait. Il plut. Il pleuvra.
Il pleuvrait. Qu'il pleuve. Qu'il plût. Pleuvoir. Pleuvant. Plu.

Երէկ օդը գեղեցիկ էր. այսօր կ'անձրեւէ: Ամէն
անգամ որ գլխդ տեսնելու եկած եմ (je suis venu),
կ'անձրեւէր: Ամբողջ գիշերը անձրեւեց: Ծամբաները ցե-
խոտ էին, որովհետեւ շատ անձրեւած էր: Հովը կը փոխ-
ուի, ծանրաչափը կ'իջնէ. վաղը պիտի անձրեւէ: Եթէ
հովը փոխուէր՝ պիտի անձրեւէր: Եթէ հովը փոխուած
ըլլար, անձրեւած պիտի ըլլար: Հովանոցդ առ, կը վախ-
նամ որ անձրեւէ (1): Քեզ յանձնարարած էի (recomman-
der de) հովանոցդ առնել, կը վախնայի որ անձրեւէր:
Չանձրեւած՝ (avant qu'il ne pleuve) չեմ ուզեր պար-

(1) Craindre բայէն ետք դրուած ստորագ. եղանակը ne ով կը
գործածուի ընդհանրապէս: Je crains qu'il ne pleuve.

Pourvoir ou subvenir aux besoins de qlqn.

տէզս բանել: Չանձրեւած՝ (avant qu'il n'eût plu) չէի
կրնար (je ne pouvais pas) պարտէզս բանել:

(Ի բերան ուսանելի). — Չեռքերդ աղտոտ են vous
avez les mains sales. Սա ձեռքի սրբիչով ձեռուրներդ
սրքէ essuyez-vous-les avec cet essuie-mains. Ահաւա-
սիկ մաքուր ճապիկ մը voici une chemise propre. Կո-
ւրիներս ներկեցի՞ր avez-vous ciré mes bottes? Գուր-
պաներս ծակած են mes bas sont troués. Գուրպաներդ
հակառակ կողմէն հագեր ես vous avez mis vos bas à
l'envers.

Pourvoir, Հոգալ. — Voiri պէս կը խոնարհի: Միայն հետեւեալ
ժամանակներու մէջ կը տարբերի: Je pourvus. Je pourvoirai. Je pourvoi-
rais. Que je pourvusse.

Հայրս բոլոր ձեր պէտքերը (պէտքերուն¹) պիտի հո-
գայ: Պէտք է որ աշխատիս, որպէս զի դու (toi-même)
հոգաս քու պէտքերդ (1): Այս մարդուն բոլոր պէտ-
քերը (1) հոգացի՞ք: Այո, հոգացինք զանոնք (անոնց¹):
Բոլոր ձեր պէտքերը (1) պիտի հոգայի, եթէ ինձ ըսած
ըլլայիք թէ նեղութեան մէջ էիք: Պէտք չէ՞ր որ այս
մարդը քու պէտքերդ (1) հոգար:

(Ի բերան ուսանելի). — Ձգեսդ խոզանակի brosse
votre habit. Վերարկուցիդ հագե՞ք mettez votre

(1) Pourvoir բայը անվ խնդիր կ'առնէ:

Pouvoir, pouvant, pu, je peux (puis-je?), je pus.
Possible; capable (de).

pardessus. Բանկոննիդ չեք կոնկեր vous n'avez pas boutonné votre gilet. Հանուեցեք déshabillez-vous. Մուսակներնիդ եւ գուրպաներնիդ հանեցեք ôtez vos souliers et vos bas. Գիշերնոցնիդ կ'ուզե՞ք voulez-vous votre robe de chambre? Օգնե՞ք ինձ գրեսսս հանելու aidez-moi à tirer mon habit. Հողաքափներս բերեք apportez mes pantoufles.

Pouvoir, կարենալ.— Je puis կամ je peux (հարցական ձեւի մէջ պէտք է ըսել puis-je?) tu peux, il peut, nous pouvons, vous pouvez, ils peuvent. Je pouvais. Je pus. Je pourrai. Je pourrais. Que je puisse. Que je pusse. Pouvoir. Pouvant. Pu.

Կ'ընեմ այս բանը ամէն անգամ որ կրնամ: Կ'ընէի այս բանը՝ երբ կրնայի: Ըրի այս բանը՝ անսխալապէս որ կրցայ: Արդէն ըրած պիտի ըլլայի այս բանը՝ եթէ կրցած ըլլայի: Երբ որ կարենամ (ապահով) կ'ընեմ (ապահով): Եթէ հիւանդ չըլլայի, պիտի կրնայի ընել: Ուղածնիդ ընելու համար, պէտք է որ կարենամ ընել: Զայն ըրած չըլլալուս (de ne l'avoir pas fait) պատասխանատու ըլլալու համար, պէտք է որ կարողացած ըլլամ զայն ընել, պէտք է որ կարողացած ըլլայի զայն ընել: Յաճախ կը պատահի (arriver) որ ուղեկարենալ է (c'est):

(Ի բերան ուսանելի). — Շատ անօրի եմ j'ai bien faim (ֆէ:). Ախորժակ ունիմ je me sens de l'appétit.

Prendre, prenant, pris, je prends, je pris. —
Prenable, prise.

Դեռ ծով եմ je suis encore à jeun. Ծարաւի եմ j'ai soif. Բան մը խմել կ'ուզեի je voudrais bien boire un coup. Խմելու բան մը սուեք ինձի donnez-moi à boire. Գաւաք մը ջուր սուեք ինձ donnez-moi un verre d'eau. Գաւաք մը գինի լեցուցեք versez-moi un verre de vin.

Prendre, Առնել. — Je prends, tu prends, il prend, nous prenons, vous prenez, ils prennent (ռէն) Je prenais. Je pris. Je prendrai. Je prendrais. Prends, prenez. Que je prenne (ռէն), que tu prennes, qu'il prenne, que nous prenions, que vous preniez, qu'ils prennent. Que je prisse. Prendre. Prenant. Pris, prise.

Ասոր պէս կը խոնարհին prendre վերջաւորուած բայերը, ինչպէս Apprendre, սովորիլ, իմանալ. Comprendre, հասկնալ. Reprendre, ետ առնել, եւլն.:

Ո՞վ էր առեր. դ՞ո՞ւն, Մատչէն: Փափագելի էր որ ամէն մարդ իր պարտականութիւնը հասկնար: Չարերը առաքինութիւնը չեն հասկնար: Ըսածս չհասկըցա՞ք: Ըսածդ չէի հասկնար: Ըսածդ չհասկցայ: Գերմաներէն (բռն) կը հասկնա՞ք: Անգամ մը տուածս ետ չեմ առներ: Կատուն մուկ մը բռնեց (առաւ): Եթէ չաշխատիս, բան մը չպիտի սովորիս: Հայերէն լեզուն կը սովորինք: Դասերնիդ սովորեցա՞ք: Ոտանաւորները գոց սովորեցա՞ք: Ոչ, դանոնք դեռ չսովորեցայ: Հիմա սովրե՞ք զանոնք: Այս աշակերտը աղէկ⁽¹⁾ չէ սովորած իր դասը:

(1) Աղէկ ածական bon. Աղէկ՝ մակրայ՝ bien.

Résoudre, résolvant, résolu (résous), je résous, je résolu.
Résolution; résolu.

(Ի բերան ուսանելի). — Շատ յոգնած եմ je suis bien las կամ fatigué. Կարողութիւնս չմնաց, աս յոգնած եմ je n'en puis plus. Քուն ունիմ j'ai sommeil. Պիտի պառկիմ je vais me coucher. Աղէկ քնացայ j'ai bien dormi. Բոլոր գիշերը չկրցայ աչքս գոցել je n'ai pu fermer l'œil de toute la nuit. Ընդոս արթնցայ je me suis éveillé en sursaut.

Résoudre, Որոշել. — Absoudre բային պէս կը խոնարհի, բայց այս բայը Պարզ անց. և Ստոր. անկ. ալ ունի, որոնք je résolu, que je résolusse կ'ըլլան, Ընդ. անցեալը երբ քրտէլ նշանակէ résolu, résolue կ'ըլլայ. Իսկ երբ քրտէլ կամ քրտէլ նշանակէ résous(*) կ'ըլլայ (քրտէլ քրտէլ քրտէլ):

Մէքը անձրեւի (en pluie) փոխուած է: Պէտք է որ որոշէք: Չէինք որոշեր: Պիտի որոշես: Որոշեցինք⁽¹⁾ մեկնիլ: Ծնողքս որոշեցին քանի մը օր մնալ: Որոշեցինք որ (que) ատենապետը նամակ մը գրէ գանձապետին: Ներկերը լուծեցի՞ր. պէտք էր որ արդէն զանոնք լուծած⁽²⁾ ըլլայիք: Խնդիրը ո՞վ լուծեց. դ՞ո՞ւն, Մազիւնէն: Ոչ, եղբայրս լուծեց զայն:

(Ի բերան ուսանելի). — Ո՞ւր կ'երթաք où allez-

(*) Ժ. և Ժ. դարեւան մէջ résout ալ կը գրէին:

(1) Résoudre էն ետք եկող աներեւոյթէն առաջ de կամ à պէտք է դնել:

(2) Dissoudreին Ընդ. անց. կ'ըլլայ dissous քրտէլ. dissoute.

Rire, riant, ri, je ris, je ris. —
Risée, risible; ridicule; ricaner.

vous? Եկեղեցի je vais à l'église. Տուն կը դառնամ je rentre chez moi. Ո՞ւր կ'ուզուիք d'où venez-vous? Պարտէկ կուզամ je viens de la promenade. Չե՞ր տունէն կ'ելլեմ je sors de chez vous. Ներս հրամանեցիք entrez, s'il vous plaît (s. v. p.). Այնչափ աստ արագ երթաք n'allez pas si vite. Այնչափ արագ վազեք ne courez pas tant.

Rire, խնդալ. — Je ris, tu ris, il rit, nous rions, vous riez, ils rient. Je riais. Je ris. Je rirai. Je rirais Ris, rions. Que je rie, que nous riions. Que je risse. Rire. Riant. Ri.

Ատոր պէս կը խոնարհի Sourire, ժպտիլ:

Rompre, կտրել. — Ամէն ժամանակներուն մէջ կանոնաւոր է, փայն Սահմանական ներկային եզակի երրորդ դէմքին վերջը t կ'առնէ, ու il rompt կ'ըլլայ: Ատոր պէս կ'ըլլայ նաև Corrompre, ապականել, կաշառել, Interrompre, ընդմիջել, եւլն.:

Խնդալէն զատ բան չէք զիտեր: Կ'աղաչեմ, մի խնդացնէք զիս: Ո՞վ է զձեզ խնդացնողը: Ինչո՞ւ կը խնդաս: Ինչո՞ւ կը ժպտիք: Այս սլոգանի աղջիկը միշտ կը խնդայ: Մի խնդաք: Ինչո՞ւ կը խնդայիք այս մարդուն վրայ (de). Ի՞նչ պիտի մտածէիք այն մարդուն վրայ (de) որ ձեր վրայ (de vous) պիտի խնդար:

(Ի բերան ուսանելի). — Այսօր խնդացողը վաղը կուլայ (առաջ) tel qui rit vendredi, dimanche pleurera (prov.). Շունչերնիդ կտրեք ե vous êtes tout essoufflé. Շունչ առեք reprenez haleine. Կեցեք arrêtez. Քիչ մը

Savoir, sachant, su, je sais, je sus. —
Savant, science. — A bon escient.

սպասեցե՛ք attendez un peu. Քիչ մը կամաց գացե՛ք allez plus doucement. Քիչ մը հանգչեցե՛ք reposez-vous un peu. Ձեզի հետ կուգամ je vais avec vous.

Savoir, Գիտնալ. — Je sais, (բացասական ձևի մէջ je ne sais անոյ je ne sache ալ կը գործածուի երբեմն) tu sais, il sait, nous savons, vous savez, ils savent. Je savais. Je sus. Je saurai. !Je saurais. Sache, sachons. Que je sache. Que je susse. Savoir. Sachant. Su,sue.

Երբ դասս աղէկ կը սերտեմ՝ կը գիտնամ (զայն գիտեմ) : Ամէն անգամ որ դասս աղէկ կը սերտէի՝ կը գիտնայի : Դասս ուշադրութեամբ սերտեցի և քիչ ատենուան մէջ (en) զայն սորվեցայ (գիտցայ) : Դասս աւելի աղէկ զրուցած (réciter) պիտի ըլլայի՝ եթէ զայն աղէկ գիտցած ըլլայի : Ձեզ կը խոստանամ թէ վաղը դասերս պիտի գիտնամ : Ծնողացս խոստացայ որ այս շաբթու դասերս պիտի գիտնայի : Եթէ դասերս քիչ մ'աւելի սերտած ըլլայի անցած շաբթու՝ աւելի աղէկ գիտցած պիտի ըլլայի զանոնք : Դասերդ աղէկ գիտցիր և աղէկ նիչ մը պիտի ունենաս : Պէտք է որ վաղը դասերս շատ աղէկ գիտնամ : Պէտք էր որ ամբողջ այս շաբաթ (pendant toute cette semaine) դասերս աղէկ գիտնայի : Ձեմ հասկնար թէ երէկ դասս գիտցած չըլլամ, սակայն սերտած էի զայն : Բաջալաւ (très bien) նիչը ստանալու (avoir) համար՝ պէտք էր որ երէկ ալ գիտցած ըլլայի դասերս՝ նախորդ օրերուն պէս (comme les jours précédents) : Համարներն աղէկ կատարել (faire) և դասերն

Sentir, sentant, je sens, je sentis. —
Sens ; seusable ; sentiment.

աղէկ գիտնալ՝ դպրոցականի մը ամէնէն մեծ մտածումը (préoccupation) ըլլալու է :

(Ի բերան ուսանելի). — Ետեւեւ եկե՛ք suivez-moi. Հոս եկե՛ք venez ici. Ասկից եկե՛ք venez par ici. Անկից անցե՛ք passez par là. Առաջ գացե՛ք avancez. Ծիսակ գացե՛ք allez tout droit. Մօտեցե՛ք approchez. Հոն կեցե՛ք restez là. Աջ կողմերնիդ, ձախ կողմերնիդ դարձե՛ք tournez à droite, à gauche.

Sentir, Զգալ. — Je sens, tu sens, il sent, nous sentons, vous sentez, ils sentent. Je sentais. Je sentis. Je sentirai. Je sentirais. Sens, sentons. Que je sente. Que je sentisse. Sentir. Sentant. Senti. Sentie.

Ատոր պէս կը խնորհին Dormir, քնանալ. Mentir, ստել. Sortir դուրս ելնել. (ressortir, նորէն դուրս ելնելի իմաստով). Partir, մեկնել. (repartir, նորէն մեկնել և պատասխանելի իմաստով.) Servir, ծառայել. Se repentir, զղշուլ :

Ուրիշներուն թշուառութիւնները ամօքելով, մերինները նուազ կ'զգանք : Ամէն թանկագին բան կ'եկնէ երկրին ծոցէն : Ի՞նչպէս դուրս ելար սենեակէն որոյ դուրս գոց էր : Ծաշը պատրաստ (ծառայուած) է : Միսերը վերցուցէք : Յերեկը երբեք չեմ քնանար : Մկնարջի պէս կը քնանաս : Ժամանակը կը փախչի և մարդը կը ննջէ : Անկողնոյս մէջ քնացայ : Կը կարծէ՞ք որ չարն աղէկ քնանայ : Արեգակը կը ծագէր երբ մեկնեցանք : Պարոնը տո՛ւնն է : Ոչ, պարոն, դուրս ելաւ : Ո՛ւր էիր այս

Servir, suivre զիւս.

Suivre. suivant, suivi, je suis, je suivis. —

Suite, succéder; série; ensuite; subséquent.

առաւօտ. Ժամը վեցին դուրս ելած էիր արդէն: Չեմ ուզեր որ (que) առանց հրամանիս դուրս ելնես: Պէտք չէր որ այս տղան դուրս ելնէր: Ե՞րբ պիտի մեկնի վերջին կառախումբը: Արդէն մեկնած է. ամէն օր երեկոյեան ժամը տասնին կը մեկնի: Ո՞վ որ (que) աղքատաց (աղքատները) կը ծառայէ, Աստուծոյ (զԱստուած) կը ծառայէ: Ե՞րբ կը մեկնիք: Վաղը կը մեկնիմ: Շողեանաւով (par le . . .) կը մեկնիք: Ոչ, շողեկաւքով (par le . . .):

(Ի բերան ուսանելի). — Ծածկամիս, չը խօսող մարդէն վախցիր (— — —) il n'y a point de pire eau que l'eau qui dort (prov.) Բնացողը կը նաեւ (— — —) (այսինքն՝ ֆնացող մարդը անօթութիւն չզգար) qui dort dîne (prov.) Հեռուէն եկողը շատ անտեղ կրնայ շինել (— — —) a beau mentir qui vient de loin (prov.).

Soir, վայել. — Il sied. Il seyait. Il siéra. Il siérait. Աներեւոյթը չգործածուիր. — Բաղադրեալ ժամանակ չունի:

Suivre, Հետեւիլ. — Je suis, tu suis, il suit, nous suivons, vous suivez, ils suivent. Je suivais. Je suivis. Je suivrai. Je suivrais. Suis, suivons. Que je suive. Que je suivisse. Suivre. Suivant. Suivi, suivie.

Ատր պէս կը խոնարհի S'ensuivre (միայն եզակի՝ եւ յոգնակի՝ երրորդ դէմք) Poursuivre, հալածել:

Ճերմակ շրջազգեստները մանկամարդ աղջիկներուն

Sursis; retard: arriéré; périmé; moutarde après dîner. Traire. — Battre; aigrir; tourner; cailler (kaïmac); allaiter; téter; sevrer.

կը վայելն: Պէտք է տեսնել թէ ասիկա կը վարէ՞ թէ չը վայելեր ձեզ: Մեծ շուն մը ինձ կը հետեւէր հաջելով: Այսուհետեւ բարձր ձեր խորհուրդներուն (խորհուրդները) պիտի անսամ (հետեւիմ), որպէս զի երջանիկ ըլլամ: Ձեզի հետեւողը ո՞վ էր: Չեմ գիտեր, կարծեմ թէ Պողոս էր (c'était): Պէտք է որ իմ օրինակիս հետեւիս: Եղբայրս կը հետեւի՞ ձեր օրինակին: Իրեն հարցուցէք զայն:

(Ի բերան ուսանելի). — Հոնկից մի բարձիք ne bougez pas de là. Մի հեռանաւ ne vous éloignez pas. Շուտ դարձե՛ք revenez beintôt. Շատ մի կեցա՛ք ne restez pas longtemps. Սպասցնել մի սա՛ք ne vous faites pas attendre. Խարխափելով կը ֆալի՛ի je marchais à tâtons. Քիչ մը ետ գացե՛ք reculez un peu.

Surseoir, Յետսօզել. — Je sursois, tu sursois, il sursoit, nous sursoyons, vous sursoyez, ils sursoient. Je sursoyais. Je sursis. Je surseoirai. Je surseoirais. Que je sursisse. Surseoir. Sursoyant. Մնացեալ ժամանակները գործածական չեն:

Traire, Կծել. — Je trais, tu trais, il trait, nous trayons, vous trayez, ils traient. Je trayais. Je trairai. Je trairais. Trais, trayons. Que je traie, que nous trayions. Traire, trayant. Trait, traite.

Ատր պէս կը խոնարհին Abstraire, վերացնել, Distraire, անջատել, զբօսցնել, Extraire, հանել. Soustraire, վերցնել, հանել, Rentreire, կցել, կարել:

Tenir, tenant, tenu, je tiens, je tins.

Retenir, maintenir, saisir, serrer.

Ո՞վ էր կթողը. դ՞ո՞ւն էիր, Պետրոս: Այո, ես էի: Կովը կթե՞մ: Ոչ, մի կթէ՞ք զայն. եղբայրնիդ արդէն կթեց զայն: Այծը պիտի կթէի, եթէ արդէն զայն կթած չըլլայիք: Շատ տխուր էք. գիւղը զձեզ պիտի զբօսեցնէ: Վերարկունիդ պատուեր է, կարել տուէ՞ք զայն: Ո՞վ պիտի կարէ զայն. հոս մէկը չկայ:

(Ի բերան ուսանելի). — Ճամբադ գնա passez votre chemin. Ճամբայ տուէ՛ք, մեկ կողմ գացե՛ք faites place, rangez-vous. Ասկից ելե՛ք sortez d'ici. Կորսուէ գնա allez-vous-en, va-t'en. Հեսս գալ կ'ուզե՞ք voulez-vous venir avec moi? Կամ այո ըսե՛ք կամ ոչ dites-moi oui ou non.

Tenir, Բռնել. — Je tiens, tu tiens, il tient, nous tenons, vous tenez, ils tiennent. Je tenais. Je tins, nous finmes, vous tintes, ils tintrent. Je tiendrai. Je tiendrais. Tiens, tenons. Que je tienne, que nous tenions. Que je tinsse. Tenir. Tenant. Tenu, tenue.

Ասոր պէս կը խոնարհին Venir, գալ (être odանդակը կ'առնէ) և բոլոր Tenir ու Venir բայերէ ածանցուած բայերը: Ինչպէս, Obtenir, ըստանալ. Survenir, վրայ հասնիլ. Appartenir, վերաբերիլ, եւլն.: Devenir, intervenir, parvenir, provenir, revenir, se souvenir, survenir բաղադրեալ ժամանակներու մէջ être կ'առնեն, իսկ convenir, disconvenir երբեմն avoir երբեմն être կ'առնեն:

Ո՞վ գիտէ ո՞ւր կէ կուգան մեզ շերամները: Զաւակներուս գեղեցիկ ընծաներ խոստացայ՝ եթէ աղէկ նիշեր ստանան իրենց ուսուցչէն: Անտառ գացինք, կա-

Vaincre, vainquant, vaincu, je vains, je vainquis.

դին քաղեցինք, վրայ հասաք, դէպի մեզ վաղեցիք, ուրախութենէ դողացինք (tressaillir), անտառէն դուրս ելանք միասին, և քաղաք վերադարձանք: Երբ վերադարձայ, կօշիկներս հանեցի և հողաթափներս հագայ: Ինչո՞ւ այսչափ (si) քիչ անգամ իմ տունս կուգաս: Կը փախազիմ որ ինծի հետ գաս: Յօժարակամ պիտի գամ քեզ հետ: Կ'ուզէի որ Պողոս ալ մէկտեղ գար: Յիշէ, մարդ, թէ փոշի ես: Հօրեղբորդուոյս փունը կ'երթամ. ինծի հետ կուգաս: Ի՞նչ բռնած էիք ձեր ձեռքին մէջ, երբ ձեր հօրեղբոր տունէն կուգայիք: Այս տուները ատենօք եղբորս կը վերաբերէին, հիմա մեր դրացւոյն քոջ կը վերաբերին: Խոստումնիդ պիտի բռնէ՞ք:

(Ի բերան ուսանելի). — Ա՛յլ է խոսանալ, ա՛յլ է կատարել (առնել) promettre et tenir c'est deux (prov.). Այսօրուան հաւր վաղուան սագե՛ն աղէկ է (առնել) un tiens vaut mieux que deux tu l'auras (prov.). Քիչ մը առաջ դուրս ելաւ il vient de sortir. Շատ ջրներ մեռնիլը il vient de mourir. Հագիւ հաւս լմնցուցած էի երբ ներս մտաւ je venais de manger quand il est entré.

Vaincre, Յաղթել. — Je vains, tu vains, il vaine, nous vainquons, vous vainquez, ils vainquent. Je vainquais. Je vainquis. Je vaincrai. Je vaincrais. Vains, vainquons. Que je vainque. Que je vainquisse. Vaincre. Vainquant. Vaincu, vaincue. — Ներկան և անկատարը քիչ կը գործածուին:

Խեղացի մարդը կը յաղթէ իր կիրքերուն (կիրքերը):

Valoir, valant, valu, je vauz, je valus. —

Valeur, valable, prix (bon marché, cher).

Կը մաղթեմ որ յաղթես: Շարլըմաներ որոչեց Սաքսոններուն (Սաքսոնները) յաղթել, և յաղթեց անոնց (զանոնք): Պէտք էր որ բարկութեանդ (բարկութիւնդ) յաղթէիր: Թշնամիներուն յաղթելէ (անէր. անց.) վերջ՝ մեռաւ:

(Ի քերան ուսանելի). — Ջրէն երթանք allons par eau. Ոչ, ցամաքէն երթանք non, allons par terre. Նաւակը մտնէ entré dans le bateau. Ջուրը շատ հանդարտ է l'eau est fort tranquille. Ո՛ր պիտի ելլենք où allons-nous débarquer? Ափունքին մօտ ենք nous sommes près du bord.

Valoir, Արժեւ. — Je vauz, tu vauz, il vaut, nous valons, vous valez, ils valent. Je valais. Je valus. Je vaudrai. Հրամ. չունի. Que je vaille, que tu vailles, qu'il vaille, que nous valions, que vous valiez, qu'ils vaillent. Que je valusse. Valoir. Valant. Valu, value.

Այսպէս կը խոնարհին Équivaloir, հաւասար արժեւ. Prévaloir, գերազանցել. բայց Prévaloirի Ստ. Ներկ.ն Que je prévale կ'ըլլայ և ոչ que je prévaillie.

Տիրոջ աչքերը կ'արժեն աւելի քան իր երկու ձեռքերը⁽¹⁾: Պէտք չէ որ հպարտանաս (se prévaloir) տաղանդիդ վրայ (de): Ո՛րչափ կ'արժէ այս ժամացոյցը:

(1) Ա. Ո. Անգամ մ'ալ կը յիշեցնենք թէ հրահանգները միայն լեզուի հրահանգ պէտք չէ ըլլան, այլ նաեւ օժանդակներ բարոյականի զարգացման, նկարագրի կազմութեան, պիտանի ծանօթութեանց ստացման: Ուսուցիչը օգուտ պիտի փողէ հրահանգներէն նմանօրինակ նիւ-

Vêtement; vestiaire; — ôter, défaire; — col, collet, manche, dos, poche, boutonnière, agrafe.

Չեմ կարծեր որ հիմա հինգ հարիւր զրուշ արժէ, բայց քիչ ատենէն աւելի պիտի արժէ: Աւելի լաւ (mieux) է (կ'արժէ) լուր քան թէ շաղփաղփիկ: Գիտեմ ինչ որ կ'արժէք, և ինչ որ պարտիմ ձեզ: Մը կ'արժէ հազար: Հաւանական է որ այս ապարանջանը ութը հարիւր երեսուն զրուշ կ'արժէ: Ոսկին ազամանդէն նուազ կ'արժէ, ազամանդները առաքինութեանէն նուազ կ'արժեն:

(Ի քերան ուսանելի). — Ապերայիս մարդուն ծառայութիւն մի մատուցաներ graissez les bottes à un vilain, il dira qu'on les lui brûle (prov.), Անօրի մարդը բան մտիկ չըներ ventre affamé n'a pas d'oreilles (prov.) Ջուրը գլխէն կ'սկսի հոսիլ (տոնկ.) le poisson commence toujours à sentir par la tête.

Vêtir, Հագուեցնել. — Je vêts, tu vêts, il vêt, nous vêtons, vous vêtez, ils vêtent. Je vêtai. Je vêtis. Je vêtirai. Je vêtirais. Vêts, vêtons. Que je vête. Que je vêtisse. Vêtir. Vêtant. Vêtu, vêtue.

Սահմ. ներկայի և Հրամ.ի եզակի դէմքերը շատ չեն գործածուիր. — Սահմ. անկ.ը vêtissait ձեռով ալ գործածուած է:

Կը կարծէի թէ հագուեցուցած էիք: Պէտք էր որ արդէն հագուեցուցած ըլլայիք: Ո՛վ հագուեցուց: Եղ-

թերու վրայ խօսակցութիւններ բանալ տալու համար առակերտներուն վէջ՝ ճրանքներէն լեզուաւ: Լեզուն գիտութիւններով, գիտութիւնները լեզուաւ. այս նպատակակէտ մտնէ հեռացնելու չէ:

Vivre, vivant, vécu, je vis, je vécus. Vie, existence, végétér; — ressusciter.

բայրդ հագուեցուցիր: Ոչ, մայրիկ, դեռ չը հագուեցուցի զայն: Շուտ հագուեցուր զայն: Աղքատորէն հագուած էրիտասարդ մը հարուստ վաճառականի մը ներկայացաւ օր մը, անկէ (նմա) պաշտօն մը խնդրելու համար: Թող Մարիամ պղտիկները հագուեցնէ: Պղտիկները հագուած են արդէն:

(Ի քերակն ուսանեցի). — Ախորժակը լաւագոյն համեմանքն է (ախորժակ ունեցողին ամեն կերակուր համով կուգայ) il n'est sauce que d'appétit. Բարի համբաւն հարսութենէ աւելի աղէկ է (—) bonne renommée vaut mieux que ceinture dorée (prov.). Քանի մը խօսեք բարկութիւնը կը ցածուցանեն յանախ petite pluie abat grand vent (prov.).

Vivre, Ապրիլ. — Je vis, tu vis, il vit, nous vivons, vous vivez, ils vivent. Je vivais, Je vécus(*). Je vivrai. Je vivrais. Vis, vivons. Que je vive. Que je vécusse, Vivre. Vivant. Vécu.

Չմեռը քաղաքը կը բնակիրմ. բայց, ամառը, գիւղը (à la campagne) կ'ապրիմ: Երբ երիտասարդ էի՝ գիւղը կ'ապրէի. այսօր քաղաքը կ'ապրիմ: Չմեռը քիչ դուրս ելայ. ճգնաւորի պէս (en ermite) ապրեցայ: Անցեալ տարի, քիչ դուրս ելած էի, ճգնաւորի պէս ապրած էի:

(*) Ժ. դարու մէջ յանախ կ'ըսէին je véquis (Պարզ անց.) եւ que je véquisse (Սոս. անկ.):

Voir, voyant, vu, je vois, je vis. —

Vue (faible, perçante); visible. — Apercevoir, aviser. — Toiser, dévisager. — Jeter un coup d'œil (un regard).

Որչափ ատեն որ (tant que) ապրիմ (պիտի ապրիմ), հոս պիտի մնամ: Եթէ ծնողքէս այսքան հեռու չըլլայի՝ աւելի գոհ պիտի ապրէի: Եթէ արհեստ մը գիտցած ըլլայի՝ աշխատութեամբս (de) ապրած պիտի ըլլայի: Մկնիկ եմ, կեցցեն մուկերը: Պէտք է որ ապրիմ՝ ծնողացս օգնելու համար: Պէտք էր որ հինգ տարի եւս ապրէի՝ սկսած աշխատութիւնս աւարտելու համար: Պէտք է ուսել ապրելու համար և ոչ (non) ապրիլ ուսելու համար:

(Ի քերակն ուսանեցի). — Յանախ պաւսօն՝ տեղ փոխողը բնչից տք չըլլար pierre qui roule n'amasse pas mousse (prov.). Մոտք կը ծաղրէ մեմոսը (—) c'est la pelle qui se moque du fourgon (prov.). Ամեն մարդ հպարտից աչեբուն փոքր կ'երեւի, բաց ի ինքզինքն orgueil n'a pas bon œil (prov.). Ամեն ինչ որ կը փայլի չէ ոսկի, (—) այսինքն արտաքին երեւոյթն պէտք չէ խաբուիլ) tout ce qui reluit n'est pas or (prov.).

Voir, Տեսնել. — Je vois, tu vois, il voit, nous voyons, vous voyez, ils voient. Je voyais. Je vis. Je verrai. Je verrais. Vois, voyons. Que je voie, que nous voyions. Que je visse. Voir. Voyant. Vu, vue.

Ասոր պէս կը խոնարհին Voirէ կ'լած բայերը:

Եթէ իւրաքանչիւր ոք ընէր այն բարիքը զոր կրնայ ընել, թշուառ չը պիտի տեսնէինք: Մի ընեք երբեք բան

մը զոր չես ուզեր որ ամէն մարդ տեսնէ և լսէ: Արեգակը մայրը մտաւ, ընդհուպ աստղերը պիտի տեսնենք: Այս երիտասարդները ամէն օր զիրար կը տեսնէին: Այս մարդը երէկ տեսած էի, և այսօր զայն նորէն տեսայ: Շատ բաներ պիտի կանխատեսէինք⁽¹⁾, եթէ աւելի ուշադիր ըլլայինք աշխարհի արկածներուն:

(Ի քերական ուսանելի). — Նուրբ առնել ուզողը կուտը կոտրելու է. (ասուի) il faut casser le noyau pour avoir l'amande (prov.). Ամեն մարդու իր ունեցածը աղէկ կ'երեւայ à chaque oiseau son nid paraît beau (prov.). Մեղրով աւելի ճանն կը բռնուի քան քէ քացախով (ասուի) on prend plus de mouches avec une cuillerée de miel qu'avec un tonneau de vinaigre.

Vouloir, Ուզել. — Je veux, tu veux, il veut, nous voulons, vous voulez, ils veulent. Je voulais. Je voulus. Je voudrai. Je voudrais. Veuillez (երկու տեսակ հրամայական ունի, veux, voulons, voulez, եւ veuillez, veuillons, veuillez. բայց ընդհանրապէս միայն veuillez, հաճեցե՛ք, կը գործածուի). Que je veuille, que tu veuilles, qu'il veuille, que nous voulions, que vous vouliez, qu'ils veuillent. Que je voulusse. Vouloir. Voulant. Voulu, voulue.

Ո՞վ է ուզողը. դ՞ու՞ն ես, Գէորգ: Ես եմ: Հնար զանդէ հօրդ և մօրդ, եթէ կ'ուզես որ օր մը զաւակներդ քեզ հնազանդին: Ըրէ ուրիշներուն ինչ որ պիտի ուզէիր որ քեզ ընէին: Անոնք որ միշտ կ'ընեն ինչ որ

(1) Կանխատեսել prévoir բային Ապառնին և Թեականը կ'ըլլան je prévoirai, je prévoirais.

կ'ուզեն, դու՛ն ուրեք կ'ընեն ինչ որ պարտին: Ի՞նչ կ'ուզէք որ ընեմ: Ուզածս չուզեր: Քեզ պիտի ընկերանայի, եթէ ուզէիր (զայն): Չեմ կարծեր որ մեզ վնասել ուզէ: Պատուեցէք այդ նամակը. չեմ ուզեր որ ուրիշ մը զայն կարդայ: Դեռ չե՞ս ուզեր ելնել: Ըսէ ինչ որ կ'ուզես: Կ'ուզէի այցելութիւն մը տալ (ընել) ձեզ, բայց ինձ ըսին թէ արդէն մեկնած էիք:

(Ի քերական ուսանելի). — Լաւ է անագան քան երբեք (ասուի) mieux vaut tard que jamais (prov.). Լաւագոյնը լաւին բռնամին է (ասուի) le mieux est l'ennemi du bien (prov.). Առ ի չգոյէ լաւագունին, պէտք է լաւովն գոհանանք faute de grives, on mange des merles (prov.). Դրացիդ հանդարս, բու տունդ հանդարս (ասուի) qui a bon voisin, a bon matin (prov.).⁽¹⁾

(1) Քրանտրէն առակաց, յատկաբանութեանց ելլն. հոյս հաւաքածոյ մը կը գտնուի «Ոնք, յատկաբանութիւնք, առակք եւ մասնաւոր գիտելիք Քրանս. լեզուի» անուն երկասիրութեանս մէջ, սպագրութիւն Գալլաճեան: — Տես նաեւ Հիւսկան եղանակ, Բ. Տարի. — Նոր Դասագիրք (Méthode directe), Գ. Գիրք:

Եր գովաւիմ je suis loué, Պիտի սիրուիս tu seras aimé,
Բերուեցաւ il a été amené.

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ Ե. — CHAPITRE XV.

Կրաւորական բայ. — Անորոշ դերանուններ

Ներգործական (actif) բայերը կրաւորականի (passif) դարձնելը շատ դիւրին է: Ո և է ներգործական բայ կրաւորականի դարձնելու համար, որ ժամանակը որ դնել ուղենք, être բային նոյն ժամանակը կ'առնենք և անոր քով՝ խոնարհել ուղած բայերնուս բնդն. անցեալը կը դնենք: Ըսել է être բայը գիտցողը, կրաւորական բայ ալ խոնարհել գիտէ: Օրինակներ.

Ներգործական

Կրաւորական

J'aime կը սիրեմ

Je suis aimé կը սիրուիմ

Tu louais կը գովէիր

Tu étais loué կը գովուէիր

Il trouva գտաւ

Il fut trouvé գտնուեցաւ

Elle trouva գտաւ

Elle fut trouvée (1) գտնուեցաւ

N. avons puni պատժեցինք N. avons été punis (1), punies (1) պատ-

ժուեցանք

V. aviez méprisé անարգած էիք V. aviez été méprisés (1), ées (1)

անարգուած էիք

Ils jugeront պիտի դատեն Ils seront jugés (1) պիտի դատուին

Elles jugeront պիտի դատեն Elles seront jugées (1) պիտի դատուին

(1) Ընդ. անցեալը Սեռով եւ քուով կը համաձայնի իւր տէր քայիին հետ, եթէ Ընդ. անցեալի քովի օժանդակը être (եւ ոչ avoir) է:

Պէտ է որ յարգուիք il faut que vous soyez respectés (es).

1

Բարիները ամէնէն (1) կը սիրուին, չարերը ամէնէն կ'անարգուին. դու (toi) եւս, որդիս, բարի պիտի ըլլաս, որպէս զի ամէնէն սիրուիս: Աշխատասէր աշակերտները գովուեցան և վարձատրուեցան. ծոյլ աշակերտները պիտի պատժուին: Քրոջս ապարանջանը կորսուած չէ՞ր. գտնուեցաւ: Ո՞վ գտաւ զայն: Պօղո՞ս գտաւ զայն պարտէզին մէջ: Տղաքս, երբ աշխատասէր ըլլաք՝ (էք) կը գովուիք, երբ ծոյլ ըլլաք, կ'անարգուիք. ատենօք ծոյլ էիք, և կ'անարգուէիք, հիմա աշխատասէր էք, և կը գովուիք. ամէն անգամ որ աշխատասէր ըլլաք, պիտի գովուիք:

(Ի քերան ուսանելի). — Կրակին առջեւ նսեցեք mettez-vous devant le feu. Այսպէս երկար ասեմ հայելիին առջեւ չեմ կեցար on ne reste pas si longtemps devant le miroir. Հօրք աչաց առջեւ սպանուեցաւ il fut tué devant les yeux de son père. Ասուծոյ առջեւ կ'երդնում je jure devant Dieu. Տանք առջեւ ի՞նչ կայ qu'est-ce qu'il y a devant la maison?

(1) Կրաւորական բայերը իրենց խնդիրէն առաջ de կամ par կ'ուզեն: Ընդհանրապէս de կը դրուի խնդիրէն առաջ՝ երբ կրաւորական բայը զգացում, կիրք (սիրել, յարգել, եւլն.) ցուցնէ. — Իսկ երբ բայը մտքի կամ մարմնոյ գործողութիւն մը ցուցնէ՝ par կը դրուի:

ՍԱՆՈՐՈ ՂԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԸ (pronom indéfini) ԵՆ

On մէկը, մարդ, մարդիկ. chacun իւրաքանչիւրը, իւրաքանչիւր ոք, ամէն մարդ. quelqu'un մէկը. quelques-uns ոմանք. personne ոչ ոք. rien ոչինչ. autrui ուրիշը. l'un l'autre զիրար. l'un et l'autre երկուքն ալ. aucun, nul և ոչ մէկը. plusieurs շատերը. autre ուրիշը. tout ամէնը, ամէն բան. quiconque ով որ :

2

Հայրիկ, կ'ըսէր (disait) օր մը խիստ պզտիկ տղայ մը իւր հօր, Պետրոս կ'ըսէ թէ մուկերը կ'ուտուն ինչ կատունները կ'ուտեն մուկերը: Ոչ, խեղճ տղաս, կը պատասխանէ հայրը, Պետրոս անմիտ չէ. Պետրոս իրաւունք ունի: Կ'ըսեն թէ այս երեկոյ երկու հոգի սպաննուեր են, և թէ մարդասպանները չեն բռնուեր տակաւին: Պարոններ, ձեզմէ իւրաքանչիւրը պարտի ցուցնել իւր տետրակը: Տետրակը ցուցնողին անունը պիտի արձանագրուի: Գրիչնիդ ինձ փոխ տալ կ'ուզէ՞ք: Փոխ կուտամ զայն ձեզ, պայմանաւ որ ուրիշին չի տաք զայն:

(Ի բերան ուսանելի). — Հայրերնիդ կուգայ. բնդ առաջ երթանք voilà que votre père arrive; allons au-devant de lui. Մայրերնիդ դիմաւորելու գացե՛ք allez au-devant de votre mère. Պ. Յակոբբ դիմաւորելու զրկեցի եղբայրս j'ai envoyé mon frère au-devant de M. Jacques.

Երբ բայի մը երրորդ դէմքի տէր բային անորոյ ըլլայ on (կամ l'on) անորոյ դերանունը կը դրուի բայէն առաջ: Կ'երգեն on chante (կ'երգեն, որո՞նք. չենք գիտեր. անորոյ է տէր բային. չենք կրնար ըսել ils chantent): Ուրիշ օրինակներ. կը ճամբորդեն on voyage. այրեր են on a brûlé: Պէտք է դիտել թէ օտէն ետքի բայը միշտ եզակի կը դրուի, բայց հայերէնի մէջ յոգնակի կը թարգմանուի: — Երբեմն օրի քովի բայը հայերէնի մէջ կրաւորական կը թարգմանուի: On mange մարդ կ'ուտէ, կ'ուտեն, կ'ուտուի (կ'ուտուին):

3

Ինչ ինչ երկիրներու մէջ ձիով (à cheval) կը ճամբորդեն: Սազին թեւերուն մեծ փետուրները ատենօք կը գործածէին գրելու համար. այսօր մետաղեայ գրիչներ կը գործածեն: Այս թռչնոյն փետուրներովը անկողիններ ալ կը շինեն: Սրճենին կը մշակեն Պրազիլիոյ մէջ (au Brésil) և քանի մը ուրիշ երկիրներու մէջ: Ատենօք շոգենաւով (շոգենաւներու մէջ) չէին ճամբորդեր: Այս քաղաքին մէջ գործարաններ պիտի հաստատեն: Մտիկ ըրէք, դուրսը կ'երգեն: Փողոցը (փողոցին մէջ) կը պոռան: Ո՞վ կը պոռայ: Պառաւ կին մը. իւր չըջազգեստը պատուեր են: Կը բաժնէ, կը զբարսեի՞ր, չսպասեցի՞նք, պիտի չը հրաւիրե՞նք, անարգելով ներգործական բայեր են. կը բաժնուի, կը զբարսուի՞ր, չսպասուեցանք, պիտի չը հրաւիրուի՞նք, անարգուելով կրաւորական բայեր են:

Être aimé, étant aimé, aimé, je suis aimé, je fus aimé.

(Ի բերան ուսանելի). — Դուք առջեւէն քայլեցիք, մենք ետեւնուդ կը քայլենք *marchez devant: nous suivons par derrière.* Դուք առջեւէն կ'երթայիք, նա՛ ետեւէն *vous alliez devant; lui allait après.* Այս կողովը սեղանին ետեւն է, սեղանին առջեւ դրեք զայն *ce panier est derrière la table; mettez-le devant.*

4

Ա. Աշակերտը կրաւորական ձեռով պիտի բացատրէ հետեւեալ խօսքերը. պիտի թարգմանէ: Օր. *La brebis fut emportée par le loup.*

Le loup emporta la brebis. Tout le monde aime ceux qui travaillent. Les ouvriers plantèrent des arbres sur la place publique. Ce chien a mordu cruellement mon petit frère. Le patron surveille attentivement les ouvriers. On vous donnera une récompense, si vous êtes sage. La tempête a déraciné plusieurs arbres. Vous auriez surmonté la difficulté, si vous aviez été persévérant.

Բ. Աշակերտը ներգործական ձեռով պիտի բացատրէ հետեւեալ խօսքերը. պիտի թարգմանէ: Օր. *Ton ami te trompa.*

Tu fus trompé par ton ami. Les grandes rivières sont formées par les petits ruisseaux. Sept ou huit de ces pauvres souris furent étranglées par le chat. Ces écoliers seront récompensés. Vous êtes appelé par vos parents. Vous êtes appelé.

Գ. Հետեւեալ հարցումներուն պատասխանել ամբողջ նախադասութիւններով.

- I. Qui est invité? Par qui? A quoi? Pour quelle date? Avec qui? Pour quelle cause?
- II. Qui a été vacciné? Par qui? Quand? Où? Pourquoi?
- III. Qui a été égratigné? Par qui? Quand? Où? Pourquoi?

Vrai, vraiment. — dur, dur “e.,ment. — gai, gai “e.,ment կամ gaïment (բացառ.)

Դ. Être puni բայը գրաւոր և բերանացի խոնարհել որոշիչ ածականով ընկերացեալ խնդիրով մը (*Je suis puni par mon maître, tu es puni par ton père, եւլն*):

Ե. Devinette.— Elle va et vient,
Rien ne la retient,
Entre dans les troncs,
En fait deux tronçons.

Գ Լ Ո Ւ Խ ԺԶ. — CHAPITRE XVI.

Մ ա կ բ ա յ

Ածականները մակբայի (adverbe) փոխելու համար ծայրերնին *ment աւելցնելու է: Vrai usոյգ, vraiment usուգիւ: — Եթէ ածականը բաղաձայնով վերջաւորած ըլլայ՝ նախ ածականը իգականի փոխելու է, և ապա ծայրը ment աւելցնելու է* (1). *grand մեծ. grandement մեծապէս. — Gai ածականին մակբայը կ'ըլլայ gaïment կամ gaïment զուարթեմ: Assiduին մակբայը assiduellement կամ assidument հանապազօրդ. cruին մակբայը cruellement, crûment խստիւ, goulս, goulûment անյազարար:*

(1) Beau, nouveau, fou, mou ածականները այս կանոնին համեմատ մակբայի կը փոխուին:

Ant. և ent վերջաւորուած ածականներուն ant^ն ammentի և ent^ն emmentի կը փոխուին մակբայի մէջ: Savant գիտուն, savamment հմտաբար, évident յայտնի, évidemment յայտնապէս: Սակայն բացառութիւններ կան, ինչպէս présent ներկայ, présentement (և ոչ présement) հիմա. véhément սաստիկ, ուժգին véhémentement (և ոչ véhémentement) ուժգնապէս. lent յամր, lentement յամրապէս:

Ածականին ծայրը ment աւելցնելով կազմուած մակբայները կը կոչուին adverbe de manière.

1

Այն պարոնները որ լոնտոնէն նոր հասան, ուրախութեամբ ողջունեցին հայրս և անապարանօք պանդով մը մտան, ուր երկու ժամ մնացին: Շերամները իրենց բժոժներէն ելած են: Այո, հինգ օրէ ի վեր: Երկու ժամ շարունակաբար քալեցիք. անշուշտ յոգնած էք: Խոհեմաբար վարուեր էք, եթէ սնխոհեմաբար վարուած ըլլայիք, հիմայ բանտը եղած պիտի ըլլայիք: Փողոցին մէջ դառնապէս կուլային. դուրս ելայ. լացողը եօթը տարեկան տղայ մ'էր, զոր անգլիներն կը ծեծէին: Զո՞վ կը ծեծէին: Ինձ մօտիկ չէ՞ք ըններ. եօթը տարեկան տղայ մը: Անմտօրէն այս թակարդին մէջ ինկանք (1):

(Ի քերան ուսանելի). — Սեղանին վրայ նայեցե՛ք. սակը վրան փնտնեցե՛ք voyez sur la table, cherchez

(1) Tomber բայը սովորաբար être օժանդակը կ'առնէ:

dessus et dessous. Տակի կողմէն չե՛ք կրնար առնել est-ce que vous ne pouvez pas prendre par-dessous? Ջերմաչափը գերոյն վար է le thermomètre est au-dessous de zéro.

2

Ա. Աշակերտը հետեւեալ ածականները մակբայի պիտի փոխէ նշանակութիւնները սորվելով.

Nouveau, fou, mou, public, franc, joyeux, cruel, intrépide, gai, sot, gras, sec, léger, attentif, constant, secret, résolu, bruyant, patient, lent, assidu, cru, présent.

Բ. Հետեւեալ բառերը համազօր մակբայով մը բացատրել. ինչպէս փոխանակ avec joieի ըսել joyeusement. նշանակութիւնն սորվիլ.

Avec joie, avec tristesse, avec douceur, avec docilité, avec grâce, avec aisance, avec élégance, avec gaieté, avec violence, avec hardiesse.

Գ. Հետեւեալ բայերէն կազմուած գոյականը, ածականը ու մակբայը գրեցէք, անոնց նշանակութիւններն ալ սովորելով.

Fertiliser, flatter, égayer, négliger, glorifier, patienter, sécher.

Դ. Աշակերտը հետեւեալ խօսքերուն մէջ մակբայները պիտի գատէ. պիտի թարգմանէ.

Ma blessure est à peu près guérie. Vous devrez dorénavant faire mieux vos devoirs. Messieurs, marchez droit. Vous avez parlé très sagement dans cette occasion. Cet enfant joue constamment dehors. Gagnez-vous plus ou moins aujourd'hui?

Ե. Առաջին վարժուժեան մակբայներով հինգ խօսք շինել:

Զ. Arriver բայը խոնարհել բերանացի և գրաւոր (être օժանդակ):

Է. Devinette. — Qu'est-ce qui vit sans avoir de corps, parle sans avoir de langue, n'est vu de personne et que tout le monde peut entendre?

«Je me» rappelle, «tu te» rappelles, «il se» rappelle, «ns.»
ns.» rappelons

Գ Լ Ո Ւ Ե Ժ Է. — CHAPITRE XVII.

Դերանուանական բայ

Դերանուանական (pronominal) կը կոչուին այն բայերը՝ որոնց աներեւոյթէն առաջ *se* դերանունը կը գտնուի, ինչպէս *se promener* պրոմէնիլ, և այլն: Դերանուանական բայերը միւս բայերուն պէս կը խոնարհին, սա տարբերութեամբ որ դերանուանական բայերը բոլոր ժամանակներու մէջ երկու նոյն դէմքի դերանուններ կ'առնեն, այսինքն *je me*, *tu te*, *il*, *elle*, *on se*, *nous nous*, *vous vous*, *ils*, *elles se* փոխանակ միայն *je*, *tu*, *il*, *elle*: Դերանուանական բայերը ամէնքն ալ՝ բաղադրեալ ժամանակներու մէջ être օժանդակով կը խոնարհին:

1

Երբ ընկերներուս հետ խաղամ, շատ կը զուարճանամ. երէկ ընկերներուս հետ չը խաղացի, եւ բնաւ չը զուարճացայ: Ժամը քանին է (quelle heure est-il?) Ժամը ութն է (է il est ութը ժամ). ոչ, կը սխալիմ, ժամը ութը չէ, ժամը եօթն է: Շատ առուններ, մեծ ու պզտիկ, կը միանան, և գետակ մը կը կազմեն: Ո՞ր միացաք երէկ. ձեր կնքանօր պարտէզին մէջ: Մայրիկ՝

Je me suis écrié, tu t'es écrié, elle s'est écriée, ns. ns.
sommés écriés (es).

Պետրոսին հետ պիտի պաշտինք: Պաշտեցէք (1), զաւակս. եղբայրդ չը պաշտիր: ²Անցեալ տարի թուղթին (³թուղթը) ⁴պրակը ⁵քսան ⁶փարայի ⁴կը ծախուէր. կ'ըսեն թէ հիմայ աւելի սուղ կը ծախուի: Աճապարենք, բարեկամներս, ժամանակը կ'անցնի. շոգենաւը պիտի փխցնենք: Շահաւոր գործ մը ներկայացաւ:

(Ի բերան ուսանելի). — Գիտե՞ք ուր է Ռուսիոյ դեսպանատունը savez-vous où est l'ambassade de Russie? Այո, տուներնիս նիւղ դիմացն է oui, nous demeurons vis-à-vis. Եկեղեցւոյն դիմացը մեծ դպրոց մը կայ il y a une grande école vis-à-vis l'église. Տսնս դիմացը ընդարձակ գետին մը գնեցի j'ai acheté un vaste terrain vis-à-vis de ma maison. Պարսեզին շուրջը պրոմէնքանք ns. ns. sommes promenés autour du jardin.

2

Աճապարեցէք, սիրելիս, օղը կը պղտորի. անձրեւ պիտի գայ (չուր պիտի ունենանք). հովանոցդ ս'ըր է: Ան որ կուրօրէն ինքզինքը իր կիրքերուն կուտայ, թշուառ

(1) Դերանուանական բայերու հրամայականի օրինակներ. (se consoler) console-toi, consolons-nous, consolez-vous; ne te console pas, ne nous consolons pas, ne vous consolez pas.— (s'unir) unis-toi, unissons-nous, unissez-vous; ne t'unis pas, ne nous unissons pas, ne vous unissez pas.

Je me promènerai, tu te promèneras.

Կըլլայ (devient) : Այս վարժարանին աշակերտները դաշտին մէջ պիտի գրօմնուն հինգշաբթի օր : Կ'ըսեն թէ Ձինացիները շատ անգամներ կ'երկրպագեն իրենց կայսեր առջեւ, երբ անոր (à lui) ներկայանան : Ձեր դրացւոյն տունը ծախուեցա՞ւ : Այո : Որո՞ւ : Մերուկ հայ կնոջ մը : Բանի՞ր : Եօթը հարիւր օսմանեան ոսկւոյ : Սուղ է (c'est) • մեր դրացւոյն տունը ձեր դրացւոյնինէն աւելի մեծ ու գեղեցիկ է, և վեց հարիւր յիսուն ոսկւոյ կը ծախուի : Ստուգի՞ր : Այո՛ (mais oui) :

(Ի բերան ուսանելի) . — Մինչեւ Հռովմ պիտի երթամ j'irai jusqu'à Rome. Մինչեւ հիմա ի՞նչ կը կարդայի՞ր qu'est-ce que vous lisiez jusqu'à présent? Մինչեւ այսօր զձեզ բարեկամ կը կարծէի jusqu'aujourd'hui je vous croyais mon ami. Մինչեւ կես գիշեր գուարնացանք nous ns. sommes amusés jusqu'à minuit. Մինչեւ հոս պիտի սովորի՞ք vous apprendrez jusqu'ici. Մինչեւ հոն պիտի գրե՞ք vous écrirez jusque-là.

3

Ա. — JE ROULE DANS LA NEIGE

1. Je me dirige avec mon traîneau vers la colline.
2. Je monte la colline.
3. J'arrive au sommet.
4. Je retourne mon traîneau.
5. Je m'assieds sur le traîneau.

*me dirige
monte
arrive
retourne
m'assieds*

6. Je mets mes mains derrière le traîneau. *mets*
7. Je lève les pieds. *lève*
8. Je donne une secousse avec les reins. *donne*
9. Le traîneau descend tout doucement. *descend*
10. Le traîneau glisse beaucoup plus rapidement. *glisse*
11. Le traîneau heurte une motte de terre. *heurte*
12. Le traîneau renverse. *renverse*
13. Je tombe dans la neige. *tombe*
14. J'ai une bosse au front. *ai*
15. Je me relève. *me relève*
16. Je prends la corde du traîneau. *prends*
17. Je rentre tout penaud à la maison. *rentre*

Մանօր. — Այս վարժութիւնը կրկնել տալ բայերուն տարբեր ժամանակներովը և դէմքերովը :

Բ. Երկու խօսք շինեցէք ներք. բայով, երկու խօսք կրաւորական բայով (բացասական ձեւով), երկու խօսք դերանունական բայով :

Գ. Se divertir, s'appeler, se tordre և s'apercevoir բայերը խոնարհել, իւրաքանչիւր դէմքի փոխն ի փոխ բայ փոխելով :

Դ. Հետեւեալ բայերուն իւրաքանչիւրով և իր ներհակով մէկ մէկ խօսք շինել՝ բայը միշտ տարբեր ժամանակ ղնելով ամէն մէկ խօսքի մէջ. s'approcher, s'appauvrir, s'éveiller, s'affliger, se nettoyer, se mouiller. (Օր. Je m'approche de cet animal et tu t'en éloignes).

Օրինակ քհահանգի. — Գլուխս կը ցաւի j'ai mal à la tête. Քրոջս նսքը կը ցաւեր ma sœur avait mal au pied. Հօրս աչքերը կը ցաւին mon père a mal aux yeux. Բագուկնի՞դ կը ցաւի avez-vous mal au bras?

Ի՞նչ ունիք, հիւանդ էք: Այո, երէկ սիրտս կը ցաւէր, այսօր ստամոքսս կը ցաւի: Եղբորդ բազում կը ցաւի: Ոչ, բազումը չի ցաւիր, ուսը կը ցաւի: Մայրդ հիւանդ է: Այո: Ի՞նչ ունի (Ի՞նչ ունի ուրեմն): Միշտ հիւանդոտ է նա. երէկ գլուխը կը ցաւէր, այսօր աչքերը կը ցաւին: Եթէ աչքերը կը ցաւին, պէտք է որ ակնաբոյժի մը խորհուրդ հարցնէ: Երէկ թատրոն դասցի՞ք: Ոչ, չը դասցի: Ինչո՞ւ (ինչու ուրեմն): Որովհետեւ աջ ոտքս կը ցաւէր: Յակոր, կուրծքս կը ցաւի. ի՞նչ պէտք է ընել: Պէտք է որ վարպետ բժիշկի մը խորհուրդ հարցնէք: Ակուսս կը ցաւի: Իմ ալ (et moi), ձախ ականջս կը ցաւի: Ինչո՞ւ կուլաք: Սիրտս կը ցաւի: Ի՞նչ ունիք: Սիրտս կը խառնուի. (j'ai la nausée): Ամէն մարդ հիւանդ է այս տան մէջ:

(Ի քերան ուսանելի). — Մեր պարտեզը քանք ետեւն է notre jardin est derrière la maison. Առաջին յարկը ելիք որ աւելի ադիկ տեսնեք montez au premier étage afin de mieux voir. Իսպաիս Ալպեան լեռանց

անդիի կողմն է, Սալուա՝ սադիի կողմը l'Italie est située par delà les Alpes; la Savoie est située en deça. Այս հագուստին տակէն բուրդէ բանկոնակ (էէէ) մը հագեք mettez un gilet de laine par-dessous ce vêtement.

Օրինակ քհահանգի. — Քանի՞ տարեկան եք quel âge avez-vous? Ես տասը տարեկան եմ, եւ եղբայրս քսան տարեկան է j'ai dix (տէշ) ans, et mon frère a vingt ans (կամ, անը չկրկնելով, en a vingt). Երբ հինգ տարեկան էի, ոչ կարդալ գիտէի ոչ գրել lorsque j'avais cinq ans (կամ lorsque j'étais âgé de cinq ans), je ne savais ni lire ni écrire.

Քանի՞ տարեկան էք: Տասներկու տարեկան եմ: Եղբայրնիդ քանի՞ տարեկան է: Եղբայրս տասներկու տարեկան է: Քոյրերնիդ քանի՞ տարեկան է: Քոյրս քսան է: Ինչո՞ւ տարեկան պիտի ըլլայ եկող տարի (տէշ էււ): Քանի՞ տարեկան էիք երբ դպրոց մտաք: Այս առաւօտ եկեղեցին տասն էւ մէկ տարեկան պզտիկ աղջիկ մը տեսայ, որ շատ քաղաքավար էր: Անոր քով կին մը կար, որ գրեթէ յիսուն տարեկան էր: Մարդասպանները քանի՞ տարեկան էին: Մէկը գրեթէ քսան տա-

րեկան էր: Միւսը (et l'autre ?): Միւսը գրեթէ քառասուն տարեկան էր: Երկուքն ալ կախուելու դատապարտուեցան: Ոչ, քառասուն տարեկան եղողը քսան տարուան (à vingt ans de) դառնապարհակ աշխատութեանց դատապարտուեցաւ:

(Ի քերան ուսանելի). — Բարի լոյս, պարոն. կը յուսամ քե ադիկ էֆ bonjour, monsieur, (Գ.Յ.Ե.) j'espère que vous vous portez bien. Շաս ադիկ, շնորհակալ եմ: Դո՛ւք ինչպէս էֆ très bien, je vous remercie. Comment allez-vous ? Շնորհակալ եմ, սովորականին պէս je vous remercie bien, comme d'habitude. Մնաք բարով, պարոն bonjour, monsieur. Ի նոր տեսութիւն, տեսիլն, յարգանքս բոլոր ընտանեաց au revoir, madame, mes compliments chez vous.

Գ Լ Ո Ի Խ Ի. — CHAPITRE XX.

Օրինակի հրահանգի. — Ժամը քանի՞ն է quelle heure est-il? Ժամը տասն է il est dix heures. Ժամը չորս ու կեսն է il est quatre heures et demie. Ժամը երեք քառորդ անցեր է il est trois heures et un quart. Երկուքն հինգ է անցեր il est deux heures et cinq (հինգ) minutes. Չորսին տար կայ quatre heures moins dix (տաս) minutes. Ժամը քանի՞ն է à quelle heure? Իննին քառորդ մնացած à neuf (նոյս) heures moins un quart.

Ժամը քանի՞ն է: Տասն է: Ժամը քանի՞ն պատկեցաք: Երեքին քառորդ մնացած պատկեցայ: Հարցուցէք ձեր հօր քե ժամը քանի՞ն է: Հայրիկ, ժամը քանի՞ն է: Ժամացոյցս կեցեր է, տղաս: Ինչո՞ւ համար: Որովհետեւ երէկ չը լարեցի զայն (1): Ժամը քանի՞ն է: Եօթը քսան է անցեր. ոչ, կը սխալիմ, ութին քսան կայ: Հայրերնիդ ժամը քանի՞ն պիտի մեկնի: Հայրս ինն ու կէսին պիտի մեկնի, իսկ հօրեղբայրս՝ տասնին տասը մնացած: Ժամը քանի՞ն է ձեր ժամացոյցով: Ութնին հինգ կայ: Ձեր ժամացոյցը ետ կը մնայ: Ոչ, իմ ժամացոյցս երբեք ետ չը մնար, միշտ առաջ կ'երթայ:

(Ի քերան ուսանելի). — Կ'աղաչեմ, ըսէք դիտե՛ք, s'il vous plaît. Հանցե՛ք ըսել veuillez bien me dire. Կ'աղաչեմ, կը պաղաքիմ je vous en prie, je vous en conjure. Շաս շնորհակալ եմ grand merci! կամ bien obligé. Շաս ազնիւ էֆ vous êtes bien bon կամ obligéant.

Գ Լ Ո Ի Խ ԻՍ. — CHAPITRE XXI.

Երբ հարցումը գոյականին կամ դերանունին վրայ ըլլայ, գոյականէն կամ դերանունէն առաջ est-ce և ետքը qui (կամ էթէ խնդիր ըլլայ que) կը դրուի սովորաբար:

(1) Ընդ. անցեալը, երբ avoir օճանդակով խնարհուած ըլլայ, սեռով եւ բով կը համաձայնի իր սեռի խնդիրին հետ, եթէ սեռի խնդիրն առաջ է:


Օրինակի հրահանգի. — Գո՞րդ կ'երգէ (երգողը
 Գո՞րդ է) est-ce votre sœur qui chante? Եղ-
 բա՞րս նետեց est-ce mon frère qui a jeté? Ե՞ս
 երգեցի est-ce moi qui ai chanté? Գո՞ւմ է est-ce
 vous? Ես եմ c'est moi. Ես չեմ ce n'est pas moi.
 Զի՞ս կը փնտնեն est-ce moi que l'on cherche?

Հա՞յրս հարցուց ձեզ թէ որու տուած էի բառա-
 գիրքս: Այո, հայրերնի՞դ հարցուց զայն: Զեր քո՞րը
 հիւսեց այս գուրպաները: Ոչ, ես հիւսեցի զանոնք:
 Դո՞ւ տուիր տետրակս այս մանչուն: Ո՛չ, եղբայրս
 տուաւ զայն նմա: Զեր հորեղբորս՞ն ընդունեցաք այս
 նուէրները: Ոչ, հորաքրոջս՞ն ընդունեցայ զանոնք: Ա՞ն
 (է՛) փոխ տուաւ ձեզ այս գեղեցիկ ոսկիէ մատանին:
 Այո, ան՞ փոխ տուաւ զայն ինձ: Զեր բարեկամի՞ն կը
 զրկէք այս մատենադարանը: Այո, անո՞ր (à lui) կը զրկեմ
 զայն: Ո՞վ կտարեց կազամարս. դո՞ւք կտարեցիք զայն:
 Ոչ, Յակո՞բ կտարեց զայն: Ո՞վ կը զարնէ դուռը (ար՞կ).
 Յակոբ, դո՞ւն ես: Այո, ես եմ: Ո՞վ է քար նետողը.
 դո՞ւն ես, Պետրոս: Ոչ, ես չեմ:

(Ի բերան ուսանելի). — Ներս հրամեցե՛ք, կ'աղա-
 չեմ eutrez, je vous prie. Զեզմե առաջ չեմ անցնիր je
 ne passerai pas devant vous. Զը վայլեր cela ne va
 pas. Հանեցե՛ք մտիլ donnez-vous la peine de vous
 asseoir. Ես շնորհակալ եմ, չեմ կրնար երկար աւելն
 մնալ bien obligé, je ne saurais demeurer longtemps.
 Մնա՛ք բարով adieu! Երբա՛ք բարով, յարգանքներս adieu,
 portez-vous bien! mes civilités à toute votre famille.
 Շնորհակալ եմ, գլխուս վրայ merci, je n'y manquerai pas.

Avec mon père; chez mon ami; depuis cinq ans.
 Après moi; à travers la chambre; avant Pâques.

Գ Լ Ո Ի Ե Ի Բ. — CHAPITRE XXII.

 Յրանսերէն նախադուրիւնները (preposition)
 մեծ մասամբ հայցական հոլով խնդիր կ'առնեն, այսինքն
 պարզապէս ետեւնուն բառ մը, առանց ու է է նախդիրի:

Օրինակի հրահանգի. — Աքոռին սակ sous la
 (եւ ոչ թէ հայերէնին պէս de la) chaise. սեղանին
 վրայ sur la (եւ ոչ թէ հայերէնին պէս de la) table.
 հորս հետ avec mon (եւ ոչ թէ հայերէնին պէս de
 mon) père. երկու տարիքի վեր depuis deux (եւ
 ոչ թէ հայերէնին պէս de deux) ans.

Գլխաւոր նախադուրիւնները. — Après ետքը, ետե-
 ւէն. à travers մէջէն. avant առաջ. avec հետ. chez
 տունը, քով. contre դէմ. dans մէջ. depuis ի վեր.
 derrière ետեւ, ետեւէն. devant առջեւ, առջեւէն.
 envers նկատմամբ. excepté բաց ի. malgré հակառակ.
 pour համար. sans առանց. sous տակ. sur վրայ. vers
 դէպ ի, եւն:

Տիրեր Օգոստիանոսէն ետքը կայսր եղաւ. Իրենց
 հոր մահէն վերջ, տղաքը իրենց տունը ծախեցին: Ժամը
 չորս ու կէսին թանձր անտառի մը մէջէն անցանք: Զեր

եղբոր մեկնումէն առաջ, պէտք է որ մատենադարանն մը գնէք: Ձեր եղբայրը ինձմէ առաջ մեկնած էր: Այո, բայց քոյրս ձեզմէ ետքը մեկնած էր: Այս առաւօտ Յակոբին տունը գացի և անոր հետ քարէ գնդակ խաղացի: Բանի՞ գիրք ունիք ձեր մատենադարանին մէջ: Երկու ժամէ ի վեր ձեր հօրը հետ կը խօսիմ: Դպրոցին ետեւը մեծ պարտէզ մը կայ: Մեր տան առջեւ գեղեցիկ պարտէզ մը ունինք, որուն (lequel) մէջ կան շատ ծառեր ու ծաղիկներ: Բոլոր այս աշակերտները աշխատասէր են, բաց ի Պետրոսէն, որ չուզեր աշխատիլ, հակառակ իր ծնողաց խրատներուն: Ո՞վ կայ պարտզին մէջ: Ինձմէ զատ մէկը չկայ: Առանց ինձի չպիտի յաջողիք: Քայլերնիս դէպ ի թատրոն ուղղենք:

(Ի քերական ուսանելի). — Շատ աղէկ, թող այդպէս ըլլայ d'accord! կամ soit! (սուադ): Ինչո՞ւ չէ pourquoi pas? Բոլորով ursիւ, սիրով volontiers կամ de tout mon cœur կամ avec grand plaisir. Ասիկա ինչ որ է passe pour cela. Ձեր հրամանին կ'սպասեմ je suis à vos ordres կամ vous n'avez qu'à dire.

Ը Ն Դ Հ Ա Ն Ո Ի Ր Ք Ս Ղ

1. Այս հոսի՞ծներէն վատաւորը կազեր դուրս կ'ելնեն: Ընկոյզ կերայ: Այս խողովակները հոս դէք: Ձեր խաղերը այս տղաները կը յոգնեցնեն: Բլուրներուն վրայ որմեր տնկեր են: Այս գործաւորը ձեռքին վրայ փապարածներ ունի: Պայտառները ձիերը կը լուսնեն: Պետրոս պարտէզը կոպի՞ծ նետեց: Ծոռնզերս կը ցաւին: Դարբինը դուռներուն վրայ նիզեր դրաւ: Բուրը այս հիս աշտարակներուն ծակերուն մէջ կը թառին: Փոթորիկը այս նաւերուն դէկերը խորտակեց: Ձեր աշխատութիւնները պիտի վարձատրուին: Պօղոսին գեղեցիկ ժամացոյց մը պիտի տրուի: Սեւ աչքերը կոպոյտ աչքերէն աւելի գեղեցիկ են: Չափազանց պաղ ջուրը վտանգաւոր է: Յոյն լեզուն շատ բառեր տուած է ֆրանսերէն լեզուն: Պատգամներուն պատասխանը միշտ երկդիմի էր:

2. Կէտերուն տեղ յարմար ածական մը դնել, ընտրելով հետեւեալներէն. Noir, courbe, vieux, court, sale, mince.

Une règle peut être droite ou . . . — Un cahier peut être propre ou . . . — Un crayon peut être long ou . . . — Un livre peut être neuf ou . . . — Une couverture de cahier peut être épaisse ou . . . — L'encre peut être rouge ou . . .

(Այս վարժութիւնը վերածել յոգնակիի. — Un, uneի տեղ սասակական ածական մը դնել. — Un, uneի տեղ quel անորոշ ածականը գործածել):

Նոյն վարժութիւն՝ Lisse, bas, transparent, sec, obscur, froid, ouvert ածականներով:

La chambre peut être haute ou . . . — . . . La vitre peut être opaque ou . . . — Le poêle peut être chaud ou . . . — Le plancher peut être raboteux ou . . . — L'appartement peut être clair ou . . . — Une porte peut être fermée ou . . . — La fenêtre peut être mouillée ou . . . —

(Այս վարժուժիւնը յոգնակիի վերածել ցուցական ածականներով: — Յուզական ածականները զուգորդել ստացական ածականներուն հետ. Օր. Cette chambre est haute; notre chambre est basse).

Հետեւեալ բայերուն ժամանակը որոշել. նշանակուածիւնը զտնել, իւրաքանչիւրին աներեւոյթը գտնել (1).

J'irai je bus, ne cours pas, avez-vous cousu? croyez-vous? ne dites paa, dors, il fallait que tu écrivisses, j'euvrerais, il faut que tu fasses.

(Աշակերտը հետեւեալ խօսքերուն Սարգմանուժիւնը այնքան լաւ պիտի սովորի՝ որ Ուսուցիչն անոնց հայերէնը հարցուցած ատեն՝ ինքը ֆրանսերէնը ըսելու կարող պիտի ըլլայ: — Ներգործականով ըսուած խօսքերը կրաւորականով բացատրել):

Le cheval nous conduira au marché. Le poulain commence à manger de l'herbe. Cette vache donne beaucoup de lait. On vendra ce veau la semaine prochaine. La chèvre broute les jeunes branches. Le mulet monte dans un chemin rocailleux. Cet âne est très rétif. Le bœuf traîne la charrue. Ce fermier a acheté deux belles génisses. La brebis allaite son agneau. Le chien du berger garde le troupeau.

3. Ախտոյն դուռը բաց է: Զինուորին վերքը մահացու է: Այս զրբին ընթերցումը հրահանգիչ է: Այս մարդը բոլոր իր ձեռնարկներուն մէջ կը յաջողի Այս նարինջները հասուն են: Մեր պակասուածիւնները չենք տեսներ, մեր դրացւոյններունը կը տեսներ: Ընտանի կենդանիները մեր ժառանգին են. պարտինք անոնց պէտքերը հոգալ: Իրենց պարտքերը վճարողները կը հարստանան: Մտիկ ընողները յաճախ աւելի լաւ կը գործածեն իրենց ժամանակը քան խօսողները: Սովորական տարին երեք հարիւր վաճառուն եւ հինգ օր է (compte). նահանջ տարին երեք հարիւր վաճառուն եւ վեց օր է: Մեղրոն կ'արժէ (valoir) տասը տեսիմէդը և հարիւր սանդիմէդը: Մէկ ֆուսնը կ'արժէ քսան սու եւ սուն՝ հինգ սանդիմ:

4. *Comment appelle-t-on:* Celui qui parle beaucoup? (2)

(1) Ա. Ո Այս բայերը գործածել սալ նախադասութեանց մէջ:

(2) Պատասխանները պէտք է տուին միշտ ամբողջ նախադասութիւններով:

Celui qui a perdu la raison? Celui qui ferre les chevaux? Celui qui est privé d'un bras? L'ouvrier qui fait de la toile?

Հետեւեալ բառերուն նուազականները գտէք. — Այս բառերով մէկ մէկ խօսք շինեցէք ուր que յարաբերականը գործածուած ըլլայ:

Dindon, poule, fille, cordon, coussin, chambre, oiseau, corde, carafe, île.

Հետեւեալ կենդանիներուն էղերը գրեցէք. — Այս բառերով մէկ մէկ խօսք շինեցէք ուր dont դերանունը գործածուած ըլլայ:

Coq, canard, chien, chat, tigre, lion, ours, cheval, âne, lapin, béliet, mulet.

Հետեւեալ բայերուն ժամանակը որոշել, ելն. տես էջ 172:

Il faudra, ne fuyez pas, nous haïmes, j'ai joint, avez-vous lu? qu'il mette.

Հետեւեալ պատմութեան իմաստը լաւ ըմբռնելով գոց ընել, վերջը դասարանին մէջ բերանացի պատմելու համար (1):

Un homme demandait à un pauvre mendiant de quoi il vivait. Le pauvre répondit: «Si vous m'aviez demandé de quoi je meurs, je vous aurais répondu que je meurs de faim».

5. Լուզովիկոս Ժ.Դ եօթանասուն երկու տարի տիրեց Դասարանին առաջին աշակերտը շնորհաւորուեցաւ: Զձեզ շողորբոթողը ձեր բարեկամը չէ: Այս առաւօտ զձեզ տեսայ: Հայրս քիչ մը կը հանգչի: Թուչունիդ համար վանդակ մը պիտի տամ քեզ: Երէկ Բարիզ գացի. վաղը հոն պիտի վերադառնամ: Կարանները բազմածիւ են այս տարի. այս ուրտողը շատ կարաւ (այս բառը մի կրկնէք. յարմար դերանունով մը բացատրեցէք զայն) սպաննեց, Գիւղ պիտի երթամ և քանի մը շաբաթ հոն պիտի մնամ: Յառաջիկայ շաբաթ զիրար կը տեսնենք վերստին (սպառնի): Ես պիտի աշ-

(1) Ա. Ո. Այս եւ սուր նման վարժութիւնները կարելի է ընել սալ նաեւ Կուէնի մէքոսով: — Շատ օգտակար եւ ճանկան է նաեւ տղոց երեւակայութեան բողբուլ այս պատմութիւնները գծագրութեամբ ներկայացնել. յետոյ կը նկարագրեն ու կը բացատրեն ժրանսերէն լեզուա իրենց գծագրութեան մանրամասնութիւնները:

խտտիմ. ան պիտի խաղայ: Դու վերադարձար, բայց անոնք տակաւին բացակայ են: Այս տղաք դպրոցը կը սիրեն. կը տեսնեմ որ ամէն օր ուրախութեամբ դպրոց (հոն) կ'երթան:

6. Հետեւեալ անուններուն յոգնակին գրեցէք և անոնց համապատասխանող բայը գտէք: — Խօսքեր կազմել:

Scie, verrou, berceau, jeu, clou, puits, rival, épouvantail, régal, détail, croix, travail.

Comment appelle-t-on les produits faits ou vendus par: le boulangier, le cordonnier, le chapelier, le libraire, le brasseur, l'ébéniste, le pâtissier, le bijoutier, le vannier?

Կէտերուն տեղ դնել յարմար բառը՝ ընտրելով հետեւեալներուն մէջէն. Escalier, chambre à manger, bûcher, buffet, buanderie, chambre à coucher, salon, cuisine, cave.

On prépare le manger dans la . . . Les repas se prennent dans la . . . On conserve le vin dans la . . . On serre le bois à brûler au . . . On fait la lessive dans la . . . On monte d'un étage à l'autre par l' . . . On range la vaisselle propre dans la . . .

(Նոյն վարժութիւնը կատարել նաեւ՝ ընտրուած անունով սկսելով. 0ր. La cuisine est le lieu où l'on prépare le manger).

Հետեւեալ բայերուն ժամանակը որոշել, եւլն. տես էջ 172:

Il aurait fallu que vous eussiez moulu, mouds, je meurs, il mourra, elle est morte, meus, ému, je suis né, j'offrirai, je naquís, tu as mû.

Հետեւեալ խօսքերուն Թարգմանութիւնը, եւլն. տես էջ 172:

Le tigre guette sa proie. L'ours blanc du pôle est très féroce. L'éléphant est le plus gros des animaux. Le loup hurle dans la forêt. Le crocodile nage dans les eaux du fleuve. Le serpent rampe dans l'herbe. L'autruche pond des œufs très gros. La couleuvre est inoffensive.

7. Այս մուրացկանը անօթութենէ կը մեռնէր. կտոր մը հաց տուի իրեն: Այդ սրահը ընդարձակ է. բայց ասիկա աւելի ընդարձակ է: Ծոյլը

աշխատութեան ժամերը երկայն և հոնգտեան ժամերը (մի կրկնէք. զերանունով մը բացատրեցէք) կարճ կը գտնէ: Անդադար կը խաղաք և չէք ուսնիր. ասի չկրնալ տեսել: Մի ըսէք ամէն բան որ կը խորհիք, բայց խորհեցէք ամէն բան որ կ'ըսէք: Իրենց հաշիւներուն մէջ սխալեր են: Մայրս կը պատրաստուի (1) մեկնելու: Կօշիկներս աղտոտեր են. զայնս պիտի մաքրեմ: Ձեր սխալները Թեժեւ են. ձեր ընկերներունը ձերիններէն աւելի մեծ (խոշոր) են: Ստախօսները չեն հաւտացուիր, նոյն իսկ երբ ճշմարտութիւնը ըսեն:

Կէտերուն տեղ յարմար բառը դնել՝ ընտրելով հետեւեալներուն մէջէն. Oeufs, farine, canne à sucre, raisin, pomme, viande, cacao, lait.

On fait le beurre et le fromage avec du . . . On fait le pain avec de la . . . On fait le vin avec du . . . On fait le chocolat avec du . . . On fait l'omelette avec des . . . On fait le sucre avec la . . . On fait le cidre avec des . . . On fait la saucisse avec de la . . .

(Այս վարժութիւնը ընել նաեւ խօսքը c'est ով սկսելով: 0ր. C'est avec le lait qu'on fait le beurre et le fromage).

Հետեւեալ բառերով խօսքեր կազմել. 0ր. La femelle du cheval est la jument, et le petit s'appelle poulain. C'est le palefrenier qui prend soin du cheval, de la jument et du poulain.

- | | | |
|-------------------------|---|-------------|
| Cheval, jument, poulain | — | Palefrenier |
| Bœuf, vache, veau | — | Vacher |
| Ane, ânesse, ânon | — | Anier |
| Mouton, brebis, agneau | — | Berger |
| Bouc, chèvre, chevreau | — | Chevrier |
| Porc, truie, porcelet | — | Porcher |

Հետեւեալ պատմութեան, եւլն. տես էջ 173:

Une femme avait une poule qui pondait tous les jours un œuf. Mais la femme n'en était pas contente et voulait avoir plus d'œufs. Aussi elle engraisa la poule. Mais la poule engraisée ne pondit plus.

L'ignorance gâte tout.

(1) Se disposer բայը իրիւէ ետքը եկող անհետադարձ առաջ և կ'ուզէ:

8. Թղթարերը զիւղ հասաւ. մեծ ճամբուն վրայ տեսայ զինքը
 Դասարանին առաջին աշակերտները ուսեալ են. յետինները ոչինչ զիտենս
 Այն տղան՝ որոյ վրայ կը խօսիք դպրոցէն (դրոցը) ելած է (quitter): Ձեր
 ընելիքը ես ըրի: Այն սրահը որոյ մէջ խմբուած էինք՝ ընդարձակ էր: Այն
 անձը որուն կը դիմէք՝ բան մը չը կրնար ընել ձեզ համար: Ահաւասիկ ինձ
 փոխ տուած գրքերնիդ: Ձեր ըսածին (ըսածը) կը հաւատամ: Զիս խաբե-
 ցիք: Ճշմարտութիւնը ըսէք ինձ: Ամէն տեղ պիտի հետեւիմ քեզ: Ես իմ
 գիրքս կը գոցեմ, դու քուկինդ կը բանաս: Ձեր ընտրած ճամբան գէշ է:
 Այս զմեկինը կ'ուզեմ. ինձ տուր զայն: Լուրդովիկոս կը կռուի իր ընկերնե-
 րուն հետ:

9. Գիծերուն տեղ յարմար բառը դնել. — Տէր բային (sujet)
 վրայ¹, բային (verbe) վրայ², սեռի խնդիրին (complément direct) վրայ³,
 բնութեան խնդիրին (complément indirect) վրայ⁴, ստորոգելիին (attribut)
 վրայ⁵ դնել:

L'abeille nous donne le — . Les enfants doivent respecter leurs
 — . L'eau éteint le — . On tire le sucre de la — ou de la — . Un mar-
 chand honnête ne trompe jamais ses — . Le paratonnerre nous garan-
 tit de la — . Londres est la capitale de — . Le soleil et la — éclairent la
 terre. Les poires et les — sont des fruits à pépins. Les pêches et les —
 sont des fruits à noyau.

Հետեւեալ ածականներուն իզականները գրեցէք և անոնց համար
 պատասխանող անունը և բայը գտէք:

Éternel, mûr, vieux, grand, inquiet, plaintif, railleur.

Հետեւեալ բայերուն, ելն տես էջ 172:

J'ai ouvert, il paraît, je serai parti, tiens, connaissez-vous?
 peignons, nous avons éteint, je feignis, plaît-il? tais-toi, il peut.

Հետեւեալ խօսքերուն, ելն տես էջ 172:

On a pêché beaucoup de harengs cette année. On conserve
 le thon et les sardines dans l'huile. La baleine vit dans les mers du
 Nord; elle ne se nourrit que de petits poissons. Ce pêcheur a pris
 plusieurs turbots. Les huîtres et les moules vivent attachées aux
 rochers. Le homard devient rouge à la cuisson.

10. Դիտմամբ եկած եմ զքեզ տեսնելու համար: Ձեզ ծառա-
 յողները գէշ կը վարձատրէք: Հաւանականաբար այսօր մօրս պիտի գրեմ:
 Շատ խնդացիք այս պատմութիւնը լսելով: Բոլորովին անիրաւ էք: Բոլոր
 ձեր զիրբերը խառնիխառն այս սնտուկին մէջ նետուած են: Բարից կ'եր-
 Թամ Այս ծառին շուքին տակ (à) կը հանգչին: Մրուակ մը պաղ ջուր
 տուէք: Մառանը գացէք: Դալարիքին վրայ մի՛ կոխէք (մի՛ քալէք):
 Խօսելէ առաջ⁽¹⁾ խորհեցէք (réfléchir): Հօրս տունը հրապարակին մօտ⁽²⁾
 է: Երկիրը արեւուն շուրջը⁽²⁾ կը դառնայ գրեթէ (environ) երեք հարիւր
 վաթսուն և հինգ օրուան մէջ: Ձեր հիւանդութեան տեսն ձեր քով⁽²⁾
 պիտի մնանք:

11. Հետեւեալ ածականներուն իզականը գրեցէք. յետոյ անոնց
 համապատասխանող անունը:

Frais, public, vrai, bon, aimable, méchant, laid, beau, gentil,
 simple, blanc, chaud, bruyant, nourissant, cruel, épais, gai, sec,
 sobre, doux, gourmand, franc, courageux, léger, rouge, prodigue.

Հետեւեալ ածականներուն սկիզբը մասնիկ մ'աւելցնելով ներհակ-
 ները գրեցէք:

Respectueux, légitime, moral, régulier, lisible, mortel, modeste,
 parfait, favorable, agréable, honnête, obéissant, plaisant.

Հետեւեալ բառերուն մէջէն երկերկու հաս առնելով մէկ մէկ խօսք
 շինեցէք, ուր սեռի կամ բնութեան խնդիր գտնուի: Հարցումներու միջոցաւ
 զտնել խնդիրը⁽³⁾:

Paratonnerre, édifice. — Poissons, eau. — Salaire, ouvrier —
 Abeille, miel.

Հետեւեալ բայերուն, ելն (Տես էջ 172):

(1) Avantէն ետքը եկող աներեւոյթէն առաջ de դրէք:

(2) Près, autour, auprès եւ à côtéէն ետքը եկող անունէն առաջ
 de դրէք:

(3) Ա. Ո. Ասակերտները վարձեցնել հարցումներու միջոցաւ
 գտնելու սէր բայի, խնդիր, ստորոգելի: Ասակերտք պէտք է ճիշտութեան
 խորհի՛ գտնելու համար գաղափարները:

Peux-tu? il faut que tu prennes, je résolu, nous riions, que je sache, je saurai, je pourrai, je ne sens pas, servez-vous, sors, tu suis.

Հետեւեալ պատմութեան, (տես էջ 173):

«Maman, disait un enfant à table, j'aurai du bœuf, n'est-ce pas? — Tu sais bien que lorsqu'on demande, on n'a rien. — Je ne demanderai plus rien, ma bonne mère! — On ne met pas non plus sa main dans la salière; qu'as-tu besoin de sel? — Maman, c'est pour le bœuf que tu vas me donner.»

12. Անտառին մէջ մի՛ մանէք. շուրջը պտղտեցէք: Քիչ ատենէն պիտի մեկնիմ, բայց առաջ զձեզ պիտի տեսնեմ: Ձեզմէ (զձեզ) կը փախչիմ, որովհետեւ չար էք: Շարքը կը հանուի (s'extraire) զանազան բոյսերէ, բայց զլիաւորաբար ճակնդեղին արմատէն: Քաբածն կ'աճի Ամերիկայի մէջ: Սոխակները պզտիկ թռչուններ են, որ միայնութիւնը կը սիրեն. անոնք իրիկունը կ'երգեն, երբ միւս թռչունները կը լռեն: Մայրը կ'օրէ իր զաւակը: Վախը կը ստուգենք բոլոր սիրտերը: Մեր պարտականութիւնները կը սրբագրենք: Քոյրդ կ'անչէ. ինչո՞ւ չես կանչեր զայն: Ո՞վ պիտի հեզէ ամէնէն աղէկ. ամէնքնիդ մէկ հեզեցէք: Քիրքդ մի՛ թղթատեր. ծոյլբ՛րը կը թղթատեն զիրքերնին: Պէտք է որ թուղթ և մեղան գնես: Պտուղները չես ստըկած տակաւին. երբ պիտի ստըկես զանոնք. պէտք է որ արդէն զայնս ստըկած ըլլայիր. սուր ինձ զանոնք. ես պիտի ստըկեմ զանոնք: Դաշտին մէջ պիտի պտըտիմ. ծորեն կը ցանեն: Անգամ մ'ալ կը կրկնեմ ձեզ Սէ երկիրը կ'որ է գունտի մը պէտ: Հօրս պիտի յաջորդեմ: Պէտք է որ համառօտէք ասիկայ. եթէ դուք չը համառօտէք զայն, ե՛ս պիտի համառօտեմ: Այս շունը միշտ կը հաչէ: Մենք մեր սենեակը կը մաքրենք, և դու բուկինդ պիտի մաքրես: Ես միշտ պարտքերս կը վճարեմ: Պէտք է որ անձեռոցները ծալէք: Ի՞նչ կ'ընէիք երէկ: Դասերնիս կ'ընդօրինակէիք:

13. (Թարգմանեցէ՛մ) Տասկատան, Տասիկ. Յրանսա, Յրանսացի. Անգղիա, Անգղիացի. Գերմանիա, Գերմանացի. Պէլճիքա, Պէլճիքացի. Զուլիցերիա, Զուլիցերիացի. Իտալիա, Իտալացի. Պարսկաստան, Պարսիկ. Չինաստան, Չինացի. Ամերիկա, Ամերիկացի. Պօլսեցի. Բարիզցի. Մանչէսթըրցի. Վիեննացի. Անվերսցի. Պրիւսեցի:

Հետեւեալ բառերէն ածանցեալ բառերը [անուն, ածական, բայ՝ մակբայ, նուագական, եւլն.] գտէք:

Net, enfant, roi, vieux, jour, blanc, histoire, âne, fer, gros.

Հետեւեալ բայերուն սկիզբը մասնիկներ աւելցնելով՝ նոր բայեր կ'ազմեցէք, ամէն մէկ բայէ առ նուազն երեք հատ:

Venir, tenir, faire, dire, écrire, passer, mener, voir.

Հետեւեալ բայերուն, եւլն. (տես էջ 172):

Suis, je tiendrai, je trayais, nous avons trait, vaincs, il vint՝ il vaut, vive! nous avons vécu, vois, je verrai, il faut que tu voies, veuillez. — Դրեցէք այն բայերը որ պարզ անցեալ չունին:

Աշակերտը հետեւեալ խօսքերը, եւլն. (տես էջ 172): — Առաջին խօսքին քերականական լուծումը գրեցէք:

L'araignée tend ses filets dans un coin de la chambre pour prendre des mouches dont elle se nourrira. Cet appartement est rempli de punaises. Les abeilles font du miel avec le suc des fleurs. Ce papillon se pose sur une rose. La fourmi fait ses provisions pour l'hiver.

14. Կէտերը լեցուցէք ի ով կամ ք ով. Թարգմանել:

Voie li . . . ez attentivement. Il li . . . ra sa gerbe. Il sci . . . a la planche. Nous souffri . . . ons avec courage. Tu copi . . . as avec soin. Vous jou . . . ez après avoir travaillé. Je ne me fi . . . ais plus à celui qui me menti . . . ait une seule fois.

Կարդալ եւ թարգմանել:

Paul et Jean me content que Jacques n'est pas content de son sort. J'ai un parent vaniteux et négligent; ceux qui négligent leurs devoirs se parent souvent de mérites qu'ils n'ont pas. Bien que d'un caractère violent, ils ne violent jamais la foi jurée. Les poissons affluent souvent à l'affluent des rivières.

Աշակերտը հետեւեալ մանրավէպը պիտի հասկնայ և պատմէ:

Un mendiant, pour mieux exciter la charité des passants, s'aviser (passé simple) de faire le⁽¹⁾ muet. Un jeune homme, qui

(1) Faire le . . . կեղծել, ձեւացնել:

connaître (imparf. de l'ind.) le drôle, lui demanda tout bon (ad-
verbe), en tirer (part. prés.) sa bourse: Y a-t-il déjà longtemps que
tu as perdu (part. passé.) la parole (1)? — Dès mon enfance, répon-
dre (passé simple) le muet.

Աշակերտը հետեւեալ հարցումներուն զրաւոր պիտի պատասխանէ
Ֆրանսերէն լեզուաւ:

Quel est le verbe dont le nom *mendiant* est formé? Écrivez
l'imparfait de ce verbe. Qu'est-ce que *pour*? Remplacez cette pré-
position par une locution prépositive équivalente. Quel adverbe
emploie-t-on à la place de *plus bien*? De quel adjectif se sert-on
à la place de *plus bon*? De quel adjectif peut-on se servir à la place
de *plus mauvais*? à la place de *plus petit*? Dans: *des passants*,
qu'est-ce que *des*? quels sont les autres articles contractés? Quelle
espèce de verbe *s'aviser*? Écrivez *l'impératif* et les *temps composés*
de ce verbe. Quelle espèce de verbe *faire*? Écrivez *l'impératif*, le
futur et le *subj. présent* de ce verbe. Le *féminin* de *muet*? Quand
est-ce qu'un adjectif double, au féminin, la consonne finale? Le
contraire de *jeune*? Dans: *la vie de l'homme* remplacez *de l'homme*
par l'adjectif équivalent. Se je dis: *Un jeune homme qui connaissait
le drôle*, est-ce le jeune homme qui est connu du drôle, ou le drôle
qui est connu du jeune homme? Faut-il dire: *je demandai lui* ou
je lui demandai? Pourquoi? Dans quel cas le pronom personnel
complément suit-il le verbe? Bien que *enfance* soit du féminin, on
ne dit pourtant pas *ma enfance*. Pourquoi? De combien de mots
est formé *longtemps*?

15. Ընծերցանութեան դասերուն մէջ գտնել անորոշ յօդերը:

Հետեւեալ հարցումներուն պատասխանել.

Que vend l'épicier? — Qu'est-ce qu'il ne vend pas? — Qu'est-
ce qu'on sème dans les champs? — Quelles qualités faut-il pour
réussir dans la vie? — Que faut-il pour fabriquer du pain? — de la
bière? du vin? — Quels animaux avez-vous déjà vus? Quels ani-

(1) Perdre la parole խօսելու կարողութիւնը կորսնցնել, համբ
ըլլալ:

maux n'avez-vous pas vus? — Quels légumes avez-vous mangés? —
Qu'est-ce qu'on donne aux mendiants? — Avec quoi construit-on un
mur? — En été, qu'est-ce qu'il y a sur les chaussées? Et en hiver? —
Que faut-il pour coudre? — Avec quoi est-ce qu'on badigeonne les
murs? — Avec quoi se lave-t-on? — Quelles viandes as-tu mangées?
Quelles viandes n'as-tu pas mangées? — Avec quoi est-ce qu'on sèche
l'écriture? — Qu'y a-t-il dans les prairies? — Quelles boissons as-tu
bues? — Quand on est en sueur, que ne faut-il pas faire? — Qu'est-ce
qu'on brûle dans les poêles? — Avec quoi fait-on briller les métaux? —
Qu'est-ce que nous ne possédions pas sous l'ancien régime? — Pour-
quoi souvent un vieux médecin vaut-il mieux qu'un médecin frais
émoulu de l'école? — Avec quoi la limonade est-elle faite?

16. Ընծերցանութեան դասերուն մէջ գտնել այն բառերը՝ որոց
առջև շնչուած է անորոշ յօդը:

Հետեւեալ հարցումներուն պատասխանել.

De quoi se nourrissent les nouveau-nés? les végétariens? les
carnassiers? les vers à soie? — De quoi se couvre le ciel lorsqu'il va
pleuvoir? — De quoi une fourmière est-elle pleine? — De quoi le
cœur est-il plein? — De quoi a-t-on besoin en hiver? — De quoi l'af-
fligé a-t-il besoin? le cordonnier? le tailleur? — De quoi remplit-on
une carafe? un encrier? une bourse? — En quoi change
la joie lors d'une déception? — En quoi est divisé un wagon? — De
quoi se couvre-t-on le visage pour se le blanchir? — De quoi le bas
du pantalon est-il souvent couvert en été? en hiver? — De quoi
manque-t-on pendant la famine? — De quoi les plantes ont-elles
besoin? —

17. Հետեւեալ բառերով խօսքեր կազմել, այդ բառերը գոր-
ծածելով անորոշ յօդերով.

Argent, bourse, encrier, encre, maisons, fruit, eau, huile, fa-
tine, confiture, bonbon, sucre, prudence.

Ձափ, պարունակութիւն, թիւ ցոյց տուող հետեւեալ բառերով մէկ
մէկ խօսք կազմել.

(Un) panier, (une) douzaine, (une) paire, beaucoup, peu, plus,

moins, (un) sac, (une) cuillerée, (une) assiettée, (une) pincée, assez, (une) poignée, (un) groupe.

Օրինակ. J'ai acheté un panier de dattes.

18. Ընթերցանութեան դասերուն մէջ զտնել ամփոփեալ յօդերը:

(Թարգմ.) Նապաստակին փակոցները երկայն են. — Շտնը քալուածքը թեթև է. — Սիրամարդին փետուրները փայլուն են. — Արեւուն լոյսը երկիրը կը լուսաւորէ. — Թուշուններուն երգը կը զուարթացնէ անտառները. — Ջաղացքին քարերը կը ճզմեն ցորենը. — Աղքատներու դրամ, հաց և հագուստ կու տան. — Աշխատութեան բաւական չես վարժուած. — Մուկերուն ծուղակ կը լարեն. — Ձիերը կառքերուն կը լծեն:

Ուծը խօսք կազմել du, des, au, aux յօդերով:

19. Ընթերցանութեան դասերուն մէջ զտնել ածականներուն խնդիրները:

(Թարգմ.) Սրուակը ջուրով լեցուն է. — Բարի եղէք, նոյն իսկ անասուններուն հանդէպ. — Միշտ ուշադիր եղէք ձեր դասերուն. — Ամէն տեսակ յաջողութեան արժանի էք. — Յաջողութեանս վրայ ապահով չեմ:

Plein de . . . — bon envers . . . — attentif à . . . — digne de . . . — sûr de . . .

Այս ածականներով մէկ մէկ խօսք կազմել:

20. Հետեւեալ նախադասութիւններէն երկրորդին մէջ կրկնուած անունին տեղ անձնական դերանուն գործածել:

Նոյն նախադասութիւնները իրարու զօղել յարաբերական դերանունով մը:

J'ai reçu une lettre. J'attendais cette lettre depuis une semaine.

C'est un canif de fabrication anglaise. Je vous fais cadeau de ce canif.

J'ai vécu pendant quatre années en Allemagne. Ces quatre années ont été bien tristes.

Je viens de vous adresser des reproches injustes. Je vous prie d'oublier ces reproches.

Je vais vous montrer une collection. On a dérobé de cette collection un objet de valeur.

Voyez ce joli chat. On jette des pierres à ce chat.

Je vous ferai connaître mon premier maître. Chez ce maître j'ai appris à lire.

Vous verrez demain des musiciens. J'ai voyagé avec ces musiciens.

Nous choisissons des graines. Il faudra semer bientôt ces graines.

Voilà des obstacles. Je n'avais point songé à ces obstacles.

Օրինակ. 1⁰ J'ai reçu une lettre. Je l'attendais depuis une semaine. 2⁰ J'ai reçu une lettre que j'attendais depuis une semaine.

21. Ընթերցանութեան դասերուն մէջ զտնել անձնական և յարաբերական դերանունները՝ անոնց պաշտօնը (տէր բայի, սեռի կամ բնութեան խնդիր) որոշելով:

Հետեւեալ խօսքերուն մէջ կէտերը լեցնել յարմար յարաբերական դերանունով կամ յարմար նախադրութեամբ:

C'est moi, et non mon frère, . . . me promenais ce matin dans la forêt. — C'est nous, et non vous, . . . on va examiner. — Mes chers parents, c'est . . . vous . . . je dois tout. C'est vous . . . m'avez toujours entouré de vos tendres soins. — C'est toi, et non lui, . . . je punirai, car c'est toi, et non lui, . . . as commis la faute. — C'est . . . vous, et non . . . lui, . . . j'ai reçu ce cadeau. — C'est nous, et non eux, . . . avons besoin de consolation, car c'est nous . . . sommes tristes. — C'est lui, et non vous, . . . j'ai appelé, parce que c'est . . . lui, et non . . . vous, . . . j'ai besoin. — Ce sont eux, et non vous, . . . j'ai appelés, parce que c'est . . . eux, et non . . . vous, . . . j'ai des questions à poser. — C'est . . . vous, et non . . . elle, . . . j'ai vendu cet article. — C'est nous . . . (se servir, *passé composé*) de la plume, et ce sont eux . . . (se servir, *passé composé*) du crayon pour écrire ce devoir.

Օրինակ. C'est moi, et non mon frère, qui me promenais ce matin dans la forêt.

Մէկ մէկ խօսք շինել հետեւեալ տարրերով. 1^o Nous (complément direct). — 2^o Nous (complément indirect). — 3^o Me (compl. dir.). — 4^o Me (compl. indir.). — 5^o Lui (արական անունի մը տեղ). — 6^o Lui (իգական անունի մը տեղ). — 7^o Leur (pronom). — 8^o Celui que. — 9^o Ceux dont. — 10^o Celle de.

22. Ձեմ գիտեր ինչ ըսել կ'ուզէք, ոչ ալ ինչ բանի վրայ խօսիլ կ'ուզէք (parler de զլզո., de զլch.). — Այն գիրքերը զորս կը կարդամ շահեկան են. հայրս տուաւ զանոնք ինծի. — Ահս այն տղաքը որոց վրայ կը խօսիմ. — Յոյս տուէք ինծի այն ջաղացքը որոյ տանիքը կղմինտրով ծածկուած է (couvert de). — Կը տեսնես այն ծառը որոյ ճիւղերը գետին կը դպչին (toucher à terre). — Ձեռ տեսներ այն քարաղողը որուն ուտելիք (à manger) կու տայ աղջիկը. — Կը տեսնէք այն ուռնիքն որոյ մօտ առուակ մը կայ, այն տղաքը՝ որոց բով շուն մը կայ, այն կեռասնիքն որոյ վրայ թռչուն մը կայ, այն կամրջակը՝ որոյ տակէն առուակը կը հոսի. — Գիւղացիներուն կերած հացը սև է. — Ինծի բերէք այն ածողը որուն պէտք ունիմ. — Այն բաները որոցմով մարդ կը շահագրգռուի (s'intéresser à զլch.) միշտ դուրին կը թուին:

23. Կ'ուզէ՞ք գիտնալ անունը այն անձին որմէ իմացայ (je tiens) այս լուրը. — Դու միակ անձն ես՝ որուն կը վստահիմ այս գաղտնիքը. — Ասիկա պարագայ մըն է որուն վրայ բնաւ չէի խորհած (penser à զլch.) — Այն տունիկը՝ որուն նկարագրութիւնը ըրի բեզ՝ շիկատակն է. — Դրամը յանձնեցի՞ր այն աղբատ ընտանիքին որուն հասցէն տուի բեզ. — Բեզ տուի՞ն այն ամէն բան որուն պէտք ունիս. — Կը զուշակեմ ինչ բանի վրայ կը հիմնէք ձեր յոյսերը. — Այս երկու հրաշակերտներէն որո՞ն կու տար նախապատուութիւն:

24. Հետեւեալ հարցումներուն պատասխանել, անունին տեղ գործածելով յարմար անձնական դերանուն մը:

Avez-vous des vipères? — Avez-vous vu les vipères tuées? — Avez-vous un grattoir? — Avez-vous mon grattoir? — A-t-on écrit à votre frère? — As-tu envoyé l'argent au boulanger? — A-t-on envoyé

de l'argent au boulanger? — Avez-vous envoyé à votre sœur les mandarines que je vous ai vendues? — Avez-vous envoyé des mandarines à votre sœur? — A-t-on donné de l'encre aux élèves? — As-tu jeté l'encre? — Y a-t-il de l'encre?

25. Մէկ մէկ խօսք շինել հետեւեալ տարրերով. 1^o personne. — 2^o rien. — 3^o l'un l'autre. — 4^o l'un de l'autre. — 5^o l'un à l'autre. — 6^o l'un et l'autre. — 7^o l'un avec l'autre. — 8^o quelque chose de . . . — 9^o ni l'un ni l'autre. — 10^o rien de . . .

(Դիւրացուցիչ միջոցներ. Vis-à-vis l'un de l'autre. — se gâter, s'adorer l'un l'autre. — se consoler, se secourir les uns les autres. — se fuir l'un l'autre. — s'insulter l'un l'autre. — se valoir l'un l'autre. — confondre l'un avec l'autre. — se succéder les uns aux autres. — se parer, éloigner, différer, s'approcher, l'un de l'autre. — se jeter des pierres, se parler, se communiquer les secrets l'un à l'autre.)

26. Ընթերցանութեան դասերուն մէջ գտնել այն բայերը որոնք իրենց անբերելոյթ խնդիրէն առաջ ո կ է նախդիր չեն ուզեր:

Հետեւեալ բայերով մէկ մէկ խօսք կազմել, այդ բայերէն իւրաքանչիւրին տալով անբերելոյթ խնդիր մը. (Այս բայերը իրենց անբերելոյթ խնդիրէն առաջ ո կ է նախդիր չեն ուզեր):

1. Espérer. — 2. oser. — 3. pouvoir. — 4. préférer. — 5. désirer. — 6. aimer mieux⁽¹⁾. — 7. compter. — 8. croire. — 9. venir⁽²⁾. — 10. valoir mieux⁽³⁾.

(1) Aimer mieux երբեմն de կ'առնէ երկրորդ նախադասութեան մէջ իրեն վերաբերող անբերելոյթ խնդիրէն առաջ. J'aimerais mieux mourir que de me déshonorer. — (2) Venir de (անբերելոյթ խնդրով) կը նշանակէ վերջերս, նոր. Je viens de recevoir de fâcheuses nouvelles. — Venir à (անբերելոյթ խնդրով) կը նշանակէ պատահաւոր. Si le facteur vient à passer, remettez-lui cette lettre. — (3) Valoir mieux de կ'ուզէ երկրորդ նախադասութեան մէջ իրեն վերաբերող անբերելոյթ խնդիրէն առաջ. Il vaut mieux souffrir le mal que de le faire.

27. Ընթերցանութեան դասերուն մէջ զտնել այն բայերը որոնք իրենց աներեւոյթ խնդիրէն առաջ à կ'ուզեն:

Հետեւեալ բայերով մէկ մէկ խօսք կազմել՝ այդ բայերէն իւրաքանչիւրին տալով աներեւոյթ խնդիր մը. (Այս բայերը իրենց աներեւոյթ խնդիրէն առաջ à կ'ուզեն):

1. Accoutumer. — 2. aider. — 3. aimer. — 4. s'amuser. — 5. apprendre. — 6. s'apprêter, se préparer. — 7. autoriser. — 8. consentir. — 9. s'attendre. — 10. exhorter. — 11. inviter. — 12. encourager. — 13. condamner. — 14. engager. — 15. contribuer. — 16. hésiter. — 17. se mettre. — 18. réussir, parvenir, arriver. — 19. renoncer. — 20. prendre plaisir, se plaire.

28. Ընթերցանութեան դասերուն մէջ զտնել այն բայերը որոնք իրենց աներեւոյթ խնդիրէն առաջ de կ'ուզեն:

Հետեւեալ բայերով մէկ մէկ խօսք կազմել՝ այդ բայերէն իւրաքանչիւրին տալով աներեւոյթ խնդիր մը. (Այս բայերը իրենց աներեւոյթ խնդիրէն առաջ de կ'ուզեն):

1. Féliciter. — 2. rougir. — 3. jurer. — 4. mériter. — 5. s'abstenir. — 6. accuser. — 7. s'agir. — 8. avoir envie. — 9. se charger. — 10. dire. — 11. commander. — 12. défendre. — 13. se hâter. — 14. conseiller. — 15. oublier. — 16. permettre. — 17. craindre. — 18. regretter. — 19. empêcher. — 20. se repentir. — 21. promettre. — 22. proposer. — 23. recommander. — 24. se souvenir. — 25. supplier. — 26. s'empresseur. — 27. tâcher.

29. Կը վախճարիմ որ մեկնիս. — Կը վախնամ որ անձրեւէ. — Ձեմ կարծեր որ անձրեւէ. — Վախնամ ինչաս. — Կ'ուզէ որ իրեն սպասենք. — Ձկայ մարդ որ անձրեւի ըլլայ. — Աշխարհի մէջ կ'այ մարդ մը որ կարենայ ըսել՝ կատարեալ եմ. — Ինչ որ (quoi que) ընէք, աղէկ ըրէք. — Կը տարակուսիմ որ այդ շնորհը ստանաք (obtenir), Թէ և եղբայրս ապահով է որ զայն պիտի ստանաք. — Իմ ճանչցած ամէնէն շահեկան զիրքս այս է. — Կրնամք (պիտի կրնայիք) ինծի ըսել Թէ ուր կը բնակի Պ. Ք. — Ձեմ կըրնար (je ne saurais) ըսել (զայն ձեզ ըսել). — Կը հաճիք (auriez-vous la bonté) ինծի ըսել Թէ ժամը բանի է. — Եթէ ձի մը ունենայիք, միասին պտըտելու կ'երթայիք — Երբ աշխատութիւննիս աւարտենք՝ կը մեկնիմք.

— Ձեմ գիտեր Թէ այս երեկոյ դուրս պիտի կրնամք ելնել. — Երբ եղբայրս հասաւես մեկնեցայ. — Թէ և անցեալ տարի շատ յառաջդիմութիւն ըրիք, չեմ կարծեր որ այս տարի կարենաք կարգ փոխել. — Ձեմ կրնար (je ne saurais) ըսել Ինչ մեծ ուրախութիւն պատճառեց ինծի ձեր սիրելի նամակը. — Եթէ բու խօսքերուդ հաւատամք (à en croire tes paroles), ամենը ես դու (tu serais). — Նոյն իսկ եթէ աշխարհիս բոլոր ոսկին տային ինծի (quand կամ quand même on me donnerait), հայրենիքս չպիտի մատնէի (1). — Պիտի ուզէի որ բոլոր մարդիկ երջանիկ ըլլային. — Աւելի աղէկ կ'ըլլար (il vaudrait mieux) որ ծնած չըլլար. — Շատ ցաւած (affligé) ենք որ դպրոցին մէջ լաւագոյն վարք մը չունիս. — Հաւանական չէ որ օղը աղէկնայ (se remettre au beau) վաղը. — Մի ըսեր բան մը որ կարենայ տիրեցնել զքեզ մտիկ ընողները. — Մի ըսեր, մի ըսեր բան մը՝ զոր չես ուզեր որ ամէն մարդ տեսնէ և լսէ. — Կը փնտրեմ ուսուցիչ մը որ ֆրանսերէնը հիմնապէս (à fond) գիտնայ. — Ձկայ մէկը որ այս կարծիքէն (avis) չըլլայ:

30. Մէկ մէկ խօսք շինել հետեւեալ տարրերով:

1. Consentir que.—2. permettre que.—3. mériter que.—4. défendre que.—5. valoir mieux que.—6. quelle honte que.—7. quel dommage que.—8. quel bonheur que.—9. je ne dis pas que.—10. je doute que.—11. il ne veut pas que.—12. je crains que.—13. mes parents veulent que.—14. le maître désire que.—15. mon camarade craint que.—16. restez ici jusqu'à ce que.—17. vous ne partirez pas avant que.

31. Գիտելիք. — Երկիրներու անունին առջև en և բաղաբնութու անունին առջև à կը դրուի:

Հօրեղբորորդիս Ֆրանսա երթալ կ'ուզէ և հոնկէ՝ Գերմանիա. — Մարսիլա, Լիոն, Բարիզ պիտի հանդիպի (s'arrêter) և Պերլին պիտի մնայ տասնևհինգ օր. — Այս անձը անցեալ տարի ձարոն (au Japon) գնաց, այս տարի Չինաստան պիտի երթայ. յառաջիկայ տարի Հնդկաստան

(1) Այս խօսքը կրնայ քարգամուռիլ նաեւ սա ձեւով՝ On me donnerait tout l'or du monde, que je ne trahirais pas ma patrie.

(aux Indes) պիտի երթայ և ձմեռը Բոնտիշէրի պիտի անցընէ. — Միացեալ Նահանգներէն վերադարձիս Եգիպտոս պիտի երթամ. — Վաղը Բարիզ պիտի մեկնի (partir pour). յառաջիկայ ամիս Թուրքիա պիտի վերադառնայ. — Տասը տասներկու հոգի կայ սրահը. — Տասը տասնէկէ տետրակ միայն ունիմ. — Ճամբորդած եմ ձիով, էշով, ջորիով (à dos de mulet), հեծելանիւով, շոգենաւով, կառախուսով (en chemin de fer), կառքով և նոյն իսկ ուղտով (à dos de chameau), փիղով, (à dos d'éléphant), օդապարիկով և բալխիբով:

32. Հետեւեալ բառերով մէկ մէկ խօսք կազմեցէք.

1. Chez.—2. envers (à l'égard de).—3. excepté (sauf, hormis). — 4. malgré (en dépit de).—5. parmi.—6. selon (d'après, suivant).— 7. depuis.—8. concernant.—9. à travers.—10. quant à.—11. meilleur. — 12. mieux.—13. quiconque.—14. dessus.—15. dehors.—16. par où?—17. dès que.—18. à peine (le verbe à la forme interrogative).

33. Հետեւեալ բայերը գործածել մէկ մէկ խօսքի մէջ (հարց պատասխան) անձնական դերանունով:

Օրինակ. — Faüt-il s'enorgueillir de ses richesses? — Non, il ne faut pas s'en enorgueillir.

1. S'enorgueillir de quelque chose.—2. se repentir de qlch.— 3. se moquer de quelqu'un, de qlch.— 4. s'abstenir de qlch.— 5. s'adresser à qlqn. — 6. se méfier de qlqn. — 7. s'habituer à qlch. — 8. se déshabituer de qlch.— 9. prendre soin de qlch.

34. Ընթերցանութեան դասերուն մէջ փնտուել այն բայերը որոնք հայերէնի մէջ բնութեան խնդիր, իսկ ֆրանսերէնի մէջ սեռի խնդիր կ'առնեն:

Մէկ մէկ խօսք շինել հետեւեալ բայերով.

1. Croire qlqn.—2. contredire qlqn.—3. remercier qlqn. de (ou pour) qlch.—4. rencontrer qlqn.—5. conseiller qlqn.— 6. servir qlqn.—7. égaler qlqn.—8. souffrir qlqn.—9. faire lire, écrire, etc. qlqn.—10. craindre qlqn.—11. suivre qlqn.—12. imiter qlqn.

35. Հետեւեալ բայերու բաղադրեալ ժամանակներէն մէկը (բաղադր. անց., գերակատար) գործածել մէկ մէկ խօսքի մէջ. — Այս բայերը բաղադրեալ ժամանակներու մէջ être կ'առնեն:

1. Sortir.—2. arriver.—3. partir.—4. aller.—5. venir.—6. devenir.—7. parvenir.—8. provenir.—9. survenir.—10. revenir (retourner).—11. entrer.—12. mourir (décéder).—13. tomber.—14. naître.

36. Ընթերցանութեան դասերուն մէջ գտնել Ընդ. անցեալները և անոնց համաձայնութիւնը բացատրել:

Մէկ մէկ խօսք շինել՝

1. Êtreով խոնարհուած Ընդ. անցեալով մը.
2. Avoirով խոնարհուած Ընդ. անցեալով մը՝ որ իրմէն առաջ սեռի խնդիր մ'ունենայ.
3. Դերանունական բայի Ընդ. անցեալով մը:

37. Հետեւեալ խօսքերը աւարտել.

1. Cet enfant ne ment jamais, donc . . .
2. Cet homme secourut toujours l'infortune, aussi . . . (le verbe à la forme interrogative).
3. Un fou n'est pas responsable de ses actes, c'est pourquoi . . .
4. Cet élève travaille avec beaucoup d'ardeur, aussi . . .
5. Nos parents nous ont comblés de bienfaits, c'est pourquoi . . .
6. Ne perdons jamais notre temps, car . . .
7. L'écoulier courageux ne se décourage pas quand . . .
8. L'homme n'a plus à craindre la variole, si . . .
9. Nous prévoyons l'orage lorsque . . .
10. Les juges délibèrent lorsque . . .
11. Nous serons exposés à la misère si . . .
12. L'élève assidu ne manque pas la classe, à moins que . . .
13. Le jeune homme raisonnable ne fume pas, de crainte que . . .
14. Suivez le chemin connu, de crainte que . . .
15. L'eau est une excellente boisson, à la condition que . . .

38. Հետեւեալ հատուածը կրկնել՝ հոն գտնուած բայերը խոնարհելով:

Confession d'un mauvais élève

Je reçois tous les jours des réprimandes, car je ne puis pas maîtriser ma pétulance. Je bavarde sans cesse, je m'assieds mal sur mon banc; je meus constamment mes bras ou mes jambes; je sens bien que je descends tous les jours dans l'estime de mes maîtres. Je vois parfaitement l'utilité du travail, mais je ne veux pas travailler. En résumé, je ne vaux pas grand chose, je le sais, et je veux reconquérir l'estime de mes maîtres et la mienne, m'appliquer sérieusement à me corriger.

GROUPEMENT DE PHRASES



Action: *Perdre*

Qui est-ce qui a perdu? — Quoi? — Où? — Comment? — Quand?



Action: *Chercher*

Qui est-ce qui cherche? — Quoi? — Avec quoi? — Où? — Quand? — Pourquoi?

Ծանօթ. — Այս երկու խօսքերը նախ զատ զատ կազմելու է և յետոյ միացնելու է, պատմութիւն մը ձեւացնելու համար:



Action : *Labourer*

Qui est-ce qui la-
boure? — Quoi? — A-
vec quoi? — Pourquoi?
— Quand?



Action : *Semer*

Qui est-ce qui sème?
— Quoi? — Avec quoi?
— Où? — Quand? —
Pourquoi?



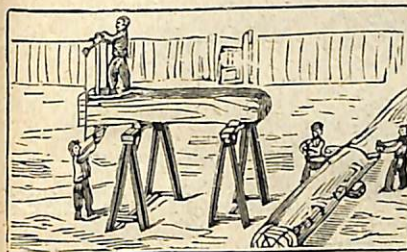
Action : *Moissonner*

Qui est-ce qui mois-
sonne? — Quoi? — A-
vec quoi? — Quand? —
Où? — Pourquoi?



Action : *Couper*

Qui est-ce qui coupe?
— Quoi? — Avec quoi?
— Où? — Quand? —
Pourquoi?



Action : *Scier*

Qui est-ce qui scie?
Quoi? — Avec quoi?
— Où? — Quand? —
Pourquoi?



Action : *Raboter*

Qui est-ce qui rabo-
te? — Quoi? — Avec
quoi? — Sur quoi? —
Quand? — Pourquoi?



Action : *Dénicher*

Qui est-ce qui dénicher? — Quoi? — Où? — Sur quoi? — Avec qui? — Qu'arriva-t-il?



Action : *Aller*

Qui est-ce qui va? — Où? — Quand? — Avec quoi? — Pourquoi?



Action : *Punir*

Qui est-ce qui fut puni? — Par qui? — Pourquoi? — Comment?



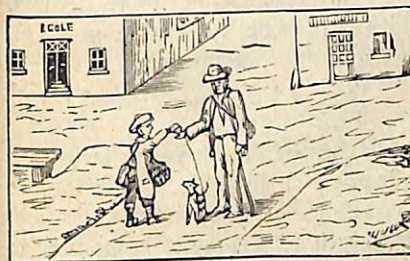
Action : *Rencontrer*

Qui est-ce qui rencontre? — Qui? — Où? — Pourquoi? — Quand?



Action : *Raccommoder*

Qui est-ce qui raccommode? — Quoi? — Avec quoi? — Où? — Pourquoi?



Action : *Être charitable*

Qui est-ce qui fut charitable? — Quand? — Envers qui? — Pourquoi? — Comment?

Բ Ա Ռ Ե Ր Ո Ւ Խ Ո Ւ Մ Բ Ե Ր

(Այս բառերով խօսքեր կազմել)

La famille. — Les parents, le père, la mère, le fils, la fille, le frère, la sœur, le grand-père, la grand-mère, le petit-fils, (Պոռն), la petite-fille, l'oncle, la tante, le neveu, la nièce, le cousin, la cousine, le parrain (կնքահայր), la marraine, le filleul (սան), la filleule.

La maison. — Le mur, la cave (tonneaux), la cuisine (repas), la salle à manger, (table), la chambre à coucher, (lits), le salon (amis). — La fenêtre, l'armoire (դարան), la glace (հայելի), le toit (տանիք), l'escalier, la porte, la chaise, le tableau, le jardin, l'écurie.

L'école. — L'instituteur, l'institutrice, le professeur, l'élève, l'écolière, la salle de classe, la carte, le pupitre, le tableau, le poêle, le banc, le livre, le papier, l'encrier, l'encre, le crayon, l'éponge (սպունգ), la plume, le cahier, la règle, la craie, le devoir, le thème, la leçon, la page (էջ), le mot, la lettre, la version, l'histoire, la géographie, l'arithmétique, la leçon de choses, la ligne, la faute.

Les parties du corps humain. — La tête, le visage, le cheveu, le front, l'œil, l'oreille, la joue, le nez, la bouche, la langue, la dent, la lèvre, le menton, la barbe, le cou, l'épaule, le membre, le bras, le coude, la main, le doigt, l'ongle, la poitrine, le cœur, le poumon, le dos, le ventre, l'estomac, la jambe, la cuisse, le genou, le pied, le talon, l'orteil.

Les vêtements. — L'habit, la chemise, le chapeau, le fez, la cravate, le gant, la redingote, le gilet, la jaquette, le pantalon, le soulier, la pantoufle, le bas, le mouchoir, le porte-monnaie, la robe, le manteau, le tablier, le ruban, le peigne, l'épingle, la montre, la chaîne, la bague, les lunettes, la canne, l'éventail, le parapluie, l'ombrelle, le savon, la brosse, le drap, la soie, le cuir, l'étoffe, la laine, le coton, le bouton, la poche, la paire.

Couleur. — Noir, rouge, bleu, vert, jaune, gris.

Forme. — **Consistance.** — **Saveur.** — Rond, long, large, petit, haut, carré, grand, pointu, lourd, plat, crochu, courbe, léger, creux, transparent, flexible, chaud, salé, gras, sec, doux, luisant, court.

Qualités morales. — Rusé, fidèle, obéissant, soigneux, timide, têtu, méchant, poltron, orgueilleux, glouton, brave, attentif, féroce, docile, bavard, vigilant, matinal, patient, sobre, capricieux, leste, industriel, prévoyant, étourdi, insouciant, savant, indulgent, léger, laborieux.

Bruits divers. — Aboyer (aboiement), miauler (miaulement), bêler (bèlement), hennir (hennissement), braire (braiment), beugler (beuglement), chanter (chant), coasser (coassement), croasser (croasement), bourdonner (bourdonnement).

Հետևեալ հարցումներուն պատասխանել ամբողջ նախադասու-
թիւններով.

1. **La vache.** — Combien de cornes, combien d'yeux, combien d'oreilles a la vache? Qu'est-ce qu'elle nous donne? Qu'est-ce qu'on fait avec le lait? Comment s'appelle le petit de la vache? La vache aime-t-elle son petit?
2. **Le vin.** — Avec quoi est fait le vin? De quelle plante le raisin est-il le fruit? Quelle est la couleur du vin? Faut-il boire trop de vin?
3. **Le chien.** — Le chien est-il un animal domestique ou sauvage? A qui le chien est-il fidèle? Pour quoi se sert-on du chien?
4. **Le mouton.** — Combien le mouton a-t-il de pattes? Comment

appellé t-on les animaux qui ont quatre pattes? Qu'est-ce que le mouton nous donne? Qu'est-ce que nous faisons de sa laine? Qu'est-ce que nous faisons de sa peau?

5. **La poule.** — Qu'est-ce que la poule? Qu'est-ce qu'elle pond? Qu'est-ce qu'elle nous donne aussi? Comment s'appelle sa demeure? Comment s'appellent ses petits?
6. **Le fer.** — Qu'est-ce que le fer? Est-ce un métal utile? A quoi sert-il? Où est-ce qu'on le trouve? Qu'est-ce qu'on fait pour l'extraire? Comment appelle-t-on ceux qui travaillent dans les mines?
7. **L'abeille.** — Qu'est-ce que l'abeille? Qu'est-ce qu'elle nous donne? Comment se nomme la demeure de l'abeille? Combien une ruche peut-elle contenir d'abeilles? Combien l'abeille possède-t-elle d'ailes et de pattes?
8. **Le pain.** — Pourquoi le cultivateur laboureur-t-il son champ? Quand est-ce que le moissonneur fauchera le blé? Où est-ce qu'on portera ensuite le grain? En quoi le meunier réduira-t-il le grain? Qu'est-ce que le boulanger en fera? Où cuira le pain? Faut-il gaspiller le pain?
9. **Comment on connaît l'heure.** — De quoi se sert-on pour connaître l'heure? En combien de parties égales est divisé le cadran? Que se meuvent sur ce cadran? Que marque la grande aiguille? Et la petite?
10. **L'alimentation.** — Quel est notre principal aliment? Chez qui achète-t-on le pain? Avec quoi est fait le pain? Qu'est-ce que nous mangeons encore? Chez qui est-ce qu'on achète la viande? Que vend l'épicier? Comment s'appelle le repas du matin? Celui du soir?

Պարբերակ Ս. 1 (*) Գիրքը livre (ար.) հովանոց parapluie (ար.). հովանոցակ ombrelle (եգ.). գաւազան canne (եգ.). տունն maison (եգ.). պարտէզ jardin (ար.). կաղամար encrier (ար.). մայր mère (եգ.). մատնիկ bague (եգ.). ապարանջան bracelet (ար.): 2 Դիւարիկ chapeau (ար.). սանտրի peigne (ար.). ձմերուկ pastèque (եգ.). սեխ melon (ար.). ծառ arbre (ար.). մորաքոյր tante (եգ.). ասղանոց étui (ար.). ասեղ aiguille (եգեգեգեգ եգ.): 3 Մատենադարան bibliothèque (եգ.). կը փափարքի désire. ոչրեմն don. բանակ règle (եգ.): 4 Ժապաւէն ruban (ար.). կը փափարքի désirait. կը փափարքի il désire. ալ aussi. անկարելի է il est impossible. բառասունը quarante. ֆրանք franc (ար.). տեսնը avez-vous vu?

Պարբերակ Բ. 1 Կարագ beurre (ար.). ծաղիկ fleur (եգ.). Թուղթ papier (ար.). մելան encre (եգ.): 2 Աշակերտ élève դպրոց école (եգ.). խոհանոց cuisine (եգ.). սեղանատուն réfectoire (ար.). կաղին noisette (եգ.). պիստակ pistache (եգ.). այնպէս չէ n'est-ce (եգեգ) pas? վզկապ fichu (ար.): 3 Աման pot (ար.). պտուղ fruit (ար.). կ'ուզեմ je veux. զմեկին canif (ար.). լաւ bien, bon. բարեկամս mon ami. նորինջ orange (եգ.). սերկեկլ coing (ար.). սանձ poire (եգ.). կոյիզ pépin (ար.). ամեն է c'est honteux. 4 Ընկոյղ noix.

Պարբերակ Գ. 1. Պօղոս Paul. ոսկերիչ orfèvre. երկու deux. ընդունեցայ j'ai reçu. մորեղբայր oncle. (ար.) դրացի voisin (ար.). երբ quand. 2 Օլիորդ mademoiselle (եգ.). կօշկակար cordonnier (ար.). դանակ couteau. դարբին (արեգեգեգ) forgeron (ար.). տասը dix (ար.):

(*) Թումանցանները իւրաքանչիւր գլխու դասերուն բունանանքները կը ներկայացնեն:

3 Նամակ lettre (էփ.). գրավածառ libraire (աբ.). որդի fils (ֆիւ. աբ.). ծախեց a vendu. գմկինդ ton canif. փոխ տուիր as-tu prêté? տուիր avez-vous donné? կարկինդ ton compas. հորեղբայր oncle (աբ.). ընդունեցնք avez-vous reçu? ոստայնանկ tisserand. ծախեց a-t-il (elle) vendu? իւր son. սան filleul (աբ.). կարանդչէք étrennes (էփ.). **4** On fait կը շինեն. fromage պանիր. vache կով. vin գինի (աբ.). est fait կը շինուի. jus բամուռ. raisin խաղող. vigne որթատունկ. loup զալ. ressemble կը նմանի. assez բաւական. chien շուն. abeille մեղու. donne կուտայ. homme մարդ. miel մեղր. cire մեղրամոմ. demeure բնակարան. se nomme կ'անուանուի. ruche փեթակ. hanneton չորեակ. dévore կը լափէ. feuille տերեւ. forge կը դարբնէ. fer երկաթ. euclume սալ. marteau մուրճ. on a attelé լծեցին. cheval (յոզն. chevaux) ձի. voiture կառք. ferme ագարակ. on peut կարելի է. entendre լսել. aboieinent հաչիւն. hennissement վրնջիւն. braiment զռինջ. âne էջ. beuglement բչիւն. bœuf եզ (յոզ. կ'արտասանեն աբ.). bêlement մայիւն. brebis մարի. agneau գառնուկ. miaulement մլախիւն. chat կատու:

Գլուխ Գ. 1 Նպարավածառ épicier. գգրոց pupitre (աբ.). հացագործ boulanger (աբ.). մեր notre. չը տուիր n'avez-vous pas donné? մսավածառ boucher (աբ.). տանձենի poirier. պտուղ fruit (աբ.). դրամ argent (աբ.). **2** Թաղար pot à fleur (աբ.). զնդասեղ épingle (էփ.). բառարան dictionnaire (աբ.). չը գնեցիր n'avez-vous pas acheté? ինչ՞իւն pourquoi? փոխ չը տուիր n'avez-vous pas prêté? ժամագործ horloger (աբ.). կկոց navette (էփ.). կտաւ toile (էփ.). ընդունած չէիր n'aviez-vous pas reçu? **3** Il y a կայ. blanc ճերմակ rouge կարմիր. poule հաւ. pond կ'ածէ. œuf (յոզն. կ'արտասանեն էօ) հաւկիթ. fait կը շինէ. pain (աբ.) հաց. farine (էփ.) ալիւր. dans մէջ. lampe կանթեղ. pétrole (աբ.) բարձէթ. on met կը դնեն. on boit կը խմեն. bière (էփ.) գարիջուր. pays երկիր. nord հիւսիս. où ուր. on ne récolte pas չեն քաղեր. eau ջուր. nous մեզ. rend կը մատուցանէ. grand մեծ. service ծառայութիւն. on fabrique կը շինեն. verre ապակի. sable (աբ.) աւազ. soude (էփ.) կալքաքար. pommier խնձորենի. pomme խնձոր. produit կ'արտադրէ. prunier սալորենի. prune սալոր. cerisier կեռասենի. cerise կեռաս. pêcher դեղձի. pêche դեղձ. abricotier ծիրանի. abricot ծիրան. oranger նարնջենի. figuier Թզենի. figue Թուզ. cognassier սերկեւի. noisetier կաշնի:

Գլուխ Ե. 1 Երիտասարդ jeune. Յովհաննէս Jean. իւզաւոր oléagineux. անտառ forêt (էփ.). քաղեցիր nous avons cueilli. նոճի cyprès (աբ.). կը յոգնեցնեն fatiguent. աշխատուէր appliqué, laborieux. հոս ici. **2** Հարուստ riche. հիմա à présent. աղքատ pauvre. հպարտ orgueilleux. համեստ modeste. կ'ուզէք voulez-vous? անկեղծ sincère. խոհեմ prudent. զո՞ն content. պրաս poireau կամ porreau (աբ.) զամ clou. (աբ.). դրէք mettez. նետեց a jeté. ուսումնասէր studieux. ուրախ joyeux. որովհետեւ parce que, car. **3** Երջանիկ heureux. հնազանդ obéissant, docile. ընձայ cadeau, présent (աբ.). ձեռքին վրայ à la main. միշտ toujours. ծոյլ paresseux. դաշտ champ (աբ.). կենդանի animal (աբ.). պալտառ maréchal (աբ.). կը լուսնեն ferment. **4** Այդքան si. Թշուառ malheureux. պտմուծիւն histoire (էփ.). մանրամասնութիւն détail (աբ.). չափազանցեալ exagéré. փոթորիկ tempête. նաւ vaisseau (աբ.). ղէկ gouvernail (աբ.). կտրտեց a brisé. մառան cave (էփ.). խոշոր gros. **5** Qui որ. deux երկու. patte Թաթ. bec կտուց. plume փետուր. olive ձիթապտուղ. huile իւղ, ձէթ. perdrix կաքաւ. corbeau ագռաւ. locomotive վայրաշարժ. traîne կը քաշէ. wagon կառք (կառախուժքի). rail երկաթեայ գիծ. énigme, devinette հանելուկ. tout d'abord նախ եւ առաջ. ensuite յետոյ. volet փեղկ. sang արիւն. enfin վերջապէս. blanc ճերմակ. beau գեղեցիկ. fond կը հալի. sous տակ. dent ալուայ:

Գլուխ Զ. 1 Անուշահոտ odoriférant. խելացի intelligent. ուսուցչուհի maîtresse (էփ.). քաղաքավար poli. շատախոս bavard. անքաղաքավար impoli. խուլ sourd. փաստարան avocat (աբ.). աղախին servante (էփ.). կոշիկ soulier (աբ.). ծակած troué. եռանդուն zélé. զիւղ village (ձէւթ աբ.). փողոց rue (էփ.). նեղ étroit. ձրի gratuit. ապակի vitre (էփ.). ընդդիմանար opaque. Թախանցիկ transparent. **2** Առաքինի vertueux. հիւանդոտ maladif. բացասական négatif. ձև forme (էփ.). ծուլութիւն paresse (էփ.). ամօթալից honteux. մսկոտ frileux. պաղ froid. կաղ boiteux. քաշառողք bien portant. առոյգ vif, alerte. շատ très. միամիտ naïf. **3** Հայ Arménien. երաժշտուհի musicienne (էփ.). համր muet. Հրեայ Juif. անգութ cruel. անզաղտնապահ indiscret. դաստիարակուհի institutrice (էփ.). տղեղ laid. **4** Կահաւոր զործ menuisier (աբ.). կոշտ grossier. Թեթեւ léger. անհանգստութիւն indisposition (էփ.). յօտոց serpette (էփ.). ձերինը la vôtre. կից con-

figu. ճարտար habile. երկդիմի ambigu. պատասխան réponse (է՛ք.) . սիրելի cher. ուշադիր attentif. 5 Խոթոտող boudeur. ազնիւ obligeant. հասկարացի glaneur. կարդացած էք avez-vous lu? կը տեսնէք voyez-vous? գող voleur. Ֆրանսա France (է՛ք.) . բաշատիրա courageux. վարք conduite (է՛ք.) . խումբ troupe (է՛ք.) . դերասան acteur. ներողամիտ indulgent. 6 Ձայն voix (է՛ք.) . քաղաք ville (է՛ք.) . տեսնծ էք avez-vous vu? շքազգեստ robe (է՛ք.) . դրամ monnaie (է՛ք.) . սենեակ chambre. պատուհան fenêtre (է՛ք.) . մորուք barbe (է՛ք.) . մայրիկ maman. հանգչեցէք reposez-vous. քիչ peu. գումար somme (է՛ք.) . պայմանագրուծիւն contrat (ա՛ր.) . պայման condition (է՛ք.) . 7 Գորշ gris. երկչոտ timide. բոլորովին tout à fait. տիկին madame. Իտալացի Italien. լեզու langue (է՛ք.) . կ'ուսանիմ j'apprends. չափազանց trop. վանդակ cage (է՛ք.) . պատմեցէք մեզ racontez-nous. ո՞րն է quelle est? զո՞ն colour (է՛ք.) . 8 Herbe (է՛ք.) խոտ. vert կանաչ. violette մանրակ. quelquefois երբեմն. plus աւելի. souvent յաճախ. violet մանրակագոյն. printanier գարնանային table սեղան. carré քառակուսի. corde շուան. moussoux փրփրոււն. coquelicot հարսնուկ. remarquable նշանաւոր. domestique ընտանի. fidèle հաւատարիմ. pinson սարկիկ. nid բոյն. branche ճիւղ. la plus faible ամէնէն տկար. sur վրայ. féroce ամենի, կատաղի. plus . . . que աւելի . . . քան. redoutable զարհուրելի. lion առիւծ. tristesse տխրութիւն. triste տխուր. gentillesse ազնուութիւն. politesse քաղաքավարութիւն. sagesse զգօնութիւն. adresse ճարտարութիւն. adroit ճարտար. délicatesse փափկանկատութիւն. richesse հարստութիւն. délicat փափկանկատ. je cire կը ներկեմ. je mets կը դնեմ. ma fin. gauche ձախ. je décrotte տիղը կը հանեմ. brosse à décrotter տիղի խոզանակ. je trempe կը ծածկեմ. կը խոծեմ. brosse à cirer կոշիկ ներկելու խոզանակ. cirage կոշիկի ներկ. j'étends կը քսեմ. կը տարածեմ. je prends կ'առնեմ. brosse à polir փայլեցնելու խոզանակ. je frotte կը շփեմ. կը քսեմ. vivement ուժով. reluit կը փայլի. coque կծեպ. dur կարծր. amande նուշ:

Գլուխ Է. 1 Տալ donner. պահպանել garder. հոտ troupeau. հողագործ cultivateur. մշակել cultiver. արտ champ (ա՛ր.) . ցորեն blé (ա՛ր.) . ցանել semer. այս ce. հնձանահար faucheur. մոխել gaspiller. հող terre (է՛ք.) . վազել couler. 2 Գտնել trouver. փնտռել chercher. աւելի balayer. դուռ porte (է՛ք.) . զոցել fermer. 3 Ընդօրինակել

copier. ցուցնել montrer. դաս leçon (է՛ք.) . հայրիկ papa. ածուակ tabouret (ա՛ր.) . զրկել envoyer. աւրել rayer. այս բառերը ces mots. ուղիղ correct (ա՛ր.) . 4 Ջրիկ arroser. վարձատրել récompenser. երգ chanson (է՛ք.) . կապ cordon (ա՛ր.) . երեկոյ soir (ա՛ր.) . կըսէք vous dites. զրպարտել calomnier. տնօրէն directeur. քննել examiner. աշակերտուհի élève. դրոշմել timbrer. կնքել cacheter. զարնել frapper. հայհոյել blasphémer. հարցական interrogatif. 5 Amusant զբօսեցուցիչ. clef (+է) կամ clé բանալի. peinture նկար. planter տնկել. tricoter հիւսել. raccommoder կարկտել:

Գլուխ Ը. 1 Ամառ été (ա՛ր.) . գարուն printemps (ա՛ր.) . սուղ cher. ոսկի or (ա՛ր.) . 2 Ջլատել énerver. Եւրոպա Europe (է՛ք.) . բազմամարդ peuplé. անագ étain. ծանր lourd. ուժեղ robuste. մարմին corps (ա՛ր.) . մարդ exercice. զորացնել fortifier. 3 Խեցի faïence (է՛ք.) . ջերմոց poêle (բ--ւ) կամ poile (ա՛ր.) . ձուլածոյ de fonte. ստողջութիւն santé (է՛ք.) . հարստութիւն richesse (է՛ք.) . աւողջ sain. հօրեղբորդի cousin. 4 Affable քաղցրաբարոյ. renard աղուէս. rusé խորամանկ. joue այտ. lèvres շուրթն. raisonnable տրամախոն. haricot լուբիս. bientôt քիչ ատենէն. plante տունկ. sort դուրս կ'երնէ. j'aperçois կը նշմարեմ. fil թել. pousser բուսնիլ. entre միջև. enfoncer մխել. ramie խեչակ. près մօտ. s'enrouler պլլուիլ. autour բոլորտիքը. il croit կ'աճի. vigueur ուժ. apparaissent երևան կ'երնեն. je cueille կը քաղեմ. je fais cuire կ'եփեմ. dîner ճաշ (ցորեկուան կամ երեկոյեան):

Գլուխ Թ. 1 Լողալ nager. փոխել changer. արտասանել prononcer. կարկանդակ pâtisserie (է՛ք.) . սպառնալ menacer. հագուստ vêtement (ա՛ր.) . Թըշած mouillé. 2 Թղթատել feuilletter. կրկնել répéter. խառնել mêler. շաքարեղէն bonbon (ա՛ր.) . քար pierre. զուակ enfant. ներել pardonner. այլ ևս չը . . . je ne . . . plus. փոշի poudre (է՛ք.) . հասկ épi (ա՛ր.) . զլուխ tête (է՛ք.) . բարձր haut. բարձրացնել lever. 3 Սրբել essuyer. ձանձրացնել ennuyer. զործածել employer. զուարթացնել égayer. կազմարար relieur (ա՛ր.) . պարտք dette (է՛ք.) . մաքրել nettoyer. ըսէք dites. տոմսակ billet (ա՛ր.) :

Գլուխ Ժ. 1 Լուացարարուհի blanchisseuse. ճերմակեղէն linge (ա՛ր.) . որս proie. վրնչել hennir. բուժել guérir. աղտոտել salir.

հնազանդիլ obéir. բժիշկի médecin (-բ.). ցաւ mal (-բ.). թաշկինակ mouchoir (-բ.). հրամայել commander. 2 Պարտիզպան jardinier. դար siècle (-բ.). սկսաւ commença, a commencé. նոյեմբեր novembre. ամիս mois (-բ.). յունուար janvier. մայիս mai. սեպտեմբեր septembre. ճոխ riche. 3 Սնուցանել nourrir. պատժել punir. ղեղձանիկ canari (-բ.). յաջողիլ réussir. ընձեռել fournir. ամոքել adoucir. 4 Կատարել accomplir, remplir. վարուել agir. զգուել chérir. պարտականութիւն devoir (-բ.). խոհեմութիւն prudence (էք.). ինչպէս comment. 5 Souhaiter մաղթել. entreprise ձեռնարկ. payer վճարել. désobéir անհնազանդիլ. chacun ամէն մէկը. heure ժամ. jour օր. minute վայրկեան. année, an տարի. environ զրեթէ. saison եղանակ. c'est-à-dire այսինքն. bissextil նահանջ. février փետրուար. né ծնած. quel âge ա-է-իլ? բանի տարեկան է, կ'ըլլայ. lorsque=quand. durer տեւել. nuit գիշեր. nombre թիւ. y անոր վրայ. ajouter աւելցնել. en անկէ. retrancher հանել. զեղչել. rester մնալ. contenir պարունակել.

Գլուխ ԺԱ. 1 Դժգորութիւն dessin (-բ.). պակասութիւն défaut (-բ.). զետէն վերցնել ramasser. անոր համար aussi. մարուր propre. ծիծեռնակ hirondelle (էք.). թռչիլ voler. կողով hotte հօր. (էք.). 2 Դատուոր juge (-բ.). չարազորժ malfaiteur. դատել juger. խնդրել demander. շէն hameau (հոմ. -բ.). հարցունել demander. 3 Վտանգ danger (-բ.). ազատել sauver. զոր que. արարած créature (էք.). զերժ exempt. մահ mort (էք.). եթէ կը հաճիք s'il vous plaît. նոյնիսկ même. 4 Moïse Մովսէս. disait կ'ըսէր. peuple (-բ.) ժողովուրդ. honorer պատուել. vie կեանք. sagesse իմաստութիւն. joie ուրախութիւն. yeux աչք (եզակին է œil). consolation մխիթարութիւն. vieillese ծերութիւն. instant վայրկեան. pas քայլ. vers դէպի. tonner որոտալ. de suite անընդհատ. իրարու վրայ. famille ընտանիք. domestique սպասաւոր. սպասուհի. oublier մոռնալ. action գործ.

Գլուխ ԺԲ. 1 Նշմարել apercevoir. հեռու loin. հարկ impôt հարկածողով percepteur. հիւր hôte. ով qui? անդրանիկ aîné. 2 Պարտիլ devoir. ընդհակառակը au contraire. դրուշ piastre. մրցանակ prix. 3 Պաղութեամբ froidement. մարդասիրաբար complaisamment. Տէր Seigneur. ամէն ինչ tout. 4 Mât կայմ. quoique թէպէտ. témoigner ցուցնել. affection սէր. adresser ուղղել. զրկել. assidûment

հանապազորդ. En եւ յի գործածութեան վրայ. 1 Շաքար sucre (-բ.). կ'ուզէք en voulez-vous? շնորհակալ եմ merci. իւլի huile. առէք prenez-en. ուտել manger. ճամբորդել voyager. գիտութիւն science (էք.). դառն amer. մարտ mars (Ճ--). յուլիս juillet. օգոստոս août (սովորաբար կ'արտասանեն --). հոկտեմբեր octobre. դեկտեմբեր décembre. իւրաքանչիւրին chacun. ապրիլ avril. յունիս juin. 2 Ագահ avare. տձև difforme. պատշգամ balcon (-բ.). եկեղեցի église. Թատրոն théâtre (-բ.). դպչիլ toucher. յոյս espérance (էք.). յաճախ souvent. խարել tromper. վստահութիւն confiance (էք.). 3 Douzaine երկվեցեակ. instruction ուսում. trésor գանձ. remercier շնորհակալ ըլլալ. je prendrais պիտի առնէի. avez-vous répondu? պատասխանեցիք je n'ai pas répondu չը պատասխանեցի. il pleut կ'անձրեւէ. à verse տեղատարափ. vent հով. souffler փչել. occident արեւմուտք. ciel երկինք. se couvrir կը ծածկուել. de nuage ամպով. soleil արեւ. est caché ծածկուած է, պահոււրտած է. chaleur տաքութիւն. suffocant հեղձուցիչ. éclair կայծակ. illuminer լուսաւորել. espace միջոց. tonnerre որոտում. gronder զոռալ. quelques քանի մը. goutte կամիլ. s'élever բարձրանալ. ելնել. continuer շարունակել. à torrents հեղեղանման.

Գլուխ ԺԳ. 1 Սպասել attendre. խուզել tondre. խաճնել mordre. ծախել vendre. լսել entendre. Թղթավաճառ papetier. ժամէ մը ի վեր depuis une heure. հովիւ berger (-բ.). ոչխար mouton (-բ.). շուն chien (-բ.). կապել attacher. զամէնքը tout le monde. պատասխանել répondre. այսչափ երկար ատեն si longtemps. 2 Խաղալ jouer. որմէ de qui? ճերմակեղէն linge. 3 Գլխու զարնել entêter. խօսիլ parler. մտիկ ընել écouter. գարան armoire (էք.). անուն nom (-բ.). ինչ quel? բնակիլ demeurer. սմբուկ mélongène, aubergine. երերալ chanceler. զինով ivre. կարասի meuble. 4 Vide պարապ. enfoncer մխել, գամել. arriver հասնիլ, գալ. protéger պաշտպանել. attaquer յարձակիլ. peser կշռել. sac (-բ.). պարկ. parole խօսք. tombe զերեզման, շիրիմ. vieillard ծերունի. inquiéter մտահոգութիւն պատճառել. expérience փորձ. prochain յառաջիկայ, գալիք. récolte հունձք. ramener վերստին բերել, բերել. abondance առատութիւն. contrée գաւառ. feuille տերեւ. va կ'երթայ. où ուր որ. cuisinière խոհարարուհի. pomme de terre զետնախնձոր. en ce moment այս պահուս, հիմա. bientôt քիչ ատենէն. souffleter ապտակել. misérable Թշուառական.

rencontrer հանդիպիլ. bégayer թոթովել. élever կրթել. semence սերմ. cœur սիրտ. tutoyer դուքեզել (եզակի խօսիլ) 5 Ուրեկ tordre. փռել étendre. վերադարձնել rendre. էջ page (էջ.) . պատռել déchirer. երկուքն ալ l'une et l'autre. պաշտպանել défendre. բացակայ absent. սնտուկ coffre (ար.) 6 Վարդ rose. դեղին jaune. պատ mur (ար.) . լուալ laver. շապիկ chemise (էջ.) 7 Agacer գրգռել. pendre կախել. poliment բաղաբավարթէն. casserole սան. j'écris կը գրեմ. fréquemment = souvent. rare անօար. voici անաւսիկ. coucher պառկիլ. humide խոնաւ. je crois կը հաւատամ. ce que զոր ինչ. ce que vous dites ձեր ըսածին. fait եղած. également. նոյնպէս. camarade ընկեր. mieux Եւրե. boutique խանութ. épicier նպարավաճառ. gagner շահիլ. partie սակ. second երկրորդ. fin նուրբ. je crois կ'անհիմ. sol գետին. je cuis կ'եփիմ:

Գլուխ ԺԳ. Ձղջացեալ repentant. կը ճանչնայ reconnaît. յանցանք faute (էջ.) . բահանայ prêtre. աղ sel (ար.) . Ալեքսանդր Alexandre. կայսրութիւն empire (ար.) . ընկերութիւն société (էջ.) . երախտապարտ reconnaissant. — Բարեկամութիւն amitié (էջ.) . Թագաւոր roi (ար.) . համբաւ renommée. օգտակար ըլլալ profiter. — Ապահով sûr. կ'ուզէ veut. հոգս cela m'est indifférent. — Թշնամի ennemi. ցամաքէն par terre. բանակ armée (էջ.) . հարիւրապետ capitaine (ար.) . ծովէն par mer. — Նստարան banc. նստեցնել asseoir. աժոռ chaise (էջ.) . գահ trône (ար.) . գետինը par terre. ճամբորդ voyageur. խոտ herbe. — escabeau, աժոռակ. causeuse երկու հոգինոց բազմոցակ (canapé) . — Հաւատարիմ fidèle. ձուկ poisson. Թապալակիլ se débattre. բազկերակ pouls (ար.) . մէկ վայրկեանի մէջ par minute. — Դեղըմպելի potion (էջ.) . մէկ շունչով խմել boire d'un seul trait անուան տարեդարձ fête (էջ.) . կը մեռնիմ je meurs. անպատճառ absolument. հպատակիլ se conformer. պատուէր prescription. — buvable ըմպելի. biberon ծծակ. — Ձեռուցիչ bouilloire (էջ.) . լի plein. քաւորդ (ժամ) un quart (d'heure). կրակ feu երակ veine (էջ.) . մտցնել introduire. — ébullition եռացում. bouillon արգանակ. — Իդիսար sainfoin. տունկ plante (էջ.) . — Վարուիլ se conduire. ճարտարապետ architecte (ար.) . conclusion հետեւութիւն. guide, cicerone (սէ-է-ժ-է կամ չէ-է-ժ-է) կիկերօն (օտարականներու առաջ-նորդ) . — Անվիշապէս որ dès que, aussitôt que. փռագտուլ éternuer.

բաճկոն gilet (ար.) . կոճակ bouton (ար.) . confiture բանդակ. confiserie անուշարարութիւն, անուշարարի խանութ. couture կար. couturière կին դերձակ. machine à coudre կարի մեքենայ. (couseuse, այս իմաստով, նուազ գործածական է). dé մասնոց. ciseaux մկրատ — Ուշ մնալ être en retard. քրտնած ըլլալ être tout en sueur. զանգակ cloche (էջ.) . հնչել sonner. — courant հոսանք. cours ըն-ժացք. fleuve գետ. course արշաւ. courrier թղթաբեր. filer սլանալ (նաւ, ասուղ, էլն) . — Գանգատիլ se plaindre. պատճառ sujet. պատկեր tableau (ար.) . crainte վախ. — Արդիւել défendre. հիւ-ւանդութիւն maladie (էջ.) . վտանգաւոր dangereux. գաղտնիք secret. յայտնել révéler. վատ lâche. — croyant հաւատացեալ՝ incroyant անհա-ւատ. croyable հաւատուի. croyance հաւատք. crédule դիւրահաւան. ajouter foi հաւատ ընծայել. — Տարակուսիլ douter. — cueillôir կթոց, քաղելուկ. échéance պայմանագրով. le cas échéant ի հարկին. — Բաժին lot (ար.) . պաշտօնակալ fonctionnaire (ար.) . պաշտօն fonction (էջ.) . — Ճշմարիտ vrai. ցանկալ aspirer. ինչ բանի à quoi ընդհանուր général. — diction կարդացում. indicible անասելի. redite կրկնաբանութիւն. soi-disant ինքնակոչ. dito, susdit վերո-յիշեալ. — Թերթ մը թուղթ une feuille de papier. շարագրութիւն composition (էջ.) . ճաշ dîner (ար.) . նաւաբեկութիւն naufrage (ար.) . écrire ծանուցման զիր. transcrire ընդօրինակել. inscrire արձանա-րրել. — Պատրաստութիւն préparatif (ար.) . երախտապարտ թողուլ obliger. — Գոնէ du moins. բարիք bien (ար.) . չարիք mal (ար.) . կ'ուզես tu veux. մնացած reste (ար.) . Թարգմանութիւն traduction (էջ.) . աւանձին tout seul. երիտասարդ jeune homme (ար.) . ouvrier գործաւոր. artisan արհեստաւոր. — Ճշմարտութիւն vérité (էջ.) . ապրիլ vivre. աղմուկ bruit (ար.) . comme il faut բարեկիրթ (շնորհ-քով) . peu s'en faut, s'en est fallu que . . . քիչ մնաց. tant s'en faut, ոչ միայն չը . . . այլ եւ . . . — Չար méchant. տապակ poêle (բ-աւ էջ.) . ամօթ ձեզ fi donc! — friture տապկում (կերա-կոր) . s'évader կծիկը դնել. — Բրուսիացի Prussien. Ֆրանսացի Français. ամենուրեք partout. ստախօսութիւն mensonge (ար.) . ստա-խօս menteur. մեղք péché. ախոյեան rival. — haine ատելութիւն. hai- neux քինայող. haïssable ատելի. abhorrer, détester, exécrer գար-շիլ. — կղզւտիլ taquiner. բարձրաձայն à haute voix. վիպասա- նութիւն roman (ար.) . ցած ձայնով à voix basse. խանգարել déran-

ger. լատին latin. հեղինակ auteur. բանաստեղծ poète (աբ.). բերձ-
 ուած poésies (էք.). ճառ discours (աբ.). նախագահ président. lisible
 ընթերցելի. lecture ընթերցանութիւնս — կայէն Caïn. — malédiction
 անէժք. bénir օրհնել. bénédiction օրհնութիւնս — երիտասարդու-
 Թիւն jeunesse (էք.). արցունք larme (էք.). մետաքս soie (էք.). per-
 mettre Թոյլ տալ. promettre խոստանալ. omettre զանց առնել.
 — Հին ancien. շաղաք moulin (աբ.). պղպեղ poivre (աբ.). meu-
 nier շաղաքասն. meule երկան. écraser, concasser ճզմել, ձեծել
 — Բարկութիւն colère (էք.). աղքատութիւն pauvreté (էք.). միասին
 ensemble. փոշի poussière (էք.). ծաղիկ հասակին մէջ à la fleur de
 l'âge. Մեծն Նաբոլէոն Napoléon le Grand. փառք gloire. Տար
 Աստուած plût à Dieu. — moribond օրհաս. dépouille mortelle դի.
 défunt մեռեալ. — Մոլորակ planète (էք.). լուսաւորել éclairer.
 mobile շարժուն. automobile ինքնաշարժ. automatique ինքնաբերա-
 կան. imprimer un mouvement շարժում հաղորդել — Բնութիւն
 nature (էք.). օրէնք loi (էք.). Մակեդոնիա Macédoine. Բաբելոն Ba-
 bylone. բեռորդի neveu (աբ.). natif բնիկ. voir le jour լոյս տեսնել.
 — Ամերիկա Amérique. Գրիստափոր Գոլոմպոս Christophe Colomb.
 ծառայութիւն service. — entr'ouvert կիսաբաց. — Խոր fond (աբ.).
 ճամբայ chemin (աբ.). նախանձ jalousie (էք.). միայն seul. նախագա-
 շարում préjugé (աբ.). երկասիրութիւն ouvrage (աբ.). երազ songe,
 rêve (աբ.). մէզ brouillard. — apparition երևում. apparent առերե-
 բեւոյթ. avoir l'air de երեւիլ, երևում ունենալ. — Ընթերցանութիւն
 lecture (էք.). կլիմայ climat. տտնարան orateur (աբ.). յարմար ժա-
 մանակին à propos. ձև manière. — jouir (de) վայելել — Յեխոտ
 détrempe. փոխուիլ changer. ծանրաչափ baromètre. բահել bêche.
 ondée Թօն. giboulée անձրև յանկարծազեղ և կարճատև. averse տե-
 ղատարափ. pluvieux անձրևոտ. waterproof (— օրբբբբբբբ) անձա-
 փանց վերարկու. — Պէտք besoin (աբ.). — Տեսնել voir. պա-
 հել garder. աշխարհ monde (աբ.). անհուն immense. մեծութիւն
 grandeur (էք.). գաղափար idée (էք.). — Պատասխանատու ըլլալ
 être responsable de . . . — Ժողով assemblée. զանձապետ caissier
 (աբ.). ներկ couleur (էք.). խնդիր (Թուարանական) problème (աբ.).
 — Վերք en haut. — risible, ridicule ծիծաղելի. ricaner բեբեւիլ.
 — A bon escient գիտնալով. — Վերցնել (սեղանէն) desservir.
 մկնարք marmotte (էք.). ծաղիլ se lever, poindre. հրաման (Թոյլտուու-

Թիւն) permission (էք.). կառախումբ train (աբ.). շոգեկառք chemin de
 fer (աբ.). — Հաշել aboyer. զոր օրինակ par exemple (աբ.). sub-
 séquent հետագայ — Անգլիա Angleterre. գետնածուխ charbon
 de terre. այժ chèvre (էք.). sursis յապաղում, յետաձգում. arriéré
 յետնեալ. périmé ժամանակ անցած ըլլալուն՝ զօրութիւնը կորուսած
 (էքբբբբբբբբ). c'est de la moutarde après dîner՝ ալ հիմայ օգուտ
 չունի, կարի անագան է. aigrir Թժուիլ. se cailler մածնուլ. allaiter
 դիեցնել. teter (կամ téter) կամ ծծել. sevrer կամէն կորել. — Նիշ
 note (էք.). յիշել se souvenir, se rappeler. խոստում promesse.
 — Տէր maître. տաղանդ talent (աբ.). շաղիաղիել jaser. աղամանդ
 diamant (աբ.). — Պաշտօն emploi (աբ.). — Անձ personne
 (էք.). կեցցեն vivent! գոչել s'écrier. Թոռովիլ balbutier (աբ.). ստո-
 րակարգեալ inférieure, subalterne. կրտսերութիւն infériorité. կ'ուզէք
 vous voulez. վերակացու supérieur. agrafe ճարմանդ. col, Զոլետ
 օձիք. manche Թեւ, Թեզանիք. boutonnière լամբակ. — Existence
 կեանք. végéter խեղճ, ողորմիլի ապրիլ. ressusciter ողջնալ. —
 Վնասել nuire. այցելութիւն visite (էք.).՝ vue տեսանելիք. percant
 սուր. visible տեսանելի. aviser նշմարել. toiser, dévisager չափչփել
 (ուշի՛ ուշով դիտել):

Գլուխ ԺԾ. 1 Աղաչել prier. շողորործել flatter. անարգել
 mépriser. 2 Խիտտ պզտիկ tout petit. մունկ rat (աբ.). կ'ըսէ dit.
 ամէն մարդ tout le monde. զիտէ sait. կ'ըսեն Թէ on dit que. հոգի
 personne (էք.). մարդասպան assassin (աբ.). բռնել saisir. պարոնայք
 messieurs (monsieurին յոցն.). արձանագրել enregistrer. կ'ուզէք
 voulez-vous? պայմանաւ որ à la condition que. ուրիշ autrui. 3 Ինչ
 Ինչ certains. սագ oie. Թեւ aile. գրելու համար pour écrire. մետաղ-
 եայ métallique. անկողին lit. սրճենի caféier ou cafier (աբ.). դուրսը
 dehors. պոռալ crier. հրուիրել inviter. բայ verbe (աբ.). 4 Em-
 porter առնել տանիլ. ouvrier գործաւոր. place publique հրապարակ.
 cruellement անհիմայ կերպով, սաստիկ. patron վարպետ. surveiller
 հսկել. attentivement ուշի ուշով. déraciner արմատէն խլել. surmon-
 ter յաղթել. difficulté դժուարութիւն. persévérant հաստատամիտ.
 rivière գետ. former կազմել. souris մկնիկ. étrangler խեղդել. bien
 (աբ.). ինչք, ստացուածք. vacciner պատուաստել. égratigner ճանկըն-
 Թել. elle va կ'երթայ. elle vient կուգայ. retient կը կեցնէ, վար կը դնէ.
 entrer մտնել. tronc կոճղ. tronçon կտոր:

Գլուխ ԺԶ. 1 Մեղկ mou. արի vaillant. ողջունել saluer. անապարանօք précipitamment. պանդոկ hôtel (ար.). մնալ rester. շերամ ver à soie. բժժ cocon. շաբունակական continuuel. անշուշտ sans doute, certainement. անխոհեմ imprudent. ուրիշ տեղ ailleurs. լալ pleurer. ծեծել battre. Թակարդ piège (ար.). 2 Intrépide անվախ. constant հաստատ. résolu հաստատամիտ. bruyant սաստկաձայն. patient համբերատար. grâce շնորհ. aisance դիւրութիւն. élégance վայելչութիւն. violence սաստկութիւն. hardiesse յանդգնութիւն. fertiliser պարարտացնել. négliger անփոյժ մնալ, անխնամ թողուլ. glorifier փառաւորել. blessure վէրք. à peu près գրեթէ. dorénavant այսուհետեւ. droit ուղիղ. occasion առիթ. constamment միշտ. vit կ'ապրի. n'est vu չտեսնուիր:

Գլուխ ԺԷ. 1 Զուարճանալ s'amuser. սխալիլ se tromper. ծախուիլ se vendre. կոչուիլ s'appeler. բնալ point. կնքահայր parrain. պրակ rame (էք.). անապարել se dépêcher. ժամանակ temps (ար.). շոգնաւ bateau (ար.). փախցնել manquer. շահաւոր lucratif. գործ affaire (էք.). ներկայանալ se présenter. 2 Պղտորիլ se troubler. Ինքզինքը տալ se donner. կուրօրէն aveuglement. կիրք passion. զրօսնուլ s'ébattre, se divertir. հինգշաբթի jeudi. Չինացի Chinois. երկրպագել se prosterner. կայսր empereur. օսմ. ոսկի livre turque. ստոյգ vrai. 3 Rouler Թաւալիլ. se diriger ուղղուիլ, երթալ դէպի . . . traîneau բալխիր. colline բլուր. sommet գագաթ. retourner (միւս կողմը) դարձընել. je m'assieds կը նստիմ. je mets կը դնեմ. derrière ետև. secousse ցնցում. reins մէջք. tout doucement յուշիկ. glisser սահիլ. heurter զարնուիլ (բանի մը դէմ). contre դէմ. motte de terre հողակոյտ. renverser շրջիլ, տապալիլ. se relever ոտքի ելլել. tout penaud ամօթահար:

Գլուխ ԺԸ. Ստամոքս estomac (ար.). բազուկ bras (ար.). ուս épaule. աննարոյժ oculiste. խորհուրդ հարցնել consulter. աջ droit. կուրծք poitrine (էք.). վարպետ habile. ընել faire. ակուայ dent (էք.). ձախ gauche.

Գլուխ ԺԹ. Եկող տարի l'année prochaine. բով auprès ou à côté de. Թիարկութիւն bain (ար.). դանապարհակ աշխատութիւնք travaux forcés. դատապարտել condamner.

Գլուխ Ի. Հարել monter. (գրպանի) ժամացոյց montre. ետ մնալ retarder. առաջ երթալ avancer.

Գլուխ ԻԱ. Հիւսել tricoter.

Գլուխ ԻԲ. Տիբեր Tibère. Օգոստիանոս Auguste. քարէ գնդակ խաղալ jouer aux billes. խրատ conseil (ար.). exhortation (էք.). ուղղել diriger.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՂ. — 1 Ճահիճ marais. վատառողջ malsain. կազ gaz (ար.). խողովակ tuyau. բլուր colline. դարբին (էլէէէէ) serurier. բու hibou (էք.). աշտարակ tour (էք.). Թառիլ se percher. պատգամ oracle. 2 Courbe կոր. mince բարակ. lisse ոլորկ. poulain մտրուկ. brouter ճարակիլ. jeune մատղաշ. mulet ջորի. rocaillieux կոպտուտ. rétif խեռ. traîner բաշել. plancher տախտակամած. raboteux խորտուբորդ. clair պայծառ. génisse երինջ. aigle ղիկնել. troupeau հօտ: 3 Չինուր soldat (ար.). մահացու mortel. վէրք blessure (էք.). հրահանգիչ instructif. ձեռնարկ entreprise (էք.). ընտանի domestique. հարստանալ s'enrichir. սովորական ordinaire. մէթրո մէթր (ար.). 4 Raison բանականութիւն, խելք. priver գրկել. cousin բարձ. corde լար. carafe սրուակ. île կղզի. lapin ճագար. bélier խոյ. mendiant մուրացկան. de quoi ինչով. ինչէ. 5 Շնորհաւորել féliciter. բացակայ absent. 6 Scie սղոց. berceau օրօսոց. puits հոր. épouvantail խըրտուիլակ. croix խաչ. chapelier խոյրարար. brasseur գարնջրագործ. ébéniste երենագործ. pâtissier ծաղարար. bijoutier ակնագործ. vannier կողովագործ. escalier սանդուխ. bûcher փայտատուն. buanderie լուացարան. serrer, conserver պահել. lessive լուացք. vaisselle անոթք. guetter լրտեսել. proie որս. pôle բեւեռ. féroce ամենի. éléphant փիղ. hurler ոռնալ. crocodile կոկորդիլոս. fleuve գետ. ramper սողալ. autruche շալլամ. couleuvre լորտու. inoffensif անվնաս. 7 Սրահ salle (էք.). ընդարձակ vaste. հանգիստ repos (ար.). անզադար sans cesse. հաշի calcul, compte. պատրաստուիլ se disposer (à). սխալ faute (էք.). canne à sucre շաքարեղէգ. omelette ձուազեղ. saucisse խճուղ. truie գոճեմայր. porcelet խոզի ձագ. engraisser պարարտացնել. ignorance տգիտութիւն. gâter ապականել, աւրել: 8 Թղթարբ facteur (ար.). ուսեալ instruit.

խմբուիլ se réunir. կռուիլ se quereller. 9 Respecter յարգել. éteindre մարել. tirer հանել. honnête պարկեշտ. paratonnerre շան-
 Թարգել. garantir պահպանել. plaintif ողբադին. railleur ծաղրական.
 pêcher որսալ. hareng (հ-) հարինգ. thon Թիւնոս. sardine աղկեր.
 baleine կէտ. nord հիւսիս. pêcheur ձկնորս. turbot վահանանձուկ.
 huitre ոսորէ. moule ձկնականջ. rocher ժայռ. homard աստակոս.
 devenir rouge կարմրիլ. à la cuisson եփուած ատեն. 10 Դիտմամբ
 exprès, խառնիխառն pêle-mêle. շուք ombre. դալարիք gazon(ար-).
 հրապարակ place publique. դառնալ tourner. 11 Simple պարզ.
 nourissant սննդարար. sobre ժուժկալ. gourmand ոլկրամոլ. prodig-
 e շուալ. respectueux յարգալից. légitime օրինաւոր. moral բարո-
 յական. régulier կանոնաւոր. lisible ընթեռնլի. mortel մահկանացու.
 parfait կատարեալ. favorable նպաստաւոր. agréable ախորժելի. plai-
 sant հաճոյ. édifice (ար-) շէնք. salaire (ար-) Թոշակ. à table սեղանի
 վրայ. bœuf ատեն. bœuf եզան միս. non plus ալ (aussi ի տեղ non plus
 կը գործածուի բացասական խօսքերու մէջ). salière աղաման. 12 Շուք-
 ջը alentour. բոյս végétal (ար-). զանազան divers, différents. գլխաւոր.
 principal. ձակնդեղ betterave (էք-). արմատ racine (էք-). սոխակ ros-
 signol. միայնութիւն solitude (էք-). օրել bercer. վախ crainte, peur
 (էք-). սառեցնել glacer. սրբադիւլ corriger. հեզել épeler. ամէնքնիդ
 մէկ tous à la fois, ensemble. կլոր rond. գունդ boule (էք-). համա-
 ոտեղ abrégé. անձեռոց serviette (էք-). ծալլել plier. 13 Net մա-
 քուր. araignée սարդ. tendre լարել. filet ցանց, ուռկան. coin անկիւն.
 mouche ճանճ. appartement յարկարածին. punaise մուկ. suc հիւժ.
 papillon Թիւնեռնիկ. se poser=se percher. fourmi մրջիւն. provision
 պաշար. lier կապել. gerbe որայ. planche տախտակ. se fier վստահիլ.
 sort վիճակ. vaniteux սնապարծ. se parer պանուճիլ. mérite արժա-
 նիք. caractère բնաւորութիւն. violent բուռն. violer դրժել. foi
 խոստում. երդում. jurer երդնուլ. affluer վազել. affluent օժանդակ
 (ղետ): 14 Mendiant մուրացկան. exciter (գուժը) շարժել. charité
 գուժ. passant անցորդ. s'aviser մտածել, մտաբերել. drôle վար-
 պետորդի. bonnement միամտութեամբ, անտարբերութեամբ. tirer հանել.
 bourse քսակ. dès ի վեր. enfance տղայութիւն. former կազմել.
 remplacer տեղը դնել. équivalent համագոր. se servir de=employer
 յօսուցումը նախադրական ասացուած. contracté ամփոփեալ.
 doubler կրկնել. final վերջին, վերջին ծայրի. contraire ներհակ.

pourtant սակայն 15 Աշխատասիրութիւն application (էք-). յարա-
 տեւութիւն persévérance (էք-). շաղախ mortier (ար-). badigeonner
 կրաշուրով ծեփել. chaux (էք-) կիր. papier buvard ծծուն Թուղթ.
 prairie մարգագետին. sueur քրտինք. émeri զմռնիտեան քար (աբէ-բ-բ-).
 liberté (էք-) ազատութիւն. frais émoulu de l'école դպրոցէն նոր ելած,
 ուսումը նոր աւարտած. expérience փորձառութիւն. 16 Végétarien
 բանջարեղէնով սնանող. carnassier մսակեր. mûrier ԹԹենի. fourmilère
 մրջիւնոց. fourmi մրջիւն. affligé վըշտացեալ. consolation մխիթարու-
 Թիւն. bourse քսակ. déception յուսախարութիւն. compartiment խորշ.
 lors (de) միշոցին. poudre փոշի. famine սով. 17 Prudence խոհե-
 մութիւն. une cuillerée զըզալ մը լեցուն. une poignée ափ մը, բուռ
 մը. groupe խումբ. 18 Նապաստակ lièvre (ար-). քալուածք marche,
 démarche (էք-). սիրամարդ paon (բ-ի ար-). ջաղացք moulin (ար-).
 քար (ջաղացքի) meule. հզմել écraser. 19 Յաջողութիւն succès.
 20 Reproche յանդիմանութիւն. adresser ուղղել. injuste անարդար.
 dérober գողնալ. de valeur արժէքաւոր. obstacle խոչընդոտ. 21 En-
 tourer շրջապատել. article ապրանք. 22 Շահեկան intéressant. տանիք
 toit. (ար-). կղմնոր tuile. ուռնի saule (ար-). կամրակ passerelle (էք-).
 Թուիլ sembler. 23 Վստահիլ confier. գաղտնիք secret (ար-). պարա-
 զայ cas (ար-). circonstance (էք-). շիկատակ belladone (էք-). գուշակել
 deviner. հիմնել fonder. հրաշակերտ chef-d'œuvre (էք- ար-).
 նախապատուութիւն préférence (էք-). 24 Vipère իժ. grattoir
 բերիչ զմելի. 25 Gâter շիտանել. ապականել. adorer պաշտել. insult-
 er Թշնամանել. confondre շփոթել. succéder յաջորդել. différer տարբե-
 րիլ. communiquer հաղորդել. 27 Accoutumer վարժեցնել. s'appre-
 ter=se préparer. autoriser արտօնել. exhorter յորդորել. encourager
 քաջալերել. engager յորդորել. contribuer նպաստել. hésiter վարանիլ.
 se mettre (à) սկսիլ. renoncer հրաժարիլ. 28 Féliciter շնորհաւորել.
 jurer երդնուլ. mériter արժանանալ. accuser մեղադատանել. s'agir
 ինչորք այս ինչ բանի վրայ ըլլալ. avoir envie փափագիլ, պէտքը զգալ.
 se charger ստանձնել. commander հրամայել. défendre արգիլել. se
 hâter աճապարել. regretter ցաւիլ. empêcher արգիլել. proposer ա-
 ուշադրել. recommander պատուիրել. s'empressez փուժալ. tâcher
 ջանալ. 29 Անձերի sans défaut. կատարեալ parfait. շնորհ grâces,
 faveur (էք-). յառաջդիմութիւն progrès. պատճառել causer. անմեղ
 innocent. 30 Quel dommage que . . . մեղք որ . . . 31 Միաց-

եալ Նահանգ Etats-Unis. վերադարձ retour (—ր.)։ օղապարիկ ballon. բալխիր traîneau. **32** Selon համեմատ, ըստ, concernant նկատմամբ, մասին. quant à . . . գալով . . . , իսկ . . . **33** S'enorgueillir հպարտանալ. se méfier կասկածիլ, վստահութիւն չունենալ. se déshabituer սովորութիւնը թողուլ. **34** Egaler հաւասարիլ. imiter նմանիլ. **35** Responsable պատասխանատու. acte գործ. ardeur եռանդ. combler զեղուլ. bienfait բարիք. se décourager վհատիլ. variole ծաղիկ ախտ. délibérer խորհրդակցիլ, քննել, խորհիլ. exposé ենթարկուած. misère չքաւորութիւն. fumer ծխել. raisonnable զգօն, տրամախոհ. **36** Confession խոստովանութիւն. réprimande յանդիմանութիւն. maîtriser զսպել. pétulance եռանդ, թափ. en résumé ամփոփ խօսելով, կարճ կա պելով. reconquérir նորէն վաստկիլ (1)։

(1) Օգտակար է այս բառերը խումբերու բաժնեկալ, իբր քաղ : Այսպէս. դասարանի առարկաներ, քան առարկաներ, զգեստեղէն, ելն :

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ւ Ա Մ

Ընթերցում, խօսակցութիւն, ուսումնա ի բերան, ուղղագրութիւն.

1. Madame surprend sa bonne :
— Boire ainsi mon malaga ! Vraiment, Julie, je suis surprise !
— Et moi donc, moi qui croyais madame sortie !

Vocabulaire.— *Vin* : du vin blanc, du vin rouge, du vin pur, de l'eau rougie, du vin de table, du moût, le bouquet, du vin moussieux, du vin nouveau, du vin vieux, du vin frappé, du vin falsifié, (frelaté), la lie, la cave, baptiser (*պաղիզի*).

2. Une dame quêtait. Elle présente la bourse à un richard, qui lui dit rudement : « Je n'ai rien. — Prenez, monsieur, répondit la dame, jè quête pour les indigents. »

Vocabulaire.— *Quêter* : prier, solliciter, demander, supplier, implorer, exposer une demande, faire appel à, avoir recours à, pétitionnaire, quêteur, se cotiser, souscrire, cotisation, souscription.

3. Chez le confiseur.

Le client.— La vue de tous ces bonbons doit vous donner souvent envie d'en manger.

La demoiselle de magasin.— Ah! non, monsieur . . . vous savez . . . ça me dégoûte assez de les voir faire.

Vocabulaire.— *Confiseur* : Confiture, confiserie, confire, gelée, bonbon, bonbonnière, cornet, menthe, réglisse.

4. Encorè une mauvaise place ? J'espère que l'année prochaine tu ne seras plus toujours le dernier de ta classe ?

— Il faudra pourtant bien, maman, qu'il y en ait un qui se dévoue.

Vocabulaire.— *Classe* : École primaire élémentaire, école

primaire supérieure, école secondaire, collège, lycée, université, école normale, école commerciale, école professionnelle, école communale, école privée, réfectoire, dortoir, banc, amphithéâtre, gradin, rang, pupitre, chaire, bourse (obtenir une bourse), laboratoire.

5. Quelle est la principale propriété de la chaleur?

— C'est de dilater les corps.

— Citez un exemple.

— C'est bien facile: quand il fait chaud, les jours sont bien plus longs.

Vocabulaire. — *Examen*: Certificat d'études, réussir, échouer, obtenir son diplôme, bachelier, baccalauréat ès lettres, ès sciences, examinateur, jury, candidat, être admis, être refusé, boule blanche, boule noire.

6. En soirée dans le grand monde:

— Très bien, ce monsieur auquel vous m'avez présenté, il a dû occuper une position élevée?

— En effet . . . il était cocher d'omnibus avant l'héritage qui l'a enrichi.

Vocabulaire. — *Grand monde*: Aristocratie (*uh*), classe élevée, high life (*huy rujff*), comme il (*h*) faut, homme de qualité.

7. La scène se passe à Oxford. Un étudiant est en train de se noyer dans la Tamise; un autre étudiant le regarde et s'écrie: «Quel dommage que je ne lui aie pas été présenté! Moi qui nage si bien, j'aurais pu le sauver!» Sur ce, il tourne les talons et s'en va tranquillement.

Vocabulaire. — *Nager*: Se baigner, prendre un bain, faire la planche, faire la coupe, faire le plongeon, plonger, piquer une tête, se noyer, traverser à la nage, natation, piscine, noyade, asphyxie, Morgue, nageur, noyé, vessie natatoire, scaphandre, liège, repêcher, submersible.

8. Orgueil aristocratique:

C'est un fait avéré que Madame, fille du roi, jouant avec une de ses bonnes, regarda sa main, et, après avoir compté ses doigts: «Comment! dit l'enfant avec surprise, vous avez cinq doigts aussi, comme moi?» Et elle recompta pour s'en assurer.

Vocabulaire. — *Orgueil*: Infatuation, vanité, arrogance, présomption, dédain, grands airs, embañas, impertinence, insolence, orgueilleux, ivre d'orgueil, plein de soi-même, prétentieux, pimbêche, pédant, poseur, premier moutardier du pape, fier comme Artaban.

9. Un écolier paresseux fut repris par son précepteur de ce qu'il était fort tard au lit: Quelle heure est-il donc? demanda-t-il.— Comment! quelle heure est-il? Il est près de midi . . .— Ah! mon cher maître! je suis un misérable, je ne mérite pas de voir le jour.» Cela dit, il referma son rideau et se rendormit.

Vocabulaire. — *Paresse*: Négligence, nonchalance, indolence, fainéantise, oisiveté, mou, cagnard, flâner, ne pas faire œuvre de ses dix doigts.

10. Chez le dentiste:

— Vos fausses dents me font atrocement souffrir, docteur!

— Cela prouve qu'elles n'en imitent que mieux la nature.

Vocabulaire. — *Dent*: La mâchoire, une dent d'en haut, une dent d'en bas, une dent de devant, les incisives, les canines, les molaires, les dents de sagesse, les dents de lait, une surdent, dent déchaussée, dent gâtée (cariée), dent creuse, brèchedent, les gencives, la couronne, la racine, l'émail, faire ses dents, remuer, serrer, grincer, claquer, mâcher, mordre, ronger, une rage de dents, un abcès, dent artificielle (fausse dent), dent plombée, dentier, râtelier, poudre dentifrice, davier; les crocs (*pro*), les défenses.

11. Au restaurant:

— Garçon, ce poulet a au moins 15 ans.

— A quoi monsieur connaît-il son âge?

— Aux dents.

— Les poulets n'ont pas de dents.

— Non, mais moi j'en ai.

Vocabulaire. — *Restaurant*: Nappe, toile cirée, le couvert, cure-dent, la carte, le menu, du café au lait, du potage, du bouillon, du consommé, cervelle frite, aubergine farcie, huîtres, olives, radis, concombre, artichaut, bifteck, rosbif, petits pois, gigot à l'anglaise, côtelette: au naturel, panée, sautée, jambon nature, poulet au four, turbot, thon, limande, maquereau, moules, œufs: à la coque, sur le plat, choux-fleurs, céleri, épinards, omelette, compote, crème, dessert; portion, addition, pourboire.

12. Un Yankee observa un jour un nègre qui quittait son chapeau pendant une averse et qui le cachait sous sa veste. « Pourquoi quittez-vous votre chapeau? lui demanda-t-il. — Parce qu'il serait tout mouillé et qu'il se gâterait. — Oui, mais votre tête se mouille. — Oh oui! je le sais, mais cela ne fait rien, répond l'enfant, car le chapeau est à moi, et la tête à mon maître. »

Vocabulaire. — *Averse*: Pleuvoir, il tombe de l'eau, il bruine, le temps est à la pluie, le temps menace, il y a de l'eau dans l'air, pluie: torrentielle, battante, diluvienne, hygromètre, baromètre.

13. Un examinateur interroge une jeune fille en train de passer ses brevets.

— Savez-vous, lui demande-t-il pour faire de l'esprit, pourquoi Dieu créa l'homme avant la femme?

Et la candidate, regardant fixement l'examinateur, qui est fort laid:

— Certainement, monsieur; avant de créer le chef-d'œuvre, Dieu fit un brouillon, pour ne pas se tromper!

Vocabulaire. — *Examen*: (Voir page 214).

14. Dans la gare N... , sur une ligne récemment ouverte:

Le contrôleur. — Vous ne pouvez pas monter en voiture, vous et votre femme, avec un seul billet.

Le voyageur. — J'ai droit à trente kilos.

Le contrôleur reste ahuri!

Alors le voyageur. — Faites mieux, pesez ma femme, je paierai l'excédent.

Vocabulaire. — *Gare*: Le buffet, la station intermédiaire, la gare terminus, la salle d'attente, le guichet, une passe, une carte, un abonnement, valable pour... , l'aller et le retour, les bagages, le bulletin de bagages, l'enregistrement, la consigne, le chemin de fer à crémaillère, le funiculaire, un train supplémentaire, un train express, le rapide, un train omnibus, le chef de gare, les employés, l'aiguilleur, le garde-barrière, le facteur (le commissionnaire), le lampiste, la voie, le quai, le billet de quai, les rails, la plaque tournante, les cabinets, en retard, l'arrivée et le départ, prendre des voyageurs, déposer des voyageurs, le wagon-restaurant, le wagon-lit, le wagon à couloir; le marchepied, les roues, la portière, la glace, le frein, les banquettes, la sonnette d'alarme, un compartiment, dames seules, la classe, manquer le train, prendre le train, s'arrêter, brûler une station, dérailler, le service d'hiver, d'été, marchandise expédiée en grande, petite vitesse.

15. Au théâtre:

Un monsieur est très gêné par le chapeau monumental de la dame qui est devant lui.

Enfin, n'y tenant plus:

— Pardon, madame, mais j'ai payé un louis ma place, c'est pour voir...

— En effet, monsieur, reprend la dame, mais j'ai payé dix louis mon chapeau, c'est pour qu'on le voie!

Vocabulaire. — *Théâtre*: Un théâtre subventionné, un cirque, faire queue, le guichet, le vestiaire, un banc, un fauteuil, une stalle, un strapontin, l'orchestre, le parterre, une loge, une baignoire, la galerie, le paradis, un spectateur, la représentation, l'affiche, le programme, une lorgnette, la toile (le rideau), les trois coups, le lever de rideau, l'entr'acte, une contremarque, le foyer, la rampe, le trou du souffleur, la scène, parler à la cantonade, la coulisse, le décor, la chute du rideau, les applaudissements, bis, le succès, faire four, baisser la toile, assister à... , bisser, trisser, rappeler, chuter, siffler,

un acteur (une actrice), un pierrot, un clown, un prestidigitateur, un acrobate, un montreur d'ours, la marionnette, le guignol, un rôle, un monologue, un boniment, une pièce, les personnages.

16. Tel père, tel fils.

Un naïf se présente aux guichets de la poste restante et demande:

— Vous n'avez pas une lettre de mon père ?

— Parfaitement, lui répond l'employé, et il lui tend une lettre qui en effet était bien la lettre réclamée.

— Comment avez-vous pu savoir qu'elle était pour cet imbécile ? demande-t-on de tous côtés à l'employé.

— C'est bien simple. J'avais depuis hier une lettre portant la suscription suivante: «Pour mon fils. Poste restante à . . .» Je l'attendais. Tel père, tel fils . . .

Vocabulaire. — *La Poste*: mot, billet, carte postale, circulaire, duplicata, lettre de faire-part, mandat-poste, lettre chargée, lettre recommandée, griffonnage, pattes de mouches, brouillon, net, libellé, en-tête, date, signature, post-scriptum (P. S.), suscription, adresse, enveloppe, cachet, sceau, timbre, affranchissement, franc de port (franco), affranchissement insuffisant, surtaxe, taxe, boîte aux lettres, levée, distribution, port, bureau restant (poste restante), courrier, correspondance, service postal, bureau de poste, facteur, cacheter, clore, apostiller, expédier, accuser réception, expéditeur, destinataire, correspondant, secrétaire.

17. Un jeune homme vient lire à Piron une tragédie qui allait bientôt être jouée. A chaque vers pillé, notre poète ôtait son bonnet et continuait ce manège à tout moment. L'auteur de la pièce, étonné de ce geste perpétuel, lui en demande la raison: «C'est, dit l'auteur de la *Métromanie*, que j'ai pour habitude de saluer les gens de ma connaissance.»

Vocabulaire. — *Plagiat*: Contrefaçon, imitateur, contrefacteur, copiste, plagiaire, singe, falsification, faux, charlatan, imposteur, faussaire, fausser.

18. M. Dufoulin, sur le moment des adieux pour un voyage, dit à sa tendre épouse:

— Tu sais, j'ai pris un billet d'assurance contre les accidents. Si je suis blessé, c'est 26 fr. par semaine jusqu'à guérison. Si j'en meurs, on te verse 25,000 francs.

La tendre épouse, se jetant à son cou:

— Surtout, chéri, ne va pas te faire blesser.

Vocabulaire. — 1. *Voyage*: Aller en villégiature, l'embarcadère, faire un séjour, la nostalgie, l'itinéraire, l'indicateur, un guide, le passeport, faire ses préparatifs de départ, faire ses malles, arriver à l'heure, souhaiter bon voyage, être de retour, voyager incognito, touriste, les passagers, voyage d'affaires, voyage d'agrément, les frais du voyage, compagnon de voyage, la malle, la valise, la lorgnette.

2. *Assurance*: La police, la prime, l'assurance contre l'incendie, l'assurance en cas de décès, un sinistre, le risque, s'assurer, un courtier, l'assureur et l'assuré.



Ն Ի Ի Թ Ե Ր Ո Ւ Ն Ց Ա Ն Կ Ը

	Գլուխ	Էջ
Avoir Օժանդակ, հաստատական ձեւով . . .	Ա.	5
Avoir Օժանդակ, բացասական ձեւով . . .	Բ.	16
Avoir Օժանդակ, հարցական ձեւով . . .	Գ.	21
Avoir Օժանդակ, հարցական-բացասական	Դ.	28
Être Օժանդակ	Ե.	32
Առաջին խումբի բայեր	Է.	53
Առաջին խումբի բայերուն վրայ գիտելիք	Թ.	68—71
Երկրորդ խումբի բայեր	Ժ.	72
Երրորդ խումբի բայեր	ՃԲ.ՃԳ.	87,96,105
Կրաւորական բայ	ԺԵ.	152
Դերանունական բայ	ժԷ.	160
Որոշիչ յօդ	Բ.	18
Հորովմունք	Դ.	22—26
Անորոշ անուն	Դ.	28
Անուններուն յոգնակին	Ե.	37—40
Ածականներուն իգականը	Զ.	42—50
Անձնական դերանուններ	Է.ՃԲ.	59,89,92
Ածականներուն աստիճանները	Ը.	63—64
Թուական ածականներ	Ժ.	76—78
Ստաց. եւ Անորոշ ածականներ	ժԱ.	81—85
Շեշտուած բառեր	ժԲ.	87
En եւ yի գործածութիւնը	ժԳ.	91—93
Ստաց., Ցուց. եւ Յարաբ. դերանուններ	ժԴ.	96—102
Անորոշ դերանուններ	ժԵ.	154
Մակրայ	ժԶ.	157—158
Զանազան մասնաւոր գիտելիք	ժԸ—ԻԲ	164—169
Ընդհանուր քաղ եւ Լրացուցիչ գիտելիք		171—190
Խմբազրական վարժութիւններ		191—198
Բառգրքուկ		199—214
Յաւելուած		215—221

ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ «ՖՐԱՆՍԵՐԻՆԻ ԸՆԹԱՑՔ»ԻՆ

Մ Ի Ի Ս Հ Ա Տ Ո Ր Ն Ե Ր Ը

1. Դիւրիւն Սղանակ Ֆրանսերէն Ընթերցանութեան Զրուցաւորութեան (Méthode directe. Ս. Դիւրի). Գին 3^{1/2} Ղ. Ֆրանսերէն նոր սկսող աշակերտներու համար պատրաստուած է ս գործը, որ հեշտ և հրապուրիչ մեթոտով մը կ'ուսուցանէ ընթերցանութիւն և խօսելավարժութիւն:

2. Նոր Դասագիրք Ֆրանսերէն լեզուի (Méthode directe. Ռ. Գիւրի). Գին 5 զրշ. — Կը պարունակէ՝ 1. Ընթերցանութեան հատուածներ՝ գործնական կեանքէ առնուած. 2. Ֆերականութիւն. 3. Բառագիրութիւն. 4. Խմբագրութեան նիւթեր՝ գործնական կեանքէ քաղուած. 5. Բերանացի և գրաւոր բազմաթիւ վարժութիւններ. 6. Գողարիկ բանաստեղծութիւններ և երգեր, և ըն. և ըն.

3. Նոր Դասագիրք Ֆրանսերէն լեզուի. (Méthode directe. Գ. Գիւրի). Գին 6 զրշ. — Կը պարունակէ՝ Գործնական կեանքէ քաղուած բարոյավէպ մը՝ պարզ և ընթացիկ լեզուաւ գրուած. — Ֆերականական և բառագիրական բազմաթիւ վարժութիւններ. — Յատկաբանութիւններ և առակներ. — Խմբագրութեան նիւթեր, եւ այլն:

4. Հիմնական նոր Սղանակ Ֆրանսերէն Եարադրութեան, Ռ. Տարի. Գին 6 զրշ. — Կը պարունակէ՝ 1. Վերատեսութիւն Ս. Տարույ մէջ աւանդուած քերականական կանոններուն. 2. Համաձայնութեան կանոնները 3. Հայերէնէ ի Ֆրանսերէն թարգմանելի հատուածներ՝ գործնական կեանքէ քաղուած. — 4 Խմբագրութեան նիւթեր. — 5. Խօսելավարժութիւն, և ըն. և ըն.

«Ազգային գրադարան»



NL0236493

